आश्वलायन-गृह्यकर्म-प्रयोगः

द्राविड्यां विलिखितया प्रयोगव्याख्यया

टिप्पण्या च संवलितः

साहितीवल्लभेन

वे. श्री. वेङ्कटराघवाचार्येण

संशोध्य परिष्कृत्य च प्रकाशितः

First Edition 1979

ĀSVALĀYANA GṚHYAKARMA PRAYOGA

With explanations and notes in Tamil

Revised and Published by

Sahiti-vallabha

V. S. VENKATA RAGHAVACHARYA

Former Professor of Sanskrit, Vivekananda College, Madras.
Retd. Principal, Kendriya Sanskrit Vidyapeetha, Tirupati.
Recipient of Rashtrapati Award for Sanskrit.

Printed at

ELANGO ACHUKOODAM
166, Royapettah High Road
Mylapore - MADRAS - 600 004

ஸ்ரீமதே ஸ்ரீலக்ஷ்மீ ந்ருஸிம்ஹ பர ப்ரஹ்மணே நம:
ஸ்ரீமதே ஸ்ரீவண்சடகோப ஸ்ரீவேதாந்த தேசிக
யதீந்த்ர மஹாதேசிகாய நம:

தத்த்வ ஞானம்-ஆசாரம் இவ்விரண்டுமே ஒவ்வொரு வைதிகனுக்கும் மிகவும் ஆவச்யகமானது. இவ்விரண்டினுள்ளும் "ஆசாரம் மிகச் சிறந்தது" என்பது பூர்வாசார்யர் யாவரும் இசைந்த விஷயமாகும்.

இக்காலத்தில் பலரும் ஜ்ஞானம் பெறுவதில் ச்ரத்தை கொண்டுள்ளனர். ஆனால் ஆசாரத்தை அறிவதிலோ அனுஷ்டிப்பதிலோ ச்ரத்தை கொண்டுள்ளவர் மிக மிகச் சிலரே.

இந்த நிலையில் ஸாஹித்யவல்லப ஸ்ரீ உ. வே. வே. ஸ்ரீ. வேங்கட ராகவாச்சார்ய ஸ்வாமி **ஆச்வலாயன க்ருஹ்யகர்மப்ரயோகம்** பற்றி எழுதிய க்ரந்தம் கிடைக்கப் பெற்றோம் அதைக் கண்டு ஆனந்தமும் கொண்டோம்.

ரிக்வேதத்தைச் சார்ந்தவர்கள் மிகக் குறைவாகவே உள்ளனர். ஆயினும் இவர்களுக்குரிய க்ருஹயகர்ம ப்ரயோக முறைகளை மிக அழகாக விவரித்துள்ளார். இதில் ஸந்த்யா வந்தனம், புண்யாஹ வாசனம், அக்னி ஸந்தானம், ச்ராத்தம், உபாகர்ம முதலிய அவச்யம் அறிய வேண்டுவனவற்றைத் தெளிவாக விளக்கியுள்ளார். நடு நடுவே ஆச்வலாயனர் அருளிய க்ருஹ்ய ஸூத்ரங்களைக் காட்டி அவற்றின் அர்த்தங்களையும் எளிய நடையில் விவரித்திருப்பது பண்டிதர்களுக்கும் போக்யமாக இருக்கிறது. மந்த்ரங்களையும் ஸ்வரம் பிறழாமல் அச்சிட்டுள்ளார். இது மிகவும் பாராட்டத் தக்கதாகும்.

இதை வெளியிடுபவர் சிறந்த பண்டிதர். ஜனாதிபதி பரிசு பெற்றவர். ஸதாசார ப்ரதானமான வம்சத்திலே பிறந்தவர்.

நம் ஸமூஹத்தில் இம்மாதிரி க்ரந்தங்கள் பல பல வெளிவர வேண்டும். ஆஸ்திக ப்ரபுக்கள் பலரும் இவ் விஷயங்களில் தாராள மாக உதவ வேண்டும்.

தர்மத்திற்கு மூல காரணமே ஆசாரம்தான். **ஆசார ப்ரபவோ தர்ம:** என்பது ப்ரஸித்தம்.

இதில் மற்ருெரு சிறந்த அம்சம், ஸ்ரீ வைஷ்ணவர்கள் அத்வை திகள் அனைவருக்கும் வேண்டிய விஷயங்களைப் பகுத்துக் காட்டி யிருப்பதேயாகும்.

ஆகவே, **ரிக்வேதிகள்** பலரும் இந்த க்ரந்தத்தை வாங்கி **விஷயங்களைக்** கேட்டு—அறிந்து—அனுஷ்டித்து அகில க்ஷேமங் களையும் அடையும்படி அல்லிமாதர் புல்க நின்ற நம்முடை நம் பெருமாளைப் பிரார்த்தித்து ஆசாஸிக்கிருேம் என்று **ஸ்ரீமதழகிய சிங்கர்** அனுக்ரஹித்த ஸ்ரீமுகம்.

ஸ்ரீமத் அஹோபில மடம்
முகாம்: தசாவதார ஸந்நிதி
ஸ்ரீரங்கம்
21–10–79

இந்தப்படி ஸ்ரீ நியமனம்
பனமுகை
வீ. நரஸிம்ஹாச்சாரியர்
ஸ்ரீ கார்யம்

श्रीः

मुद्रा

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य श्रीमच्छङ्करभगवत्पादप्रतिष्ठित
श्रीकाञ्चीकामकोटिपीठाधिप जगद्गुरुश्रीमच्छन्द्रशेखरेन्द्र
सरस्वतीश्रीपादादेशानुसारेण श्रीमज्जयेन्द्रसरस्वतीश्रीपादैः

भूतपूर्वकलाशालाप्राध्यापकाय साहितीवल्लभ श्री वेङ्कटराघवाचार्याय क्रियते नारायणस्मृतिः ।

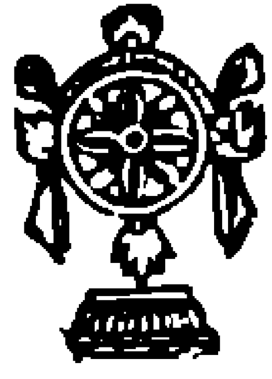
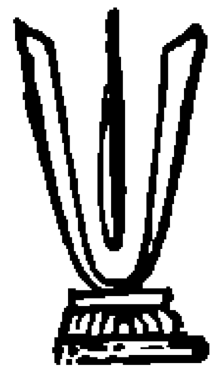
भवता संकलितः आश्वलायनगृह्यकर्मप्रयोगाख्यो ग्रन्थः परिशीलितः ।

अयं ग्रन्थः, तत्र तत्र तमिलभाषाविवरणसहितः कर्मानुष्ठानबद्धश्रद्धानां आश्वलायनशाखावतां स्वस्वपारम्पर्याऽऽगताचारज्ञानपूर्वकं कर्मानुष्ठाने अत्यन्तोपकारको भवेत् ।

अधिकारसम्पन्नाः एतद्ग्रन्थद्वारा विषयान् अवगत्य स्वस्वकर्माण्यनुतिष्ठन्तः भगवत्प्रसादात् ऐहिकामुष्मिकफलान्यवाप्नुयुरित्याशास्महे ॥

यात्रास्थानम् - मल्लेश्वरम्
(बेंगलूर)
सिद्धार्थवैशाखशुद्ध-
(अक्षय) तृतीया

नारायणस्मृतिः

श्रीमते वेदान्तरामानुजमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमते श्रीरङ्गनाथमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमते श्रीनिवासमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमते वेदान्तरामानुजमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमते पादुकासेवकरामानुजमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमते श्रीनिवासमहादेशिकाय नमः ।

श्रीरङ्गनाथदिव्यमणिपादुकाभ्यां नमः ।

श्रीमत्-श्रीरङ्गम्-आण्डवन्-सन्निधिः ।

श्रीमतां विद्वद्वरेण्यानां श्रीवेङ्कटराघवाचार्याणां श्रीरङ्गनाथदिव्यमणिपादुकास्मरणपूर्वकं मङ्गलाशासनं क्रियते ।

श्रीमद्भिः विरचितः आश्वलायन गृह्यकर्मप्रयोगाख्यः ग्रन्थः आपादचूडं अवलोकितः । "स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः" इति गीतावचनेन वर्णाश्रमधर्मानुष्ठानेन आराधितः परमपुरुषः अभीप्सितं फलं दास्यतीति विश्वेषां विदितमेव । अयं च ग्रन्थः ऋग्वेदिनां नित्यनैमित्तिकधर्मानुष्ठानाय उपयोगी भवेत् । बहोः कालात् एतादृशः ग्रन्थः केनापि न रचितः । अयं ग्रन्थः आश्वलायनीयानां कल्पसूत्रादीन् पूर्वग्रन्थान् सम्यक् अवलोक्य तदनुसारेणाद्य विरचितः ।

अयं ग्रन्थकर्ता मीमांसाशास्त्रे साहित्ये च कृतभूरिपरिश्रमः। धर्मशास्त्रेषु दत्तावधानश्च । विश्वविदितः; भारतीयराष्ट्रपतेः सकाशात् पण्डितप्रकाण्ड इति बहुमानपत्ररूपं पारितोषिकं च प्राप्तवान् । ऋग्वेदिनां पुण्यविपाकेन ग्रन्थोऽयं समुद्धृतः ।

अयं ग्रन्थः चिरं विजयताम् । ग्रन्थकर्ता च एतादृशान् ग्रन्थान् निर्मिमाणः सुचिरं विलसतु इति श्रीरङ्गनायिकासमेतं श्रीरङ्गाधीशं अस्मत्पूर्वाचार्यपादुकाश्च अभ्यर्थये ।

इति

श्रीरङ्गनाथदिव्यमणिपादुकास्मृतिः

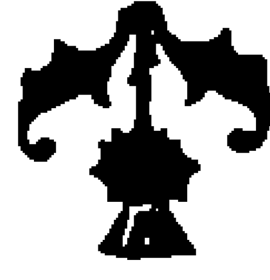
VENKATADRI AGRAHARAM ṚGVEDI

SRI SRINIVASA VARADACHARYA SWAMY

b 24-2-1871 — d 12-8-1965

समर्पणम्

श्रीमतां अस्मत्तातपादानां श्री श्रीनिवासवरदाचार्यस्वामिनां चरणकमलयोरयं कोशः तदीयपावनस्मरणसाधनत्वेन समर्प्यते

सदाचारपरं शान्तं सर्वत्र धृतसौहृदम् ।
श्रीवासवरदाचार्यस्वामिनं समुपास्महे ॥

तातपादनिदेशेन प्रयोगोऽयं परिष्कृतः ।
तत्पादकमलद्वन्द्वे भक्तिपूर्वं समर्प्यते ॥

பதிப்பாசிரியரின் முன்னுரை

ரிக்வேதிகள், க்ருஹ்ய கர்மாக்களைச்செய்வதற்கு உதவும்வகையில் **ப்ரயோக** நூல்களை வெளியிடும்படி அடியேன் திருத்த கப்பனார் **ஸ்ரீ ஸ்ரீநிவாஸ வரதாசார்யர் ஸ்வாமி** சுமார் பதினைந்து வருஷங்களுக்கு முன்பே ஆஜ்ஞாபித்தார். அவ்வாணையை நிறைவேற்றும் வகையில் முதல் ஸம்புடமாக, காலம் தாழ்ந்தேனும், இந்நூல் வெளியிடுவதை நினைத்துச் சிறிது ஆறுதல் அடைகின்றேன்.

ரிக்வேதிகளின் அனுஷ்டானங்களில் பல மாறுபாடுகள், அந்தந்த ப்ராந்தம் காரணமாகவும், இதர வேதிகளின் அனுஷ்டானத்தைப் பின்பற்றுவதன் மூலமாகவும் ஏற்பட்டுள்ளன. ஆனால் தமிழ் பேசுகின்ற ஸ்மார்த்தர்கள், ஸ்ரீவைஷ்ணவர்கள் இவர்களின் அனுஷ்டானங்களில் அதிகம் மாறுபாடுகள் இல்லை. இருக்கும் ஒன்றிரண்டு மாறுபாடுகளும் ஆங்காங்கே குறிப்பிடப் பட்டுள்ளன.

இந் நூலைப் பரிசோதித்தும் பரிஷ்கரித்தும் வெளியிடுவதற்காக, ச்ரௌத க்ருஹ்யஸூத்ரங்கள். ஸ்ம்ருதிகள், நிபந்தங்கள், புராணங்கள் முதலியன நன்கு பரிசீலிக்கப்பட்டன. ஸூத்ரகாரரான ஆச்வலாயன மஹர்ஷி விதித்த முறையையும், பெரியோர்களின் அனுஷ்டானத்தையும் அனுஸரித்து இந்நூல் பரிஷ்கரிக்கப் பட்டுள்ளது. முதலில் ப்ரயோகம் தேவ நாகரியிலும், கர்மாவைச் செய்யும் முறை, **ப்ரயோக விளக்கத்திலும்,** அனுஷ்டான பேதம் முதலியன **குறிப்பிலும்** தரப்பட்டுள்ளன.

'கர்மாக்களை அறிந்து செய்ய வேண்டும்' (**ஜ்ஞாத்வா கர்மாணி குர்வீத**), 'கர்மாவைச் செய்யும் ஒருவன் எதை நன்கு அறிந்து செய்கின்றானோ அதுவே அவனுக்குப் பலனளிப்பதில் மிக வீர்யமுடையதாகும்.' (**யதேவ வித்யயா கரோதி...ததேவ வீர்யவத்தரம் பவதி. சாந்தோக்ய உபநிஷத் 1-1-10**) என்பன போன்ற வசனங்கள் பலவும் கர்மாக்களை அறிந்து செய்ய வேண்டும் என்பதை வற்புறுத்துகின்றன.

க்ருஹஸ்தர்கள், தாம் செய்ய வேண்டிய கர்மாக்களின் ஸ்வரூபத்தையும், அவைகளைச் செய்யும் முறையையும் அறிந்து அனுஷ்டிக்க இந்நூல் மிக உதவி செய்யும்.

இந்நூல் வெளியிட்டதன் முக்கிய நோக்கம், **ரிக்வேதிகள்** இந்நூலை உபயோகித்துப் பயன்பெற வேண்டுமென்பதேயாகும். இதே போல் உபநயனம் விவாஹம் முதலியவற்றின் ப்ரயோகத்தையும் வெளியிட உத்தேசம் உள்ளது. இது, **ரிக்வேதிகள்** தரும் ஊக்கத்தைப் பொறுத்ததாகும்.

தாம்பரம்-ஸானடோரியம் **வேங்கட ராகவாச்சார்யன்**

1-11-79

க்ருதஜ்ஞதா நிவேதனம்

ஸ்ரீமத் பரமஹம்ஸேத்யாதி ஸ்ரீமத் ஆண்டவன் ஸ்ரீமத் வேதாந்த ராமானுஜ மஹாதேசிகன் இந்த கோசம் கையெழுத்துப் பிரதியாக இருக்கும் போதே அதனை நன்கு கடாக்ஷித்து, இது சீக்ரமே அச்சிடப்பட வேண்டும் என்று பரிபூர்ணமாக அனுக்ர ஹித்தாயிற்று. இந்நூல் அச்சிடப்பட்டு முடிந்தவுடன் மறுமுறை யும் இந்நூல் முழுவதையும் நன்கு ஸானுக்ரஹம் அவலோகனம் செய்து அதிகாரிகள் இதனை ப்ராமாணிக க்ரந்தமாக ஏற்று கர்மாக்களை அனுஷ்டித்து நற்பலன் பெறவேண்டும் எனவும் ஸ்ரீமுகம் அனுக்ரஹித்தாயிற்று.

ஸ்ரீமத் பரமஹம்ஸேத்யாதி ஸ்ரீமதஹோபிலமடம் அழகிய சிங்கர் ஸ்ரீவண்சடகோப ஸ்ரீ வேதாந்த தேசிக யதீந்த்ர மஹா தேசிகன், ரிக்வேதிகள் இதை உபயோகித்து ஸ்வதர்மங்களை அனுஷ்டிக்கலாம் என க்ருபையுடன் அனுக்ரஹம் செய்தாயிற்று.

ஸ்ரீமத் காஞ்சிகாமகோடி பீடாதீச்வர ஸ்ரீமத் பரஹம்ஸேத்யாதி ஜகத்குரு ஸ்ரீ சங்கராசார்ய ஸ்ரீ ஜயேந்த்ர ஸரஸ்வதி ஸ்வாமிகளும் இந்நூலின் சிறப்பைக் கூறி, அதிகார ஸம்பன்னர்கள் இதனை அனுஸரித்து, கர்மாக்களை அனுஷ்டித்து, ஐஹிகாமுஷ்மிக பலன் களைப் பெற வேணடும் என க்ருபையுடன் ஸ்ரீமுகம் அனுக்ரஹித் தருளியிருக்கிறார்கள்.

மஹான்களான இத்தகைய யதீச்வரர்கள் செய்துள்ள நிர்வ்யாஜமான இந்த அனுக்ரஹத்திற்கு, அடியேனுடைய க்ருதஜ்ஞதையை அவர்களின் திருவடித் தாமரைகளில் அனந்த ப்ரணாமங்களை ஸமர்ப்பித்து விண்ணப்பித்துக் கொள்கிறேன்.

லாபம் தர இயலாத இத்தகைய நூல்களை த்ரவ்யஸஹாய மில்லையேல் அச்சிடுவதென்பது மனத்தாலும் நினைக்க முடியாத தொன்றாகும். இதை அச்சிட ஊக்கமளிக்கும் முறையில் இதன் செலவில் பெருமளவு பொருள் உதவி செய்தவர்கள் சென்னையி லுள்ள **ஸுந்தரம் தர்மஸ்தாபனத்தின் அதிகாரிகள்** ஆவர். அவர் களின் உதவியில்லையேல் இந்நூல் வெறும் மனோரதமாகத்தான் இருந்திருக்கும். தேவையறிந்து ஸமயத்தில் உதவி செய்தவர்: மெட்ராஸ் மோடார்ஸ் லிமிடெட் கம்பெனியைச் சேர்ந்த

ஸ்ரீமான் எஸ். ஆர். ஸுப்ரஹ்மண்யம் அவர்கள். ஸுந்தரம் தர்ம ஸ்தாபன அதிகாரிகளுக்கும், **ஸ்ரீ**மான் ஸுப்ரஹ்மண்யம் **அவர்களுக்கும் என்** மனம் நிறைந்த நன்றியுணர்வைத் தெரிவித்துக் கொள்கிறேன்.

சாஸ்த்ர விஷயங்களில் ஏற்பட்ட விமர்சத்தில் அனுபவமும் பாண்டித்யமும் நிறைந்த தம் தமது கருத்துக்களைத் தெரிவித்து உதவிய **பூனா, டெக்கான் காலேஜ் ஸ்ரீ கே. ஏ. சிவராமகிருஷ்ண சாஸ்திரிகளுக்கும், சென்னை மயிலை ஸ்ரீ கே. பாலஸுப்ரமண்ய சாஸ்திரிகளுக்கும், திருப்பதி ஸ்ரீ என். எஸ். ராமானுஜ தாதாசாரியருக்கும்,** ப்ரயோகவிஷய விமர்சத்தில் தமது அனுஷ்டாபன முறையைப் பலகாலும் தெரிவித்து உதவிய **தியாகராய நகர் ஸ்ரீ ஜயராம சாஸ்திரிகளுக்கும்** எனது க்ருதஜ்ஞதையைத் தெரிவிக்கிறேன்.

சிரமங்களை பாராட்டாமல் இதனை அச்சிட்டு உதவிய இளங்கோ அச்சுக்கூட உரிமையாளர் **திரு எம். எஸ். மணியவன்** அவர்களுக்கும் எனது மகிழ்ச்சி உரியதாகும்.

ஆசிரியன்

विषयानुक्रमणिका

श्रीः

आश्वलायनगृह्यकर्मप्रयोगः

नत्वा गुरूत्तमान् सर्वान् रमेशं च दयानिधिम् ।
विशदीकरवाण्यत्र प्रयोगं गृह्यकर्मणाम् ॥
आश्वलायनसूत्राणां मतमेव सतां मुदे ।
व्याकुर्वेऽहं सुटिप्पण्या वात्स्यवेङ्कटराघवः ॥

अथ संकल्पः (सर्वकर्मसाधारणः)

सुप्रक्षालितपाणिपादः द्विराचम्य प्राणानायम्य, पवित्रपाणिः अञ्जलिं कृत्वा,

अस्मद्गुरुभ्यो नमः ।
अस्मत्परमगुरुभ्यो नमः ।
अस्मत्सर्वगुरुभ्यो नमः ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥ १ ॥

गुरुभ्यः तद्गुरुभ्यश्च नमोवाकमधीमहे ।
वृणीमहे च तत्राद्यौ दम्पती जगतां पती ॥ २ ॥

श्रीमन्नभीष्टवरद त्वामस्मि शरणं गतः ॥ ३ ॥

स्वशेषभूतेन मया स्वीयैः सर्वपरिच्छदैः ।
विधातुं प्रीतमात्मानं देवः प्रक्रमते स्वयम् ॥ ४ ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ ५ ॥

यस्य द्विरदवक्त्राद्याः पारिषद्याः परश्शतम् ।
विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥ ६ ॥

दक्षिणोरोरुपरि वामपाणितलमुत्तानं कृत्वा तदुपरि दक्षिणपाणितल-मवतानं निधाय संकल्पमुद्रां विधाय—

हरिः ओम् तत् । श्रीगोविन्द, गोविन्द, गोविन्द । अस्य श्रीभगवतो महापुरुषस्य विष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य—

आद्य-[अद्य] ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे—

श्रीश्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे कलौ युगे प्रथमे पादे—

जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे—

शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने—

व्यावहारिकाणां प्रभवादीनां षष्ट्याः संवत्सराणां मध्ये—

........नामसंवत्सरे-उत्तरायणे, दक्षिणायने-......ऋतौ,....मासे, शुक्ल-कृष्ण-पक्षे...... शुभतिथौ ..... वासरयुक्तायाम्....... नक्षत्रयुक्तायाम् श्रीविष्णुयोग श्रीविष्णुकरण शुभयोग शुभकरण-एवंगुणविशेषणविशिष्टायां—

अस्या...शुभतिथौ—

१. श्रीभगवदाज्ञया श्रीमन्नारायणप्रीत्यर्थम्

२. श्रीभगवदाज्ञया श्रीभगवत्कैङ्कर्यम्—श्रीभगवत्कैङ्कर्यरूपम्

३. ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम्

1. குறிப்பு: "ஸங்கல்பம் செய்யாமல் செய்யப்படும் கர்மாவிற்கு பலன்மிகவும் ஸ்வல்பம். வரும் புண்யத்திலும் பாதி அழியும்" என்பதால் ஸங்கல்பம் முக்யம் என்பது தெரியப்படும்.

सङ्कल्पेन विना राजन् यत्किञ्चित् कुरुते नरः ।
फलं चाल्पाल्पकं तस्य धर्मस्यार्धक्षयो भवेत् ॥

कृत्यतत्त्वम्, பக்கம் 427

2. புள்ளிகள் வைத்துள்ள இடங்களில் ஸங்கல்ப ஸமயத்தில் உள்ள வருஷம், அயநம் ருது மாஸம் பக்ஷம் திதி கிழமை நக்ஷத்ரம் இவற்றைச் சொல்லிக் கொள்ள வேண்டும்.

3. மேற்சொன்னது வரை எல்லா கர்மாக்களுக்கும் முதலில் சொல்ல வேண்டிய பொதுவான ஸங்கல்பப் பகுதியாகும்.

4. சுபகார்யமானால் **சுபதிதௌ** என்றும், ச்ராத்தம், தர்ப்பணம் முதலியவையானால் **புண்யதிதௌ** என்றும் திதிகளைக் குறிப்பிட வேண்டும்.

5. **ஸ்ரீபகவதாஜ்ஞயா**........ **நாராயணப்ரீத்யர்த்தம்** என்று வடகலை ஸ்ரீவைஷ்ணவர்களும்,........**பகவத் கைங்கர்யரூபம்** என்று தென்கலை ஸ்ரீவைஷ்ணவர்களும், **மமோபாத்த**...... **ப்ரீத்யர்த்தம்** என்று ஸ்மார்த்தர்களும் சொல்வர். இது போலவே இனிதரப் படும் ஸங்கல்பங்களில் சொல்லிக் கொள்வது.

6. இதற்குப் பிறகு நாம் செய்ய வேண்டிய கர்மாவைக் குறிப் பிட வேண்டும்.

7. ஸ்நாநத்திற்கான ஸங்கல்பப் பகுதி இங்கு அடுத்து தரப் பட்டுள்ளது. ஸங்கல்பத்தின் இரண்டாவது பாகத்தில், மத்யதேச மான தென் ஆற்காடு பகுதியிலுள்ள ஸ்ரீவைஷ்ணவர்கள் செய்யும் ஸ்நாநஸங்கல்ப முறை இங்கு தரப்பட்டுள்ளது. வேறு இடத்தி லுள்ளவர்கள் தம் தமது இஷ்ட தேவதைகளைக் குறிப்பிட்டுக் கொள்ளலாம்.

8. தென்கலை ஸ்ரீ வைஷ்ணவர்களும் ஸ்மார்த்தர்களும் **சுக்லாம் பரதரம்** என்பதிலிருந்து தொடங்க வேண்டும்.

स्नानसङ्कल्पः

१. अहीन्द्रपुरक्षेत्रे शुद्धसत्त्व-विमानच्छायायां तरङ्गमुखनन्दिनी हेमाब्ज-नायिकासमेत-श्रीदेवनाथस्वामिसन्निधौ—

२. पञ्चकृष्णारण्यक्षेत्रे श्रीकरविमानच्छायायां पुष्पालयाम्बासमेत-श्रीदेहलीशस्वामिसन्निधौ—

३. सत्यव्रतक्षेत्रे श्रीपुण्यकोटिविमानच्छायायां श्रीपेरुन्देवीनायिकासमेत-

श्रीदेवराजस्वामिसन्निधौ—

४. आदिवराहक्षेत्रे आनन्दनिलयविमानच्छायायां अलर्मेलमङ्गासमेत-श्रीवेङ्कटेश्वरस्वामिसन्निधौ —

५. बृन्दारण्यक्षेत्रे वेदविमानच्छायायां रुक्मिणीसत्यभामासमेत - श्रीपार्थसारथिस्वामिसन्निधौ—

६. श्रीरङ्गक्षेत्रे प्रणवाकारविमानच्छायायां श्रीरङ्गनायिकासमेत-श्रीरङ्गनाथस्वामिसन्निधौ—

कर्मण्यतासिद्ध्यर्थम् अस्मिन् तीर्थे—

अष्टकृच्छ्रफलदायिन्यां पेण्णानद्यां- महानद्यां- कावेर्याम्- चन्द्रपुष्करिण्याम् प्रातःस्नानमहं करिष्ये—

इति संकल्प्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात्।

तत्प्रकारः—

'भगवानेव स्वशेषभूतेन मया स्वशेषभूतं प्रातःस्नानाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारयति' इति।

एवमुक्त्वा निमज्ज्य- शरीरमलक्षालनं विधाय-पुनः निमज्ज्य-उन्मज्ज्य आचम्य—

समस्तजगदाधार शङ्खचक्र-गदाधर।
देहि देव ममानुज्ञां युष्मत्तीर्थनिषेवणे॥

इति भगवदनुज्ञां प्राप्य स्नात्वा—

குறிப்பு:— 1. இது ஸங்கல்பம் மாத்திரம் தான். ஸ்நாநம் ஸம்பந்தப்பட்ட மற்ற விஷயங்களை தம் தமது ஆசார்யர்கள் அனுக்ரஹித்துள்ள ஆஹ்னிகத்தில் கண்டு கொள்க.

2. ஸாத்விக த்யாகம் என்பதை வைஷ்ணவர்கள் மாத்திரமே செய்வார்கள்.

3. முறையும் ஸங்கல்பமும் இன்றி செய்யப்படும் ஸ்நாநம் மீன் தண்ணீரில் மூழ்குவது போல் தான் ஆகும்.

मत्स्यमज्जनवत् स्नानं विधिसंकल्पवर्जितम्

स्नानाङ्गदेवर्षिपितृतर्पणम्

पुण्ड्रं धृत्वा—

आचम्य, प्राणान् आयम्य—

.......प्रीत्यर्थं स्नानाङ्गं देवर्षिपितृतर्पणं करिष्ये इति संकल्प्य—

प्राङ्मुखः उपवीती—

ओम् भूः	देवांस्तर्पयामि।
ओम् भुवः	देवांस्तर्पयामि।
ओम् स्वः	देवांस्तर्पयामि।
ओम् भूर्भुवस्स्वः	देवांस्तर्पयामि।

प्राङ्मुखः निवीती—

ओम् भूः	ऋषींस्तर्पयामि।
ओम् भुवः	ऋषींस्तर्पयामि।
ओम् स्वः	ऋषींस्तर्पयामि।
ओम् भूर्भुवस्स्वः	ऋषींस्तर्पयामि।

प्राग्दक्षिणामुखः प्राचीनावीती—

ओम् भूः	पितॄंस्तर्पयामि।
ओम् भुवः	पितॄंस्तर्पयामि।
ओम् स्वः	पितॄंस्तर्पयामि।
ओम् भूर्भुवस्स्वः	पितॄंस्तर्पयामि।

[अक्षतान् तिलांश्च विना, जलेन केवलं तर्पणं कुर्यात्]

भगवानेव प्रातस्स्नानाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारितवान् इति सात्त्विकत्यागं कुर्यात्।

குறிப்பு:— யஜுர்வேதிகள் ப்ரஹ்மாதயோ யே தேவா: தான் தேவான்தர்ப்பயாமி—என்று தேவ தர்ப்பணத்திலும், க்ருஷ்ணத் வைபாயநாதயோ யே மஹர்ஷய: தான் மஹர்ஷீன்—தர்ப்பயாமி என்று ரிஷிதர்ப்பணத்திலும் முதலில் சொல்லித் தர்ப்பணம் செய்கிறார்கள். ரிக்வேதிகள் அப்படிச் செய்வதில்லை.

ரிக்வேதிகளின்
த்ரிகாலஸந்த்யாவந்தனம்

ஸந்த்யாவந்தனம் செய்யவேண்டும் என்பதை ஆச்வலாயனர் தமது க்ருஹ்ய ஸூத்ரத்தில் மூன்றாவது அத்யாயம் ஆறாவது கண்டத்தில் மூன்றாவது நான்காவது ஸூத்ரங்களில் சொல்லியிருக்கிறார். எப்படிச் செய்யவேண்டும் என்பதைப்பற்றிப் பிரயோக காரர்கள் பலவகையான முறைகளை எழுதியிருக்கிறார்கள். இம்முறைகளை அனுசரித்து, சிஷ்டர்கள் ஸந்த்யா வந்தனம் செய்வதால் எல்லா முறைகளும் சரியானவையே. எந்த கர்மாவானாலும் தம் முன்னோர்கள் செய்து வந்த முறையை அனுசரிப்பது அவரவர்களுக்குச் சாஸ்திர சம்மதமாகும்.

ஸந்த்யாவந்தனத்தை மூன்று பகுதிகளாகப் பிரித்துக் கொள்ளலாம்.

முதற்பகுதி :— தீர்த்தத்தைக் கொண்டு செய்யப்படுவதாகும். இதில் ஆசமனம், ப்ரோக்ஷணம், ஆபோசனம், மறுபடியும் செய்யப்படும் ப்ரோக்ஷணம், அர்க்யப்ரதானம், ப்ராயச்சித்தார்க்ய தானம், கேசவாதி த்வாதச தர்ப்பணங்கள் அடங்கும்.

இரண்டாவது பகுதி :— ஓர் இடத்தில் உட்கார்ந்தோ நின்று கொண்டோ செய்யப்படுவதாகும். இதில் ஸ்தலப்ரோக்ஷணம், ப்ராணாயாம மந்திரங்களின் ரிஷி தேவதை சந்தஸ் இவைகளைக் கூறி அங்கந்யாஸ கரந்யாஸாதிகள் செய்தல், த்யானம், ப்ராணாயாமம், காயத்ரீஜப ஸங்கல்பம், காயத்ரியின் அங்கந்யாஸாதிகள். த்யானம், காயத்ரி ஜபம் இவையடங்கும்.

மூன்றாவது பகுதி :— உபஸ்தான ஸங்கல்பம், ரிக்குகளைச் சொல்லி உபஸ்தானம் செய்தல், ஸாவித்ரி முதலான தேவதைகளையும் திக்தேவதைகளையும் பகவானையும் நமஸ்கரித்து அபிவாதனம் செய்தல், ஆசமனம் செய்து ஸந்த்யாவந்தனத்தை முடித்து ஸ்தலத்தை ப்ரோக்ஷித்தல் இவையடங்கும்.

இம்மூன்று பகுதிகளையும் செய்து முடிக்க ஸாதாரணமாக இருபது முதல் முப்பது நிமிஷங்கள் ஆகலாம். ஸந்த்யாவந்தனத்

தைச் செய்யும் போது மந்திரங்களை தாழ்ந்த குரலில் வாய்விட்டுச் சொல்வது நல்லது. மனத்திற்குள் சொல்வதில் வேறு எண்ணங்கள் மனத்தில் புகுந்து மந்திரத்தொடர்ச்சியைத் தடைசெய்யும். அப்பொழுதெல்லால் ஸந்த்யாவந்தனம் வெற்று அபிநயமாக முடியும்.

ஸந்த்யா வந்தனத்தைச் சுருக்கமாகச் செய்ய சாஸ்த்ரஸம்மதமான முறையுள்ளதா எனச்சிலர் கேட்கின்றனர். சுருக்கிய முறையிலாவது அவசர காலங்களில் ஸந்த்யாவந்தனம் செய்யலாமே என்ற நல்லெண்ணத்திறல் தான் இக்கேள்வி கேட்கப்படுகிறது. அடியோடு விட்டு விடுவதை விட சுருக்கமாகச் செய்வதும் நல்லதே எனக்கருதி இதற்கு பதில் தரப்படுகிறது. சிஷ்டர்கள் இதை அங்கீகரிப்பார்கள் என்ற நம்பிக்கை இருக்கிறது. தீர்த்தத்தைக் கொண்டு செய்யப்படும் முதற்பகுதியை எந்த வகையிலும் சுருக்க முடியாது.

இரண்டாவது பகுதியான ப்ராணாயாம ஜபப் பகுதியில் அங்கந்யாஸாதிகளை விடலாம். ஸ்மார்த்தர்களில் பெரும்பாலோர் இதனைச் செய்வதில்லை. க்ருஹ்யபரிசிஷ்டம் எழுதிய ஆசிரியரும் உரைகாரரும் அங்கந்யாஸம் செய்வதை அவரவர்களின் விருப்பத்திற்கு உரியதாகச் சொல்கிறார். एष अङ्गन्यासः । एनमेके नेच्छन्ति । स हि विधिरवैदिक इति-परिशिष्टम् பக்கம் 203. இரண்டாம் பகுதியில் ப்ராணாயாமம் ஜபம் இரண்டும் முக்யம். காயத்ரி ஜபத்தை நூற்றெட்டு முறை செய்ய நேரம் இல்லாதவர்கள் இருபத்தெட்டு தடவையோ பத்து தடவையோ ஜபம் செய்து முடிக்கலாம்.

மூன்றும் பகுதியான உபஸ்தானத்தில் காலையிலும் மாலையிலும் சுருக்குவதற்கு வழியில்லை. மாத்யாஹ்னிகத்தில் உதுத்யம், சித்ரம் தேவாநாம் என்ற ஸூக்தங்களுக்குப் பதிலாக, உதுத்யம் என்ற ஸூக்தத்தை மாத்திரம் சிலர் சொல்லுகின்றனர். அதற்கும் முடியாவிட்டால் உதுத்யம் என்ற ஒரு ரிக்கையும் சித்ரம் தேவானாம் என்ற ஒரு ரிக்கையும் சொல்லலாம், என்றும், தச்சக்ஷு:' என்கிற ஒரு ரிக்கைமாத்திரமே சொல்லியும் உபஸ்தானம் செய்யலாம் என்றும் கிருஹ்ய பரிசிஷ்டகாரர் கூறுகிறார்.

"उदुत्यं जातवेदसम्—चित्रं देवानामिति सूक्ताभ्यां आभ्यां वा मन्त्राभ्यां, तच्चक्षुरिति एकया वा आदित्यमुपस्थाय" आश्वलायनगृह्यपरिशिष्टम् (பக்கம் 205), மாத்யாஹ்னிகத்திலும் ஜாதவேதஸே முதலான மந்திரங்கள் சொல்லப்பட வேண்டும் என்பதில் ஸந்தேகமே கிடையாது. பெரியோர்களைக் கேட்டுச் செய்வது நல்லது.

प्रातःसन्ध्यानुष्ठानक्रमः

स्नात्वा सुप्रक्षालितपाणिपादः द्विराचम्य—

आचमनमन्त्रः—ஆசமனமந்திரம்

अच्युताय नमः ।	வலது உள்ளங்கையில் அரைஉத்தரிணி ஜலம் எடுத்து ப்ராசனம் செய்க.
अनन्ताय नमः ।	,,
गोविन्दाय नमः	,,
केशवाय नमः ।	வலது கட்டை விரலால் வலது கன்னத்தைத் தொடுதல்.
नारायणाय नमः ।	இடது கன்னத்தைத் தொடுதல்.
माधवाय नमः ।	மோதிரவிரலால் வலதுகண்ணைத் தொடுதல்.
गोविन्दाय नमः	,, இடது கண்ணைத்தொடுதல்.
विष्णवे नमः ।	ஆள் காட்டி விரலால் வலது மூக்குப் புறப் பகுதியைத் தொடுதல்.
मधुसूदनाय नमः ।	,, இடது ,,
त्रिविक्रमाय नमः ।	சுண்டு விரலால் வலது காதைத் தொடுதல்.
वामनाय नमः ।	,, இடது ,,
श्रीधराय नमः ।	நடுவிரலால் வலது புஜத்தைத் தொடுதல்.
हृषीकेशाय नमः ।	,, இடது ,,
पद्मनाभाय नमः ।	எல்லாவிரல்களாலும் நாபியைத் தொடுதல்.
दामोदराय नमः ।	,, சிரஸைத் தொடுதல்.

குறிப்பு:—கேசவாய நம: முதலான மந்திரங்களைச் சொல்லி குறிப்பிட்ட விரலால் சரீரத்தில் குறிப்பிட்ட இடத்தைத் தொட்டு, அதன் மூலம் சுத்தியடையவேண்டும். இப்படித் தொடுவதில் வேறு சில முறைகளும் உண்டு. அவை எல் லாம் இங்கு தரப்படவில்லை. இந்த ஆசமனம் இருமுறை செய்யப்பட வேண்டும்.

प्राणान् आयम्य–

2. प्राणायाममन्त्रः—ப்ராணாயாம மந்த்ரம்.

ओम् भूः। ओम् भुवः। ओम् स्वः। ओम् महः। ओम् जनः।
ओम् तपः। ओम् सत्यम्।

ओम् - तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।

धियो यो नः प्रचोदयात्॥

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्॥

इति त्रिः उक्त्वा प्राणायामान्ते दक्षिणकर्णं स्पृष्ट्वा—

...प्रीत्यर्थं प्रातस्सन्ध्यामुपासिष्ये इति सङ्कल्प्य सात्त्विकत्यागं च कृत्वा-

3. प्रोक्षणम्, तन्मन्त्राश्च—ப்ரோக்ஷணமும் அதன் மந்த்ரங்களும்.

आपो हि ष्ठेति तृचस्य सिन्धुद्वीपः ऋषिः। गायत्री च्छन्दः। आपो देवता इति अङ्गुलीभिः शिरो-जिह्वा-हृदयेषु निधाय, अपां प्रोक्षणे विनियोगः इत्युक्त्वा—

१. ओम्।

२. भूर्भुवस्स्वः।

३. तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयात्॥

१. ओम् आपो हि ष्ठा मयो भुवः ।

ओम् ता न ऊर्जे दधातन ।

ओम् महे रणाय चक्षसे ॥

२. ओम् यो वः शिवतमो रसः ।

ओम् तस्य भाजयतेह नः ।

ओम् उशतीरिव मातरः ॥

३. ओम् तस्मा अरं गमाम वः ।

ओम् यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

ओम् आपो जनयथा च नः ॥

इति शिरसि प्रोक्ष्य—

ओम् भूर्भुवः स्वः ॥

इति आत्मानं परिषिच्य—

குறிப்பு :—ரிக்வேதிகள் **ஸ்வ:** என்று தான் சொல்ல வேண்டும். ஸுவ: என்று சொல்வதில்லை. ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களை மூச்சை அடக்கி மூன்று முறை சொல்லிப் பிறகு மூச்சை விடவேண்டும். இப்படிச் செய்வது ஒரு ப்ராணாயாமமாகக் கணக்கிடப்படும். மூச்சை யடக்க உபயோகித்த வலது கரத்தினால் கர்த்தா தன்னைத் தொட்டதினால் ஏற்பட்ட அசுத்தி நீங்க, ஓம் என்று சொல்லி வலது காதைத் தொடவேண்டும். இதை **ச்ரோத்ராசமனம்** என்பர். ஜலத்திலும் கையை அலம்பலாம்; இதற்கு ப்ரமாணம்:—

'रौद्रं राक्षसं आसुरं आभिचारिकं मन्त्रमुक्त्वा पित्र्यमात्मानं चालभ्य उपस्पृशेत् ।'
कात्यायनः- 1-10-4;

உபஸ்ப்ருசேத்—ஆசமனம் செய்ய வேண்டும், அல்லது கையை அலம்ப வேண்டும்.

ஆபோ ஹிஷ்டா என்ற ஒன்பது மந்த்ரங்களையும் தனித்தனியே ஓம் பூர்வமாகச் சொல்லி வலது கையினால் தீர்த்தத்தை எடுத்து ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ள வேண்டும். ஓம் யஸ்ய க்ஷயாய என்று தொடங்கும் மந்த்ரத்தைச் சொல்லும் போது மாத்திரம் முழங்கால் களில் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ள வேணும். ஆபோ ஹி ஷ்டா: என்பதைத் தொடங்குவதற்கு முன்' ஓம் என்று தொடங்கும் மந்த்ரங்களைச் சொல்லி மூன்றுப்ரோஷணமும் முடிவில் ஓம்பூர் புவஸ்ஸுவ: என்று ஆத்மபரிஷேசனமும் (தலையைச்சுற்றி நீர்விடுதல்) செய்து கொள்ள வேண்டும்.

4. अपां प्राशनम् - पुनः प्रोक्षणम् — *தீர்த்த ப்ராசனம்-மறுபடியும் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ளுதல்.*

सूर्यश्च इत्यनुवाकस्य अग्निः ऋषिः । देवी गायत्रीच्छन्दः । सूर्यो देवता । अपां प्राशने विनियोगः —

सूर्यश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः ।
पापेभ्यो रक्षन्ताम् यद्रात्र्या पापमकार्षम् ।
मनसा वाचा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना ।
रात्रिस्तदवलुम्पतु यत्किञ्च दुरितं मयि ।
इदमह माममृतयोनौ सूर्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ॥

इति अपः प्राश्य, सकृत् आचम्य—

दधिक्राव्णः इत्यस्य मन्त्रस्य वामदेवः ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। दधिक्रावा देवता, इति पूर्ववत् न्यस्य—

ओम् दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः।

" सुरभि नो मुखा करत् प्र ण आयूंषि तारिषत् ॥

" आपो हि ष्ठा मयो भुवः।

" ता न ऊर्जे दधातन।

" महे रणाय चक्षसे ॥

" यो वः शिवतमो रसः।

" तस्य भाजयतेह नः।

" उशतीरिव मातरः ॥

" तस्मा अरं गमाम वः।

" यस्य क्षयाय जिन्वथ।

" आपो जनयथा च नः ॥

इति शिरसि प्रोक्ष्य —

ओम् भूर्भुवः स्वः।

इति आत्मानं परिक्षिच्य —

குறிப்பு :—ஸூர்யச்ச என்கிற மந்த்ரம் சொல்வதற்கு முன்பே ஒரு உத்தரிணி தீர்த்தத்தை கையில் எடுத்து மந்திரத்தைச்சொல்லி முடித்த பின் ப்ராசனம் செய்ய வேண்டும். மாத்யாஹ்னிகத்திற்கும் ஸாயம் ஸந்த்யாவந்தனத்திற்கும் வேறு மந்த்ரம் உள்ளது.

ததிக்ராவ்ண: தொடங்கி மறுபடியும் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ள வேண்டும். **ததிக்ராவா தேவதா** என்பதற்குப் பதிலாக சிலர் **விச்வேதேவா: தேவதா:** என்பர்.

ஆபோ ஹி ஷ்டா: என்பதைச்சொல்லி மறுபடியும் எதற்கு ப்ரோக்ஷணம் என்ற ஸந்தேஹத்திற்கு, சிஷ்டாசாரம் அவ்வாறு உள்ளது என ஸ்ம்ருதி முக்தாபலம் (ஆஹ்நிக காண்டம் பக்கம் 503) கூறுகிறது.

5. **अर्घ्यप्रदानम्- नवग्रहकेशवादितर्पणम् —**
அர்க்யமளித்தலும் நவக்ரஹ கேசவாதிதர்ப்பணமும்.

प्राणान् आयम्य—

(अ) ....प्रीत्यर्थं प्रातस्सन्ध्यायां अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य—

अर्घ्यप्रदानमन्त्रस्य विश्वामित्रः ऋषिः । गायत्री छन्दः । सविता देवता । अर्घ्यप्रदाने विनियोगः —

ओम् भूर्भुवःस्वः ।
तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति अर्घ्यं त्रिवारं समन्त्रकं दद्यात् ।

(आ) कालात्यये तु प्रायश्चित्तार्घ्यदानम्-
காலம் கடந்ததற்கான பிராயச்சித்த அர்க்யதானம்.

प्राणान् आयम्य—

....प्रीत्यर्थं प्रातस्सन्ध्याकालातीत प्रायश्चित्तार्थं अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य—

प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदानमन्त्रस्य यदद्य इत्यस्य शौनकः (श्रुतकक्षो वा) ऋषिः। गायत्री च्छन्दः। सूर्यो देवता। प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदाने विनियोगः—

यदद्य कच्च वृत्रहन्। उदगाः अभिसूर्य सर्वं तदिन्द्र ते वशे ॥

इति एकं अर्घ्यं दत्वा—

ओम् भूर्भुवःस्वः इति आत्मानं परिषिच्य प्रदक्षिणं परिक्रम्य—

असावादित्यो ब्रह्म इति वदन् सूर्यं पश्येत्; अथवा ध्यायेत्।

आचम्य—

(इ) नवग्रहतर्पणम्—

१. आदित्यं तर्पयामि।
२. सोमं तर्पयामि।
३. अङ्गारकं तर्पयामि।
४. बुधं तर्पयामि।
५. बृहस्पतिं तर्पयामि।
६. शुक्रं तर्पयामि।
७. शनैश्चरं तर्पयामि।
८. राहुं तर्पयामि।
९. केतुं तर्पयामि।

(ई) केशवादितर्पणम्—

१. केशवं तर्पयामि।
२. नारायणं तर्पयामि।
३. माधवं तर्पयामि।
४. गोविन्दं तर्पयामि।
५. विष्णुं तर्पयामि।
६. मधुसूदनं तर्पयामि।
७. त्रिविक्रमं तर्पयामि।
८. वामनं तर्पयामि।
९. श्रीधरं तर्पयामि।
१०. हृषीकेशं तर्पयामि।
११. पद्मनाभं तर्पयामि।
१२. दामोदरं तर्पयामि।

इति जलेन नव, द्वादश च तर्पणानि कृत्वा आचामेत् ॥

குறிப்பு :—இருகைகளிலும் ஜலத்தை எடுத்து நின்று கொண்டு கைகளை புருவம் வரை உயர்த்தி, மந்த்ரத்தைச் சொல்லி முடிக்கும் போது சுத்தமான தரையிலோ ஜலத்திலோ அர்க்ய தீர்த்தத்தை விடவேண்டும். காலையிலும் மாலையிலும் மும்மூன்று அர்க்யங்கள். மாத்யாஹ்னிக சமயத்தில் ஒரு அர்க்யம். சிலர் இரண்டு தருவர். ஆசமனமும் ப்ரோக்ஷணமும் செய்தபின் எஞ்சியுள்ள ஜலத்தில் அர்க்யம் கொடுப்பர் சிலர். அர்க்யத்திற்கெனத்தனியே பாத்ரத்தில் தீர்த்தம் வைத்துக்கொள்வது சரியானதாகும். மூன்று காலங்களிலும் அர்க்யத்தை நின்றுகொண்டுதான் தர வேண்டும்.

காலையில் அர்க்கியம் தருவதற்கு முன் ஸூர்யோதயமானாலும், ஸாயங்காலத்தில் அர்க்யம் தருவதற்கு முன் ஸூர்யன் அஸ்தமித்தாலும் அது காலம் கடந்ததாகக் கருதப்படும். எனவே உரிய காலத்தில் ஸந்த்யாவந்தனம் செய்யாததற்கு பிராயச்சித்தமாக ஒரு அர்க்யம் (நான்காவது) தரும்படி விதிக்கப்பட்டுள்ளது. ரிக்வேதிகள் பிராயச் சித்த அர்க்யம் தருவதற்கு மூன்று வேளைகளுக்கும் வெவ்வேறு ரிக்குகள் உள்ளன. அவற்றை நினைவில் வைத்துக்கொள்ள முடியாதவர்கள், யஜுர்வேதிகளைப் போல் காயத்ரியைச் சொல்லியே நான்காவது அர்க்யம் தருகிறார்கள்.

இதற்குப் பின் ஆத்மபரிஷேசனமும் ப்ரதக்ஷிணமும் ஸூர்ய தர்சனமும் செய்ய வேண்டும். நவக்ரஹ தர்ப்பணத்தை ஸ்மார்த்தர்கள் மாத்ரமே செய்வர்.

பிறகு கேசவாதி தேவதைகளின் பெயரைச் சொல்லி பன்னிரண்டு தர்ப்பணம் செய்து ஒரு முறை ஆசமனம் செய்ய வேண்டும்.

இதுவரை ஜலத்தைக் கொண்டு செய்யப்படும் பகுதி கூறப்பட்டது.

———

अथ प्रातस्सन्ध्यावन्दने द्वितीयो भागः ।

१. स्थलप्रोक्षणम् भूमिप्रार्थना च — ஸ்தல ப்ரோக்ஷணமும் பூமி ப்ரார்த்தனையும் :

२. प्राणायामः—ப்ராணாயாமம்.

१. ओम् भूर्भुवः स्वः इति स्थलं प्रोक्ष्य—

आसनमन्त्रस्य पृथिव्याः मेरुपृष्ठः ऋषिः । सुतलं (अतलं वा) छन्दः । श्रीकूर्मो देवता । आसने विनियोगः—इति उक्त्वा—

पृथ्वि त्वया धृता लोकाः देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

इति अञ्जलिं कृत्वा भूमिं प्रार्थ्य तत्र स्थित्वा—

२.(अ) प्राणायाममन्त्राणां ऋषिदेवतादि — ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷிதேவதை முதலியன.

१. प्रणवस्य ऋषिः ब्रह्मा । देवी गायत्री छन्दः । परमात्मा देवता ।

२. भूरादि - व्याहृतिसप्तकस्य अत्रि - भृगु - कुत्स - वसिष्ठ - गौतम - काश्यप- अङ्गिरसः ऋषयः । गायत्री - उष्णिग् - अनुष्टुब् - बृहती-पङ्क्ति - त्रिष्टुप्-जगत्यः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्क-वागीश -वरुण-इन्द्र-विश्वेदेवाः-देवताः ।

३. सावित्र्याः ऋषिः विश्वामित्रः । देवी गायत्री छन्दः । सविता देवता ।

४. गायत्रीशिरसः ब्रह्मा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । परमात्मादेवता- इति न्यस्य, सर्वेषां (मन्त्राणां) प्राणायामे विनियोगः इति उक्त्वा—

२. (आ) व्याहृतीनां अङ्गन्यासः வ்யாஹ்ருதிகளுக்கு அங்கந்யாஸம்.

१.	ओम् भूः	इति	पादयोः—
२.	ओम् भुवः	,,	जङ्घयोः—
३.	ओम् स्वः	,,	जान्वोः—
४.	ओम् महः	,,	उदरे—
५.	ओम् जनः	,,	हृदये—
६.	ओम् तपः	,,	मुखे—
७.	ओम् सत्यम्	,,	शिरसि च—

अङ्गुळीभिर्न्यस्य—

(इ) व्याहृतिदेवतामूर्तिध्यानम्:— வ்யாஹ்ருதி தேவதைகளின் மூர்த்தி த்யானம்.

श्वेत- श्याम- पीत- पिशङ्ग- रोहित- नील- कनकवर्णाः;
अभय-अक्षस्रक् अप्पाल-वरहस्ताः सावित्रचतुहस्ताः;
स्रक्चन्दनाद्यलङ्कृताः सर्वाभरणभूषिताः सोपवीताः सजटाश्च
सप्त व्याहृति-देवताः ध्यात्वा—

२. (ई) गायत्र्याःअङ्गन्यासः —காயத்ரீமந்த்ரத்திற்கு அங்கந் யாஸம்.

१.	ओम् तत्सवितुः-	ज्ञानाय हृदयायनमः,-	हृदये।
२.	ओम् वरेण्यं-	ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा-	शिरसि।
३.	ओम् भर्गो देवस्य-	शक्त्यै शिखायै वषट्-	शिखायाम्।
४.	ओम् धीमहि-	बलाय कवचाय हुम्- कण्ठादि कटचन्तं-	शरीरे।
५.	ओम् धियो यो नः -	तेजसे नेत्राभ्यां वौषट् -	नेत्रयोः।
६.	ओम् प्रचोदयात्-	वीर्याय अस्त्राय फट् - करतले सशब्दं आघट्य।	
७.	ओम् भूर्भुवस्स्वरोम्-	छोटिकया दिग्बन्धनं च कृत्वा—	

२. (उ) गायत्रीमूर्तिध्यानम्:—*காயத்ரி மூர்த்தி த்யானம்.*

ध्यानम्-श्लोकः—

मुक्ता - विद्रुम - हेम - नील - धवलच्छायैः मुखैः त्रीक्षणैः
युक्तामिन्दुकलानिबद्धमकुटां तत्त्वार्थवर्णात्मिकाम् ।
गायत्रीं वरदाभयाङ्कुशकशाः शुभ्रं कपालं गुणम् ।
शङ्खं चक्रमथारविन्दयुगळं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥

इति सावित्रीमूर्तिध्यानं कृत्वा—

२. (ऊ) गायत्रीशिरोमन्त्रन्यासः; तद्देवतामूर्तिध्यानं च— *காயத்ரி சிரோமந்த்ரத்தின் ந்யாஸமும் மூர்த்தி த்யானமும்.*

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्—
इति शिरःप्रभृति पादपर्यन्तम् पाणिभ्यां स्वशरीरं स्पृष्ट्वा—

ध्यानम् - श्लोकः—

अर्कमण्डलमध्यस्थं सूर्यकोटिसमप्रभम् ।
ब्रह्मादिसेव्यपादाब्जं नौमि ब्रह्म रमासखम् ॥

इति शिरोमन्त्रदेवतां—सूर्यमण्डलवर्तिनं भगवन्तं - ध्यात्वा—

प्राणायाममन्त्रः—

ओम् भूः । ओम् भुवः । ओम् स्वः । ओम् महः । ओम् जनः ।
ओम् तपः । ओम् सत्यम् ।
ओम् तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्—

इति त्रिः सकृच्च (आहृत्य दशवारं) प्राणान् आयम्य अष्टोत्तरशतकृत्वः (अष्टाविंशतिकृत्वः दशकृत्वो वा) गायत्रीजपं करिष्ये - इति सङ्कल्प्य—

குறிப்பு :— 1. இங்கு கூறப்பட்டுள்ள பூமி ப்ரார்த்தனையைச் செய்யாமல், சிலர் **ஓம் பூர் புவஸ்ஸுவ:** என்று தரையை ப்ரோக்ஷித்து விட்டு அங்கு நிற்பர். காலையில் ஜபத்தை நின்று கொண்டு செய்ய வேண்டும்.

2. (அ) இதற்கு மேல் ஆத்ம சுத்தி தருகின்ற ப்ராணாயாமம் செய்து, உட்புற சுத்தியை அடைந்தவனே காயத்ரீ ஜபம் செய்ய அர்ஹனாகின்றான். "பாஹ்ய சுத்திக்காக இவ்வாறு ப்ரோக்ஷணம் செய்து கொண்டபின், உட்புற சுத்திக்காக ப்ராணாயாமம் செய்ய வேண்டும்" என்பர் யோக யாஜ்ஞவல்க்யர்.

'एवं सम्मार्जनं कृत्वा बाह्यशुद्ध्यर्थमादरात् ।
तथाभ्यन्तरशुद्ध्यर्थं प्राणायामं समाचरेत् ॥

'மூன்று ப்ராணாயாமங்களால் பரிசுத்தனாக ஆன பின் காயத்ரி ஜபம் செய்ய வேண்டும்' என்பர் ஸம்வர்த்தர்.

'प्राणायामैः त्रिभिः पूतः गायत्रीं तु ततो जपेत् । "

ப்ராணாயாமத்தில் உபயோகிக்கப்படும் மந்திரங்கள் நான்கு. (1) ப்ரணவம்; (2) ஏழு வ்யாஹ்ருதிகள்; (3) காயத்ரி; (4) காயத்ரியின் சிரஸாக உள்ள மந்த்ரம் ஓமாப: என்பது; ரிக்வேதிகள் தாங்கள் உபயோகிக்கும் மந்திரங்களுக்கு ரிஷி, சந்தஸ் தேவதை இவைகளைச் சொல்ல வேண்டும். [சொல்ல வேண்டாத சில ஸந்த்ர்ப்பங்களும் உண்டு.] ஆகையால் முதலில் இந்த நான்கு மந்த்ரங்களுக்கும் ரிஷி சந்தஸ் தேவதை கூறப்பட்டன.

(ஆ) பிறகு வ்யாஹ்ருதி மந்த்ரங்களின் பகுதிகளை சரீரத்தின் அந்தந்த பகுதிகளில் வைத்து த்யானம் செய்ய வேண்டும் என்பது மந்த்ர சாஸ்திரங்களில் கூறப்பட்டுள்ளதால், அதற்கான ந்யாஸம் தரப்பட்டுள்ளது. இதற்கு அங்கந்யாஸம் என்று பெயர். மந்திரங்களைச் சொல்லி விரல்களால் அந்தந்த அவயவங்களைத் தொடுவதன் மூலம் மந்த்ரங்கள் ஆங்காங்கு வைக்கப்படுகின்றன.

(இ) (ஈ) பிறகு வ்யாஹ்ருதிகளுடைய அதிதேவதைகளின் மூர்த்திகளை த்யானம் செய்யவேண்டும். மூர்த்தியை வருணிக்கின்ற வாக்யம், ச்வேத—என்று தொடங்குவது தரப்பட்டுள்ளது. இதே

போல் காயத்ரிக்கும், காயத்ரி சிரஸிற்கும் அங்கந்யாஸமும் த்யானமும் தரப்பட்டுள்ளன. காயத்ரி சிரஸின் தேவதை நாராயணன்.

இந்த நான்கு மந்த்ரங்களையும் மூச்சை அடக்கி மூன்று முறை சொன்னால் அது ஒரு ப்ராணாயாமமாகக் கருதப்படும். இப்படி மூன்று முறை செய்த பின் மறுபடியும் இம்மந்திரங்களை மூன்று முறை சொல்லாமல் ஒரு முறையே சொல்லி ஒரு ப்ராணாயாமம் செய்யவேண்டும் என்பர் ரிக்வேதிகளில் சிலர். இப்படிச் செய்தால் ப்ராணாயாம மந்திரம் பத்து முறை சொல்லப்பட்டதாகிறது. இதைச் சிலர் பத்து ப்ராணாயாமமாகவும் கணக்கிடுவர். பிறகு காயத்ரி ஜப ஸங்கல்பம் கூறப்பட்டுள்ளது. ப்ரணவம் தனியாகக் கூறப்படாமல் வ்யாஹ்ருதிகளுடன் சேர்த்துக் கூறப்படுவதை கவனிக்க.

சிலர் ப்ரணவதேவதையின் த்யானமாக விஷ்ணும் பாஸ்வத் என்று தொடங்கும் சுலோகத்தைக் கூறுகின்றனர்.

अथ गायत्रीजपः

1. गायत्री आवाहनम् – காயத்ரி ஆவாஹனம்.

आयातु इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । गायत्री देवता इति न्यस्य गायत्री-आवाहने विनियोगः इति उक्त्वा -

आयातु वरदा देवी अक्षरं ब्रह्मसंमितम् ।
गायत्रीं छन्दसां माता इदं ब्रह्मःजुषस्व नः ॥
ओजोऽसि । सहोऽसि । बलमसि । भ्राजोऽसि ।
देवानां धाम नामासि । विश्वमसि विश्वायुः
सर्वमसि सर्वायुः । अभिभूरों गायत्रीं आवाहयामि ॥

इति गायत्रीं सूर्यमण्डले स्वहृदये वा आवाह्य—

2. गायत्रीध्यानम्—காயத்ரி த்யானம்.

प्रातर्ध्यायामि गायत्रीं रविमण्डलमध्यगाम् ।

ऋग्वेदमुच्चारयन्तीं रक्तवर्णां कुमारिकाम् ।

अक्षमाला करां ब्रह्मदेवत्यां हंसवाहनाम् ॥ इतिध्यात्वा—

3. जपमन्त्राणां ऋषिदेवतादि— மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி தேவதை முதலியன.

(अ) प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा । देवी गायत्रीच्छन्दः । परमात्मा देवता ।

(आ) भूरादि-व्याहृतित्रयस्य अत्रि-भृगु-कुत्साः ऋषयः । गायत्री-उष्णिग् अनुष्टुभः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्काः-देवताः

(इ) सावित्र्या ऋषिः विश्वामित्रः । देवीगायत्री छन्दः । सविता देवता—इति न्यस्य, प्रातस्सन्ध्याजपे विनियोगः इति उक्त्वा—

करतलयोः ओम् इति प्रणवं न्यस्य—

4. मन्त्राणां करन्यासः—மந்த்ரங்களுக்குக் கரந்யாஸம்.

ओम् भूः	-	अङ्गुष्ठाभ्यां	नमः ।
ओम् भुवः	-	तर्जनीभ्यां	नमः ।
ओम् स्वः	-	मध्यमाभ्यां	नमः ।
ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम्	-	अनामिकाभ्यां	नमः ।
ओम् भर्गो देवस्य धीमहि	-	कनिष्ठिकाभ्यां	नमः ।
ओम् धियो यो नः प्रचोदयात्-		करतलकरपृष्ठाभ्यां	नमः—

इति न्यस्य, गायत्र्या पाणिभ्यां शिरःप्रभृति पादान्तं व्यापकन्यासं विधाय-

5. मन्त्राणां अङ्गन्यासः – மந்த்ரங்களுக்கு அங்கந்யாஸம்.

ओम् भूः-	—ज्ञानाय हृदयाय नमः	- हृदये
ओम् भुवः-	—ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा	- शिरसि
ओम् स्वः-	—शक्त्यै शिखायै वषट्	- शिखायाम्

ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम् – बलाय कवचाय हुम् इति कण्ठादिकट्यन्तां तनुं पाणिभ्यां स्पृष्ट्वा—

अथवा व्यत्यस्त–पाणिभ्यां भुजौ स्पृष्ट्वा—

ओम् भर्गो देवस्य धीमहि —तेजसे नेत्राभ्यां वौषट्- नेत्रयोः

ओम् धियो यो नः प्रचोदयात्-वीर्यायास्त्राय फट् इति करौ आस्फोट्य-भूर्भुवस्स्वरोम् इति दिग्बन्धः इति छोटिकया दिक्षु बन्धनं च विधाय–

6. गायत्र्यर्थध्यानम्—*காயத்ரி மந்த்ரார்த்தத்தை நினைத்தல்*

श्लोकः–

यो देवः सवितास्माकं धियो धर्मादिगोचराः ।
प्रेरयेत् तस्य यद्भर्गः तद्वरेण्यमुपास्महे ॥

इति गायत्र्यर्थं ध्यात्वा–

आदित्यमण्डले ध्यायेत् परमात्मानमव्ययम् ।
विष्णुं चतुर्भुजं रत्नपङ्कजासनमध्यगम् ॥
किरीट-हार-केयूर-कटकादिविभूषितम् ।
श्रीवत्सवनमालाश्रीतुळसीकौस्तुभोज्ज्वलम् ॥
हरिं पीताम्बरधरं शङ्खचक्रगदाधरम् ।
प्रसन्नवदनं रत्नकुण्डलैर्मण्डिताननम् ॥
सर्वरत्न समायुक्तं सर्वाभरणभूषितम् ।
एवं ध्यात्वा जपेन्नित्यं मन्त्रमष्टोत्तरं शतम् ॥

इत्युक्तप्रकारेण आदित्यमण्डले भगवन्तं ध्यात्वा—

कनिष्ठिकामूलमारभ्य प्रादक्षिण्येन गणयन् यथासंकल्पं पञ्चावसानं गायत्री-मन्त्रं जपेत् ॥

7. पञ्चावसानप्रकारः जपमन्त्रः—

१. ओम् ।

२. भूर्भुवस्स्वः ।

३. तत्सवितुर्वरेण्यम् ।

४. भर्गो देवस्य धीमहि ।

५. धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति ।

குறிப்பு :—(1) காயத்ரீ ஆவாஹனம், (2) காயத்ரீ த்யானம் (3) காயத்ரீ மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி முதலியன கூறல் (4) மந்த்ரங்களுக்கு கரந்யாஸம் (கைவிரல்களில் வைத்தல்). (5) அவற்றிற்கு அங்கந்யாஸம் (6) காயத்ரியின் பொருளைச் சிந்தித்தல் என்ற இந்த ஆறினையும் செய்தபின் ஸங்கல்பம் செய்து கொண்டபடி ஜபம் செய்ய வேண்டும்.

1. **ஆயாது** என்ற மந்திரத்தினுல், காயத்ரீ தேவதையை ஸூர்யமண்டலத்திலோ தன்னுடைய ஹ்ருதயத்திலோ ஆவாஹனம் (எழுந்தருளச் செய்தல்) செய்ய வேண்டும்.

2, **ப்ராதர் த்யாயாமி** என்ற சுலோகம் காலை ஸந்த்யாவந்தனத்தில் த்யானம் செய்யப்பட வேண்டிய தேவதையின் வடிவத்தை வர்ணிக்கிறது. மாத்யாஹ்னிகத்திலும் ஸாயம் ஸந்த்யாவந்தனத்திலும் த்யானிக்கப்படவேண்டிய வடிவத்தை வர்ணிக்கும் சுலோகங்கள் ஆங்காங்கே தரப்பட்டுள்ளன.

3. காயத்ரீ ஜபத்தில் ப்ரணவம், மூன்று வ்யாஹ்ருதிகள், காயத்ரீ என்ற மூன்று உள்ளன. இம்மூன்றிற்கும் ரிஷி சந்தஸ் தேவதை கூறப்பட்டுள்ளன.

4. காயத்ரீ ஜபத்தில் உபயோகிக்கப்படும் மந்த்ர பாகங்கள் ஏழு. ஏழில் ப்ரணவத்தை இரண்டு உள்ளங்கைகளில் வைத்துக் கொண்டு மிகுதி உள்ளவற்றில் ஐந்துமந்திரபாகங்களை இருகைகளிலும் உள்ள ஐந்து விரல்களில் வைக்கின்றனர். ஏழாவது மந்த்ரப் பகுதியான **தியோ யோ ந:** என்பதை கையில் முழங்கை வரையுள்ள பகுதியின் மேற்புறத்திலும் கீழ் புறத்திலும் வைக்கின்றனர். இவற்

றிற்கு **கரந்யாஸம்** என்று பெயர். பிறகு காயத்ரி மந்த்ரத்தை முற்றிலும் சொல்லி இருகைகளாலும் தலை தொடங்கி பாதம் வரையில் சரீரத்தின் இரு பார்ச்வங்களிலும் வைக்கின்றனர்கள். இதற்கு **வ்யாபக ந்யாஸம்** என்று பெயர். காயத்ரி மந்த்ரத்திற்கு கரந்யாஸம் ப்ராணாயாம காலத்தில் செய்யப்படவில்லை.

5. காயத்ரி மந்திரப் பகுதிகளை சரீரத்தில் அந்தந்த இடங்களில் வைப்பது **அங்கந்யாஸம்** எனப்படும் இதன் முறைகளை அறிந்தவர்களிடம் கேட்டுத் தெரிந்து கொள்க.

6. ஜபத்திற்குமுன் காயத்ரி மந்திரத்தின் பொருளைச் சிந்திக்க வேண்டும். அதன்பொருள் **யோ தேவ:** என்ற ஒரு சுலோகத்தில் தரப்பட்டுள்ளது.

அடுத்து தரப்பட்டுள்ள நான்கு சுலோகங்களும் ஸூர்ய மண்டலத்திலுள்ள பகவானை வர்ணிக்கின்றன. அவற்றில் கூறியுள்ள வகையில் மூர்த்தியை த்யானம்செய்ய வேண்டும். இந்தநான்கினைச் சிலர் சொல்வதில்லை.

7. **காயத்ரி ஜபம்**-காயத்ரி மந்திரத்தை ஒரே மூச்சில் சொல்லுதல் கூடாது. ஐந்து இடங்களில் நிறுத்தி உச்சரிக்க வேண்டும். அவ்வாறு உச்சரிப்பதற்காக மந்த்ரம் ஐந்து பகுதியாக தரப்பட்டுள்ளது.

प्रातस्सन्ध्यावन्दने तृतीयो भागः

उपस्थानम्

प्राणान् आयम्य—

......प्रीत्यर्थं प्रातस्सन्ध्योपस्थानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य—

1. गायत्र्युद्वासनम्—காயத்ரியை யதாஸ்தானம் அனுப்புதல்.

उत्तम इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। गायत्री देवता। गायत्री- उद्वासने विनियोगः—

उत्तमे शिखरे देवी भूम्यां पर्वतमूर्धनि।

ब्राह्मणेभ्यो ह्यनुज्ञानं गच्छ देवि यथासुखम्॥

इति गायत्रीं उद्वास्य—

2. उपस्थानम्—மந்த்ரங்களைக்கூறிக்கொண்டுதேவதையின் அருகில் பக்தியுடன் நிற்றல்

मित्रस्येति तृचस्य विश्वामित्रः ऋषिः। गायत्री- त्रिष्टुभौ छन्दांसि। मित्रो देवता। प्रातस्सन्ध्योपस्थाने विनियोगः—

ओम्—

(१) मित्रस्य चर्षणीधृतः अवो देवस्य सानसि।

द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम्॥

(२) मित्रो जनान् यातयति ब्रुवाणः

मित्रो दाधार पृथिवीमुत द्याम्।

मित्रः कृष्टीरनिमिषाभि चष्टे

मित्राय हव्यं घृतवज्जुहोत ॥

(३) प्र स मित्र मर्तो अस्तु प्रयस्वान्

यस्त आदित्य शिक्षति व्रतेन ।

न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनम्

अंहो अश्नोत्यन्तितो न दूरात् ॥

(४) जातवेदसे इत्यस्य कश्यपः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निः देवता । सन्ध्योपस्थाने विनियोगः—

जातवेदसे सुनवाम सोमम्

अरातीयतः नि दहाति वेदः ।

स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा

नावेव सिन्धुं दुरितात्यग्निः ॥

(५) पिशङ्गभृष्टिमित्यस्य परुच्छेपः ऋषिः । गायत्री छन्दः । इन्द्रो देवता । उपस्थाने विनियोगः—

पिशङ्गभृष्टिमम्भृणं पिशाचिमिन्द्र सं मृण ।

सर्वं रक्षो नि बर्हय ॥

(६) भद्रं कर्णेभिः इत्यस्य गोतमः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । विश्वेदेवा देवताः । उपस्थाने विनियोगः–

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैः तुष्टुवांसः तनूभिः व्यशेम देवहितं यदायुः ॥

(७) केशीत्यस्य जूतिः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । उपस्थाने विनियोगः–

केश्यग्निं केशी विषं केशी बिभर्ति रोदसी ।

केशी विश्वं स्वर्दृशे केशीदं ज्योतिरुच्यते ॥

3. सन्ध्यादिदेवतावन्दनम् ஸந்த்யை முதலான தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् सन्ध्यायै नमः
,, सावित्र्यै नमः
,, गायत्र्यै नमः
,, सरस्वत्यै नमः
,, सर्वाभ्यो देवताभ्यो नमो नमः

इति प्रणम्य अभिवाद्य-

4. दिग्देवतावन्दनम् திக் தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् प्राच्यै दिशे नमः
,, दक्षिणायै दिशे नमः
,, प्रतीच्यै दिशे नमः
,, उदीच्यै दिशे नमः

ओम् ऊर्ध्वाय नमः
,, अधराय नमः
,, अन्तरिक्षाय नमः
,, भूम्यै नमः
,, विष्णवे नमः

इति तां तां दिशं प्रति अञ्जलिं कृत्वा—

5. भगवद्वन्दनम्—பகவானுக்கு வந்தனம்.

ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥
शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ॥

इति भगवन्तं प्रणम्य अभिवादयेत् ।

सकृत् आचम्य, जपस्थलं प्रोक्ष्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

तत्प्रकारः—

भगवानेव स्वशेषभूतेन मया प्रातस्सन्ध्यावन्दनाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारितवान् , इति ।

श्रीवैष्णवानां प्रातःसन्ध्यवन्दनक्रमः समाप्तः ॥

திக்தேவதை வந்தனங்களுக்குப் பிறகு ஸ்மார்த்தர்கள் உபஸ்தானத்தில் சொல்லும் சுலோகங்கள் அடுத்துத் தரப்படுகின்றன. இவை மூன்று காலங்களுக்கும் பொதுவானவை.

ब्रह्मणे नमः । यमाय नमः ।

१. यमाय धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च ।
वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च ॥

२. औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने ।
वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नमः ॥
चित्रगुप्ताय वै नमो नम इति ।

३. ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमः ॥
विश्वरूपाय वै नमो नम इति ।

४. नर्मदायै नमः प्रातः नर्मदायै नमो निशि ।
नमोऽस्तु नर्मदे तुभ्यं पाहि मां विषसर्पतः ॥

५. अपसर्प सर्प भद्रं ते दूरं गच्छ महायशः ।
जनमेजयस्य यज्ञान्ते आस्तीकवचनं स्मरन् ॥

६. जरत्कारोर्जरत्कार्वां समुत्पन्नो महायशाः ।
आस्तीकः सत्यसन्धो मां पन्नगेभ्योऽभिरक्षतु ॥

७. नमस्सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूति-स्थिति-नाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चिनारायणशङ्करात्मने ॥

८. ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥

९. शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ।।

१०. आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् ।
सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रति गच्छति ॥
केशवं प्रति गच्छत्यों नम इति ।

अभिवादये—भोः ।

११ कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥
सन्ध्याजपाख्यं कर्म ओम् तत् सत् ।
जपस्थलं प्रोक्ष्य तन्मृदं हृदि धारयेत् ॥
स्मार्तप्रातःसन्ध्यावन्दनक्रमश्च समाप्तः ॥

குறிப்பு:—உபஸ்தான ஸங்கல்பம் செய்தபின், **ஆயாது** என்ற மந்த்ரத்தால் ஆவாஹனம் செய்யப் பட்ட காயத்ரிதேவிக்கு **உத்தமே** என்பதால் யதாஸ்தானம் போகும்படி உத்வாஸனம் செய்யப் படுகிறது.

2. **மித்ரஸ்ய** என்று தொடங்கும் மூன்று ரிக்குகள் காலை ஸந்த்யா வந்தனத்தில் மாத்திரமே சொல்லப் பட வேண்டும். **ஜாத வேதஸே** என்று தொடங்கும் நான்கு ரிக்குகளும் மூன்று காலங்களிலும் சொல்லப் பட வேண்டும்.

3. **மித்ரஸ்ய** என்பதில் **அவ:** என்றும் **ஸாநஸி** என்றும், **மித்ரோ ஜநாந்** என்பதின் முதல் அடியில் **ப்ருவாண:** என்றும், நான்காம் அடியில் **ஜுஹோத** என்றும் ரிக்வேதிகள் சொல்வர். யஜுர் வேதிகள் **ச்ரவ: ஸாநஸிம் ப்ரஜானன் விதேம** என அந்த நான்கிற்குப் பதிலாகச் சொல்வர்.

4. **ஜாத வேதஸே** என்று தொடங்கும் ரிக்குகளுக்கு ரிஷி சந்தஸ் தேவதைகளை சிலர் சொல்வதில்லை.

5. "**பிசங்க** என்ற ரிக்கைச் சொல்லும் போது வலது கை விரல்களால் முகத்தை ப்ரதக்ஷிணமாகச் சுற்ற வேண்டும். **பத்ரம்** என்பதைச் சொல்லும்போது காதுகளையும், **கேச்யக்னிம்** என்பதைச் சொல்லும்போது சிகையையும் சுற்றவேண்டும்" என்பர் சௌனகர். சிஷ்டர்களில் பலர் இதைச் செய்வதில்லை.

6. உபஸ்தானம் செய்தபின் ஸந்த்யை முதலான தேவதைகளுக்கும் திக்தேவதைகளுக்கும் பகவானுக்கும் வந்தனம் செய்து அபிவாதனம் செய்யவேண்டும். அபிவாதன வாக்யங்கள் கோத்ரம் தோறும் வேறு படுவதால் பெரியோர்களிடம் இவற்றைக் கேட்டுத் தெரிந்து கொள்ள வேண்டும். ஸ்ரீவத்ஸ கோத்ரிகளுக்கான அபிவாதன வாக்யம் கடைசியில் தரப்பட்டுள்ளது.

7. **ஸந்த்யாயை** என்று தொடங்கித் தரப்பட்டுள்ளவை மூன்று காலங்களுக்கும் பொதுவானவை.

8. **ஸர்வாப்யோ தேவதாப்யோ நமோ நம:** என்று சொல்லிய பின் யஜுர்வேதிகள், **காமோகார்ஷீத்-மன்யுரகார்ஷீத் நமோ நம:** என்பர். இது ரிக்வேதிகளுக்கு இல்லை.

9. இவற்றை எல்லாம் முடித்து ஒருமுறை **ஆசமனம்** செய்து ஜபம் செய்ய நின்ற ஸ்தலத்தை ப்ரோக்ஷித்து ஸாத்விகத்யாகம் செய்ய வேண்டும்.

10. **திக்தேவதா** வந்தனம் செய்தபின் ஸ்மார்த்தர்கள் உபஸ்தானத்தில் சொல்லும் சுலோகங்கள் தரப்பட்டுள்ளன.

11. உதாஹரண அபிவாதன வாக்யம்: ஸ்ரீவத்ஸ கோத்ரத்தைச் சேர்ந்த ரிக்வேதிகளுக்கு:—

१ अभिवादये ।

२ भार्गव-च्यावन-आप्नवान-और्व- जामदग्न्य - पञ्चार्षेय-प्रवरान्वित-श्रीवत्सगोत्रः—

३ आश्वालायनसूत्रः—

४ ऋक्-शाखाध्यायी—

५ श्रीरामशर्मा नाम अहं अस्मि भोः ॥

ரிக்வேதிகளின் மாத்யாஹ்நிகம்

1. காலஸந்த்யாவந்தனத்தில் உள்ள மந்த்ரங்களே பெரும் பாலும் இதில் உபயோகிக்கப்படுகின்றன. சில மாறுபாடுகளும் உண்டு. அவற்றைக் கவனித்துக் கொண்டு செய்தல் வேண்டும்.

2. ஆசமனம், ப்ராணாயாமம், **மாத்யாஹ்நிக ஸந்த்யாம் உபாஸிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் ஆபோ ஹி ஷ்டா: என்று கூறிப் ப்ரோக்ஷணம்.

3. ஸூர்ய:ச என்பதற்கு பதிலாக **ஆப: புநந்து** என்று தீர்த்தப்ராசனம்; ததிக்ராவ்ண: என்று மறுபடி ப்ரோக்ஷணம்; ஒரு அர்க்யதானம், ப்ராயச்சித்த அர்க்யதானம். இதற்கு வேறு மந்த்ரம் இருக்கிறது.

4. நவக்ரஹ தர்ப்பணம் கேசவாதி தர்ப்பணம் இவ்விரண்டும் ஸ்மார்த்தர்களுக்கு. கேசவாதி தர்ப்பணம் மாத்திரம் ஸ்ரீவைஷ்ண வர்களுக்கு, என இத்துடன் **முதற்பகுதி** முடியும்.

ஆசமன மந்த்ரத்தில் வரும் கேசவாய நம: முதலியவற்றை, கேசவ, நாராயண என்று ஸம்போதனமாக விளிவேற்றுமையில் ஸ்மார்த்தர்கள் சொல்வர். விஷ்ணவே என்பதை 'விஷ்ணோ' என்று சொல்ல வேண்டும்.

இரண்டாம் பகுதி:—ப்ராணாயாமமும், காயத்ரி ஜபமும். இதில், ஆஸனம், ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி தேவதை கூறுதல், வ்யாஹ்ருதிகளுக்கு அங்கந்யாஸம்; வ்யாஹ்ருதி மூர்த்தி த்யானம், காயத்ரியின் அங்கந்யாஸம், **முக்தா வித்ரும** என்பதால் காயத்ரியின் மூர்த்தி த்யானம், காயத்திரி சிரஸ் என்ற மந்திரத்திற்கு அங்கந்யாஸம். அதனால் குறிப்பிடப்படும் தேவதையின் த்யானம், ப்ராணாயாமம், ஜபஸங்கல்பம், **ப்ராதர் த்யாயாமி** என்பதற்கு பதிலாக **'மத்யம் தினே து ஸாவித்ரீம்'** என்பதைச் சொல்லி காயத்ரி தேவதையை த்யானம் செய்து, காயத்ரி ஜபம் செய்தல், ப்ராணா யாமம் **'மாத்யாஹ்நிக ஸந்த்யா உபஸ்தானம் கரிஷ்யே'** என மாத்யாஹ்நிக உபஸ்தான ஸங்கல்பம், என்ற இவை இரண்டாம் பகுதியில் அடங்கும்.

மூன்றாம் பகுதி:— (அ) **உதுத்யம்** என்ற பதின் மூன்று ரிக்குகளையும், (ஆ) **சித்ரம் தேவாநாம்** என்ற ஆறு ரிக்குகளையும், (இ) **ஸவிதா பச்சாத்தாத்** என்ற ஒரு ரிக்கையும், (ஈ) **ஜாத வேதஸே** என்ற நான்கு ரிக்குகளையும் சொல்லி காலையில் சொல்லிய ஸந்த்யாயை முதலியவற்றைத் முடிவுவரை சொல்லி, அபிவாதனம் செய்து, ஆசமனம், ஸ்தலப்ரோக்ஷணம், ஸாத்விக த்யாகம் என்ற இவைகள் செய்யப்பட வேண்டும்.

अथ माध्याह्निकसन्ध्यानुष्ठान क्रमः । प्रथमो भागः ।

स्नात्वा सुप्रक्षालित पाणिपादः द्विराचम्य -

1. आचमनमन्त्रः—ஆசமன மந்த்ரம்.

ओम् अच्युताय नमः । अनन्ताय नमः । गोविन्दाय नमः- इति अपः प्राश्य, ओम् केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः । गोविन्दाय नमः । विष्णवे नमः । मधुसूदनाय नमः । त्रिविक्रमाय नमः । वामनाय नमः । श्रीधराय नमः । हृषीकेशाय नमः । पद्मनाभाय नमः । दामोदराय नमः । इति अंगुलीभिः तत्तदंगं स्पृष्ट्वा ।

प्राणान् आयम्य—

2. प्राणायाममन्त्रः—ப்ராணாயாம மந்த்ரம்.

ओम् भूः । ओम् भुवः । ओम् स्वः । ओम् महः । ओम् जनः ।
ओम् तपः । ओम् सत्यम् ।

ओम् - तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम् ॥

इति त्रिः उक्त्वा प्राणायामान्ते दक्षिणकर्णं स्पृष्ट्वा—

....प्रीत्यर्थं माध्याह्निकसन्ध्यामुपासिष्ये इति सङ्कल्प्य सात्त्विकत्यागं च कृत्वा-

3. प्रोक्षणम् , तन्मन्त्राश्च—ப்ரோக்ஷணமும் அதன் மந்த்ரங்களும்.

आपो हि ष्ठेति तृचस्य सिन्धुद्वीपः ऋषिः । गायत्री छन्दः । आपो देवता इति अङ्गुलीभिः शिरो-जिह्वा-हृदयेषु निधाय, अपां प्रोक्षणे विनियोगः इत्युक्त्वा—

१. ओम् ।

२. भूर्भुवस्स्वः ।

३. तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

१. ओम् आपो हि ष्ठा मयो भुवः ।
ओम् ता न ऊर्जे दधातन ।
ओम् महे रणाय चक्षसे ॥

२. ओम् यो वः शिवतमो रसः ।
ओम् तस्य भाजयतेह नः ।
ओम् उशतीरिव मातरः ॥

३. ओम् तस्मा अरं गमाम वः ।
ओम् यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
ओम् आपो जनयथा च नः ॥

इति प्रतिमन्त्रं शिरसि प्रोक्ष्य—

ओम् भूर्भुवः स्वः ॥

इति आत्मानं परिषिच्य—

4. अपां प्राशनम् - पुनः प्रोक्षणम् — *தீர்த்த ப்ராசனம்-மறுபடியும் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ளுதல்.*

आपः पुनन्तु इत्यनुवाकस्य विश्वेदेवाः ऋषयः । अनुष्टुप् छन्दः । आपो देवता । अपां प्राशने विनियोगः—

ओम्–

आपः पुनन्तु पृथिवीं पृथिवी पूता पुनातु माम् ।

पुनन्तु ब्रह्मणस्पतिः ब्रह्मपूता पुनातु माम् ॥

यदुच्छिष्टमभोज्यं यद्वा दुश्चरितं मम ।

सर्वं पुनन्तु मामापः असताञ्च प्रतिग्रहं स्वाहा ॥

इति अपः प्राश्य, सकृत् आचम्य—

दधिक्राव्णः इत्यस्य मन्त्रस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । दधिक्रावा देवता, इति पूर्ववत् न्यस्य—

ओम् दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।

,, सुरभि नो मुखा करत् प्र ण आयूंषि तारिषत् ॥

,, आपो हि ष्ठा मयो भुवः ।

,, ता न ऊर्जे दधातन ।

,, महे रणाय चक्षसे ॥

,, यो वः शिवतमो रसः ।

,, तस्य भाजयतेह नः ।

,, उशतीरिव मातरः ॥

,, तस्मा अरं गमाम वः ।

,, यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

,, आपो जनयथा च नः ॥

इति शिरसि प्रोक्ष्य —

ओम् भूर्भुवः स्वः ।

इति आत्मानं परिषिच्य —

5. अर्घ्यप्रदानम्- नवग्रहकेशवादितर्पणम् —
அர்க்யமளித்தலும் நவக்ரஹ கேசவாதிதர்ப்பணமும்.

प्राणान् आयम्य—

(अ)........प्रीत्यर्थं माध्याह्निकसन्ध्यायां अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य-

अर्घ्यप्रदानमन्त्रस्य विश्वामित्रः ऋषिः । गायत्री च्छन्दः । सविता देवता । अर्घ्यप्रदाने विनियोगः —

ओम् भूर्भुवःस्वः ।

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति अर्घ्यं एकवारं द्विवारं वा समन्त्रकं दद्यात् ।

(आ) कालात्यये तु प्रायश्चित्तार्घ्यदानम्-

காலம் கடந்ததற்கான பிராயச்சித்த அர்க்யதானம்.

प्राणान् आयम्य—

....प्रीत्यर्थं प्रातस्सन्ध्याकालातीतप्रायश्चित्तार्थं अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य—

प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदानमन्त्रस्य **उद्धेद्भि** इत्यस्य सुकक्षः (श्रुतकक्षो वा) ऋषिः गायत्री च्छन्दः। सूर्यो देवता। प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदाने विनियोगः—

उद्धेद्भिश्रुतामघं वृषभं नर्यापसम्। अस्तारमेषि सूर्य ॥

इति एकं अर्घ्यं दत्वा—

ओम् भूर्भुवःस्वः इति आत्मानं परिषिच्य, प्रदक्षिणं परिक्रम्य—

असावादित्यो ब्रह्म इति वदन् सूर्यं पश्येत् ; अथवा ध्यायेत्।

आचम्य—

(इ) नवग्रहतर्पणम् -

१. आदित्यं	तर्पयामि।	६. शुक्रं	तर्पयामि।
२. सोमं	तर्पयामि।	७. शनैश्चरं	तर्पयामि।
३. अङ्गारकं	तर्पयामि।	८. राहुं	तर्पयामि।
४. बुधं	तर्पयामि।	९. केतुं	तर्पयामि।
५. बृहस्पतिं	तर्पयामि।		

(ई) केशवादितर्पणम्—

१. केशवं	तर्पयामि।	७. त्रिविक्रमं	तर्पयामि।
२. नारायणं	तर्पयामि।	८. वामनं	तर्पयामि।
३. माधवं	तर्पयामि।	९. श्रीधरं	तर्पयामि।
४. गोविन्दं	तर्पयामि।	१०. हृषीकेशं	तर्पयामि।
५. विष्णुं	तर्पयामि।	११. पद्मनाभं	तर्पयामि।
६. मधुसूदनं	तर्पयामि।	१२. दामोदरं	तर्पयामि।

इति जलेन नव, द्वादश च तर्पणानि कृत्वा सकृत् आचामेत् ॥

अथ माध्याह्निकसन्ध्यावन्दने द्वितीयो भागः ।

१. स्थलप्रोक्षणम् भूमिप्रार्थना च – ஸ்தல ப்ரோக்ஷணமும் பூமி ப்ரார்த்தனையும் :

२. प्राणायामः—ப்ராணாயாமம்.

१. ओम् भूर्भुवःस्वः इति स्थलं प्रोक्ष्य—

आसनमन्त्रस्य पृथिव्याः मेरुपृष्ठः ऋषिः । सुतलं (अतलं वा) छन्दः । श्रीकूर्मो देवता । आसने विनियोगः—इति उक्त्वा—

पृथ्वि त्वया धृता लोकाः देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

इति अञ्जलिं कृत्वा भूमिं प्रार्थ्य तत्र स्थित्वा—

२.(अ) प्राणायाममन्त्राणां ऋषिदेवतादि — ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷிதேவதை முதலியன.

१. प्रणवस्य ऋषिः ब्रह्मा । देवी गायत्री च्छन्दः । परमात्मा देवता ।

२. भूरादि - व्याहृतिसप्तकस्य अत्रि - भृगु - कुत्स - वसिष्ठ - गौतम - काश्यप- अङ्गिरसः ऋषयः । गायत्री - उष्णिग् - अनुष्टुब् - बृहती-पङ्क्ति – त्रिष्टुप्-जगत्यः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्क-वागीश-वरुण-इन्द्र-विश्वेदेवाः- देवताः

३. सावित्र्याः ऋषिः विश्वामित्रः । देवी गायत्री छन्दः । सविता देवता ।

४. गायत्रीशिरसः ब्रह्मा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । परमात्मा देवता- इति न्यस्य, सर्वेषां (मन्त्राणां) प्राणायामे विनियोगः इति उक्त्वा—

२. (आ) व्याहृतीनां अङ्गन्यासः व்யாஹ்ருதிகளுக்கு அங்கந்யாஸம்.

१. ओम् भूः इति पादयोः—
२. ओम् भुवः ,, जङ्घयोः—
३. ओम् स्वः ,, जान्वोः—
४. ओम् महः ,, उदरे—
५. ओम् जनः ,, हृदये—
६. ओम् तपः ,, मुखे—
७. ओम् सत्यम् ,, शिरसि च—

अङ्गुळीभिर्न्यस्य—

(इ) व्याहृतिदेवतामूर्तिध्यानम्:— வ்யாஹ்ருதி தேவதைகளின் மூர்த்தி த்யானம்.

श्वेत- श्याम- पीत- पिशङ्ग- रोहित- नील- कनकवर्णाः;
अभय-अक्षस्रक् अम्भोज-वरहस्ताः सावित्रचतुर्हस्ताः;
स्रक्चन्दनाद्यलङ्कृताः सर्वाभरणभूषिताः सोपवीताः सजटाश्च
सप्त व्याहृति-देवताः ध्यात्वा—

२. (ई) गायत्र्याः अङ्गन्यासः —காயத்ரிமந்த்ரத்திற்கு அங்கந்யாஸம்.

१. ओम् तत्सवितुः- ज्ञानाय हृदयाय नमः,- हृदये ।
२. ओम् वरेण्यं- ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा- शिरसि ।
३. ओम् भर्गो देवस्य- शक्त्यै शिखायै वषट्- शिखायाम् ।
४. ओम् धीमहि- बलाय कवचाय हुम्- कण्ठादि कटचन्तं- शरीरे ।
५. ओम् धियो यो नः - तेजसे नेत्राभ्यां वौषट् - नेत्रयोः ।
६. ओम् प्रचोदयात्- वीर्याय अस्त्राय फट् - करतले सशब्दं आघट्य ।
७. ओम् भूर्भुवस्स्वरोम्- छोटिकया दिग्बन्धनं च कृत्वा—

२. (उ) गायत्रीमूर्तिध्यानम्:—*காயத்ரி மூர்த்தி த்யானம்.*

ध्यानम्-श्लोकः—

मुक्ता - विद्रुम - हेम - नील - धवलच्छायैः मुखैः त्रीक्षणैः
युक्तामिन्दुकलानिबद्धमकुटां तत्त्वार्थवर्णात्मिकाम् ।
गायत्रीं वरदाभयाङ्कुशकशाः शुभ्रं कपालं गुणम् ।
शङ्खं चक्रमथारविन्दयुगळं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥

इति सावित्रीमूर्तिध्यानं कृत्वा—

२. (ऊ) गायत्रीशिरोमन्त्रन्यासः; तद्देवतामूर्तिध्यानं च— *காயத்ரி சிரோமந்த்ரத்தின் ந்யாஸமும் மூர்த்தி த்யானமும்.*

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्—
इति शिरःप्रभृति पादपर्यन्तम् पाणिभ्यां स्वशरीरं स्पृष्ट्वा—

ध्यानम् - श्लोकः—

अर्कमण्डलमध्यस्थं सूर्यकोटिसमप्रभम् ।
ब्रह्मादिसेव्यपादाब्जं नौमि ब्रह्म रमासखम् ॥

इति शिरोमन्त्रदेवतां—सूर्यमण्डलवर्तिनं भगवन्तं - ध्यात्वा—

प्राणायाममन्त्रः—

ओम् भूः । ओम् भुवः । ओम् स्वः । ओम् महः । ओम् जनः ।
ओम् तपः । ओम् सत्यम् ।
ओम् तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्—

इति त्रिः सकृच्च (आहृत्य दशवारं) प्राणान् आयम्य अष्टोत्तरशतकृत्वः (अष्टाविंशतिकृत्वः दशकृत्वो वा) गायत्रीजपं करिष्ये - इति सङ्कल्प्य—

अथ गायत्रीजपः

1. गायत्री-आवाहनम्—*காயத்ரீ ஆவாஹனம்.*

आयातु इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । गायत्री देवता इति न्यस्य, गायत्री-आवाहने विनियोगः इति उक्त्वा -

आयातु वरदा देवी अक्षरं ब्रह्मसंमितम् ।

गायत्रीं छन्दसां माता इदं ब्रह्म जुषस्व नः ॥

ओजोऽसि । सहोऽसि । बलमसि । भ्राजोऽसि ।

देवानां धाम नामासि । विश्वमसि विश्वायुः

सर्वमसि सर्वायुः । अभिभूरों गायत्रीं आवाहयामि ॥

इति गायत्रीं सूर्यमण्डले स्वहृदये वा आवाह्य—

2. गायत्रीध्यानम् –*காயத்ரீ த்யானம்.*

मध्यं दिने तु गायत्रीं रविमण्डलमध्यगाम् ।

यजुर्वेदं व्याहरन्तीं श्वेतां शूलकरां शुभाम् ।

युवतीं रुद्रदेवत्यां ध्यायामि वृषभवाहनाम् ॥ इतिध्यात्वा––

3. जपमन्त्राणां ऋषिदेवतादि— *மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷிதேவதை முதலியன.*

(अ) प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा । देवी गायत्रीच्छन्दः । परमात्मा देवता ।

(आ) भूरादि-व्याहृतित्रयस्य अत्रि-भृगु-कुत्साः ऋषयः । गायत्री-उष्णिग्-अनुष्टुभः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्काः देवताः ।

(इ) सावित्र्या ऋषिः विश्वामित्रः । देवी गायत्री छन्दः । सविता देवता—इति न्यस्य, माध्याह्निकसन्ध्याजपे विनियोगः इति उक्त्वा—करतलयोः ओम् इति प्रणवं न्यस्य—

4. मन्त्राणां करन्यासः—மந்த்ராங்களுக்கு கரந்யாஸம்.

ओम् भूः	-	अङ्गुष्ठाभ्यां	नमः ।
ओम् भुवः	-	तर्जनीभ्यां	नमः ।
ओम् स्वः	-	मध्यमाभ्यां	नमः ।
ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम्	-	अनामिकाभ्यां	नमः ।
ओम् भर्गो देवस्य धीमहि	-	कनिष्ठिकाभ्यां	नमः ।
ओम् धियो यो नः प्रचोदयात्-		करतलकरपृष्ठाभ्यां	नमः—

इति न्यस्य, गायत्र्या पाणिभ्यां शिरःप्रभृति पादान्तं व्यापकन्यासं विधाय-

5. मन्त्राणां अङ्गन्यासः—மந்த்ராங்களுக்கு அங்கந்யாஸம்.

ओम् भूः	—ज्ञानाय हृदयाय नमः	-	हृदये
ओम् भुवः	—ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा	-	शिरसि
ओम् स्वः	—शक्त्यै शिखायै वषट्	-	शिखायाम्

ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम् – बलाय कवचाय हुम् इति कण्ठादिकट्यन्तां तनुं पाणिभ्यां स्पृष्ट्वा—

अथवा व्यत्यस्त– पाणिभ्यां भुजौ स्पृष्ट्वा—

ओम् भर्गो देवस्य धीमहि — तेजसे नेत्राभ्यां वौषट् नेत्रयोः

ओम् धियो यो नः प्रचोदयात् - वीर्यायास्त्राय फट् इति करौ आस्फोट्य-भूर्भुवस्स्वरोम् - इति दिग्बन्धः इति छोटिकया दिक्षु बन्धनं च विधाय-

6. गायत्र्यर्थध्यानम्—காயத்ரி மந்த்ரார்த்தத்தை நினைத்தல்.

श्लोकः—

यो देवः सवितास्माकं धियो धर्मादिगोचराः ।
प्रेरयेत तस्य यद्भर्गः तद्वरेण्यमुपास्महे ॥

इति गायत्र्यर्थं ध्यात्वा—

आदित्यमण्डले ध्यायेत परमात्मानमव्ययम् ।
विष्णुं चतुर्भुजं रत्नपङ्कजासनमध्यगम् ॥
किरीट-हार-केयूर-कटकादिविभूषितम् ।
श्रीवत्सवनमालाश्रीतुळसीकौस्तुभोज्ज्वलम् ॥
हरिं पीताम्बरधरं शङ्खचक्रगदाधरम् ।
प्रसन्नवदनं रत्नकुण्डलैर्मण्डिताननम् ॥
सर्वरत्नसमायुक्तं सर्वाभरणभूषितम् ।
एवं ध्यात्वा जपेन्नित्यं मन्त्रमष्टोत्तरं शतम् ॥

इत्युक्तप्रकारेण आदित्यमण्डले भगवन्तं ध्यात्वा—

कनिष्ठिकामूलमारभ्य प्रादक्षिण्येन गणयन् यथासंकल्पं पञ्चावसानं गायत्री-मन्त्रं जपेत् ॥

7. पञ्चावसानप्रकारः जपमन्त्रः—

१. ओम् ।
२. भूर्भुवस्स्वः ।
३. तत्सवितुर्वरेण्यम् ।
४. भर्गो देवस्य धीमहि ।
५. धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति ॥

माध्याह्निकसन्ध्यावन्दने तृतीयो भागः
उपस्थानम्

प्राणान् आयम्य—

.......प्रीत्यर्थं माध्याह्निकसन्ध्योपस्थानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य—

1. गायत्र्युद्वासनम्—காயத்ரியை யதாஸ்தானம் அனுப்புதல்.

उत्तम इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। गायत्री देवता। गायत्री- उद्वासने विनियोगः—

उत्तमे शिखरे देवी भूम्यां पर्वतमूर्धनि।
ब्राह्मणेभ्यो ह्यनुज्ञानं गच्छ देवि यथासुखम्॥

इति गायत्रीं उद्वास्य—

2. उपस्थानम्—மந்த்ரங்களைக்கூறிக்கொண்டு தேவதையின் அருகில் பக்தியுடன் நிற்றல்

उदु त्यमिति त्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य प्रस्कण्वः ऋषिः। आद्याः नव गायत्र्यः। अन्त्याः चतस्रः अनुष्टुभः। सूर्यो देवता। माध्याह्निकोपस्थाने विनियोगः॥

(अ) उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः।
दृशे विश्वाय सूर्यम्॥ १॥
अपत्ये तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः।
सूराय विश्वचक्षसे॥ २॥

अदृश्रमस्य केतवो विरश्मयो जनाँ अनु ।
भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ ३ ॥

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमा भासि रोचनम् ॥ ४ ॥

प्रत्यङ् देवानां विशः प्रत्यङ्ङुदेषि मानुषान् ।
प्रत्यङ् विश्वं स्वर्दृशे ॥ ५ ॥

येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाँ अनु ।
त्वं वरुण पश्यसि ॥ ६ ॥

वि द्यामेषि रजस्पृथ्वहा मिमानो अक्तुभिः ।
पश्यन् जन्मानि सूर्य ॥ ७ ॥

सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
शोचिष्केशं विचक्षण ॥ ८ ॥

अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः सूरो रथस्य नप्त्यः ।
ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः ॥ ९ ॥

उद्वयं तमसस्परि ज्योतिष्पश्यन्त उत्तरम् ।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ १० ॥

उद्यन्नद्य मित्रमहः आरोहन्नुत्तरां दिवम् ।
हृद्रोगं मम सूर्य हरिमाणं च नाशय ॥ ११ ॥
शुकेषु मे हरिमाणं रोपणाकासु दध्मसि ।
अथो हारिद्रवेषु मे हरिमाणं नि दध्मसि ॥ १२ ॥
उदगादयमादित्यो विश्वेन सहसा सह ।
द्विषन्तं मह्यं रन्धयन् मो अहं द्विषते रधम् । १३ ॥

(आ) चित्रं देवानमिति षडृचस्य सूक्तस्य आङ्गिरसः कुत्सः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । सूर्यो देवता । सूर्योपस्थाने विनियोगः ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं
चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावा पृथिवी अन्तरिक्षं
सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ १४ ॥
सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां
मर्यो न योषामभ्येति पश्चात् ।
यत्रा नरो देवयन्तो युगानि
वितन्वते प्रति भद्राय भद्रम् ॥ १५ ॥

भद्रा अश्वा हरितः सूर्यस्य

चित्राः एतग्वा अनुमाद्यासः ।

नमस्यन्तो दिव आ पृष्ठमस्थुः

परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः ॥ १६ ॥

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं

मध्या कर्तोर्विततं सं जभार ।

यदेदयुक्त हरितः सधस्थाद्

आद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥ १७ ॥

तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे

सूर्यो रूपं कृणुते द्योरुपस्थे ।

अनन्तमन्यद् रुशदस्य पाजः

कृष्णमन्यद् हरितः सं भरन्ति ॥ १८ ॥

अद्या देवा उदिता सूर्यस्य

निरंहसः पिपृता निरवद्यात् ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तां

अदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ १९ ॥

(इ) सविता पश्चात्तात् सविता पुरस्तात्

सवितोत्तरात्तात् सविताधरात्तात् ।

सविता नः सुवतु सर्वतातिं

सविता नो रासतां दीर्घमायुः ॥ २० ॥ इति ॥

उदु त्यमिति प्रथममन्त्रकथनकाले व्योममुद्रया दक्षिणेन नेत्रेण सूर्यं सकृत् विलोक्य—

(ई) जातवेदसे इत्यस्य कश्यपः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निः देवता । सन्ध्योपस्थाने विनियोगः—

जातवेदसे सुनवाम सोमम्

अरातीयतः नि दहाति वेदः ।

स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा

नावेव सिन्धुं दुरितात्यग्निः ॥

(उ) पिशङ्गभृष्टिमित्यस्य परुच्छेपः ऋषिः । गायत्री छन्दः । इन्द्रो देवता । उपस्थाने विनियोगः—

पिशङ्गभृष्टिमम्भृणं पिशाचिमिन्द्र सं मृण ।

सर्वं रक्षो नि बर्हय ॥

(ऊ) भद्रं कर्णेभिः इत्यस्य गोतमः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । विश्वेदेवा देवताः । उपस्थाने विनियोगः—

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैः तुष्टुवांसः तनूभिः व्यशेम देवहितं यदायुः ॥

(आ) केशीत्यस्य जूतिः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । उपस्थाने विनियोगः—

केश्यग्निं केशी विषं केशी बिभर्ति रोदसी ।

केशी विश्वं स्वर्दृशे केशीदं ज्योतिरुच्यते ॥

3. सन्ध्यादिदेवतावन्दनम् ஸந்த்யை முதலான தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् सन्ध्यायै नमः
,, सावित्र्यै नमः
,, गायत्र्यै नमः
,, सरस्वत्यै नमः
,, सर्वाभ्यो देवताभ्यो नमो नमः

इति प्रणम्य अभिवाद्य-

4. दिग्देवतावन्दनम् திக் தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् प्राच्यै दिशे नमः
,, दक्षिणायै दिशे नमः
,, प्रतीच्यै दिशे नमः
,, उदीच्यै दिशे नमः

ओम् ऊर्ध्वाय नमः
,, अधराय नमः
,, अन्तरिक्षाय नमः
,, भूम्यै नमः
,, विष्णवे नमः

इति तां तां दिशं प्रति अञ्जलिं कृत्वा—

5. भगवद्वन्दनम्—பகவானுக்கு வந்தனம்.

ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥
शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ॥

इति भगवन्तं प्रणम्य अभिवादयेत् ।

सकृत् आचम्य, जलस्थलं प्रोक्ष्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

तत्प्रकारः—

भगवानेव स्वशेषभूतेन मया माध्याह्निकसन्ध्यावन्दनाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारितवान् , इति ।

श्रीवैष्णवानां माध्याह्निकसन्ध्यावन्दनक्रमः समाप्तः ॥

திக்தேவதை வந்தனங்களுக்குப் பிறகு ஸ்மார்த்தர்கள் உபஸ்தானத்தில் சொல்லும் சுலோகங்கள் அடுத்துத் தரப்படுகின்றன. இவை மூன்று காலங்களுக்கும் பொதுவானவை.

ब्रह्मणे नमः । यमाय नमः ।

१. यमाय धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च ।
वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च ॥

२. औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने ।
वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नमः ॥
चित्रगुप्ताय वै नमो नम इति ।

३. ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमः ॥
विश्वरूपाय वै नमो नम इति ।

४. नर्मदायै नमः प्रातः नर्मदायै नमो निशि ।
नमोऽस्तु नर्मदे तुभ्यं पाहि मां विषसर्पतः ॥

५. अपसर्प सर्प भद्रं ते दूरं गच्छ महायशः ।
जनमेजयस्य यज्ञान्ते आस्तीकवचनं स्मरन् ॥

६. जरत्कारोर्जरत्कार्वां समुत्पन्नो महायशाः ।
आस्तीकः सत्यसन्धो मां पन्नगेभ्योऽभिरक्षतु ॥

७. नमस्सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूति-स्थिति-नाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चनारायणशङ्करात्मने ॥

८. ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥

९. शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ।

१०. आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् ।
सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रति गच्छति ॥
केशवं प्रति गच्छत्यों नम इति ।

अभिवादये—भोः ।

११. कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥

सन्ध्याजपाख्यं कर्म ओम् तत् सत् ।
जपस्थलं प्रोक्ष्य तन्मृदं हृदि धारयेत् ॥

स्मार्तमाध्याह्निकसन्ध्यावन्दनक्रमश्च समाप्तः ॥

குறிப்பு: ஸவிதா பச்சாத்தாத் என்பதை ஸ்மார்த்தர்கள் சொல்லுகிறார்கள். ஸ்ரீவைஷ்ணவர்களும் சொல்லலாம்.

உதுத்யம் என்ற ரிக்கைச் சொல்லும்போது விரல்களால் வ்யோம முத்திரை செய்து சூரியனைப் பார்க்க வேண்டும். முத்திரை செய்யும் வகையைப் பெரியோர்களிடம் கேட்டுத் தெரிந்து கொள்ள வேண்டும்.

ஸந்த்யா வந்தனம் முன்னுரையில் (பக்கம்–7 வரி–28.) தரப்பட்ட தச்சக்ஷு: என்ற ரிக் முழுவதும் கீழே தரப்படுகிறது.

तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतम् ॥

ரிக்வேதிகளின்
ஸாயம் ஸந்த்யாவந்தனம்

காலை ஸந்த்யா வந்தனத்தில் உள்ள மந்த்ரங்களே சிற்சில மாறுபாடுகளுடன் ஸாயம் ஸந்த்யா வந்தனத்தில் உபயோகிக்கப் படுகின்றன. மாறுதல்கள் மாத்திரமே கீழே குறிக்கப்படுகின்றன.

முதற்பகுதி:— ஸாயம்ஸந்த்யாம் உபாஸிஷ்யே என்பதாக ஸங்கல்பம். ஸூர்ய: ச என்பதற்குப் பதிலாக, அக்னி: ச என்று தொடங்கும் மந்திரம் சொல்லி தீர்த்த ப்ராசனம். பிராயச்சித்த அர்க்யப்ரதானத்திற்கு ந தஸ்ய எனத் தொடங்கும் வேறுமந்திரம் உள்ளது. மற்றவை பொது.

இரண்டாம் பகுதி:—ப்ராதர் த்யாயாமி என்பதற்குப் பதிலாக ஸாயம் ஸரஸ்வதீம் என்று தொடங்கும் சுலோகங்களைச்சொல்லி காயத்ரி தேவதை மூர்த்தி த்யானம். ஸாயம் ஸந்த்யா-உபஸ்தானம் கரிஷ்யே என்பதாக உபஸ்தான ஸங்கல்பம்.

மூன்றும் பகுதி:— மித்ரஸ்ய என்று தொடங்கும் மூன்று ரிக்குகளுக்குப் பதிலாக இமம் மே, தத் த்வா யாமி, யச்சித்தி தே, யத் கிஞ்சேதம், கிதவாஸ: என ஐந்து ரிக்குகள் சொல்லப்பட வேண்டும். ஜாதவேதஸே என்று தொடங்கும் நான்கு ரிக்குகளும் அவைகளுக்கு அடுத்து வருபவைகளும் பொதுவானவை.

अथ सायंसन्ध्यानुष्ठानक्रमः । प्रथमो भागः ।

सुप्रक्षालितपाणिपादः द्विराचम्य -

1. आचमनमन्त्रः—ஆசமன மந்த்ரம்.

ओम् अच्युताय नमः । अनन्ताय नमः । गोविन्दाय नमः- इति अपः प्राश्य,

ओम् केशवाय नमः । नारायणाय नमः । माधवाय नमः । गोविन्दाय नमः । विष्णवे नमः । मधुसूदनाय नमः । त्रिविक्रमाय नमः । वामनाय नमः । श्रीधराय नमः । हृषीकेशाय नमः । पद्मनाभाय नमः । दामोदराय नमः ।

इति अंगुलीभिः तत्तदंगं स्पृष्ट्वा—

प्राणान् आयम्य—

2. प्राणायाममन्त्रः—ப்ராணாயாம மந்த்ரம்.

ओम् भूः। ओम् भुवः। ओम् स्वः। ओम् महः। ओम् जनः।
ओम् तपः। ओम् सत्यम्।

ओम् - तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।

धियो यो नः प्रचोदयात्॥

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्॥

इति त्रिः उक्त्वा प्राणायामान्ते दक्षिणकर्णं स्पृष्ट्वा—

....प्रीत्यर्थं सायंसन्ध्यामुपासिष्ये इति सङ्कल्प्य सात्त्विकत्यागं च कृत्वा—

3. प्रोक्षणम्, तन्मन्त्राश्च—ப்ரோக்ஷணமும் அதன் மந்த்ரங்களும்.

आपो हि ष्ठेति तृचस्य सिन्धुद्वीपः ऋषिः। गायत्री छन्दः। आपो देवता इति अङ्गुलीभिः शिरो-जिह्वा-हृदयेषु निधाय, अपां प्रोक्षणे विनियोगः इत्युक्त्वा—

१. ओम्
२. भूर्भुवस्स्वः।
३. तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयात्॥

१. ओम् आपो हि ष्ठा मयो भुवः।

ओम् ता न ऊर्जे दधातन।

ओम् महे रणाय चक्षसे ॥

२. ओम् यो वः शिवतमो रसः।

ओम् तस्य भाजयतेह नः ।

ओम् उशतीरिव मातरः ॥

३. ओम् तस्मा अरं गमाम वः ।

ओम् यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

ओम् आपो जनयथा च नः ॥

इति प्रतिमन्त्रं शिरसि प्रोक्ष्य—

ओम् भूर्भुवः स्वः ॥

इति आत्मानं परिषिच्य—

4. अपां प्राशनम् - पुनः प्रोक्षणम् — *தீர்த்த ப்ராசனம்-மறுபடியும் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ளுதல்.*

अग्निश्च इत्यनुवाकस्य सूर्यः ऋषिः। गायत्री छन्दः। अग्निः देवता अपां प्राशने विनियोगः—

ओम्—

अग्निश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः ।

पापेभ्यो रक्षन्ताम् यदह्ना पापमकार्षम् ।

मनसा वाचा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना ।

अहस्तदवलुम्पतु यत्किञ्च दुरितं मयि ।

इदमहं मामृतयोनौ सत्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ।।

इति अपः प्राश्य, सकृत् आचम्य—

दधिक्राव्णः इत्यस्य मन्त्रस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । दधिक्रावा देवता, इति पूर्ववत् न्यस्य—

ओम् दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।

,, सुरभि नो मुखा करत् प्र ण आयूंषि तारिषत् ।।

,, आपो हि ष्ठा मयो भुवः ।

,, ता न ऊर्जे दधातन ।

,, महे रणाय चक्षसे ।।

,, यो वः शिवतमो रसः ।

,, तस्य भाजयतेह नः ।

,, उशतीरिव मातरः ।।

,, तस्मा अरं गमाम वः ।

,, यस्य क्षयाय जिन्वथ ।

,, आपो जनयथा च नः ।।

इति शिरसि प्रोक्ष्य —

ओम् भूर्भुवः स्वः ।

इति आत्मानं परिषिच्य —

5. अर्घ्यप्रदानम्- नवग्रहकेशवादितर्पणम् —
அர்க்யமளித்தலும் நவக்ரஹ கேசவாதிதர்ப்பணமும்.

प्राणान् आयम्य—

(अ)........प्रीत्यर्थं सायंसन्ध्यायां अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य—
अर्घ्यप्रदानमन्त्रस्य विश्वामित्रः ऋषिः । गायत्री छन्दः । सविता देवता ।

अर्घ्यप्रदाने विनियोगः—

ओम् भूर्भुवःस्वः ।

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति अर्घ्यं त्रिवारं समन्त्रकं दद्यात् ॥

(आ) कालात्यये तु प्रायश्चित्ताघ्यंदानम्-
காலம் கடந்ததற்கான பிராயச்சித்த அர்க்யதானம்.

प्राणान् आयम्य—

....प्रीत्यर्थं सायंसन्ध्याकालातीतप्रायश्चित्तार्थं अर्घ्यप्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य—

प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदानमन्त्रस्य न तस्य इत्यस्य विश्वमनाः ऋषिः । उष्णिक् छन्दः । अग्निः देवता । प्रायश्चित्तार्घ्यप्रदाने विनियोगः—

न तस्य मायया चन रिपुरीशीत मर्त्यः ।

यो अग्नये ददाश हव्यदातिभिः ॥

इति एकं अर्घ्यं दत्वा—

ओम् भूर्भुवःस्वः इति आत्मानं परिषिच्य, प्रदक्षिणं परिक्रम्य—

असावादित्यो ब्रह्म इति वदन् सूर्यं पश्येत् ; अथवा ध्यायेत् ।

आचम्य—

(इ) नवग्रहतर्पणम्—

१. आदित्यं तर्पयामि ।
२. सोमं तर्पयामि ।
३. अङ्गारकं तर्पयामि ।
४. बुधं तर्पयामि ।
५. बृहस्पतिं तर्पयामि ।
६. शुक्रं तर्पयामि ।
७. शनैश्चरं तर्पयामि ।
८. राहुं तर्पयामि ।
९. केतुं तर्पयामि ।

(ई) केशवादितर्पणम्—

१. केशवं तर्पयामि ।
२. नारायणं तर्पयामि ।
३. माधवं तर्पयामि ।
४. गोविन्दं तर्पयामि ।
५. विष्णुं तर्पयामि ।
६. मधुसूदनं तर्पयामि ।
७. त्रिविक्रमं तर्पयामि ।
८. वामनं तर्पयामि ।
९. श्रीधरं तर्पयामि ।
१०. हृषीकेशं तर्पयामि ।
११. पद्मनाभं तर्पयामि ।
१२. दामोदरं तर्पयामि ।

इति जलेन नव, द्वादश च तर्पणानि कृत्वा सकृत् आचामेत् ॥

अथ सायंसन्ध्यावन्दने द्वितीयो भागः ।

१. स्थलप्रोक्षणम् भूमिप्रार्थना च—ஸ்தல ப்ரோக்ஷணமும் பூமி ப்ரார்த்தனையும் :

२. प्राणायामः—ப்ராணாயாமம்.

१. ओम् भूर्भुवःस्वः इति स्थलं प्रोक्ष्य—

आसनमन्त्रस्य पृथिव्याः मेरुपृष्ठः ऋषिः । सुतलं (अतलं वा) छन्दः । श्रीकूर्मो देवता । आसने विनियोगः—इति उक्त्वा—

पृथ्वि त्वया धृता लोकाः देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

इति अञ्जलिं कृत्वा भूमिं प्रार्थ्य तत्र स्थित्वा—

२.(अ) प्राणायाममन्त्राणां ऋषिदेवतादि — ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி தேவதை முதலியன.

१. **प्रणवस्य** ऋषिः ब्रह्मा । देवी गायत्री च्छन्दः । परमात्मा देवता -

२. **भूरादि** - व्याहृतिसप्तकस्य अत्रि - भृगु - कुत्स - वसिष्ठ - गौतम-काश्यप- अङ्गिरसः ऋषयः । गायत्री - उष्णिग् - अनुष्टुब्- बृहती-पङ्क्ति — त्रिष्टुप्-जगत्यः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्क-वागीश-वरुण-इन्द्र-विश्वेदेवाः देवताः ।

३. **सावित्र्याः** ऋषिः विश्वामित्रः । देवी गायत्री छन्दः । सविता देवता ।

४. **गायत्रीशिरसः** ब्रह्मा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । परमात्मा देवता- इति न्यस्य, सर्वेषां (मन्त्राणां) प्राणायामे विनियोगः इति उक्त्वा—

२. (आ)व्याहृतीनां अङ्गन्यासः:வ்யாஹ்ருதிகளுக்கு அங்கந்யாஸம்.

१. ओम् भूः	इति	पादयोः—
२. ओम् भुवः	,,	जङ्घयोः—
३. ओम् स्वः	,,	जान्वोः—
४. ओम् महः	,,	उदरे—
५. ओम् जनः	,,	हृदये—
६. ओम् तपः	,,	मुखे—
७. ओम् सत्यम्	,,	शिरसि च—

अङ्गुळीभिर्न्यस्य—

(इ) व्याहृतिदेवतामूर्तिध्यानम् — வ்யாஹ்ருதி தேவதைகளின் மூர்த்தி த்யானம்.

श्वेत- श्याम- पीत- पिशङ्ग- रोहित- नील- कनकवर्णाः;
अभय-अक्षस्रक् अप्पाल-वरहस्ताः सपवित्रचतुर्हस्ताः;
स्रक्चन्दनाद्यलङ्कृताः सर्वाभरणभूषिताः सोपवीताः सजटाश्च
सप्त व्याहृति-देवताः ध्यात्वा—

२. (ई) गायत्र्याःअङ्गन्यासः —காயத்ரிமந்த்ரத்திற்கு அங்கந்யாஸம்.

१. ओम् तत्सवितुः- ज्ञानाय हृदयाय नमः,- हृदये ।
२. ओम् वरेण्यं- ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा- शिरसि ।
३. ओम् भर्गो देवस्य- शक्त्यै शिखायै वषट्- शिखायाम् ।
४. ओम् धीमहि- बलाय कवचाय हुम्- कण्ठादि कटचन्तं- शरीरे ।
५. ओम् धियो यो नः - तेजसे नेत्राभ्यां वौषट् - नेत्रयोः ।
६. ओम् प्रचोदयात्- वीर्याय अस्त्राय फट् - करतले सशब्दं आघट्य ।
७. ओम् भूर्भुवस्स्वरोम्- छोटिकया दिग्बन्धनं च कृत्वा—

२. (उ) गायत्रीमूर्तिध्यानम्—*காயத்ரீ மூர்த்தி த்யானம்.*

ध्यानम्-श्लोकः—

मुक्ता - विद्रुम - हेम - नील - धवलच्छायैः मुखैः त्रीक्षणैः
युक्तामिन्दुकला-निबद्धमकुटां तत्त्वार्थ-वर्णात्मिकाम्।
गायत्रीं वरदाभयाङ्कुश-कशाः शुभ्रं कपालं गुणम्।
शङ्खं चक्रमथारविन्दयुगळं हस्तैर्वहन्तीं भजे॥

इति सावित्रीमूर्तिध्यानं कृत्वा—

२. (ऊ) गायत्रीशिरोमन्त्रन्यासः; तद्देवतामूर्तिध्यानं च— *காயத்ரீ சிரோமந்த்ரத்தின் ந்யாஸமும் மூர்த்தி த்யானமும்*

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्–

इति शिरःप्रभृति पादपर्यन्तम् पाणिभ्यां स्वशरीरं स्पृष्ट्वा—

ध्यानम् - श्लोकः–

अर्कमण्डलमध्यस्थं सूर्यकोटिसमप्रभम्।
ब्रह्मादिसेव्यपादाब्जं नौमि ब्रह्म रमासखम्॥

इति शिरोमन्त्रदेवतां—सूर्यमण्डलवर्तिनं भगवन्तं - ध्यात्वा—

प्राणायाममन्त्रः—

ओम् भूः। ओम् भुवः। ओम् स्वः। ओम् महः। ओम् जनः।
ओम् तपः। ओम् सत्यम्।

ओम् तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयात्॥

ओमापो ज्योतीरसः अमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरोम्—

इति त्रिः सकृच्च (आहृत्य दशवारं) प्राणान् आयम्य, अष्टोत्तरशतकृत्वः (अष्टाविंशतिकृत्वः दशकृत्वो वा) **गायत्रीजपं करिष्ये** - इति सङ्कल्प्य—

अथ गायत्रीजपः

1. गायत्री-आवाहनम् –*காயத்ரி ஆவாஹனம்.*

आयातु इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । गायत्री देवता इति न्यस्य, गायत्री-आवाहने विनियोगः इति उक्त्वा -

आयातु वरदा देवी अक्षरं ब्रह्मसंमितम् ।

गायत्रीं छन्दसां माता इदं ब्रह्म जुषस्व नः ॥

ओजोऽसि । सहोऽसि । बलमसि । भ्राजोऽसि ।

देवानां धाम नामासि । विश्वमसि विश्वायुः

सर्वमसि सर्वायुः । अभिभूरों गायत्रीं आवाहयामि ॥

इति गायत्रीं सूर्यमण्डले स्वहृदये वा आवाहय—

2. गायत्रीध्यानम्—*காயத்ரி த்யானம்.*

सायं सरस्वतीं श्यामां रविमण्डलमध्यगाम् ।

सामवेदं व्याहरन्तीं चक्रायुधधरां शुभाम् ।

ध्यायामि विष्णुदेवत्यां वृद्धां गरुडवाहनाम् ॥ इतिध्यात्वा——

3. जपमन्त्राणां ऋषिदेवतादि— *மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷிதேவதை முதலியன.*

(अ) प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा । देवी गायत्रीच्छन्दः । परमात्मा देवता ।

(आ) भूरादि-व्याहृतित्रयस्य अत्रि-भृगु-कुत्साः ऋषयः । गायत्री उष्णिग् अनुष्टुभः छन्दांसि । अग्नि-वायु-अर्काः देवताः ।

(ॐ [illegible]त्र्या ऋषिः विश्वामित्रः । देवी गायत्री छन्दः । सविता देवता—इति न्यस्य, सायंसन्ध्याजपे विनियोगः इति उक्त्वा—

करतलयोः ओम् इति प्रणवं न्यस्य—

4. मन्त्राणां करन्यासः—மந்த்ரங்களுக்கு கரந்யாஸம்.

ओम् भूः	- अङ्गुष्ठाभ्यां	नमः ।
ओम् भुवः	- तर्जनीभ्यां	नमः ।
ओम् स्वः	- मध्यमाभ्यां	नमः ।
ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम्	- अनामिकाभ्यां	नमः ।
ओम् भर्गो देवस्य धीमहि	- कनिष्ठिकाभ्यां	नमः ।
ओम् धियो यो नः प्रचोदयात्-	करतलकरपृष्ठाभ्यां	नमः—

इति न्यस्य, गायत्र्या पाणिभ्यां शिरःप्रभृति पादान्तं व्यापकन्यासं विधाय-

5. मन्त्राणां अङ्गन्यासः—மந்த்ரங்களுக்கு அங்கந்யாஸம்.

ओम् भूः	—ज्ञानाय हृदयाय नमः	- हृदये
ओम् भुवः	—ऐश्वर्याय शिरसे स्वाहा	- शिरसि
ओम् स्वः	—शक्त्यै शिखायै वषट्	- शिखायाम्

ओम् तत्सवितुर्वरेण्यम् – बलाय कवचाय हुम् इति कण्ठादिकट्यन्तां तनुं पाणिभ्यां स्पृष्ट्वा—

अथवा व्यत्यस्त–पाणिभ्यां भुजौ स्पृष्ट्वा—

ओम् भर्गो देवस्य धीमहि — तेजसे नेत्राभ्यां वौषट् नेत्रयोः

ओम् धियो यो नः प्रचोदयात् - वीर्यायास्त्राय फट् इति करौ आस्फोट्य-

भूर्भुवस्स्वरोम् - इति दिग्बन्धः इति छोटिकया दिक्षु बन्धनं च विधाय–

6. गायत्र्यर्थध्यानम्—காயத்ரி மந்த்ரார்த்தத்தை [illegible] னத்தல்.

श्लोकः—

योे देव: सवितास्माकं धियो धर्मादिगोचराः ।
प्रेरयेत् तस्य यद्भर्गः तद्वरेण्यमुपास्महे ॥

इति गायत्र्यर्थं ध्यात्वा—

आदित्यमण्डले ध्यायेत् परमात्मानमव्ययम् ।
विष्णुं चतुर्भुजं रत्नपङ्कजासनमध्यगम् ॥
किरीट-हार-केयूर-कटकादिविभूषितम् ।
श्रीवत्सवनमालाश्रीतुळसीकौस्तुभोज्ज्वलम् ॥
हरिं पीताम्बरधरं शङ्खचक्रगदाधरम् ।
प्रसन्नवदनं रत्नकुण्डलैर्मण्डिताननम् ॥
सर्वरत्नसमायुक्तं सर्वाभरणभूषितम् ।
एवं ध्यात्वा जपेन्नित्यं मन्त्रमष्टोत्तरं शतम् ॥

इत्युक्तप्रकारेण आदित्यमण्डले भगवन्तं ध्यात्वा——

कनिष्ठिकामूलमारभ्य प्रादक्षिण्येन गणयन् यथासंकल्पं पञ्चावसानं गायत्री-मन्त्रं जपेत् ॥

7. पञ्चावसानप्रकार: जपमन्त्रः—

१. ओम् ।
२. भूर्भुवस्स्वः ।
३. तत्सवितुर्वरेण्यम् ।
४. भर्गो देवस्य धीमहि ।
५. धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

इति ॥

सायंसन्ध्यावन्दने तृतीयो भागः
उपस्थानम्

प्राणान् आयम्य—

......प्रीत्यर्थं सायंसन्ध्योपस्थानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य—

1. गायत्र्युद्वासनम्—காயத்ரியை யதாஸ்தானம் அனுப்புதல்.

उत्तम इत्यनुवाकस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । गायत्री देवता । गायत्री- उद्वासने विनियोगः—

उत्तमे शिखरे देवी भूम्यां पर्वतमूर्धनि ।
ब्राह्मणेभ्यो ह्यनुज्ञानं गच्छ देवि यथासुखम् ॥

इति गायत्रीं उद्वास्य—

2. उपस्थानम्—மந்த்ரங்களைக் கூறிக்கொண்டுதேவதையின் அருகில் பக்தியுடன் நிற்றல்.

इमं मे, तत्त्वा, यच्चिद्धि, यत्किञ्च, कितवासः इति मन्त्राणां शुनश्शेप - वसिष्ठ - अत्रयः ऋषयः । गायत्री - त्रिष्टुब् - गायत्री - त्रिष्टुभः छन्दांसि । वरुणः, सूर्यो वा देवता । सायंसन्ध्योपस्थाने विनियोगः ॥

(अ) १. इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृळय ।
त्वामवस्युरा चके ॥

२. तत् त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानः
तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।

अहेळमानो वरुणेह बोधि

उरुशंस मा नः आयुः प्रमोषीः ॥

३. यच्चिद्धि ते विशो यथा प्र देव वरुण व्रतम् ।

मिनीमसि द्यविद्यवि ॥

४. यत्किं चेदं वरुण दैव्ये जने

ऽभिद्रोहं मनुष्या३श्चरामसि ।

अचित्ती यत् तव धर्मा युयोपिम

मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः ॥

५. कितवासो यद् रिरिपुर्न दीवि

यद् वा घा सत्यमुत यन्न विद्म ।

सर्वा ता वि ष्य शिथिरेव देवाः

अधा ते स्याम वरुण प्रियासः ॥

(आ) जातवेदसे इत्यस्य कश्यपः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निः देवता । सन्ध्योपस्थाने विनियोगः—

१. जातवेदसे सुनवाम सोमम्

अरातीयतः नि दहाति वेदः ।

स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा
नावेव सिन्धुं दुरितात्यग्निः ॥

२. पिशङ्गभृष्टिमित्यस्य परुच्छेपः ऋषिः । गायत्री छन्दः । इन्द्रो देवता । उपस्थाने विनियोगः–

पिशङ्गभृष्टिमम्भृणं पिशाचिमिन्द्र सं मृण ।
सर्वं रक्षो नि बर्हय ॥

३. भद्रं कर्णेभिः इत्यस्य गोतमः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । विश्वेदेवा देवताः । उपस्थाने विनियोगः–

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैः तुष्टुवांसः तनूभिः व्यशेम देवहितं यदायुः ॥

४. केशीत्यस्य जूतिः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । उपस्थाने विनियोगः–

केश्यग्निं केशी विषं केशी बिभर्ति रोदसी ।
केशी विश्वं स्वर्दृशे केशीदं ज्योतिरुच्यते ॥

3. सन्ध्यादिदेवतावन्दनम् - ஸந்த்யை முதலான தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् सन्ध्यायै नमः
„ सावित्र्यै नमः

,, गायत्र्यै नमः
,, सरस्वत्यै नमः
,, सर्वाभ्यो देवताभ्यो नमो नमः

इति प्रणम्य अभिवाद्य-

4. दिग्देवतावन्दनम् - திக் தேவதைகளுக்கு வந்தனம்.

ओम् प्राच्यै दिशे नमः
,, दक्षिणायै दिशे नमः
,, प्रतीच्यै दिशे नमः
,, उदीच्यै दिशे नमः
,, ऊर्ध्वाय नमः
,, अधराय नमः
,, अन्तरिक्षाय नमः
,, भूम्यै नमः
,, विष्णवे नमः

इति तां तां दिशं प्रति अञ्जलिं कृत्वा—

5. भगवद्वन्दनम्—பகவானுக்கு வந்தனம்.

ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥
शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ॥

इति भगवन्तं प्रणम्य अभिवादयेत् ।

सकृत् आचम्य, जलस्थलं प्रोक्ष्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

तत्प्रकारः—

भगवानेव स्वशेषभूतेन मया सायंसन्ध्यावन्दनाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारितवान् , इति ।

श्रीवैष्णवानां सायंसन्ध्यावन्दनक्रमः समाप्तः ॥

திக்தேவதை வந்தனங்களுக்குப் பிறகு ஸ்மார்த்தர்கள் உபஸ்தானத்தில் சொல்லும் சுலோகங்கள் அடுத்துத் தரப்படுகின்றன.

ब्रह्मणे नमः । यमाय नमः ।

१. यमाय धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च ।
वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च ॥

२. औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने ।
वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नमः ॥
चित्रगुप्ताय वै नमो नम इति ।

३. ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमः ॥
विश्वरूपाय वै नमो नम इति ।

४. नर्मदायै नमः प्रातः नर्मदायै नमो निशि ।
नमोऽस्तु नर्मदे तुभ्यं पाहि मां विषसर्पतः ॥

५. अपसर्प सर्प भद्रं ते दूरं गच्छ महायशः ।
जनमेजयस्य यज्ञान्ते आस्तीकवचनं स्मरन् ॥

६. जरत्कारोर्जरत्कार्वां समुत्पन्नो महायशाः ।
आस्तीकः सत्यसन्धो मां पन्नगेभ्योऽभिरक्षतु ॥

७. नमस्सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूति-स्थिति-नाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चनारायणशङ्करात्मने ॥

८. ध्येयस्सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥

९. शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत ।
गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ॥

१०. आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् ।
सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रति गच्छति ॥
केशवं प्रति गच्छत्यों नम इति ।

अभिवादये—भोः ।

११. कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥

सन्ध्याजपाख्यं कर्म ओम् तत् सत् ।
जपस्थलं प्रोक्ष्य तन्मृदं हृदि धारयेत् ॥

स्मार्तसन्ध्यावन्दनक्रमश्च समाप्तः ॥

५. समिदाधानक्रमः

स्नात्वा, सन्ध्यामुपास्य, पादौ प्रक्षाल्य, द्विराचम्य, प्राणानायम्य-........प्रीत्यर्थं, 'प्रातस्समिदाधानमहं करिष्ये' इति प्रातः, 'सायं समिदाधानमहं करिष्ये' इति सायं च सङ्कल्प्य, सात्त्विकत्यागं कृत्वा—

शुद्धं स्थण्डिलमवेक्ष्य, तत्र 'ओं भूर्भुवःस्वः' इति लौकिकाग्निं प्रतिष्ठाप्य, अथ सोदकेन पाणिना त्रिः तूष्णीं परिसमूह्य, ओं भूर्भुवस्स्वः इति त्रिः जलेन परिषिच्य—

२. एकां समिधमादाय—

अग्नये समिधम् इत्यस्य वामदेवः ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । समिदाधाने विनियोगः ।

अग्नये समिधमाहार्षं बृहते जातवेदसे ।
तया त्वमग्ने वर्धस्व समिधा ब्रह्मणा वयं स्वाहा ॥

इति समिधमग्नौ निधाय, अग्नये जातवेदसे इदं इत्युक्त्वा पाणी प्रक्षाल्य-अग्नौ प्रताप्य—

३. तेजसा मा समनज्मि इति मुखं अवाक् त्रिः निर्मार्ष्टि (संमृजति) ओं भूर्भुवः स्वः इति त्रिः परिषिच्य स्वाहा ।

४. ओं अग्न्युपस्थानं करिष्ये—

मयि मेधामिति षण्णां मन्त्राणां हिरण्यगर्भः (वामदेवो वा) ऋषिः । गायत्री छन्दः । पूर्वेषां त्रयाणां अग्नि- इन्द्र - सूर्याः देवताः । उत्तरत्रयाणां अग्निर्देवता । अग्न्युपस्थाने विनियोगः ।

मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निः तेजो दधातु ॥ १ ॥
मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्रः इन्द्रियं दधातु ॥ २ ॥
मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यः भ्राजो दधातु ॥ ३ ॥
यत्ते अग्ने तेजस्तेनाहं तेजस्वी भूयासम् ॥ ४ ॥
यत्ते अग्ने वर्चस्तेनाहं वर्चस्वी भूयासम् ॥ ५ ॥
यत्ते अग्ने हरस्तेनाहं हरस्वी भूयासम् ॥ ६ ॥
ओं च मे । स्वरश्च मे । यज्ञोप चे ते । नमश्च ।
यत्ते न्यूनं तस्म ते उप । यत्तेऽतिरिक्तं तस्मै ते नमः ॥

इति उपस्थाय, प्रणम्य, अभिवाद्य, आचम्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

५. अथ भसितधारणम्—விபூதி தரித்தல்.

होमभस्म सङ्गृह्य वामकरतले निधाय अ... ...च्य, अनामि-कया संपिष्य-

मा नस्तोके तनये मा न आयौ
मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः ।
वीरान् मा नो रुद्र भामितो वधीः
हविष्मन्तः सदमित् त्वा हवामहे ॥ इति अभिमन्त्र्य,

मेधावी भूयासं स्वस्ति—इति ललाटे
तेजस्वी भूयासं स्वस्ति—इति उरसि
वर्चस्वी भूयासं स्वस्ति—इति दक्षिणभुजे
ब्रह्मवर्चसी भूयासं स्वस्ति—इति वामभुजे
आयुष्मान् भूयासं स्वस्ति—इति कण्ठे

अन्नादो भूयासं स्वस्ति इति उदरे
स्वस्ति इति ....शिरसि
स्वस्ति इति वदन् सर्वत्र च रक्षां धारयेत् ।
स्वस्ति श्रद्धां यशः प्रज्ञां विद्यां बुद्धिं श्रियं बलम् ।
आयुष्यं तेज आरोग्यं देहि मे हव्यवाहन ॥
इति अग्निं प्रार्थ्य आचामेत् ॥

समिदाधानविधिः समाप्तः ॥

குறிப்பு—ஸ்நாநம், ஸந்த்யாவந்தனம் இரண்டும் செய்தபின் ஸமிதாதானம் செய்ய வேண்டும். ஸாயங்காலத்தில் **'ஸாயம் ஸமிதமாதாஸ்யே'** என்று ஸங்கல்பம். தரையை ப்ரோக்ஷித்து அக்னியை வைத்து ஈரக்கையினால் அதனைச் சுற்றிலும் மும்முறை துடைத்து, பின் ஜலத்தை எடுத்து 'ஓம் பூர் புவஸ்ஸ்வ:' என்று மூன்று முறை சொல்லி, மந்திரம் சொல்லும் ஒவ்வொரு தடவையும் அக்னியைச்சுற்றிலும் ஜலம் விட வேண்டும். இதற்கு பரிஷேசனம் என்று பெயர்.

2-3 பின் **அக்னயே ஸமிதம்** என்கிற மந்திரத்தைச் சொல்லி அக்னியில் ஒரு ஸமித்தை வைத்து விட்டு, கையை ஜலத்தால் துடைத்துக் கொண்டு இரு உள்ளங்கைகளை அக்னியில் காய்ச்சி **தேஜஸா மா ஸமநஜ்மி** என்ற மந்திரத்தைச் சொல்லி மும்முறை முகத்தை மேலிருந்து கீழ்நோக்கித் துடைத்துக் கொள்ள வேண்டும்.

4 **உபஸ்தானம்.** பிறகு எழுந்து அக்னிக்கு அருகில் நின்று கைகூப்பி பக்தியுடன் **மயி மேதாம்** என்று தொடங்கும் ஆறு மந்த்ரங்களைச் சொல்ல வேண்டும். இதற்கு **உபஸ்தானம்** என்று பெயர். உபஸ்தானத்திற்குப் பின் நமஸ்காரம் செய்து அபிவாதனம் செய்து ஆசமனம் செய்ய வேண்டும்.

ஸமிதாதானத்தில் தரப்பட்டுள்ள மந்த்ரங்கள் ரிக் வேதத்தில் இல்லை. ஸூத்ரகாரர் கொடுத்திருக்கிறார். ஸூத்ரகாரர் கொடுத்த மந்த்ரங்களை ஒரே ஸ்வரத்துடன் (மூன்று ஸ்வரம் தேவையில்லை) சொல்ல வேண்டும் எனப் ப்ரமாணம் இருப்பதால் இம்மந்திரங்களுக்கு இங்கு ஸ்வரம் தரப்படவில்லை. **"அவிஜ்ஞாதஸ்வரோ மந்த்ர: ஸௌத்ர ஏகச்ருதி: பவேத்"** என்பது ப்ரயோக பாரிஜாத

ப்ரமாண வாக்யம் (பக்கம் 445). மஹரிஷி உபஸ்தானத்திற்காக **மயி மேதாம்** என்ற ஆறு மந்த்ரங்களைத் தான் கொடுத்திருக்கிறார். **ஓம் ச மே** என்பது கிருஹஸ்தர்களின் அக்னிஸந்தான உபஸ்தானத்தில் வருகின்றது. அதை இங்கேசிலர்சொல்கிறார்கள் என்பதால் அதுவும் தரப்பட்டுள்ளது. உண்மையில் அது ப்ரஹ்மசாரிக்கு விதிக்கப் பட்டது அல்ல. அக்னிக்கு ஸாஷ்டாங்க நமஸ்காரம் செய்து அபிவாதனம் செய்து ஆசமனம் செய்து முடிக்க வேண்டும்.

5. பஸ்மதாரணம் என்ற விபூதி தரித்தலை ஸ்மார்த்தர்கள் மாத்திரமே செய்வர். ஸ்ரீவைஷ்ணவர்கள் செய்வதில்லை. ஸூத்ரகாரரும் சொல்லவில்லை. **ஆசார ப்ராப்தம் பஸித தாரணம்** என்பர் ஹரதத்தர். ஸமிதாதானம் செய்த அக்னியிலிருந்து விபூதியை எடுத்து இடது உள்ளங்கையில் வைத்து ஜலத்தை விட்டு வலது கை மோதிர விரலால் குழைத்து மா னஸ்தோகே என்பதால் அபிமந்த்ரித்து, நெற்றி, மார்பு, வலது புஜம், இடது புஜம், வயிறு, சிரஸ், உடல்முழுவதும் என அந்தந்த மந்திரங்களைச் சொல்லித் தரித்தபின் ஆசனம் செய்ய வேண்டும்.

ஸமிதாதான விளக்கம் முற்றும்.

---

६. यज्ञोपवीतधारणक्रमः

स्नात्वा प्रातः सन्ध्यां कृत्वा, द्विराचम्य पवित्रपाणिः दर्भान् धृत्वा, प्राणान् आयम्य, श्रीमानित्यादि.......तिथौ इत्येतदन्तं उक्त्वा.......प्रीत्यर्थं श्रौतस्मार्तविहितनित्यकर्मानुष्ठानयोग्यतासिद्ध्यर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्ध्यर्थं च—यज्ञोपवीतधारणं करिष्ये, इति सङ्कल्प्य—अप उपस्पृश्य, सात्त्विकत्यागं कृत्वा—

यज्ञोपवीतं हस्तयोर्धरन्, दक्षिणपाणितलं उपरि ऊर्ध्वाभिमुखं, वामपाणितलं अधः अधोमुखं च विधाय-

यज्ञोपवीतं इत्यस्य मन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः। त्रिष्टुप् छन्दः। परमात्मा (त्रयी विद्या वा) देवता। यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः।

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं
प्रजापतेः यत्सहजं पुरस्तात् ।
आयुष्यमग्र्यं प्रति मुञ्च शुभ्रं
यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥ ओम् ॥

इति प्राङ्मुखः उदङ्मुखो वा कुक्कुटासनस्थः धारयेत् ।

गृहस्थश्चेत् सकृत आचम्य प्राणानायम्य.......प्रीत्यर्थं द्वितीययज्ञोपवीत-धारणं करिष्ये इति संकल्प्य-

ऋषिच्छन्दोदेवताकथनपूर्वकं यज्ञोपवीतमिति मन्त्रमुक्त्वा धारयेत् ॥

पवित्रग्रन्थिं विस्रस्य विसृज्य सकृदाचम्य धृतपूर्वं यज्ञोपवीतमवमुच्य—

उपवीतं जीर्णतन्तु कश्मलं मलदूषितम् ।
विसृजामि पुनर्ब्रह्मन् वर्चो दीर्घायुरस्तु मे ॥

इति शुद्धे जले स्थले वा विसृजेत् । सात्त्विकत्यागं च कुर्यात् ॥

यज्ञोपवीतधारणक्रमः समाप्तः ॥

குறிப்பு:—ஸ்நாநம் ஸந்த்யாவந்தனம் இரண்டும் செய்த பிறகுதான் புதிய யஜ்ஞோபவீதம் தரிக்க வேண்டும். ஆசமனம் ப்ராணயாமம் செய்தபின் ஸ்ரீமான் என்று தொடங்கி அன்றைய திதி முதலியவற்றை சொல்லி ஸங்கல்பம் செய்து கொள்ள வேண்டும்.

யஜ்ஞோபவீதத்தை தாங்கும் வலது உள்ளங்கை மேல் நோக்கியும், இடது உள்ளங்கை கீழ் நோக்கியும் இருக்க வேண்டும். பிறகு யஜ்ஞோபவீதம் என்ற மந்த்ரத்தின் ரிஷி சந்தஸ் தேவதைகளைச் சொல்லி யஜ்ஞோபவீதம் என்ற மந்திரத்தை முற்றிலும் சொல்லிப் பூணூலை உபவீதமாகத் தரிக்க வேண்டும். போட்டுக் கொள்ளும் போது கிழக்கு நோக்கியோ வடக்கு நோக்கியோ குந்தின வகையில் உட்கார்ந்திருக்க வேண்டும். சப்பணம் இட்டு உட்காருதல் கூடாது.

கிருஹஸ்தராயின் ஆசமனம் ப்ராணயாமம் செய்து த்வீதீய யஜ்ஞோபவீத தாரணம் கரிஷ்யே என்று முன்போல் மந்த்ரங்களைச்

சொல்லி தரிக்க வேண்டும். சிலர் க்ருஹஸ்தாச்ரமஸித்த்யர்த்தம் என்று ஸங்கல்பம் செய்வர். இது தேவையில்லை. கிருஹஸ்தாச்ரமம் இரண்டாவது பூணூலால் வருவதில்லை. மூன்றாவது பூணூலைத் தரிக்கும் வழக்கமுடையவர், இரண்டாவது பூணூலைத் தரித்தது போலவே தரிக்க வேண்டும். ஸங்கல்பத்தில் த்ருதீயம் என்று சொல்ல வேண்டும்.

பழைய பூணூலை **'உபவீதம்'** என்ற சுலோகத்தைச் சொல்லி, விட்டு விடுகிறார்கள். சிலர் இச்சுலோகம் சொல்வதில்லை. ஆசமனம் செய்யும் போது பவித்ரம் கையில் இருக்கக் கூடாது. வலது காதில் வைத்துக் கொள்ளலாம். அல்லது தரையில் இலையின்மேல் வைக்கலாம். முடிவில் பவித்ரத்தின் முடிச்சை அவிழ்த்துப் போட்டு ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். பவித்ரத்தைக் கீழே வைத்து ஆசமனம் செய்தவுடன் பவித்ரத்தை அவிழ்த்து விடுவர் சிலர். முடிச்சை அவிழ்க்காமல் பவித்ரத்தை விடுதல் கூடாது.

யஜ்ஞோபவீதம் என்ற மந்திரத்தை போதாயனர் தமது க்ருஹ்ய ஸூத்ர நூலில் இரண்டாவது ப்ரச்னம் ஐந்தாவது அத்யாயத்தில் ஏழாவது ஸூத்ரத்தில் கொடுத்திருக்கிறார். இது வேதத்தில் இல்லை. ஸூத்ர மந்த்ரமாதலால் ஒரே ஸ்வரத்தில் சொல்லலாம்.

யஜ்ஞோபவீத தாரண விளக்கம் முற்றும்.

---

7 விஷ்வக்ஸேந ஆராதனம்

எந்த கர்மாவைத் தொடங்குவதானாலும் அது இடையூறு இன்றி நடைபெற ஸ்மார்த்தர்கள் விக்னேச்வர பூஜையைத் தொடக்கத்தில் செய்கின்றனர். அதே போல் இடையூறுநீங்க, ஸ்ரீவைஷ்ணவர்களும் பகவானுடைய ஸேனைத்தலைவரான விஷ்வக்ஸேனரைப் பூஜிக்கின்றனர். இவை பெரும்பாலும் எல்லா சுப கர்மாக்களின் ஆரம்பத்தில் செய்யப்படும். சிற்சில சமயங்களில் செய்யப் படாமல் இருப்பதும் உண்டு.

வருணனை ஜலம் நிறைந்த கும்பத்தில் ஆவாஹனம் செய்வது போல் விஷ்வக்ஸேனரை பதினாறு தர்ப்பங்களாலானதும் முனையில் பவித்ர முடிச்சுடன் கூடியதுமான கூர்ச்சத்தில் அவரது மனைவி ஸூத்ரவதியுடனும் மற்றும் பரிவாரங்களுடனும் ஆவாஹனம் செய்வர். கூர்ச்சத்துடன் ஒரு சாண் நீளமுள்ள புஷ்ப ஸரம் ஒன்று சேர்த்து வைக்கப்படும், இது ஸூத்ரவதியைக் குறிக்கின்றது.

முதலில் யஜமானர் தாம் செய்யப்போகும் கர்மாவின் பெயரைக் குறிப்பிட்டு, அதைச் செய்வதற்கான நல்ல காலத்தை-அல்லது யோக்யதையைத் தனக்குத் தரும்படி பிராஹ்மணர்களின் அனுக்ரஹத்தை வேண்டுகிறார். இதற்கு அனுஜ்ஞை எனப்பெயர். பிராஹ்மணர்கள் அஸ்து என்று அனுக்ரஹித்தவுடன் ப்ராணாயாமம் செய்து திதி வார நக்ஷத்ராதிகளைக் குறிப்பிட்டு, 'விஷ்வக்ஸேந ஆராதனம் செய்யக்கடவேன்' என ஸங்கல்பம் செய்து கூர்ச்சத்தில் ஆவாஹனம் செய்து ஷோடச உபசாரங்களைக் கொடுத்து ஆராதனத்தை முடிக்க வேண்டும். பிறகு ப்ராணாயாமம் செய்து, செய்யப் போகின்ற கர்மாவிற்கான ஸங்கல்பம் செய்து ஸாத்விகத்யாகம் செய்தபின், ஸூத்ரவதீ ஸமேதரான விஷ்வக்ஸேனரை யதாஸ்தானம் அனுப்பிய பிறகு, அக்ஷதை தந்து பிராஹ்மண ஆசீர்வாதம் பெற்று, பிறகு யஜமானர் தாம் செய்ய உத்தேசித்த கர்மாவைத் தொடங்க வேண்டும். இந்த உதாஹரணத்திற்கு ஜாதகர்மம் செய்வதாக கர்ம குறிப்பிடப்பட்டுஉள்ளது. இதே முறைதான் விக்னேச்வரபூஜையிலும் பின்பற்றப் படுகிறது. ஸூத்ரகாரர் இவ்விரண்டு பூஜைகளைப் பற்றிச் சொல்லவில்லை. பெரியோர்களின் அனுஷ்டானத்தில் இருப்பதால் இங்கு தரப்பட்டுள்ளன. மஹா கணபதியை மஞ்சள் பொடியில் ஆவாஹனம் செய்கின்றனர்.

६. विष्वक्सेन-आराधनक्रमः

फलानि पुष्पाणि अक्षतान् ताम्बूलं दक्षिणाद्रव्यं चादाय-ओम् ,

नमो महद्भ्यः नमो अर्भकेभ्यः नमो युवभ्यः नम आशिनेभ्यः ।

यजाम देवान् यदि शक्नवाम मा ज्यायसः शंसमा वृक्षि देवाः ॥

हरिः ओम्, सर्वेभ्यो श्रीवैष्णवेभ्यः - ब्राह्मणेभ्यः- नमः इति प्रणम्य अक्षतान् समर्प्य—

स्वामिनः, भवत्पादमूले मया समर्पितां इमां सौवर्णीं दक्षिणां यथोक्तदक्षिणामिव सताम्बूलं स्वीकृत्य, अश्विनीनक्षत्रे मेषराशौ जातस्य मम कुमारस्य जातकर्मारम्भमूहूर्तः सुमुहूर्तोऽस्त्विति भवन्तो महान्तोऽनुगृह्णन्तु इति प्रार्थ्य- तथाऽस्तु इति प्रतिवचने दत्ते—

प्राणानायम्य — श्रीमान् वेंकटेत्यादि....हरिः ओं तत् .... अस्यां........ शुभतिथौ श्रीभगवदाज्ञया श्रीमन्नारायणप्रीत्यर्थं प्रारिप्सितस्य कर्मणः निर्विघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं ऋद्ध्यर्थं च आदौ विष्वक्सेनाराधनं करिष्ये इति संकल्प्य-

अस्मिन् कूर्चे सपरिवारं सूत्रवतीसमेतं श्रीविष्वक्सेनं ध्यायामि। आवाहयामि। आसनं समर्पयामि। अर्घ्यं समर्पयामि। पादयोः पाद्यं समर्पयामि। वस्त्रार्थमक्षतान् समर्पयामि। यज्ञोपवीतार्थमक्षतान् समर्पयामि। गन्धान् धारयामि। पुष्पाणि समर्पयामि। धूपं समर्पयामि। दीपं समर्पयामि। ओं भूर्भुवस्स्वः। सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि। अमृतोपस्तरणमसि। ओं प्राणाय स्वाहा। अपानाय स्वाहा। व्यानाय स्वाहा। उदानाय स्वाहा। समानाय स्वाहा। ब्रह्मणे स्वाहा। विष्वक्सेनाय नमः, कदलीफलं निवेदयामि। अमृतापिधानमसि। आचमनीयं समर्पयामि। सदक्षिणाकं ताम्बूलं समर्पयामि। सर्वोपचारान् समर्पयामि।

प्राणनायम्य, अश्विनीनक्षत्रे मेषराशौ जातस्य मम कुमारस्य आयुरभिवृद्ध्यर्थं जातकर्माख्यं कर्म करिष्ये इति संकल्प्य सात्त्विकत्यागं कृत्वा—

सूत्रवतीसमेतं सपरिवारं विष्वक्सेनं यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि इति उद्वास्य—

ऋध्यास्म हव्यैः नमसोमसद्य मित्रं देवं मित्रधेयं नो अस्तु।
अनूराधान् हविषा वर्धयन्तः शतं जीवेम शरदः सवीराः॥

इत्यादिभिः मन्त्रैः ब्राह्मणेभ्यः आशीर्वचनं प्राप्य, विष्वक्सेनप्रसादसिद्धिरस्तु इति तैः अनुगृहीतः विष्वक्सेनायार्पितं चन्दनादि आदाय यजमानः धारयेत्॥

विष्वक्सेनाराधनक्रमः समाप्तः॥

——

७. महागणपतिपूजाक्रमः

करिष्यमाणं कर्म कर्तुं योग्यताप्राप्त्यर्थं ब्राह्मणेभ्यः अनुज्ञां प्राप्य-उपविश्य—

शुक्लाम्बरधरं—इत्यादि—प्राणानायम्य अस्यां—शुभतिथौ ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं करिष्यमाणकर्मणः अविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं आदौ विघ्नेश्वरपूजां करिष्ये—अप उपस्पृश्य—

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव ।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते तेऽङ्घ्रियुगं स्मरामि ॥

गणानां त्वा गृत्समदः गणपतिर्जगती । गणपत्यावाहने विनियोगः—

गणानां त्वा गणपतिं हवामहे
कविं कवीनां उपमश्रवस्तमम् ।
ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पते
आ नः शृण्वन् ऊतिभिः सीद सादनम् ॥

अस्मिन् हरिद्रा (चूर्ण) बिम्बे महागणपतिं ध्यायामि । महागणपतिं आवाहयामि । आसनं समर्पयामि । अर्घ्यं समर्पयामि । पादयोः पाद्यं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि । स्नानं समर्पयामि । स्नानानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि । वस्त्रार्थमक्षतान् समर्पयामि । उपवीतार्थमक्षतान् समर्पयामि । आभरणार्थं अक्षतान् समर्पयामि । गन्धान् धारयामि । गन्धोपरि अक्षतान् समर्पयामि । पुष्पाणि समर्पयामि ।

सुमुखाय नमः । एकदन्ताय नमः । कपिलाय नमः । गजकर्णाय-नमः । लम्बोदराय नमः । विकटाय नमः । विघ्नराजाय नमः । विनायकाय नमः । धूमकेतवे नमः । गणाध्यक्षाय नमः । फालचन्द्राय नमः । गजाननाय नमः । वक्रतुण्डाय नमः । शूर्पकर्णाय नमः । हेरम्बाय नमः । स्कन्दपूर्वजाय नमः । महागणपतये नमः । नानाविधपत्रपुष्पाणि समर्पयामि ।

धूपार्थमक्षतान् समर्पयामि । दीपार्थमक्षतान् समर्पयामि ।
ओं भूर्भुवःस्वः । सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि । अमृतोपस्तरणमसि । प्राणाय स्वाहा । अपानाय स्वाहा । व्यानाय स्वाहा । उदानाय स्वाहा । समानाय स्वाहा । ब्रह्मणे स्वाहा । महागणपतये नमः । कदलीफलं (नळिकेरखण्डं) निवेदयामि । नैवेद्यानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि । ओं भूर्भुवःस्वः ।

पूगीफलसमायुक्तं नागवल्लीदळैर्युतम् ।
कर्पूरचूर्णसंयुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ॥

महागणपतये नमः, कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि । मन्त्रपुष्पं समर्पयामि । स्वर्णपुष्पं समर्पयामि । समस्तोपचारान् समर्पयामि । अनया पूजया महागणपतिः प्रीयताम् ।

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटिसमप्रभ ।
अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ अविघ्नमस्तु ।

अथ करिष्यमाणकर्मविषये संकल्पं कृत्वा । अप उपस्पृश्य—

गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।
ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नूतिभिः सीद सादनम् ॥

अस्मात् हरिद्राबिम्बात् महागणपतिं यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि शोभनार्थे क्षेमाय पुनरागमनाय च, इति उद्वास्य-

ऋध्यास्म हव्यैः नमसोपसद्य मित्रं देवं मित्रधेयन्नो अस्तु ।
अनूराधान् हविषा वर्धयन्तः शतं जीवेम शरदः सवीराः ॥

महागणपतिप्रसादसिद्धिरस्तु इति ब्राह्मणैः दत्तान् अक्षतान् शिरसि धारयेत् । अथ कर्मसमारभेत ॥

महागणपतिपूजाक्रमः समाप्तः

குறிப்பு:—அர்க்யம் பாத்யம் இவ்விரண்டு உபசாரங்களைத் தருவதில் சிறிது வேறு பாடு உண்டு. சிலர் பாத்யத்தை முதலில் கொடுத்து அர்க்யத்தைப் பிறகு தருவர்.

மஹாகணபதி பூஜை முறை விளக்கம் முற்றும்.

9. புண்யாஹ வாசனம்

புண்ய–அஹ–வாசனம் என்ற மூன்று சொற்களால் ஆன இப் பதத்திற்கு,''புண்யமான நாள் என்று சொல்லச் செய்தல்''என்பது பொருள். இந்த கர்மாவில் பிராஹ்மணர்களை, **புண்யாஹம் அஸ்து. ஸ்வஸ்தி அஸ்து, ரித்தி: அஸ்து** என்று யஜமானன் சொல்லச் செய்கின்றான். பிராஹ்மணர்கள் அவ்வாறு கூறுவதால் கர்மாவைச் செய்கின்ற தினத்தில் திதி வார நக்ஷத்ரங்களால் ஏதாவது குறை இருப்பினும் அது நீங்கி விடுகிறது. 'எந்த யஜமானன் புண்யாஹ வாசனம் செய்கின்றானோ அவன் செய்யும் சடங்கு எவ்விதத்திலும் குறைவு படுவதில்லை' என்பர் போதாயனர்.

य एवं विद्वान् पुण्याहं वाचयति नास्य कर्मोपहतं भवति ।

போதாயன க்ருஹ்ய பரிபாஷா-முதல் ப்ரச்னம்; நான்காம் அத்யாயம், பதினெட்டாவது ஸூத்ரம்.

இதனாலேயே ஒவ்வொரு கர்மாவின் தொடக்கத்தில் புண்யாஹ வாசனம் செய்யப்படுகிறது. முடிவிலும் செய்யப்பட வேண்டு மென்று சௌனகர் சொல்லியிருந்தாலும் சில கர்மாக்களில் மாத்திரமே முடிவில் செய்யப்படுகிறது. முடிவில் செய்யப்படும் புண்யாஹவாசனத்தில் பவமானமந்த்ரம் முதலியவற்றின் ஜபம் செய்யப்படுவதில்லை. மனுஷ்யர்கள், பொருட்கள் எல்லாவற்றையும் புண்யாஹவாசன ஜலத்தால் ப்ரோக்ஷித்து சுத்தி செய்வதால் இதை சுத்தி புண்யாஹ வாசனம் என்றும் சொல்வர்.

புண்யாஹ வாசனம் என்ற இக்கர்மாவின் முழு வடிவினையும் தெளிவாகத் தெரிந்து கொள்ள, இங்கு இது ஆறு பாகங்களாகக் காட்டப்பட்டிருக்கிறது. புண்யாஹ வாசனம் செய்யும் முறையை, ப்ரயோக நூல் ஆசிரியர்கள் பல வகையில் எழுதியிருக்கிறார்கள். இங்கு தரப்பட்டுள்ள முறையும் பல பெரியோர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ள ஒன்றாகும்.

முதல் பாகம். இதில், யஜமானன் ஸ்நானம் ஸந்த்யை செய்த பிறகு, சுத்தம் செய்யப்பட்ட தரையில் நெல்லையும் அரிசியையும் இட்டு அதன் மேல் கும்பத்தை வைத்தல், அதற்கு மாவிலை முதலியன வைத்து அலங்கரித்தல், ஸங்கல்பம், பிராஹ்மண வரணம், பூஜை செய்து அவர்களை மகிழ்வித்தல், ச்ரத்தாஸூக்த ஜபம் செய்தல் என்ற இவை, அடங்கும்.

இரண்டாம் பாகம். பிராஹ்மண ஆசீர்வாதம் பெறுதல், வருண பூஜை செய்தல் என்ற இவை இதில் செய்யப்படுகின்றன

மூன்றும் பாகம். இதில் தான், புண்யாஹம் அஸ்து என்றும், ஸ்வஸ்தி அஸ்து என்றும், ரித்தி: அஸ்து என்றும் சொல்லும்படி பிராஹ்மணர்கள் வேண்டப்படுகிறார்கள். பிராஹ்மணர்கள் இம்மூன்றையும் சொல்லி மற்றும் பல ஆசீர்வாதங்களையும் செய்கின்றனர். உண்மையில் இந்தப் பகுதியில் வருவது தான் புண்யாஹ வாசனம். இது மிக முக்யமானது. இதற்கு முன் வந்துள்ளதும் இனி வரப்போவதும்,முறையே இதன் பூர்வாங்கமும் உத்தராங்கமுமாகும்.

நான்காம் பகுதி. இதில் பிராஹ்மணர்கள், பவமானம் முதலான நாற்பது ரிக்குகளை ஜபம் செய்து அதன் மூலம் கும்பத்திலுள்ள தீர்த்தத்தை பாவனமாக்குகின்றனர் என்பது உள்ளது.

ஐந்தாம் பகுதி. இதில் வருணனைத் உத்வாஸனம் செய்து கும்பத்தில் உள்ள தீர்த்தத்தை எடுத்து பிராஹ்மணர்கள், யஜமானனையும், அவருடைய மனைவி மக்கள் இவர்களையும், வீடு வாசல் முதலியவற்றையும் ப்ரோக்ஷிக்கின்றனர். சிலர் புண்யாஹ வாசன ஜலத்தை ப்ராசனம் (சாப்பிடுதல்) செய்கின்றனர். இத்துடன் புண்யாஹ வாசனம் முடிவடைந்து விடுகிறது. பிறகு பிராஹ்மணர்களுக்கு தக்ஷிணை தரப்படுகிறது.

ஆறும் பாகம். சிலர் வருண ஆவாஹனம், வருண பூஜை இரண்டையும் ஸங்கல்பம் செய்தவுடன், முதற் பகுதியிலேயே செய்கின்றனர். அப்படியும் செய்யலாம். சிலர் கும்பத்தில் மாவிலை வைத்தல் முதலியவைகளையும் மந்த்ரம் சொல்லிச் செய்கின்றனர், பெரும்பாலோர் இவற்றைச் செய்வதில்லை. செய்ய விரும்புவர்களுக்காக, கும்ப ப்ரதிஷ்டைஸம்பந்தமான முழு விபரமும் இப்பாகத்தில் தரப்பட்டுள்ளது.

---

९. अथ पुण्याहवाचनक्रमः ।

प्रथमो भागः

कर्ता स्नात्वा सन्ध्यामुपास्य, पादौ प्रक्षाळ्य, द्विराचम्य पवित्रपाणिः-

उपलिप्ते चतुरश्रे स्थण्डिले व्रीहीन् निधाय, तदुपरि निहिते प्रागग्रे कदलीपत्रे तण्डुलान्निक्षिप्य, तत्र मध्ये पद्मं विलिख्य, तदुपरि प्रागग्रान्-दर्भान् संस्तीर्य, तदुपरि कुम्भं निधाय, प्रणव-व्याहृतिभिः कुम्भं जलेन पूरयित्वा, कूर्च-आम्रपल्लवादिभिरलङ्कृत्य, नारिकेळेन अन्येन वा केनापि फलेन कुम्भद्वारं पिधाय—

प्राणान् आयम्य—शुक्लांबर...अस्यां.....शुभतिथौ.....प्रीत्यर्थम् आत्मशुद्ध्यर्थं शरीरशुद्ध्यर्थं गृहभूभाण्डशुद्ध्यर्थं कूपशुद्ध्यर्थं सर्वोपकरणशुद्ध्यर्थं एभिः श्रीवैष्णवैः - ब्राह्मणैः - सह शुद्धिपुण्याहवाचनं करिष्ये इति संकल्प्य, अप उपस्पृश्य - सात्त्विकत्यागं कुर्यात् —

ओम् स्वामिनः, भवद्भिरनुज्ञातः पुण्याहं वाचयिष्ये (यजमानवाक्यम्)

ओं वाच्यताम्—(ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

पुण्याहे चतुरो ब्राह्मणान् तोषयिष्ये इति साक्षतं जलं भूमौ निस्राव्य—अस्मिन् पुण्याहकर्मणि ऋत्विजं त्वां वृणे इति प्राङ्मुखान् उदङ्मुखान् वा चतुरः ब्राह्मणान् पृथक् पृथक् वृणुयात् ॥

(अ) अथ ब्राह्मणतोषणम् (आ) श्रद्धासूक्तजपश्च —

பிராஹ்மணர்களை மகிழ்வித்தலும் ச்ரத்தாஸூக்தஜபமும்.

(अ) अथ कर्ता ब्राह्मणान् पूजयेत् ।

कर्त्रा दानम्		ब्राह्मणैः प्रतिग्रहः
१. ओम् आपः	—	शिवाः आपः सन्तु ।
२. ओम् गन्धाः	—	सुगन्धाः पान्तु ।
३. ओम् सुमनसः	—	सौमनस्यं अस्तु ।
४. ओम् अक्षतम्	—	अक्षतं चारिष्टं च अस्तु ।
५. ओम् अन्वाहार्यः	—	स्वन्वाहार्यः अस्तु ।
६. ओम् दक्षिणाः	—	स्वस्ति - दक्षिणाः पान्तु । बहुदेयं अस्तु ॥

(आ) श्रद्धासूक्तजपः—ச்ரத்தாஸூக்த ஜபம்.

१. श्रद्धयाग्निः समिध्यते श्रद्धया हूयते हविः ।
श्रद्धां भगस्य मूर्धनि वचसा वेदयामसि ॥

२. प्रियं श्रद्धे ददतः प्रियं श्रद्धे दिदासतः ।
प्रियं भोजेषु यज्वसु इदं म उदितं कृधि ॥

३. यथा देवा असुरेषु श्रद्धामुग्रेषु चक्रिरे ।
एवं भोजेषु यज्वसु अस्माकमुदितं कृधि ॥

४. श्रद्धां देवा यजमाना वायुगोपा उपासते ।
श्रद्धां हृदय्य१याकूत्या श्रद्धया विन्दते वसु ॥

५. श्रद्धां प्रातर्हवामहे श्रद्धां मध्यं दिनं परि ।
श्रद्धां सूर्यस्य निम्रुचि श्रद्धे श्रद्धापयेह नः ॥

குறிப்பு—யஜமானன் ஸ்நாநம் ஸந்த்யை இரண்டும் செய்த பிறகு புண்யாஹ வாசனம் செய்ய வேண்டும். புண்யாஹம் என்ற நல்வார்த்தை கூறுவதற்காகவும் மந்த்ர ஜபம் செய்வதற்காகவும் நான்கு பிராஹ்மணர்களை அழைத்துவரவேண்டும். கோமய ஜலத்தினுல் சுத்தம் செய்யப்பட்ட ஸமசதுரமான ஸ்தலத்தில்கோலமிட்ட தரையில் நெல்லைப் பரப்பி, அதன் மேல் கிழக்கு நுனியாக வாழை இலையை வைத்து அதன் மேல் அரிசியைப் பரப்பி, அதன் மேல் தாமரை மலரின் வடிவினை எழுதி, கிழக்கு நுனியாக நான்கு தர்ப்பங்களை இட்டு. ஒரு கும்பத்தை வைத்து, **ஓம் பூர்புவஸ்ஸுவ:** என்று கும்பத்தை தீர்த்தத்தினுல் நிரப்பி, மாவிலை கூர்ச்சம் இவற்றைக் கும்பத்தில் வைத்து, தேங்காய்—மாம்பழம் முதலான ஏதாவதொரு பழத்தினுல் கும்பத்தை மூடியபிறகு. கர்த்தா பவித்ரபாணியாக ப்ராணுயாமம் செய்து ஸங்கல்பம் செய்து கொள்ளவேண்டும்.

ச்ராத்ததினத்தில் செய்யப்படும் புண்யாஹவாசனமானுல் **ச்ராத்தோபகரண சுத்த்யர்த்தம்** என்று ஸங்கல்பத்தில் சேர்த்துக் கொள்ள வேண்டும்.

பிறகு, ஜபம் செய்யப்போகின்ற பிராஹ்மணர்களுக்கு தீர்த்தம், சந்தனம், புஷ்பம், அக்ஷதை, போஜனம், தக்ஷிணை இவைகளை யஜமானன் கொடுக்க,பிராஹ்மணர்கள் அவற்றை ஏற்பர். **ஓம் ஆப:** என்று கர்த்தா தீர்த்தம் தருவார். **சிவா: ஆப: ஸந்து** என்று கூறி பிராஹ்மணர்கள் வாங்கிக் கொள்வர். பிறபொருள்களும் இவ்வாறு தரப்படும். (அ) என்பதனைப் பார்க்க. தற்காலத்தில் இப்பொருள்கள் தரப்படுவன இல்லை. மந்த்ரங்களை மாத்திரமே சொல்கிருர்கள்.

புண்யாஹவாசன ஸங்கல்பம் முடிந்தவுடனேயே கும்பத்தை வைத்து அதில் வருண தேவதையின் ஆவாஹனத்தைச் செய்வர் சிலர். மற்றும்சிலர் பிராஹ்மணபூஜையைச்செய்தபின் ப்ராஹ்மணர்களின் ஆசீர்வாதத்தைப் பெற்ற பிறகு, வருண ஆவாஹனத்தையும் வருண பூஜையையும் செய்கின்றனர். இரண்டு முறைகளும் சரியானவையே. இந்த நூலில் இரண்டாவதாகக் குறிப்பிடப்பட்ட முறை தரப்பட்டுள்ளது.

(ஆ) பிராஹ்மணர்களை மகிழ்வித்த பிறகு **ச்ரத்தயாக்னி:** என்று தொடங்கும் ச்ரத்தாஸூக்த ஜபம் செய்யப்படுகிறது.

जपित्वा तु श्रद्धयाऽग्निम् (சௌனகீயம் 3-4) என்ற வாக்யத்தால் சௌனகர் புண்யாஹவாசனத்தில் இந்தஸூக்த ஜபத்தை விதித்திருக்கிருர். ஜபம் செய்யும் போது யஜமானர் தர்ப்பத்தினுல் கும்பத்தை ஸ்பர்சித்துக் கொடிண்ருக்கவேண்டும்.

२. द्वितीयः भागः

(अ) ब्राह्मणैराशीर्वचनकथनम्—

स्वामिनः, ओम्, मनस्समाधीयताम् – (कर्तुः प्रार्थना)

समाहितमनसः स्मः – (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

प्रसीदन्तु भवन्तः – (कर्तुः प्रार्थना)

प्रसन्नाः स्मः – (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

कर्तुः प्रार्थना		ब्राह्मणानामाशीर्वचनम्
१. ओं शान्तिः	—	अस्तु
२. ओं पुष्टिः	—	अस्तु
३. ओं तुष्टिः	—	अस्तु
४. ओं ऋद्धिः	—	अस्तु
५. ओं अविघ्नम्	—	अस्तु
६. ओं आयुष्यम्	—	अस्तु
७. ओं आरोग्यम्	—	अस्तु
८. ओं शिवं कर्म	—	अस्तु
९. ओं धनधान्यसमृद्धिः	—	अस्तु
१०. ओं अरिष्टनिरसनम्	—	अस्तु (ऐशान्याम्)
११. ओं यत्पापम् तत् प्रतिहतम्	—	अस्तु (आग्नेय्याम्)
१२. ओं उत्तरे कर्मण्यविघ्नम्	—	अस्तु
१३. ओं सर्वाः सम्पदः	—	सन्तु
१४. ओं सर्वशोभनम्	—	अस्तु
१५. ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः	—	

प्रतिप्रतिवचनावसाने उदपात्रात् कस्माच्चित् उद्धरिण्या किञ्चित्-किञ्चित् जलमादाय अन्यस्मिन् पात्रे निनीय, निनीतं जलं अन्ते कुम्भे निनयेत् ॥ 'अरिष्टनिरसनम् अस्तु' इति प्रतिवचने सति, ऐशान्यां दिशि, 'यत्पापं तत्प्रतिहतमस्तु' इति प्रतिवचने सति, आग्नेय्यां दिशि च, उद्धृतं जलं क्षिपेत् । जलनिनयनादिकं न कर्तव्यमिति बहवः ॥

(आ) वरुणावाहनं तत्पूजा च—

१. इमं मे वरुण श्रुधी हवं अद्या च मृळय । त्वामवस्युरा चके ॥

२. तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानः तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेळमानो वरुणेह बोधि उरुशंस मा नः आयुः प्रमोषीः ॥

अस्मिन् कुम्भे वरुणं ध्यायामि । वरुणमावाहयामि । वरुणस्येदमासनम् इदमर्घ्यम् । इदं पाद्यम् । इदमाचमनीयम् । इदं स्नानम् । इदमाचमनीयम् । वस्त्रार्थे अक्षतान् समर्पयामि । उपवीतार्थे अक्षतान् समर्पयामि । धूमदीपार्थे अक्षतान् समर्पयामि । एते उत्तरीयाद्याभरणार्थे अक्षताः ॥

ओं भूर्भुवस्स्वः । सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि । अमृतोपस्तरणमसि । ओं प्राणाय स्वाहा । ओं अपानाय स्वाहा । ओं व्यानाय स्वाहा । ओं उदानाय स्वाहा । ओं समानाय स्वाहा । ओं ब्रह्मणे स्वाहा । वरुणाय नमः, गुडोपहारं (कदलीफलं) निवेदयामि । अमृतापिधानमसि । आचमनीयं समर्पयामि । ताम्बूलं समर्पयामि । स्वर्णपुष्पं समर्पयामि । सर्वोपचारान् समर्पयामि ॥ वरुणाय नमः, सकलाराधनैः अर्चितम् ॥ इति वरुण पूजां कृत्वा—

2. (அ)குறிப்பு பிராஹ்மணர்களின் ஆசீர்வாதம், ச்ரத்தாஸூக்த ஜபத்திற்குப் பிறகு செய்யப்படுகிறது. கர்த்தா முதல் இரண்டு வாக்யங்களால் புண்யாஹவாசனத்தில் மனம் ஈடுபட்டு மகிழ்ச்சியுடன் இருக்கும்படி பிராஹ்மணர்களை வேண்டிக்கொள்கிறான்.

பிறகு, **சாந்தி:** என்று தொடங்கி **சிவம்** என்ற வரையுள்ள எட்டு நன்மைகளைத் தரும்படி வேண்டுகின்றான். அவர்களும் **அஸ்து** என்று சொல்லி ஆசீர்வதிக்கின்றனர். இந்த எட்டு ஆசீர்வாதங்களைத்தான் போதாயனர் குறிப்பிட்டிருக்கிறார். இவை தவிர வேறு சில ஆசீர்வாதங்களையும் கேட்கலாம் என சௌனகர் சொல்லியிருப்பதால் மேலும் ஆறு ஆசீர்வாதங்கள் கேட்கப்படுகின்றன. आशीर्वादान्यथान्यानि विविधानि च वाचयेत्(शौनकीयम्-3- சு.8) என்பது அவர் வசனம். நான்காவது எட்டாவது ஆசீர்வாதங்களில் இந்த ஆறும் அடங்குமாகையால் இவை வேண்டப்படுவன அல்ல என்பர் க்ருஷ்யரத்னகண்டபூஷணகாரர். சிலர் ஆசீர்வாதம் ஒவ்வொன்றும் சொல்லப்படும்போது மாவிலையாலோ உத்தரிணியாலோ கும்பத்திலிருந்து சிறிது தீர்த்தம் எடுத்து ஒரு தொன்னையில் விட்டு ஆசீர்வாத வசனம் முடிந்தவுடன் தொன்னை ஜலத்தை கும்பத்தில் சேர்ப்பர். கும்பத்திலிருந்து எடுக்காமல் வேறு பாத்திரத்திலிருந்து எடுத்துச் சேர்ப்பது தான் சரியான முறை. **அரிஷ்ட நிரஸனமஸ்து** என்கிற போது வடகிழக்கிலும், **யத் பாபம் தத் ப்ரதிஹதமஸ்து** என்கிற போது தென்கிழக்கிலும், தீர்த்தத்தை விட வேண்டும்.

இப்படி ஜலம் எடுத்து கும்பத்தில் சேர்க்க வேண்டாம் என்ற அபிப்ராயம் உடைய சிஷ்டர்களும் உண்டு.

2-(ஆ) வருண ஆவாஹனமும் வருண பூஜையும். **இமம் மே** என்ற மந்த்ரம் சொல்லாமல் **தத் த்வா** யாமி என்பதை மாத்திரம் சொல்லியும் கும்பத்தில் வருணாவாஹனம் செய்யலாம். ஆவாஹனம் செய்த பின் ஷோடச உபசார பூஜை செய்து முடிக்க வேண்டும். இதம் ஆஸனம், இதம் அர்க்யம், என்பதற்குப்பதிலாக ஆஸனம் ஸமர்ப்பயாமி, அர்க்யம் ஸமர்ப்பயாமி என்றும் சொல்லி ஆஸனம் முதலியவை தரலாம். இச்சிறு மாறுபாடுகளால் கர்மாவில் எவ்விதக் குறைவும் ஏற்படாது.

तृतीयो भागः

पुण्याहकालवाचनम्

स्वामिनः, ओं पुण्याहकालो वाच्यताम् (कर्तृवचनम्)

१. अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे ।
पृथिव्याः सप्त धामभिः ॥

२. इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् ।
समूळ्हमस्य पांसुरे ॥

३. त्रीणि पदा वि चक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः ।
अतो धर्माणि धारयन् ॥

४. विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ।

५. तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः ।
दिवीव चक्षुराततम् ॥

६. तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत् परमं पदम् ॥ [ऋ. १. २२. १६-२१]

७. उद्गातेव शकुने साम गायसि

ब्रह्मपुत्र इव सवनेषु शंससि ।

वृषेव वाजी शिशुमतीरपीत्या

सर्वतो नः शकुने भद्रमा वद

विश्वतो नः शकुने पुण्यमा वद ॥ [ऋ. २. ४३. २.]

ओं पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु – (यजमानप्रार्थना)
ओं पुण्याहमस्तु - इति त्रिः – (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

८. स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

[ऋ. १. ८९-६]

ओं स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु – (यजमानप्रार्थना)
ओं स्वस्ति अस्तु - इति त्रिः – (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

९. ऋध्याम स्तोमं सनुयाम वाजम्

आ नो मन्त्रं सरथेहोप यातम् ।

यशो न पक्वं मधु गोष्वन्तरा

भूतांशो अश्विनोः काममप्राः ॥ [ऋ. १०. १०६-११]

ओं ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु — (यजमानप्रार्थना)

ओं ऋध्यताम्- इति त्रिः — (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

ओं पुण्याहसमृद्धिरस्तु — (यजमानप्रार्थना)

ओं पुण्याहसमृद्धिरस्तु — (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

ओं शिवं कर्म अस्तु — (यजमानप्रार्थना)

ओं शिवं कर्मास्तु — (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

ओं प्रजापतिः प्रीयताम् — (यजमानप्रार्थना)

ओं प्रीयतां प्रजापतिः — (ब्राह्मणप्रतिवचनम्)

குறிப்பு: — புண்யாஹம் **என்று** சொல்ல வேண்டுதலும் பிராஹ்மணர்கள் அதனைக் கூறுதலும்.

இந்தப் பகுதியில் கூறப்பட்டுள்ளதுதான் புண்யாஹ வாசனம் என்ற கர்மா ஆகும். இப்பகுதியில் தரப்பட்டுள்ளதெல்லாம் சௌனகீயத்தில் கூறியபடி உள்ளது. சிறிதும் மாறுதல் இல்லை.

யஜமானன் வருணபூஜை முடித்த பின் பிராஹ்மணர்களிடம் **புண்யாஹம்** என இக் காலத்தைக் கூறவேண்டும் என பிரார்த்தித்து விட்டு, எல்லா நற்காரியங்களிலும் கூறப்பட வேண்டிய **அதோ தேவா:** என்று தொடங்கி ஆறு ரிக்குகள் கொண்ட விஷ்ணு ஸூக்தத்தையும், **உத்காதேவ** என்று தொடங்கும் கபிஞ்ஜல ஸூக்த ரிக்கு ஒன்றையும் கூறி, இந்த தினம் புண்யாஹமாக இருக்கட்டும் எனக் கூறுங்கள் என பிராஹ்மணர்களை வேண்ட, அவர்கள் **ஓம் புண்யாஹம் அஸ்து** என்று மூன்று முறை கூறுவர். பின் **ஸ்வஸ்தி ந:** என்ற ரிக்கைச் சொல்லி **ஸ்வஸ்தி அஸ்து** (நன்மை உண்டாகட்டும்) எனத் தாங்கள் கூறவேண்டும் என பிரார்த்திக்க, அவர்களும் **ஓம் ஸ்வஸ்தி அஸ்து** என மூன்று முறை கூறுவர். பிறகு **ரித்யாம:** என்ற ரிக்கைச் சொல்லி **ரித்தி: அஸ்து** (செழிப்பு உண்டாகட்டும்) எனத் தாங்கள் கூறவேண்டும் என வேண்ட, அவர்களும் ஓம் **ரித்யதாம்** என மும்முறை கூறுவர். சிலர் **ரித்யதாம், ரித்தி: ஸம்ருத்தி:** என்பர். மேலும் யஜமானன், 'புண்யாஹ ஸம்ருத்தி வேண்டும்' நல்ல கர்மாவாக இது ஆக வேண்டும். தேவதையான பிரஜாபதி மகிழ வேண்டும். என்ற மூன்று வேண்டுகோள்களைச்செய்ய, பிராஹ்மணர்களும் அவற்றை அனுக்ரஹிக்கிறார்கள். புண்யாஹவாசனத்தின் ஸாரமான அம்சம் இங்கு கூறப்பட்டுள்ளதுதான்.

चतुर्थो भागः

पुण्याहवाचनमन्त्रजपः

अथ यजमानः ब्राह्मणाश्च कुशैः कुम्भमन्वारभ्य जपेयुः ॥

(अ) १. दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयूंषि तारिषत् ॥[ऋ.४.३९-६]

(आ) १. आपो हि ष्ठा मयो भुवः ता न ऊर्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ॥

२. यो वः शिवतमो रसः तस्य भाजयतेह नः ।
उशतीरिव मातरः ॥

३. तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः ॥

४. शं नो देवीरभीष्टये आपो भवन्तु पीतये ।
शं योरभि स्रवन्तु नः ॥

५. ईशाना वार्याणां क्षयन्तीश्चर्षणीनाम् ।
अपो याचामि भेषजम् ॥

६. अप्सु मे सोमो अब्रवीत् अन्तर्विश्वानि भेषजा।
अग्निं च विश्वशंभुवम् ॥

७. आपः पृणीत भेषजं वरूथं तन्वे३ मम।
ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥

८. इदमापः प्र वहत यत्किं च दुरितं मयि।
यद्वाहमभिदुद्रोह यद्वा शेप उतानृतम् ॥

९. आपो अद्यान्वचारिषं रसेन समगस्महि।
पयस्वानग्न आ गहि तं मा सं सृज वर्चसा ॥

[ऋ. १०. ९. १-९]

(इ) १. एतो न्विन्द्रं स्तवाम शुद्धं शुद्धेन साम्ना।
शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसं शुद्ध आशीर्वान् ममत्तु ॥

२. इन्द्र शुद्धो न आ गहि शुद्धः शुद्धाभिरूतिभिः।
शुद्धो रयिं नि धारय शुद्धो ममद्धि सोम्यः ॥

३. इन्द्र शुद्धो हि नो रयिं शुद्धो रत्नानि दाशुषे।
शुद्धो वृत्राणि जिघ्नसे शुद्धो वाजं सिषासति ॥

[ऋ. ८. ९५. ७-९]

(ई) १. तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः ।
तरत्स मन्दी धावति ॥

२. उस्रा वेद वसूनां मर्तस्य देव्यवसः ।
तरत्स मन्दी धावति ॥

३. ध्वस्रयोः पुरुषन्त्योरा सहस्राणि च दद्महे ।
तरत्स मन्दी धावति ॥

४. आ ययोस्त्रिंशतं तना सहस्राणि च दद्महे ।
तरत्स मन्दी धावति ॥ [ऋ. ९. ५८. १-४]

(उ) १. पवस्व सोम मन्दयन्निन्द्राय मधुमत्तमः ॥

२. असृग्रन् देववीतये वाजयन्तो रथा इव ॥

३. ते सुतासो मदिन्तमाः शुक्रा वायुमसृक्षत ॥

४. ग्राव्णा तुन्नो अभिष्टुतः पवित्रं सोम गच्छसि ।
दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥

५. एष तुन्नो अभिष्टुतः पवित्रमति गाहते ।
रक्षोहा वारमव्ययम् ॥

६. यदन्ति यच्च दूरके भयं विन्दति मामिह ॥
पवमान वि तज्जहि ॥

७. पवमानः सो अद्य नः पवित्रेण विचर्षणिः ।
यः पोता स पुनातु नः ॥

८. यत्ते पवित्रमर्चिष्यग्ने विततमन्तरा ।
ब्रह्म तेन पुनीहि नः ॥

९. यत्ते पवित्रमर्चिवदग्ने तेन पुनीहि नः ।
ब्रह्मसवैः पुनीहि नः ॥

१०. उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन च ।
मां पुनीहि विश्वतः ॥

११. त्रिभिष्ट्वं देव सवितः वर्षिष्ठैः सोम धामभिः ।
अग्ने दक्षैः पुनीहि नः ॥

१२. पुनन्तु मां देवजनाः पुनन्तु वसवो धिया ।
विश्वे देवाः पुनीत मा जातवेदः पुनीहि मा ॥

१३. प्र प्यायस्व प्र स्यन्दस्व सोम विश्वेभिरंशुभिः ।

देवेभ्यः उत्तमं हविः ॥

१४. उप प्रियं पनिप्नतं युवानमाहुतीवृधम् ।

अगन्म बिभ्रतो नमः ॥

१५. अलाय्यस्य परशुर्ननाश तमा पवस्व देव सोम ।

आखुं चिदेव देव सोम ॥

१६. यः पावमानीरध्येति ऋषिभिः सम्भृतं रसम् ।

सर्वं स पूतमश्नाति स्वदितं मातरिश्वना ॥

१७. पावमानीर्यो अध्येति ऋषिभिः सम्भृतं रसम् ।

तस्मै सरस्वती दुहे क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् ॥

[ऋ. ९. ६७. १६-३२]

(ऊ) १. भद्रं नो अपि वातय मनः ॥ [ऋ. १०. २०. १]

(ऋ १. पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्चुतः ।

ऋषिभिः संभृतो रसः ब्राह्मणेष्वमृतं हितम् ॥

२. पावमानीर्दिशन्तु न इमं लोकमथो अमुम् ।
कामान् समर्धयन्तु नः देवैर्देवीः समाहिताः ॥

३. येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा ।
तेन सहस्रधारेण पावमान्यः पुनन्तु माम् ॥

४. प्राजापत्यं पवित्रं शतोद्यामं हिरण्मयम् ।
तेन ब्रह्मविदो वयं पूतं ब्रह्म पुनीमहे ॥

५. इन्द्रः सु(पु)नीति सह मा पुनातु
सोमः स्वस्त्या वरुणः समीच्या ।
यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा
जातवेदा मो(मू)र्जयन्त्या पुनातु ॥ [खिलम् ३.१०.१.५]

(ऋ) तच्छंयोरा वृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये ।
दैवी स्वस्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।
ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥
[खिलम् ५.१.५]

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

குறிப்பு:— *புண்யாஹ வாசன ஜபத்தில் நாற்பத்து ஒன்று ரிக்குள் செல்லப்படுகின்றன. பவமானம் என்ற ரிக்குகள் இவற்றில் பெரும் பாலும் இருப்பதால் இவை பவமான மந்த்ரங்கள் எனவும் பெயர் பெற்றன.*

ஒன்று முதல், முப்பத்தைந்தாவது ரிக்கான பத்ரம் நோ அபி வாதய மந: என்பது வரை சொல்லி, ஓம் சாந்தி: சாந்தி: சாந்தி: என்பதையும் சொல்லி ஜபத்தைப் பலர் முடித்து விடுவர். சிலர் மேலும் தந்துள்ள ஆறு ரிக்குகளையும் சொல்வர். இந்த ஆறு மந்த்ரங்களும், சிறிது பாட பேதத்துடன் யஜுர் வேதிகளின் புண்யாஹவாசனத்தில் உள்ளன. அது காரணமாகவே சிலர் இவைகளை ரிக் வேதிகளின் புண்யாகவாசனத்தில் சேர்த்திருக்கலாம்.

पञ्चमो भागः

वरुणोद्वासनम् प्रोक्षणं च

वरुणाय नमः, सकलाराधनैः स्वर्चितम् ।

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानः तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेळमानो वरुणेह बोधि उरुशंस मानः आयुः प्रमोषिः ॥
[ऋ. १-२४-११]

अस्मात् कुम्भाद्वरुणं यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि शोभनार्थं क्षेमाय पुनरागमनाय च - इति कुम्भसमीपे अक्षतान् समर्प्य वरुणोद्वासनं कुर्यात् ॥

अथ ब्रह्मणाः कूर्चेन आम्रपल्लवैश्च कुम्भात् जलमादाय सपरिवारं यजमानं प्रोक्षेयुः ।

जनप्रोक्षणमन्त्राः

१. ओं भूर्भुवः स्वः । [ऐ.ब्रा.अ.२५.ख.७]

२. अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः ।
शुची रोचत आहुतः ॥ [ऋ.८.४४.२१]

३. उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते ।
तव ज्योतींष्यर्चयः ॥ [ऋ.८.४४.१७]

गृहभूभाण्डादिप्रोक्षणमन्त्राः

१. वास्तोष्पते प्रति जानीह्यस्मान्

स्वावेशो अनमीवो भवा नः ॥

यत् त्वेमहे प्रति तन्नो जुषस्व

शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे ॥

२. वास्तोष्पते प्रतरणो न एधि

गयस्फानो गोभिरश्वेभिरिन्दो ।

अजरासस्ते सख्ये स्याम

पितेव पुत्रान् प्रति नो जुषस्व ॥

३. वास्तोष्पते शग्मया संसदा ते

सक्षीमहि रण्वया गातुमत्या ।

पाहि क्षेम उत योगे वरं नः

यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ [ऋ.७.५४.१.३]

अमीवहा वास्तोष्पते विश्वा रूपाण्याविशन् ।

सखा सुशेव एधि नः ॥ [ऋ.७.५५.१]

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।

यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

ओम्, भूर्भुवःस्वो भूर्भुवःस्वो भूर्भुवस्वः, ओम् ॥

आचम्य सात्त्विकत्यागं कृत्वा ब्राह्मणेभ्यो दक्षिणां दद्यात् ।

जपकर्तृभ्यः दक्षिणादानाय वाक्यम्—

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ।
अनन्तपुण्यफलदमतः (दः) शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

अद्यकृतपुण्याहवाचनजपकर्तृभ्यः भवद्भ्यः तत्फलस्वीकरणाय यत्किञ्चित् हिरण्यदानं करिष्ये इति ॥

अकालमृत्युहरणं सर्वव्याधिनिवारणम् ।
सर्वपापक्षयकरं मन्त्रपूतोदकं शुभम् ॥

इति कुम्भजलं केचित् प्राश्नन्ति ॥

पुण्याहवाचनक्रमः समाप्तः ॥

குறிப்பு:— வருண உத்வாஸனம், ப்ரோக்ஷணம் முதலியன வருணோத்வாஸனம் செய்தபின் கூர்ச்சத்திலும் மாவிலைகளாலும் கும்பத்திலிருந்து தீர்த்தத்தை எடுத்து பிராஹ்மணர்கள், யஜமானனையும் அவன் குடும்பத்தினரையும் ப்ரோக்ஷிக்க வேண்டும்.

அக்னி: சுசி: என்பதும், **உதக்னே** என்பதும் மனுஷ்யர்களை ப்ரோக்ஷிப்பதற்கான மந்த்ரங்கள். **வாஸ்தோஷ்பதே** என்று தொடங்கும் நான்கு மந்தரங்கள் வீடு முதலியவற்றை ப்ரோக்ஷிக்க உபயோகிக்கப்படும் மந்த்ரங்கள்.

ஓம் பூர்வஸ்ஸ்வ: என்பதும் **ஆபோஹிஷ்டா:** என்ற மூன்று ரிக்குகளும் மனுஷ்யர்களையும் வீடு முதலியவற்றையும் ப்ரோக்ஷிக்க உபயோகமான பொது மந்த்ரங்கள். **அகால ம்ருத்யு ஹரணம்** என்பதைச் சொல்லி புண்யாஹவாசன தீர்த்தத்தை ஸ்மார்த்தர்களில் சிலர் ப்ராசனம் செய்கின்றனர். வைஷ்ணவர்கள் சாப்பிடுவதில்லை. ப்ரோக்ஷணம் ப்ராசனம் இவற்றிக்குப் பிறகு எஞ்சியுள்ள தீர்த்தத்தை கிணற்றில் சேர்ப்பது வழக்கம்.

கும்பத்தில் வைத்த கூர்ச்சத்தின் முடிச்சை அவிழ்த்து அதை விட்டு விடவேண்டும்.

புண்யாஹ வாசன விளக்கம் முற்றுப் பெற்றது.

षष्ठो भागः

(अनुबन्धः)

पुण्याहवाचन-कुम्भस्थापन-क्रमः

उपलिप्तायां भूमौ धान्यराशिं निक्षिप्य, तदुपरि तण्डुलं निधाय, तण्डुलोपरि पद्मं विलिख्य, तदुपरि प्रागग्रान् दर्भानास्तीर्य, तदुपरि तन्तुवेष्टितकुम्भं निधाय-

भूमिं स्पृष्ट्वा–

१. स्योना पृथिवि भवानृक्षरा निवेशनी । यच्छा नः शर्म सप्रथः । इति भूमिं प्रार्थ्य- [ऋ.१.२२.१५]

धान्यं स्पृष्ट्वा—

२. येन तोकाय तनयाय धान्यं बीजं वहध्वे अक्षितम् । अस्मभ्यं तद् धत्तन यद् व ईमहे राधो विश्वायु सौभगम् ।। इति धान्यं प्रार्थ्य- [ऋ.५.५३.१३]

कलशं स्पृष्ट्वा—

३. आ कलशेषु धावति श्येनो वर्म वि गाहते ।
अभि द्रोणा कनिक्रदत् ।। (ऋ. ९. ६७-१४)

४. तन्तुं तन्वन् रजसो भानुमन्विहि
ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृतान् ।
अनुल्बणं वयत जोगुवामपः
मनुर्भव जनया दैव्यं जनम् ।। (ऋ.१०.५३.६)

५. रुवति भीमो वृषभस्तविष्यया
शृङ्गे शिशानो हरिणी विचक्षणः ।

आ योनिं सोमः सुकृतं नि षीदति
गव्ययी त्वग्भवति निर्णिगव्ययी ॥ (ऋ.९.७०.७)

इति कुम्भं प्रार्थ्य—

६. इमं मे गङ्गे यमुने सरस्वती शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या ।
असिक्न्या मरुद्वृधे वितस्तया आर्जीकीये शृणुह्या सुषोमया ॥

इति कुम्भं जलेन आपूर्य—— (ऋ. १०. ७५. ५)

७. स हि रत्नानि दाशुषे सुवाति सविता भगः ।
तं भागं चित्रमीमहे ॥ (ऋ. ५. ८२. ३)

इति कुम्भरत्नं निक्षिप्य—

८. शरासः कुशरासः दर्भासः सैर्या उत ।
मौञ्जा अदृष्टा वैरिणाः सर्वे साकं न्यलिप्सत ॥
[ऋ. १. १९१. ३]

९. कूर्चाग्रैः राक्षसान् घोरान् छिन्धि कर्मविधातिनः ।
त्वामर्पयामि कुम्भेऽस्मिन् साफल्यं कुरु कर्मणि ॥

इति कूर्चं कुम्भे निधाय—

१०. प्र वो यज्ञेषु देवयन्तो अर्चन्
द्यावा नमोभिः पृथिवी इषध्यै ।
येषां ब्रह्माण्यसमानि विप्राः
विष्वग्वियन्ति वनिनो न शाखाः ॥ [ऋ.७.४३.१]

११. वृक्षराजसमुद्भूताः शाखायाः पल्लवत्वचः ।
युष्मान् कुम्भे स्वर्पयामि सर्वपापापनुत्तये ॥

इति आम्रपल्लवं निधाय—

१२. याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वंहसः ॥ [१०.९७.१५]

१३. नालिकेरसमुद्भूत त्रिनेत्र हरसंमत ।
शिखया दुरितं सर्वं पापं पीडां च मे नुद ॥

इति नालिकेरं निधाय—
तत्त्वा यामि इत्यनेन वरुणमावाहयेत् ॥

குறிப்பு:—

1. **ஸ்யோநா** என்பது பூமியையும், 2. **யேந தோகாய** என்பது தான்யத்தையும், 3, 4, 5, **ஆ கலசேஷு**, **தந்தும்**, **த்ருவதி** என இம் மூன்று கும்பத்தையும், 6 **இமம் மே** என்பது கங்கை முதலான நதிகளையும் பிரார்த்திப்பன.

7. **ஸ ஹி ரத்நாநி** என்பது கும்பத்தில் ரத்னம் இடுவதற்கும், 8-9 **சராஸ:**, **கூர்ச்ச** என்ற இவ்விரண்டும் கூர்ச்சத்தை கும்பத்தில் வைக்கவும், 10-11 **ப்ர வோ வ்ருக்ஷராஜ** இவை மாவிலை வைக்கவும், 12, 13 **யா: பலினீ:**, **நாளிகேர** இவை தேங்காய் வைக்கவும், உபயோகப்படும் மந்த்ரங்கள்.

10. விச்சின்ன அக்னி ஸந்தானம்

விவாஹ ஸமயத்தில் எந்த அக்னியில் ஹோமம் செய்து விவாஹம் செய்து கொள்ளப்படுகிறதோ அந்த அக்னிக்கு **க்ருஹ்யாக்னி** எனப் பெயர். கிருஹஸ்தன், பிரதிதினம் காலையில் ஸௌர்யன் ப்ராஜாபதி என்ற இரண்டு தேவதைகளையும், ஸாயங்காலம், அக்னி ப்ரஜாபதி என்ற இரண்டு தேவதைகளையும் உத்தேசித்து நெல்லினாலோ அரிசியினாலோ ஹோமம் செய்ய வேண்டும். இதனை **ஔபாஸனம்** என்பர். இதை அவன் ஆயுட்காலம் முழுவதும் செய்து வரவேண்டும்.

போதாயனர் "ஔபாஸனம் செய்வது மனைவிக்கு ஒரு நலனை—சிறப்பை-தருவதற்காக" என்று கூறுகிறார். எனவே மனைவிக்கு ஔபாஸனத்தில் ஸமமான உரிமை இருக்கிறது என்பது புலனாகும். இது காரணமாகவே மனைவியில்லாதவர்கள் ஔபாஸனத்தைச் செய்ய வேண்டியதில்லை என ஆச்வலாயனிகள் கருதுகின்றனர்.

இந்த அக்னி அணையாமல் இருக்க வேண்டும். அணைந்து போனால் அதற்கு ஒரு பிராயச்சித்த ஹோமம் செய்து மறுபடியும் ஏற்படுத்திக் கொள்ளவேண்டும்.

ஏதாவது ஒரு காரணத்தினல் பன்னிரண்டு நாட்கள் ஔபாஸனம் செய்யாதுபோனல் அக்னி அணையாமல் இருந்தாலும் அது தனது தூய்மையை இழந்து ஹோமம் செய்யத் தகுதியற்றதாகி விடுகிறது. இந்த நிலையில் அந்த அக்னியை விச்சின்னம் (கிருஹஸ்தனோடு தொடர்பற்றது) என்பர்.

ஆனல் இப்படி விச்சின்னமான அக்னியுடன் கிருஹஸ்தன் மறுபடியும் தொடர்பை ஏற்படுத்திக் கொள்வதற்காக இரண்டு வகை ஹோமங்கள் குறிப்பிடப்பட்டுள்ளன. ஒரு வகை ஹோமத்தில் ஆஜ்யம் (நெய்) ஹோமத்ரவ்யம். இதற்கு **ஆஜ்யவிதி** என்று பெயர் மற்றொன்றில் பொரியும் நெய்யும். இதனை **லாஜவிதி** என்பர். இவ்விரண்டு வகையில் ஏதாவது ஒரு முறையைத் தம் தமது குல ஆசாரப்படி பின்பற்றிச் செய்து, அக்னியின் தொடர்பை ஏற்படுத்திக் கொண்டு **ஔபாஸனம், ச்ராத்தம்** முதலியவை செய்யவேண்டும்.

பொதுவாக கிருஹஸ்தர்களில் பெரும்பாலோர் **ஔபாஸனம்** செய்யாததால் அவர்களுக்கு அக்னியின் தொடர்பு இருப்பதில்லை. ச்ராத்தத்தில் ஹோமம் செய்ய அக்னி தேவைப்படுவதால் அந்த தினத்தில் மாத்திரம் **விச்சின்ன** அக்னி ஸந்தானம் செய்து அக்னியைப் பெறுகிறர்கள்.

பலரும் ஆஜ்யவிதியை பின்பற்றியே விச்சின்ன அக்னி ஸந்தானம் செய்வதால் அம்முறையே இங்கு முதலில் கூறப்படுகின்றது. பதப்பொருள்: விச்சின்ன-தொடர்பு நீங்கிய, **அக்னி** அக்னியோடு, **ஸந்தானம்**-இணைப்பைத் தரும் சடங்கு.

அக்னி ஸந்தானத்தில் என்ன செய்யப்படுகிறது என்பதை, அதனை நான்கு பகுதிகளாகப் பிரித்து அறிய முற்படலாம்.

முதற் பகுதி: அக்னி ஸந்தானம் செய்ய அனுஜ்ஞை பெறுதல் ஸங்கல்பம், ஸ்தண்டிலகல்பனம், அக்னிபிரதிஷ்டை, அக்னி ஆஹ்வானம், அக்னி நமஸ்காரம், மூர்த்தித்யானம், அன்வாதானப் பிரஸ்ஜ்ஞை, ஹோமஸங்கல்பம், அன்வாதானம், அக்னிஸம்ஸ்காரம், பாத்ரஸாதனம், ப்ரோக்ஷணீ ஸம்ஸ்காரம், பிரஹ்மவரணம், ப்ரணீதா ப்ரணயனம், ஆஜ்யஸம்ஸ்காரம், ஸ்ருக் ஸ்ருவ ஸம்மார்ஜனம், அக்னி அலங்கரணம், இத்ம ஹோமம் ஆகா(ঘா)ரஹோமம், அக்னீ ஷோமீய ஹோமம், ப்ராயச்சித்தஹோமம் என்ற இவை இதில் செய்யப்படுகின்றன.

இரண்டாம் பகுதி: முதலில் **த்வமக்னே** என்று தொடங்கி எட்டு ஹோமங்களும், பிறகு **அக்னயே பவமானய** என்று தொடங்கி ஐந்து ஹோமங்களும் செய்யப்படுகின்றன. இவை பதின்மூன்றும் ப்ரதான ஹோமங்கள் ஆகும். இதற்குப் பிறகு ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமம் செய்யப்படுகிறது.

மூன்றும் பகுதி: அனுயாஜ ஹோமம், இத்ம ரஜ்ஜு ஹோமம், ஸம்ஸ்ராவ ஹோமம், கர்த்தா செய்யும் ஏழு பிராயச்சித்த ஹோமங்கள், ப்ரஹ்மா செய்யும் ஏழு பிராயச்சித்த ஹோமங்கள், ஜ்ஞாதாஜ்ஞாத தோஷ பரிஹார ஹோமங்கள், ஸ்வரவர்ண விபர்யாஸதோஷ பரிஹார ஹோமங்கள், கேசவாதி ஹோமங்கள், பூர்ணாஹுதி என்ற இவை ஒன்பதுமடங்கும்.

நான்காம் பகுதி:—பூர்ணபாத்ர நிநயனம், ப்ரோக்ஷணம், அக்னி ஸம்ஸ்காரம், ப்ரஹ்மோத்வாஸனம், அக்னியுபஸ்தானம் என்ற இவை இதில் செய்யப்படும்.

ஐந்தாம் பகுதியாக ஔபாஸனம் கருதப்படலாம்.

१०. विच्छिन्न अग्निसन्धानविधिः

(आज्यद्रव्येण)

१. अनुज्ञा

कर्ता - पादौ प्रक्षाल्य, द्विः आचम्य, पवित्रपाणिः दक्षिणाताम्बूलाक्षतान् गृहीत्वा—

ओम्, नमो महद्भ्यो नमो अर्भकेभ्यो

नमो युवभ्यो नम आशिनेभ्यः ।

यजाम देवान् यदि शक्नवाम

मा ज्यायसः शंसमा वृक्षि देवाः ॥ [ऋ. १. २७. १३.]

सर्वेभ्यः ब्राह्मणेभ्यः - श्रीवैष्णवेभ्यः- नमः । प्रणम्य, अक्षतैर्ब्राह्मणानभ्यर्च्य-

स्वामिनः, भवत्पादमूले मया समर्पितां इमां यत्किञ्चिदपि दक्षिणां यथोक्तदक्षिणां स्वीकृत्य अनया मम धर्मपत्न्या सह अनेककालविच्छिन्न-औपासनाग्निसन्धानं कर्तुं योग्यतासिद्धिः अस्त्विति भवन्तोऽनुगृह्णन्तु ।

तथाऽस्तु; योग्यतासिद्धिरस्तु—इति प्रतिवचनम् ॥

ताम्बूलं दक्षिणां च दद्यात् ॥

२. सङ्कल्पः

दर्भेष्वासीनः, पवित्रेण सह दर्भान् धारयमाणः, सन्निहितपत्नीकः प्राणानायम्य—

अस्मद्गुरुभ्यो नमः । अस्मत्परमगुरुभ्यो नमः । अस्मत्सर्वगुरुभ्यो नमः ।

(१) श्रीमान्....सदा हृदि ॥ (२) गुरुभ्यः....जगतां पती ॥

(३) स्वशेष....प्रक्रमते स्वयम् ॥ (४) शुक्लांबर...विघ्नोपशान्तये ॥

(५) यस्य द्विरद...तमाश्रये ॥

इति साञ्जलिबन्धमुक्त्वा, दक्षिणोरूपरि सङ्कल्पार्थं हस्ततले संयोज्य निधाय—

हरिः ओम् तत् - अस्य श्रीभगवतः, इत्याद्युक्त्वा.....अस्यां...... शुभतिथौ...प्रीत्यर्थं अनया मम धर्मपत्न्या सह विच्छिन्न–औपासन— अग्निसधानं करिष्ये, इति संकल्प्य —

पत्न्यर्थं पुनः प्राणानायम्य—

"अद्य पूर्वोक्त-एवंगुणविशेषण-विशिष्टायामस्यां शुभतिथौ विच्छिन्नौपासनाग्नि-सन्धानार्थं आवयोः औपासनाग्निमाधास्ये ।"

इति पुनः पत्न्यर्थं संकल्पं कृत्वा, दर्भानुत्तरतो निरस्य, अपः उपस्पृश्य, सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

ப்ரயோக விளக்கம் : 1. அனுஜ்ஞை வேண்டுதல்.

கர்த்தா கால்களை அலம்பிக் கொண்டு இரண்டு தடவை ஆசமனம் செய்து, பவித்ர பாணியாக, தக்ஷிணை தாம்பூலம் சோபனாக்ஷதைகளைக் கையில் எடுத்துக் கொண்டவனாக நின்று கொண்டு, ஓம் என்று தொடங்கி **நம:** என்கிற வரை சொல்லி ப்ரணாமம் செய்து அக்ஷதைகளைத் தூவி ஸ்வாமிகளுக்கு மரியாதை செய்த பின், **ஸ்வாமிந:** என்று தொடங்கி **அனுக்ரஹ்ணந்து** என்கிற வரை சொல்லி அனுமதியைப் பிரார்த்திக்கவும். **ததாஸ்து** என்பது ஸ்வாமிகளின் அனுக்ரஹவாக்யம். தக்ஷிணை தாம்பூலம் தரவேண்டும்.

2. **ஸங்கல்பம் செய்து கொள்ளுதல்.**

கர்த்தா பவித்ரத்துடன் சில தர்ப்பங்களை கையில் தரித்துக் கொண்டு பத்னி ஸமீபத்தில் இருக்க, ப்ராணாயாமம் செய்து **அஸ்மத் குருப்யோ நம:** என்று தொடங்கி.. **கரிஷ்யே** என்ற வரை சொல்லி, பத்னிக்காக மறுபடியும் ப்ராணாயாமம் செய்து, **அத்ய பூர்வோக்த** என்று தொடங்கி **ஆதாஸ்யே** என்கிற வரை சொல்லி, ஸங்கல்பம் செய்து கையில் வைத்திருந்த தர்ப்பத்தை வடக்கில் போட்டு ஜலத்தைத் தொட்டபின் ஸாத்விக த்யாகம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு: 1. சிலர் அக்னி ஸந்தானத்திற்கு அங்கமாக, புண்யாஹ வாசனம் செய்வர் ச்ராத்த தினத்தில் பதார்த்தங்களின் சுத்திக்காக புண்யாஹ வாசனம் முன்பே செய்திருக்கலாமாதலால் மறுபடியும் செய்வது தேவையில்லை என்பர்.

2. சிலர் பத்னிக்காக மறுபடியும் ப்ராணாயாமம் செய்வதில்லை. ஸங்கல்பவாக்யமான **அத்யபூர்வோக்த** என்று தொடங்கி **அக்னி மாதாஸ்யே** என்பதுவரை யுள்ளதை பத்னியையே சொல்லச்செய்ய லாம் என்பதும் சிஷ்டர்கள் அபிப்ராயம். அனுஷ்டானம் அப்படி காணப்படவில்லை.

३. स्थण्डिलकल्पनम् - अग्निप्रतिष्ठादि च

इषुमात्रावरं स्थण्डिलं प्रदक्षिणं गोमयेनोपलिप्य, यज्ञियकाष्टशकलमूलेन स्थण्डिले षट् रेखाः उल्लिख्य (उदगायतां पश्चात्—प्रागायते द्वे, नाना अन्तयोः, तिस्रो मध्ये असंसृष्टाः प्रागायताः) शकलं स्थण्डिले निधाय, स्थण्डिलमभ्युक्ष्य, शकलं प्राङ्निरस्य, अपः उपस्पृश्य, भूर्भुवस्स्वरोम् इति रेखासु अग्निं प्रतिष्ठाप्य—

अग्न्याहरणपात्रं अक्षतोदकैः अरिक्तं कुर्यात् ।

एह्यग्ने इत्यस्य मन्त्रस्य रहूगणपुत्रः गोतमः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । अग्न्याह्वाने विनियोगः ।

एह्यग्ने इह होता नि षीद अदब्धः सु पुरएता भवा नः ।

अवतां त्वा रोदसी विश्वमिन्वे यजा महे सौमनसाय देवान् ॥

अग्निमावाहयामि ॥ [ऋ. १. ७६. २.]

जुष्टो दमूना इत्यस्य आत्रेयः वसुश्रुतः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । अग्निनमस्कारे विनियोगः ।

जुष्टो दमूना अतिथिर्दुरोणे इमं नो यज्ञमुप याहि विद्वान् ।

विश्वाः अग्ने अभियुजो विहत्या शत्रूयतां आ भरा भोजनानि ॥

[ऋ. ५. ४. ५.]

अग्नये नमः इति अञ्जलिं कुर्यात् ।

चत्वारि शृङ्गा इत्यस्य वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । जातवेदाः अग्निर्देवता । अग्निमूर्तिध्याने विनियोगः ॥

चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादाः द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो अस्य ।

त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्यां आ विवेश ॥

[ऋ. ४. ५८. ३.]

सप्तहस्तश्चतुश्शृङ्गः सप्तजिह्वो द्विशीर्षकः ।
त्रिपात् प्रसन्नवदनः सुखासीनश्शुचिस्मितः ॥ १ ॥
स्वाहां तु दक्षिणे पार्श्वे देवीं वामे स्वधां तथा ।
बिभ्रद्दक्षिणहस्तैश्च शक्तिमन्नं स्रुचं स्रुवम् ॥ २ ॥
तोमरं व्यजनं वामैः घृतपात्रं तु धारयन् ।
मेषारूढं जटाबद्धं गौरवर्णं महौजसम् ॥ ३ ॥
धूमध्वजं लोहिताक्षं सप्तार्चिं सर्वकामदम् ।
आत्माभिमुखमासीनं एवं ध्यायेत् हुताशनम् ॥ ४ ॥

अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाड् जुह्वास्यः ॥

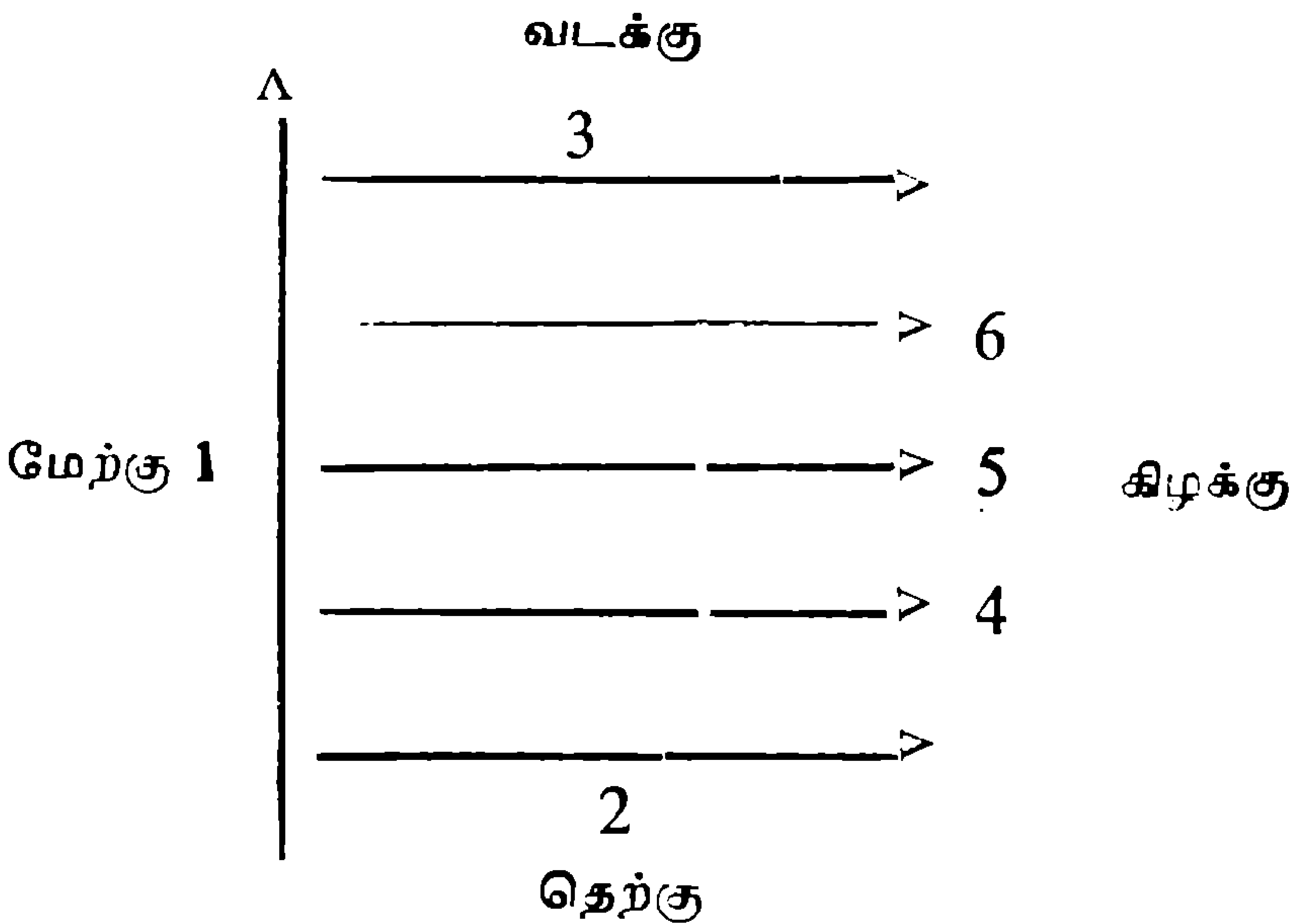
[ऋ. १. १२.६.]

प्राङ्मुख देव अग्ने मम अभिमुखो भव । (सुप्रसन्नो भव, वरदो भव) अग्नये नमः, सकलाराधनैः स्वर्चितम् इति अक्षतान् तीर्थं च अग्निमूले विसृजेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்: 3. **அக்னிப்ரதிஷ்டை செய்ய (ஸ்தண்டிலத்தை) தரையைச் சித்தம் செய்தலும் அக்னிப் பிரதிஷ்டை செய்தல் முதலியனவும்**

நாற்புறமும் ஒருபாணத்தின் நீளத்திற்கு குறையாத அளவுடைய தரையைப் பிரதக்ஷிணமாக கோமய ஜலத்தினுல் துடைத்து யாகார்ஹமான ஸமித்தின் அடிப்பகுதியால் தரையில் ஆறு கோடுகளைக் கிழிக்க வேண்டும். மேற்புறத்தில் வடக்கு நோக்கி ஒரு கோட்டை இழுக்க வேண்டும். (இதன் நீளம் 21 விரற்கடை) இக்கோட்டின் இரு கோடிகளிலிருந்தும் கிழக்கு நோக்கி ஒவ்வொரு கோடு (இதன் நீளம் 12 விரற்கடை) கிழிக்க வேண்டும். இக்கோடுகள் முதலில் கிழித்த கோட்டின் முனைகளைத் தொடக் கூடாது. இவ்விரண்டிற்கும் இடையில் மூன்று கோடுகள் போட வேண்டும். இவைகளும் முதற் கோட்டைத் தொடக் கூடாது.

படத்தைப் பார்க்கவும்.

எண்கள், கோடுகள்போடும் க்ரமத்தை குறிக்கின்றன.
அம்புக்குறி, கோடு முடியவேண்டிய இடத்தை குறிக்கின்றது.

கோடிழுக்க உபயோகித்தக் குச்சியைத் தரையில் வைத்துத் தரையைப் ப்ரோக்ஷித்துக் குச்சியைக் கிழக்கில் (அல்லது தென் கிழக்கில்) எறிந்து விட்டுக் கர்த்தா தீர்த்தத்தைத் தொடவேண்டும்.

சௌனகர் கோடிடுவதற்கு உபயோகித்த குச்சியைக் கிழக்கில் போடச் சொல்கிறார்.

निधाय शकलं तस्मिन्नभ्युक्ष्य स्थण्डिलं जलैः ।
निरस्य शकलं प्राच्यां पाणी प्रक्षाल्य वारिणा ॥

[शौनकीयम् १. १. ३१.]

பத்னி அக்னியை ஒரு பாத்திரத்தில் கொண்டுவந்து தரையில் வைக்க, அதைக் கர்த்தா எடுத்து ஸ்தண்டிலத்தில் கோட்டிற்குள் இருக்கும்படி, **பூர் புவஸ் ஸ்வ: ஓம்** என்று சொல்லி வைக்க வேண்டும். பிறகு அக்னி கொண்டு வந்த பாத்திரத்தில் அக்ஷதையுடன் ஜலம் சேர்க்கவேண்டும். பிறகு **ஏஹ்யக்னே** என்ற ரிக்கைச் சொல்லி அக்னியை ஆஹ்வானம் செய்ய வேண்டும். இரண்டு கைகளை இணைத்து உள்ளங்கை மேல் நோக்கியிருக்கும் படி வைத்து 'வரவேண்டும்' என்று அழைப்பது போல் வைத்துக் கொள்வது ஆவாஹன முத்ரையாகும். இதை அக்னிக்குக் காண்பிக்க வேண்டும். அல்லது அக்னிக்கு அருகில் அக்ஷதையும் சேர்க்கலாம்.

अञ्जलिं करयुग्मेन विधायेषद्विकासयेत् ॥
मुद्रैषावाहनकरी दृष्ट्वैतां देवतागणः ।
सन्निधिं याति विप्रेन्द्र तस्मादेतां प्रदर्शयेत् ॥

[विश्वामित्रसंहिता. १३. ४१-४२]

இங்கு முதலில் அக்னிப்ரதிஷ்டையும் (அக்னியை வைத்தலும்) பிறகு அக்னி ஆஹ்வானமும் (ஆவாஹனமும்) செய்யும்படி சொல்லப்பட்டு இருக்கிறது. இந்த க்ரமத்தை மாற்றி முதலில் **ஏஹ்யக்னே** என, அக்னி கொண்டு வரப்படும்போது அதனை அழைத்து, கையில் எடுத்து, **பூர்புவஸ்ஸ்வரோம்** என தரையில் வைத்து, **அக்னிநாக்னி:** என்ற ரிக்கைச் சொல்லவேண்டும் என்று, லகு ஆச்வலாயன ஸ்மிருதி கூறுகின்றது. இம்முறையும் பெரியோர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளதுதான்.

तथा चानलमानयेत् ॥
एहीत्यग्निं समादाय स्थापयेत् भूर्भुवःस्वरोम् ।
अग्निनाग्निः ततो जुष्टः ॥ [लघु-अश्वलायनस्मृतिः २. ६-७.]

ஜுஷ்டோ தமூநா என்று தொடங்கி **நம:** என்ற வரை சொல்லி நமஸ்காரம் (அஞ்சலி) செய்க.

சத்வாரி என்று தொடங்கி **ஸ்வர்ச்சிதம்** என்கிற வரை சொல்லி அக்னியின் வடிவத்தை த்யானித்து அக்ஷதை தீர்த்தம் இரண்டையும் உபசாரமாக அக்னிக்கு அருகில் விடவும்.

குறிப்பு:- **ஸப்தஹஸ்த:** என்று தொடங்கும் நான்கு சுலோகங்களையும் **அக்னிநாக்னி:** என்ற ரிக்கையும் சிலர் சொல்வதில்லை.

४. अन्वाधानं होमार्थसङ्कल्पश्च

समिद्द्वयमादाय—तदङ्गं अन्वाधानं करिष्ये ।

अत्र (अस्मिन् कर्मणि) देवतापरिग्रहार्थं अस्मिन् अन्वाहितेऽग्नौ—

१. अग्निं जातवेदसं इध्मेन—

२. प्रजापतिं प्रजापतिं च आघारदेवते आज्येन—

३. अग्नीषोमौ चक्षुषी आज्येन—

४. त्वमग्ने सप्रथा असि इत्यष्टभिर्मन्त्रैः अग्न्यादीः अष्टौ प्रधानदेवताः चतुर्गृहीतेन आज्येन—

५. अग्नये पवमानाय....इति पञ्चभिः मन्त्रैः अग्निपवमानादीः पञ्च देवताः सकृद्गृहीतेन आज्येन—

६. आज्यशेषेण सकृद्गृहीतेन स्विष्टकृतम्—

७. इध्मसन्नहनेन रुद्रम्—

८. विश्वान् देवान् संस्रावेण—

९. अयसमग्निं, देवान्, विष्णुं, अग्निं, वायुं, सूर्यं, प्रजापतिं च एताः प्रायश्चित्तदेवताः सकृद्गृहीतेन आज्येन—

१०. ज्ञाताज्ञातदोषनिर्हरणार्थं अनाज्ञातत्रयं च आज्येन—

११. स्वराक्षरपदलोपादि-सर्वविपर्यासप्रायश्चित्तार्थं यद्वो देवा इति मन्त्रेण मरुतः देवान् आज्येन—

एवं साङ्गेन कर्मणा सद्यो यक्ष्ये ।

अङ्गदेवताः प्रधानदेवताः प्रायश्चित्तदेवताः सर्वाः सन्निहिताः सन्तु ।

स्वाहा—प्रजापतये इदं, न मम — (एकां समिधमाधाय)

स्वाहा—प्रजापतये इदं, न मम — (द्वितीयां समिधमधाय)

(एतदेव अन्वाधानमित्युच्यते)

ப்ரயோகவிளக்கம்:-

4. அந்வாதானமும் ஹோமத்திற்கான ஸங்கல்பமும்.

கர்த்தா இரண்டு ஸமித்துக்களைக் கையில் எடுத்துக் கொண்டு **அத்ர** என்று தொடங்கி **ப்ரஜாபதயே இதம் ந மம** என்கிற வரை சொல்லி ஒரு ஸமித்தை அக்னியில் வைக்க வேண்டும். பிறகு **ஸ்வாஹா ... ந மம** என்கிற வரை சொல்லி மற்றொரு ஸமித்தையும் அக்னியில் வைக்க வேண்டும்

குறிப்பு:-இந்த இந்த ஹோமங்களைச் செய்யப்போகிறேன் என்று சொல்லி அக்னியில் ஸமித்தை வைப்பதற்கு (அநு-ஆதானம்) அந்வாதானம் என்று பெயர். ஆதானம்-வைத்தல். கர்த்தா முதலில் தரையில் அக்னியை வைத்தார் அநு—அதற்குப் பிறகு, ஸமித்தை வைப்பதால், இதற்கு அந்வாதானம் என்ற பெயர் ஏற்பட்டது. அந்வாதானம் செய்யும் போது சில தேவதைகளைக் குறிப்பிட்டு அவர்களுக்காக ஹோமம் செய்யப்போவதைச் சொல்லுகிறார். அந்வாதானம் எல்லா ஹோமங்களின் ஆரம்பத்திலும் உண்டு. இந்த தேவதைகளின் பெயர்கள் ஒவ்வொரு ஹோமம்தோறும் வேறுபடும். அன்வாதானம் செய்வதால் குறிப்பிட்ட தேவதைகளின் பரிக்ரஹம்—ப்ராப்தி—ஸாந்நித்யம்—கர்மாவைச் செய்யும்போது ஏற்படுகிறது. கீழே தந்துள்ள சௌனகீய சுலோகங்கள் இதைத் தெளிவாக்குகின்றன.

प्रदीप्तमग्निं सम्मृज्य संप्रोक्ष्य परितो जलैः ।
आरब्धकर्माङ्गितया अन्वादध्यात् समिद्द्वयम् ॥
काष्ठत्रयं वा संकल्प्य, अमुं यक्ष्ये इति ब्रुवन् ।
अनेन यक्ष्माणायाः देवतायाः परिग्रहः ॥
अन्वाधानमिदं नाम अग्न्याधानादनन्तरम् ॥

[शौनकीयम् १.१.२३.२५]

ஸங்கல்பத்தின் பொருள்:-

1. ஜாத வேதஸ் என்ற அக்னிக்கு இத்மத்தினுல் ஹோமம் செய்வேன்.

2. ஆகா(घा)ர தேவதைகளான ப்ரஜாபதி, ப்ரஜாபதி இருவருக்கும் நெய்யினுல் ஹோமம்.

3. யாகத்தின் கண்களான அக்னி, ஸோமன் இருவருக்கும் நெய்யினுல் ஹோமம்.

4. **த்வமக்நே** என்ற எட்டு மந்த்ரங்களால் அக்னி முதலான எட்டு முக்ய தேவதைகளுக்கு நான்கு முறை எடுத்த நெய்யினுல் ஹோமம்.

5. **அக்னயே பவமாநாய** என்ற ஐந்து மந்த்ரங்களால் அக்னி-பவமானன் முதலான ஐந்து தேவதைகளுக்கும் ஒருதடவை எடுத்த நெய்யினுல் ஹோமம்

6. எஞ்சியுள்ள நெய்யினுல் **ஸ்விஷ்டக்ருத்** தேவனுக்கு ஹோமம்.

7. இத்மம் கட்டின கயிற்ருல் ருத்ரனுக்கு ஹோமம்.

8. விச்வேதேவர்களுக்கு மிஞ்சியுள்ள நெய்யினுல் ஹோமம்.

9. அயாஸ் என்ற அக்னி, தேவர்கள், விஷ்ணு, அக்னி, வாயு, ஸூர்யன், ப்ரஜாபதி என்ற ப்ராயச்சித்த தேவதைகளுக்கு நெய்யினுல் ஹோமம்.

10. தெரிந்தவையும், தெரியாதவையுமான குற்றங்களை நீக்குவதற்காக **அநாஜ்ஞாதம்** முதலான மூன்று மந்த்ரங்களாலே அக்னிக்கு நெய்யினுல் ஹோமம்.

11. ஸ்வரம், அக்ஷரம், பதம் முதலியவை இல்லாமை, இவற்றின் மாறுபாடு முதலான எல்லா விதமான குற்றங்களுக்கான ப்ராயச்சித்தத்திற்காக **யத் வோ தேவா:** என்ற மந்த்ரத்தினுல் தேவர்கள்—மருத்துக்கள் இவர்களுக்கு நெய்யினுல் ஹோமம் செய்தல்—என்று இவ்வாறு அங்கங்களுடன் கூடிய கர்மாவினுல் இங்கு குறிப்பிட்ட தேவர்களுக்கு இப்பொழுது யாகம் (ஹோமம்) செய்வேன் என்பது இதன் பொருள்.

அங்க தேவதைகள், முக்ய தேவதைகள், பிராயச்சித்த தேவதைகளாகிய எல்லா தேவதைகளும் இங்கு வந்து அமர வேண்டும் என்றும் கர்த்தா பிரார்த்திக்கிருர்.

५. (१) अग्निसंस्कारः

अथ सोदकेन पाणिना ऐशानीं दिशमारभ्य अग्निं त्रिः प्रदक्षिणं तूष्णीं परिसमुह्य—

प्राच्यादि प्रदक्षिणम् - उदक्संस्थं परिस्तीर्य,—पुरस्तात्, दक्षिणतः, पश्चात् , उत्तरतः; दक्षिणान् दर्भानुत्तरान्, उत्तरान् दर्भान् अधरान् कृत्वा—

दक्षिणतः ब्रह्मासनार्थं कांश्चिद्दर्भान्, उत्तरतः प्रणीतासादनार्थं, तदुत्तरतः पात्राणां सादनार्थं च कांश्चिद्दर्भानास्तीर्य, तूष्णीं अग्निं त्रिः पर्युक्ष्य-

५. (२) पात्रसादनं प्रोक्षणीसंस्कारः पात्रप्रोक्षणं च

प्रणीतापात्रदर्भाणां उत्तरतः आस्तीर्णेषु दर्भेषु प्रोक्षणपात्रं स्रुवस्रुचौ, चमसं (प्रणीतापात्रम्) आज्यस्थालीं, पञ्चदशसंख्याकमिध्मं बर्हींषि चादाय द्वन्द्वं न्यञ्चि सादयित्वा, (दक्षिणमिध्मं उत्तरं बर्हिः)—

प्रोक्षणपात्रं उत्तानं कृत्वा, पुरतो निधाय, प्रादेशमात्रं द्विदर्भपवित्र-मन्तर्धाय, अक्षतान् अवकीर्य, अप आसिच्य, पवित्राभ्यां तूष्णीं त्रिः प्राक् उत्पूय, पात्राणि उत्तानानि कृत्वा, इध्मबन्धनं विस्रस्य, पात्राणि त्रिः प्रोक्षति ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:

5 (I) **அக்னிக்குச் செய்ய வேண்டிய சில கார்யங்கள்.** பிறகு கர்த்தா கையில் தீர்த்தத்தைத் தொட்டு ஈரக்கையுடன் அக்னிக்கு வடகிழக்குத் திசை தொடங்கி ப்ரதக்ஷிணமாக அக்னியைச் சுற்றிலும் மூன்று முறை துடைத்து, (இதற்கு பரிஸமூஹனம் என்று பெயர்)—

கிழக்கில் தொடங்கி பிரதக்ஷிணமாக வடக்கில் முடியும்படி பரிஸ்தரணம் செய்து (நான்கு பக்கத்திலும் பதினாறு பதினாறு தர்ப்பங்களை வைத்தல்), தென்புறத்திலுள்ள தர்ப்பத்தை கிழக்கிலும் மேற்கிலும் வைக்கப்பட்டுள்ள தர்ப்பங்களுக்கு மேல் இருக்கும் படியும், வடக்கிலுள்ளவற்றை அவைகளுக்குக் கீழ் இருக்கும்படியும் வைத்து—

அக்னிக்குத் தெற்கில் ப்ரஹ்மா உட்காருவதற்காக நான்கு தர்ப்பங்களையும் (28 தர்ப்பங்கள் போடவேண்டும் என்பது ஸ்ம்ருதி),

அக்னிக்கு வடக்கில் **ப்ரணீதா** பாத்ரம் வைக்க நான்கு தர்ப்பங்களையும், அதற்கும் வடக்கில் மற்ற உபகரணங்களை வைக்க நான்கு தர்ப்பங்களையும் கிழக்கு நுனியுடையனவாகப் பரப்பிய பின், மந்த்ரமேதும் சொல்லாமல் அக்னியைச் சுற்றிலும் மூன்று தடவை ஜலத்தைச் சுற்றவேண்டும்—(இதற்கு பர்யுக்ஷணம் என்று பெயர்)—

குறிப்பு :– பரிஸ்தரணத்தில் ஒவ்வொரு பக்கத்திலும் பதினாறு தர்ப்பங்கள் வைக்கப்படவேண்டும். குறைந்த பக்ஷமாக நான்காவது இருக்கவேண்டும். பரிஸ்தரண தர்ப்பம் எல்லாம் கிழக்கு நோக்கி இருக்கவேண்டும். அது சாத்யமில்லை. எனவே கிழக்கிலும், மேற்கிலும் வடக்கு நுனியாகவும், தெற்கிலும், வடக்கிலும் கிழக்கு நுனியாகவும் வைக்கப்படவேண்டும்.

तूष्णीं पर्युक्षणम् [आ गृ. सू. १.३ १] என்று ஸூத்ரமிருப்பதால் பர்யுக்ஷணத்திற்கு மந்த்ரம் எதுவும் இல்லை. ஆனால் ஒவ்வொரு தடவை சுற்றும் போதும் தனித்தனியே ஜலம் எடுத்துக் கொள்ள வேண்டும். பர்யுக்ஷணம் என்பதும் பரிஷேசனம் என்பதும் ஒன்று தான். "पर्युक्षणं - परितः उदकसेकः । परिसमूहनम् - सोदकेन पाणिना परितो मार्जनम्" हरदत्तः । (आश्व. गृ. सू १. ३. १.)

பரிஸமூஹனம் பர்யுக்ஷணம் இரண்டையும் செய்யும் போது மந்த்ரமில்லாவிடில் ஏதோ குறையிருப்பது போல் எண்ணம் உண்டாகிறது. அதனால் சிலர், ஓம் ஓம் என்று சொல்லி பரிஸமூஹனத்தையும், ஓம்பூர்புவஸ்ஸ்வ: என்று சொல்லி பர்யுக்ஷணத்தையும் செய்கின்றனர்.

ப்ரயோக விளக்கம்

5 (2). பாத்ரங்களை (ஹோம உபகரணங்களை) வைத்தல்— ஜலத்திற்கு ஸம்ஸ்காரம்–பாத்ரங்களை ப்ரோக்ஷித்தல்.

ப்ரணீதா பாத்ரத்திற்கான தர்ப்பங்களுக்கு வடக்கில் போட்டுள்ள தர்ப்பத்தின் மேல் ப்ரோக்ஷண பாத்ரம் ஸ்ருக்ஸ்ருவம், ப்ரணீதா பாத்ரம் நெய்ப்பாத்திரம், பதினைந்து ஸமித்துக்களைக் கொண்ட பலாசங்குச்சிக்கட்டு ஒன்று, தர்ப்பக்கட்டு ஒன்று என இவைகளை இரண்டு இரண்டாகச் சேர்த்து, இரண்டு கைகளாலும், கவிழ்த்து வைக்கக் கூடியவைகளைக் கவிழ்த்து வைத்து, இத்மத்தைத் தெற்கிலும், தர்ப்பத்தை வடக்கிலும் வைக்கவேண்டும்.

பாத்ரம் வைக்கும் முறை—

ஸ்ருக் ஸ்ருவம்	**ஆஜ்யபாத்ரம்**	**பர்ஹிஸ்**
ப்ரோக்ஷணபாத்ரம்	**ப்ரணீதாபாத்ரம்**	**இத்மம்**

பிறகு ப்ரோக்ஷண பாத்ரத்தை எடுத்துக் கர்த்தா தன்முன்னால் வைத்துக்கொள்ள வேண்டும்.

பிறகு ஒட்டைச்சாண் நீளமுள்ள முனை முறியாத, **முடிச்சுப் போடாத** இரண்டு தர்ப்பங்களை ப்ரோக்ஷண பாத்ரத்தில் வைத்து அக்ஷதை சேர்த்து, ஜலத்தை விட்டு, பாத்ரத்திலுள்ள தர்ப்பங்களை ஒன்றுடன் ஒன்று சேராமல் கட்டைவிரல், மோதிரவிரல் இவைகளால் மேல் நோக்கிய இரு கைகளால் இரு முனைகளிலும் தர்ப்பத்தின் முனை வடக்கு நோக்கியிருக்கும்படி பிடித்துக் கொண்டு, மந்த்ரமின்றி, கிழக்கு நோக்கி மூன்று முறை **உத்பவனம்** செய்து—

முன்பு தர்ப்பத்தின் மேல் வைத்த பாத்ரங்களை நிமிர்த்தி வைத்து, இத்மம் கட்டிய கயிற்றையும் அவிழ்த்து, எல்லாவற்றையும் பவித்ரத்தினால் ஜலத்தை எடுத்து மூன்று முறை ப்ரோக்ஷிக்கவும்.

குறிப்பு: (2) **ப்ரோக்ஷண பாத்ரம்.** ப்ரோக்ஷிப்பதற்கான ஜலம் வைக்கும் பாத்ரம்,

(2) **ஸ்ருக்**—ஹோமம் செய்வதற்கான மரக்கரண்டி; முழம் நீளம் உள்ளது. (3) **ஸ்ருவம்**—நெய் எடுப்பதற்கான அதே நீளமுள்ள சிறிய குழிவுடைய கரண்டி. இவை யாகங்களில் உபயோகிக்கப்படுபவை. வீட்டில் செய்யும் கர்மாக்களுக்கு இவை சிறிய அளவில் இருக்கலாம். இவற்றிற்குப் பதிலாக பலாச இலைகளை உபயோகிக்கலாம் என்பர் **சௌனகர்.**

तद्भावे पलाशस्य पर्णाभ्यां हूयते हविः । [शौनकीयम् १.१.५९]
तद्भावे - स्रुक्स्रुवयोरभावे ॥

பலாச இலைக் காம்பில் மூன்று இலைகள் இருக்கும். அவற்றில் நடு இலையைத்தான் எடுத்துக் கொள்ளவேண்டும். இவற்றில் பெரிய இலையை, ஸ்ருக் என்றும், சிறியதை ஸ்ருவம் என்றும் கொள்வர். இரண்டையும் சேர்த்து ஒரு பாத்ரமாகக் கணக்கிடுவர். கீழே தந்துள்ள இரண்டு சுலோகங்களும் வைக்க வேண்டிய பாத்ரங்களைக் குறிப்பிடுகின்றன.

प्रोक्षणीं स्रुक्स्रुवौ चैव चमसं चाज्यभाजनम् ।
इध्माबर्हिरिदं प्रोक्तं आज्यहोमेष्वनुक्रमात् ॥ १ ॥

प्रोक्षणपात्रमथ स्रुवयुक्तं पात्रमपां प्रणयेन विशिष्टम् ।
भाजनमाज्यहविर्ग्रहणार्थं त्विध्ममथो परिसादय दर्भान् ॥ २ ॥

இந்த முறை, நெய்யை ஹவிஸ்ஸாக உள்ள ஹோமத்தைப் பற்றியது.

அன்ன ஹோம விஷயத்தில் வைக்க வேண்டிய பாத்ரங்களைக் கீழ் வரும் சுலோகம் தருகின்றது.

स्थालीं चरोः प्रोक्षणभाजनं च दर्वीस्रुवौ सादय दर्विहोमे ।
पात्रं प्रणीतार्थमथाज्यपात्रम् इध्मं क्रमेण क्रमवित् कुशांश्च ॥ ३ ॥
[नारायणव्याख्या आश्व. गृ. १.३.३.]

சமஸ:—பூர்ண பாத்ரம்; இதில் பூர்ணமாக ஜலம் வைத்து கர்மா முடிந்தவுடன் கர்த்தா ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ள வேண்டும். யாகத்தில் அவப்ருத ஸ்நாநம் இருப்பது போல் க்ருஹ்ய கார்யங்களில் இது உள்ளது. ப்ரணீதாபாத்ரம், வருணபாத்ரம் என்றும் இதற்குப் பெயர்.

(4) **ஆஜ்யஸ்தாலி;** நெய்யை வைத்துக் கொள்வதற்கான தொன்னை.

(5) **இத்மம்;** பதினைந்து பலாசங்குச்சிகளைக் கொண்ட கட்டு. இதில்பதினைந்து, இத்மஹோமம் என்ற பெயரில் ஹோமம் செய்யப்படும். ஒரு ஸமித்து அனுயாஜம் என்பதற்காகத் தனியாக இத்துடன் வைக்க வேண்டும்.

(6) **பர்ஹிஸ்;** தேவையான அளவு தர்ப்பத்தையும் எடுத்துக் கட்டி வைக்கவேண்டும். ப்ரோக்ஷண பாத்ரத்தைக் கர்த்தா தன் எதிரில் வைக்கும்போது, வடக்கு நோக்கி இருக்கும்படி இரண்டு தர்ப்பங்களைப் போட்டு அதன் மேல் வைக்க வேண்டும்.

பவித்ரம்:—இந்தப் பதத்திற்கு தர்ப்பம் என்ற அர்த்தம் உண்டு. ரிக்வேதிகள் இந்த பவித்ரத்தில் முடிச்சைப் போடக்கூடாது.

ப்ராதேசம்:—பவித்ரத்தின் நீளம் இதனால் சொல்லப்படுகிறது. கட்டை விரலையும், ஆள்காட்டி விரலையும் ஒன்றிற் கொன்று எதிர்ப்புறமாக இருக்கும்படி நீட்டினால் இவைகளுக்கு இடையில் எவ்வளவு தூரம் இருக்குமோ அந்த அளவிற்கு **ப்ராதேசம்** என்று பெயர். ஒட்டைச்சாண் என்பர்.

உத்பூய—தூயதாகச் செய்து என்பது இதன் பொருள். **உத்பவனம்** என்பது இச்செயலைக் குறிக்கும். இரண்டு தர்ப்பத்தால்,

பாத்ரத்தில் உள்ள ஜலத்தை பாத்ரத்தின் மேற்குப் பகுதியிலிருந்து கிழக்கு நோக்கி மெதுவாக நகர்த்துதல். மூன்று முறை இதனைச்செய்யும் போதும் தர்ப்பம் மேற்கிலிருந்து கிழக்குநோக்கித் தான்போகவேண்டும். கிழக்கிலிருந்து மேற்குநோக்கிவரக்கூடாது. [யஜுர்வேதிகள் இவ்வாறு செய்கிறார்கள்] நெய்யிற்கு உத்பவனமும் (சுத்தம் செய்தலும்) இதே போல் செய்யப்படவேண்டும்.

(8) ஸம்ஸ்காரம்:—ஒரு பொருளுக்கு சிறப்பை—உயர்வை—தருவதற்காக செய்யப்படும் கார்யம். இங்கு ப்ரோக்ஷணத்தை ஸம்ஸ்காரம் என்ற சொல் குறித்தது.

பாத்ர ஸாதனத்தை மஹர்ஷி ஆச்வலாயனர் சொல்லவில்லை. வேறு ஸூத்ரகாரர்கள் சொல்லியிருப்பதனால் கர்த்தா விரும்பினால் இதைச் செய்யலாம் என்று வ்யாக்யாதா நாராயணர் சொல்லுகிறார். அவர் வாக்யம்: शास्त्रान्तरदृष्टानां अविरोधिनां पात्रसादनादीनां इच्छातःक्रिया । (आश्व. गृ. सूत्रम् १.३.३)

५. (३) अथ ब्रह्मवरणम्, ब्रह्मणः कार्याणि च

"ओम्, अस्मिन् विच्छिन्नाग्निसन्धानकर्मणि ब्रह्माणं त्वां वृणे" इति ब्राह्मणं प्रार्थ्य—

"वृतोऽस्मि करिष्ये" इति प्रतिवचने दत्ते—

ओम्, ब्रह्मणे नमः, इदमासनम्-इति दर्भान् दद्यात् । अथ ब्रह्मा समस्तपाण्यङ्गुष्ठो भूत्वा अग्रेणाग्निं परीत्य दक्षिणतः आस्तीर्णेषु दर्भेषु एकं तृणं अङ्गुष्ठोपकनिष्ठिकाभ्यां गृहीत्वा—

निरस्तः परावसुः— [आश्व. श्रौ. सूत्रमन्त्रः. १. ३. ३०]

इति तृणं नैरृत्यां निरस्य, अप उपस्पृश्य—

इदमहं अर्वावसोः सदने सीदामि— [आश्व. श्रौ. सू.१.३.३०]

इति उदङ्मुखः दक्षिणतः उपविश्य—

बृहस्पतिर्ब्रह्मा ब्रह्मसदने आशि(सि)ष्यते । बृहस्पते यज्ञं गोपाय— [आश्व. श्रौ. सू. १.१२.९.]

इति ब्रह्मा जपेत् ।

ब्रह्मणे नमः सकलाराधनैः स्वर्चितम्—

ப்ரயோக விளக்கம்:

5 (3) **ப்ரஹ்மவரணம், ப்ரஹ்மாவின் கார்யம்**

ஓம்.. த்வாம்வ்ருணே என்று சொல்லி ஒரு ப்ராஹ்மணரை ப்ரஹ்மாவாக வரிக்க, அவர், **வ்ருதோஸ்மி கரிஷ்யே** என்று பதில் சொல்லியபிறகு, தமது இரு உள்ளங்கைகளையும் சேர்த்து கட்டை விரல்கள் ஒன்றையொன்று பற்றும்படி வைத்துக் கொண்டு, அக்னிக்குமுன்னுள்ள இடத்திலுல் தெற்கு நோக்கி வந்து, அக்னிக்குத் தெற்கில் அவருக்காக முன்பே போடப்பட்டுள்ள தர்ப் பத்திலிருந்து ஒன்றை வலதுகைக் கட்டைவிரல் மோதிர விரல் இரண்டாலும் எடுத்து **நிரஸ்த: பராவஸு:** என்று சொல்லி தென் மேற்கில் எறிந்துவிட்டு, ஜலத்தைத் தொட்டபின், **இதம்...ஸீதாமி** என்று தர்ப்பத்தின் மேல் வடக்கு நோக்கி உட்கார்ந்து, **ப்ருஹஸ்பதி ...கோபாய** என்ற மந்திரத்தை ஒரு முறை சொல்ல வேண்டும்.

குறிப்பு:—இந்தக் கர்மாவில் கர்த்தாவிற்கு உதவி செய்யும் ப்ராஹ்மணர், ப்ரஹ்மா என்றழைக்கப்படுகிறுர். இவருக்கு ஐந்து கார்யங்கள் உண்டு. அவையாவன—

(1) **निरसनम्**-தர்ப்பத்தை எடுத்துமந்த்ரம் சொல்லிப்போடுதல். (2) **उपवेशनम्**-ஆஸநத்தில் அமர்தல், (3) **जप:** - ஜபமந்திரத்தைக் கூறுதல். (4) **प्रायश्चित्तहोमकरणम्**- ப்ராயச்சித்தஹோமம் செய்தல். (5) **संस्थाजप:**-ஸம்ஸ்தா ஜபம் செய்தல் என்பனவாம். **யஜ்ஞம் கோபாய** என்பதற்குப்பின் **ஸ மாம் பாஹி** என்று ஒரு வாக்யத்தைச் சிலர் கூறுகின்றனர். ஸூத்ரகாரர் இங்கு தராத இதைச் சொல்ல வேண்டியதில்லை.

५. (४) प्रणीताप्रणयनम्

अथ प्रणीतापात्रं पुरतो निधाय, पवित्रे अन्तर्धाय, अद्भिरापूर्य, गन्धादि प्रक्षिप्य, "अत्र वरुणं गङ्गादिनदीश्च आवाहयामि" इति आवाह्य गन्धादिभिरभ्यर्च्य, ब्रह्माणमर्चयित्वा, सपवित्रकराभ्यां पूर्णपात्रमुद्धृत्य—

ओम् ब्रह्मन्, अपः प्रणेष्यामि [आश्व. श्रौ. सू. १. १२. १२]

इति कर्ता कथयेत्—

ओं भूर्भुवस्स्वः । बृहस्पतिप्रसूतः इति जपित्वा—
ओम् प्रणय— [आश्व. श्रौ. सू. १. १२. १२]

इति प्रतिवचनं ब्रह्मण:—

ततः कर्ता पूर्णपात्रं आत्मनो घ्राणान्तं नीत्वा अग्नेरुत्तरतः एतदर्थं परिस्तीर्णेषु दर्भेषु निधाय, "वरुणाय नमः, सकलाराधनैः स्वर्चितम्" इत्यक्षतान् प्रक्षिप्य अन्यैः दर्भैः पिधाय—

ப்ரயோக விளக்கம்

5 (4) **ப்ரணீதா ப்ரணயநம்**

கர்த்தா பிறகு **ப்ரணீதா** பாத்ரத்தைத் தனக்கு எதிரில் **வைத்து** ப்ரோக்ஷண பாத்திரத்தில் இருந்த பவித்ரத்தை அதில் வைத்து ஜலம் நிரப்பி சந்தனம் முதலியன சேர்த்து, **அத்ர..ஆவாஹயாமி** என வருணனையும், கங்கை முதலான புண்ய நதிகளையும் ஆவாஹனம் செய்து அக்ஷதைகளால் அர்ச்சித்த பிறகு, ப்ரஹ்மாவை அர்ச்சித்த பின், பூர்ண பாத்ரத்தில் இருக்கும் பவித்ரத்தைப் பிடித்துக் கொண்டிருக்கும் இருகைகளாலும் பூர்ண பாத்ரத்தைக் கையில் எடுத்து, **ஓம் ப்ரஹ்மன் அப: ப்ரணேஷ்யாமி** என்று ப்ரஹ்மாவிடம் சொல்ல, பிரஹ்மா ஓம்... **ப்ரஸூத:** என்று ஜபம் செய்த பின், **ஓம் ப்ரணய** என்று உரத்துச்சொல்லவேண்டும். பிறகு கர்த்தா பூர்ண பாத்ரத்தை தனது நாஸிகை அளவிற்கு மேலே உயர்த்தி அக்னிக்கு வடக்கில் இதற்காக போடப்பட்டுள்ள தர்ப்பத்தின் மேல் வைத்து, **வருணாய நம:... ஸ்வர்ச்சிதம்** என்று அக்ஷதை சேர்த்து, தர்ப்பங்களால் மூடவேண்டும்.

குறிப்பு :—பூர்ண பாத்ர ஜலத்திற்கு உத்பவனம் சிலர் செய்கின்றனர். ஏற்கனவே உத்பூதமான ஜலத்தை மூன்றுமுறை இதில் சேர்க்க வேண்டும் என்று சொல்வதற்கு ஆதாரம் இல்லை. ஆனால் சிலர் இதையும் செய்கிறார்கள்.

ரிக்வேதிகளுக்கு பூர்ண பாத்ரம் அவசியம் இருக்கவேண்டும். ஆச்வலாயன மஹர்ஷி இதை ஒரு குறிப்பினால் காட்டியிருக்கிறார். ப்ருஹஸ்பதிப்ரஸூத: என்று தான் பாடம் உள்ளது. ப்ருஹஸ்பதி: என்று இல்லை.

५. (५) अथ आज्यसंस्कारः

पूर्णपात्रे स्थिते ते पवित्रे आज्यपात्रे निधाय, आज्यं आसिच्य, बर्हिः परिस्तरणात् उपवेषेण अङ्गारान् उदक् अपोह्य, तेष्वाज्य-मधिश्रित्य, ज्वलता दर्भेण अवद्योत्य, द्वे दर्भाग्रे अङ्गुष्ठपर्वमात्रे प्रच्छिद्य, प्रोक्ष्य, आज्ये प्रास्य, ज्वलता तेनैव उल्मुकेन आज्यं त्रिः पर्यग्नि कृत्वा, उल्मुकं निरस्य, अपः उपस्पृश्य, आज्यं कर्षन्निव (मन्दम) उदगुद्वास्य, अङ्गारान् प्रत्युह्य, उत्तानाभ्यां पाणिभ्यां अङ्गुष्ठोपकनिष्ठिकाभ्यां उदगग्रे ते एव पवित्रे धृत्वा—

'**सवितुष्ट्वा** इत्यस्य हिरण्यस्तूपः ऋषिः। पुरउष्णिक् छन्दः। सविता देवता। आज्योत्पवने विनियोगः ॥

सवितुष्ट्वा प्रसव उत्पुनामि अच्छिद्रेण पवित्रेण।

वसोस्सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ [आश्व. गृह्यसूत्रमन्त्रः १. ३. ३]

इति प्राक् सकृन्मन्त्रेण, द्विस्तूष्णीं च उत्पूय, ते पवित्रे प्रोक्ष्य, अग्नौ प्रागग्रं प्रहृत्य, अप उपस्पृश्य, आत्मनः अग्रे बर्हिस्सन्नहनं विस्रस्य तान् दर्भान् उदगग्रान् आस्तीर्य, तत्र आज्यमासादयेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

5 (5) ஆஜ்ய ஸம்ஸ்காரம்

ஆஜ்ய (நெய்) பாத்ரத்தை எடுத்துத் தனக்கு முன் வைத்து பூர்ண பாத்திரத்திலிருக்கும் பவித்ரத்தை எடுத்து அதில் வைத்து நெய்யை ஆஜ்ய பாத்திரத்தில் விட்டு, அக்னியிலிருந்து தணலை உபவேஷத்தினுல் பரிஸ்தரணத்திற்கு வெளியில் எடுத்து வைத்து, அதன் மேல் நெய்ப் பாத்திரத்தை வைத்து—

ஒரு தர்ப்பத்தை எடுத்து அக்னியில் வைத்து, அது எரியும் போது எடுத்து நெய்யின் ஸமீபத்தில் கொண்டு சென்று, அந்த தர்ப்ப ஜ்வாலையால் பிரகாசப்படுத்தி, கட்டைவிரல் கணு அளவுள்ள இரண்டு நுனி தர்ப்பத் துண்டுகளை வெட்டி அலம்பி ப்ரோக்ஷித்து,

நெய்யில் வைத்து, முன்பு எடுத்த தர்ப்பத்தை மறுபடியும் கொளுத்தி அது எரியும் போது, அதைக் கொண்டு நெய்யிற்குச் சுற்றிலும் மூன்று தடவை சுற்றி, அதை அக்னியில் சேர்த்து ஜலத்தைத் தொட்டபின்—

நெய்ப்பாத்திரத்தைத் தரையிலிருந்து தூக்காமல் தரையில் படும்படி மெதுவாக இழுத்து, சிறிது வடக்கில் கொண்டு போய் வைத்து—

தணலை மறுபடியும் அக்னியில் சேர்த்து நெய்யிலிருந்த பவித்ரத்தை இரண்டு கைகளாலும் எடுத்துக் கட்டைவிரல், மோதிர விரல் இவைகளால் பிடித்துக் கொண்டு ஸவிதுஷ்ட்வா என்று தொடங்கி ரச்மிபி: என்கிற வரை உள்ள மந்திரத்தைச் சொல்லி, ஒரு முறை கிழக்கு நோக்கி உத்பவனம் செய்து, மந்த்ரம் சொல்லாமல், மறுபடியும் இரண்டு முறை உத்பவனம் செய்து—

அந்த பவித்ரத்தைத் தரையில் வைத்துப் ப்ரோக்ஷித்து கிழக்கு நுனியாக இருக்கும்படி அக்னியில் போட்டபின் ஜலத்தைத் தொட்டு—

அக்னிக்கு வடக்கில் இத்மத்திற்கு அருகில் வைத்திருந்த தர்ப்பத்தைக் கட்டியிருந்த தர்ப்பக் கயிற்றை எடுத்து பிரித்து அக்னிக்கு மேற்புறத்தில் வடக்கு நுனியாக இருக்கும்படி போட்டு அதன்மேல் நெய்ப்பாத்திரத்தை வைத்து விடவேண்டும்.

குறிப்பு:—இந்த ஆஜ்ய ஸம்ஸ்காரம் அவசியம் செய்யப்பட வேண்டும். ஸூத்ரகாரர் இதைச் சொல்லியிருக்கிறார்.

அவத்யோதனம் செய்ய தர்ப்பத்தை ஔபாஸன அக்னியிலோ, தனியாக எடுத்து நெய் உருக்க வைத்த அக்னியிலோ கொளுத்தியிருந்தால் அந்த தர்ப்பத்தை ஹோமாக்னியுடன் சேர்த்து விட வேண்டும். பரிஸ்தரணத்திற்கு வெளியில் போடக்கூடாது. வேறு சாதாரண அக்னியில் கொளுத்தியிருந்தால் வடக்கில் அல்லது வடமேற்கில் போடலாம் என்று, ஆபஸ்தம்பக்ருஹ்யத்திற்கு உரை எழுதிய ஸுதர்சன ஸூரி கூறுகிறார். அவர் வாக்யம்—

आज्यसंस्कारकाणां अङ्गाराणां प्रत्यूहनविधानात् "अपवृत्ते कर्मणि" (आप. परि. ४-२७) इति न लौकिकत्वम् । अवद्योतन - पर्यग्निकरणाग्न्योस्तु यदा आयतनस्थात् उपादानं तदा तयोः अग्न्योः अपवृत्तकर्मत्वेन लौकिकत्वात् त्यागः । यदा तु निरूढात् तदा तस्मिन्नेव क्षेपः ॥

निरूढः - पृथक्कृतः अग्निः ॥ [आप. गृ सू. १-२२]

உபவேஷம்:—தணலைத் தள்ளுவதற்கான ஒரு நீளமான குச்சி.

५. (६) अथ स्रुक्-स्रुवयोस्संस्कारः (सम्मार्जनम्)

(आपस्तम्बोक्तविधिः)

स्रुक्स्रुवौ आदाय, "अग्नौ प्रतितप्य, दर्भैस्संमृज्य, पुनः प्रतितप्य, प्रोक्ष्य, निधाय, दर्भानद्भिः संस्पृश्य (प्रोक्ष्य) अग्नौ प्रहरति" (प्रहरेत्) ॥ [आप. गृ. सू. १.२.१]

अन्यः प्रकारः

दक्षिणहस्तेन स्रुक्स्रुवौ गृहीत्वा, सव्येन कांश्चिद्दर्भानादाय, सहैवाग्नौ प्रताप्य, स्रुचं (जुहूं) निधाय, स्रुवं सव्येन गृहीत्वा, दक्षिणेन दर्भानादाय,स्रुवस्य बिलं दर्भाग्रैः प्रागारभ्य प्रादक्षिण्यं प्रागपवर्गं त्रिःपरिमृज्य-

तैरेव दर्भैः बिलपृष्ठं (बिलस्य अधोभागं) अभ्यात्मं त्रिः संमृज्य-

ततो दर्भाणां मूलैः दण्डस्य अधस्तात् बिलपृष्ठादारभ्य उपरिष्टात् बिलंयावत् दण्डं अधः उपरि च त्रिः सम्मृज्य, स्रुवं प्रोक्ष्य, प्रताप्य, उदगाग्ज्यात् बर्हिषि आसादयेत् । आज्यस्य स्थाल्यां वा निदध्यात् ।

अथ उदकस्पृष्टैः तैरेव दर्भैः स्रुचं (जुहूं) च एवमेव संस्कृत्य, स्रुवात् उदङ्निधाय, दर्भान् प्रोक्ष्य, अग्नौ प्रहरेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

5 (6) ஸ்ருக் ஸ்ருவம் இரண்டின் ஸம்ஸ்காரம் (ஆபஸ்தம்பர் கூறிய முறை)

ஸ்ருக், ஸ்ருவம் இரண்டையும் (இவை பலாச இலைகள்) அக்னியில் இலையின் மேல் புறத்தைக் காய்ச்சி, தர்ப்பத்தினல் இரு புறத்தையும் துடைத்து, மறுபடியும் அக்னியில் காய்ச்சி ஜலத்தினல் ப்ரோக்ஷித்து—ஸ்ருவத்தை ஆஜ்ய பாத்திரத்தில் வைத்து ஸ்ருக்கை அதனருகில் வைத்து விட்டு, துடைப்பதற்காக எடுத்த தர்ப்பங்களை ஜலத்தினல் ப்ரோக்ஷித்து அக்னியில் சேர்க்கவும்.

குறிப்பு :—மரத்தினல் செய்த ஸ்ருக், ஸ்ருவங்களை க்ருஹ்ய கார்யங்களில் உபயோகிக்க முடிவதில்லை. அதற்குப் பதிலாக

பலாச இலைகளை உபயோகிப்பதால் மேலே சொன்னபடி அவை களுக்கு ஸம்ஸ்காரம் செய்வது ஸுலபம் என்பதால் இந்த முறை இங்கு சொல்லப்பட்டிருக்கிறது. இது அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது ஸ்ருக், ஸ்ருவ ஸம்மார்ஜனத்தை ஆச்வலாயனர் சொல்லவில்லை. வேறு ஸூத்ரகாரர்கள் தான் சொல்லியிருக்கிறார்கள். எனவே பலாச இலைகளுக்கு இங்கு கூறியுள்ளபடி ஸுலபமாக ஸம்ஸ்காரம் செய்து கொண்டால் போதும். இது ஆபஸ்தம்பர் சொன்ன முறை.

स्रुक्स्रुवसंमार्जनं अन्यशास्त्रेषु दृष्टम् । तस्यापीच्छातः क्रिया—

[नारायणव्याख्या, आ. गृ.सू १.३.३]

மற்றொரு வகையான ஸ்ருக் ஸ்ருவ ஸம்ஸ்காரம்

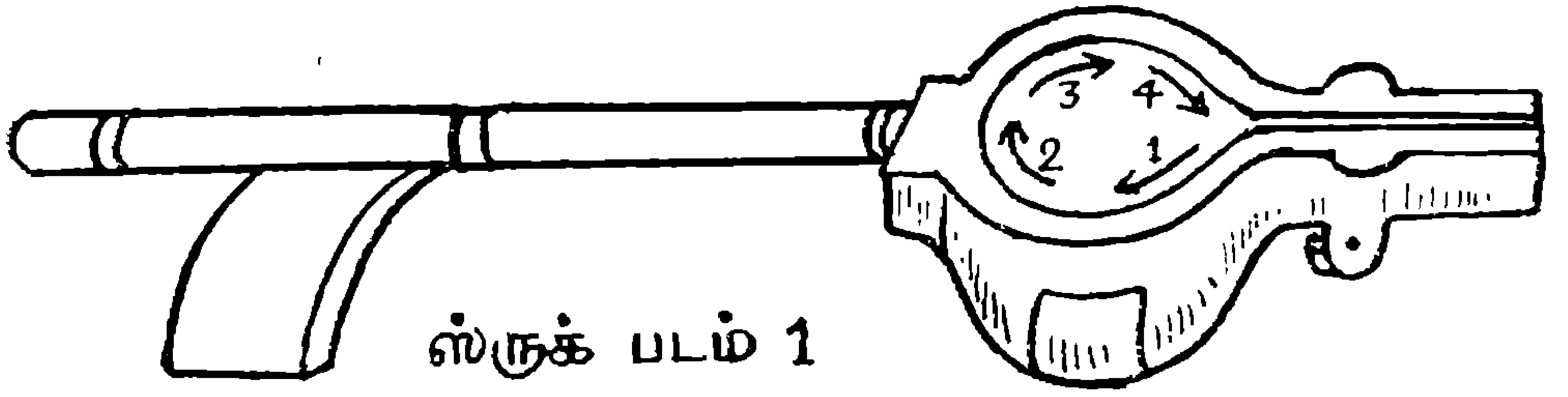
மரத்திலானவையும் ஒரு முழம் நீளம் காம்பு உடையவையு மான இரு கரண்டிகளுக்குச் செய்ய வேண்டிய ஸம்ஸ்காரம் இங்கு சொல்லப்படுகிறது. இங்கு சொல்லப்படுவதைப் பலாச இலை களுக்கும் செய்கிறார்கள்.

1. வலது கையில் ஸ்ருக். ஸ்ருவம் இரண்டையும் சேர்த்துப் பிடித்து, இடது கையில் நான்கு தர்ப்பங்களையும் எடுத்துக் கொண்டு, இரண்டையும் சேர்த்து அக்னியில் காய்ச்சி, ஸ்ருக்கைக் கீழே வைத்து விட்டு, வலது கையிலுள்ள ஸ்ருவத்தை இடது கையில் வாங்கிக் கொண்டு. இடது கையிலுள்ள தர்ப்பத்தை வலது கையில் எடுத்து, முதலில் ஸ்ருவக் கரண்டியில் குழிந்த பகுதியை, தர்ப்பத்தின் நுனிகளால், கிழக்கிலே தொடங்கி, பிர தக்ஷிணமாகக் கிழக்கிலே முடியும்படி மும்முறை (மந்திரம் எதுவும் இல்லை) துடைத்து—முதற் படம் பார்க்க—

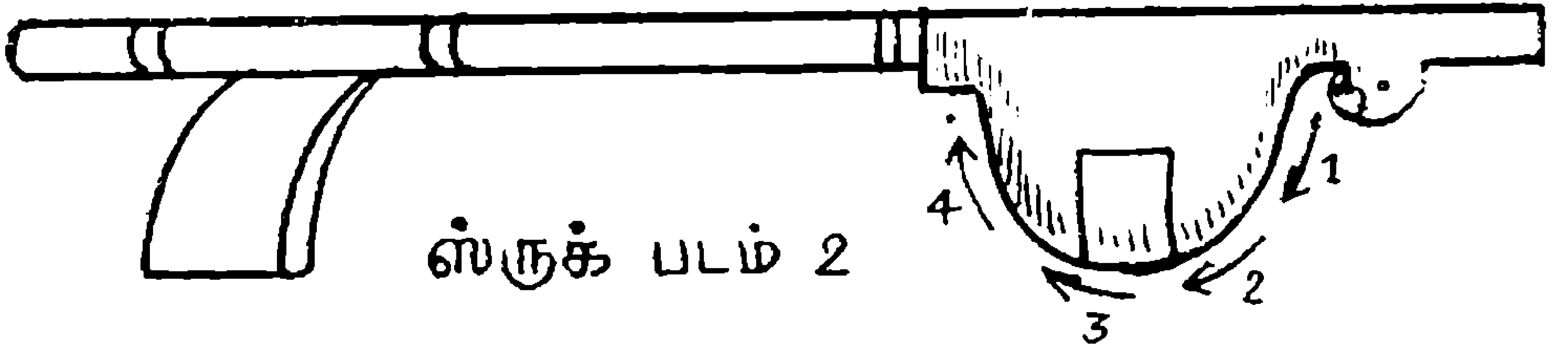
2. பிறகு அக்கரண்டியின் குழிந்த பகுதியின் கீழ்ப்புறத்தை (அடிப்பாகத்தை) அதே தர்ப்பங்களின் முனைப்பகுதியால் கர்த்தாவை நோக்கிக் கை வரும்படி கிழக்கில் தொடங்கி மூன்று முறை துடைத்து— இரண்டாம் படம் பார்க்க.—

3. பிறகு தர்ப்பங்களின் அடிப்பகுதிகளால் காம்பின் அடிப் பகுதியை-கரண்டிக்குழியின் அடிப்பாகத்தில் தொடங்கி கரண்டி யின் மேல் பகுதியிலுள்ள குழிவு வரை-மும்முறை துடைத்து— மூன்றும் படம் பார்க்க—

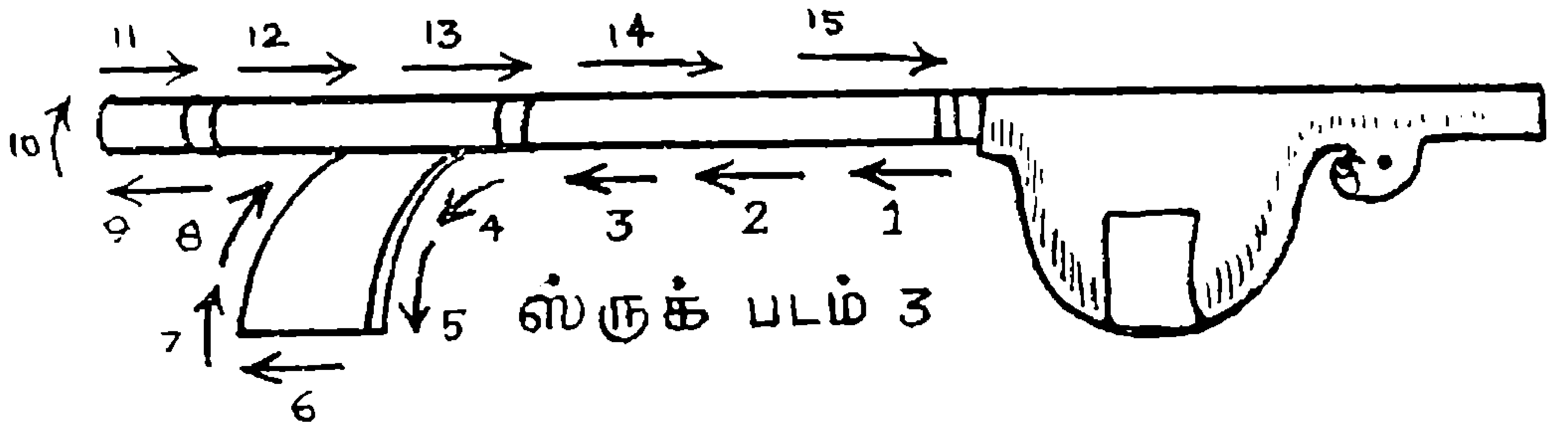
ஸ்ருவத்தைப் ப்ரோக்ஷித்து அக்னியில் காய்ச்சி நெய்க்கு வடக்கில் வைக்க வேண்டும். நெய்ப்பாத்திரத்தின் மேலும் வைக்கலாம்.

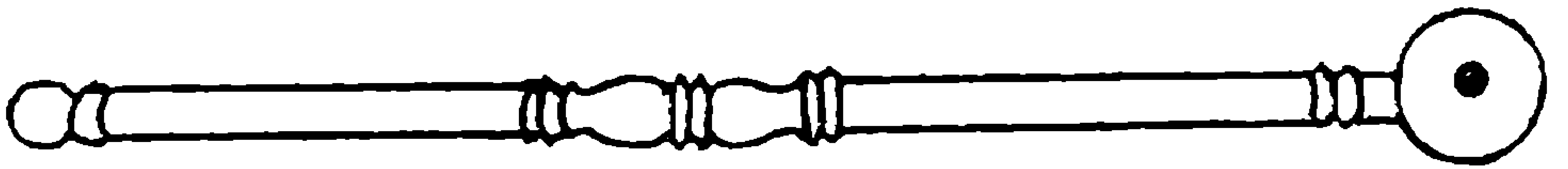
ஸ்ருக் படம் 1

ஸ்ருக் படம் 2

ஸ்ருக் படம் 3

ஸ்ருவம்

பிறகு அதே தர்ப்பங்களை ஜலத்தைத் தொட்டுத் துடைத்து விட்டு, ஸ்ருவத்திற்குச் செய்தது போலவே ஸ்ருக்கிற்கும் துடைத்தலைச் செய்து, ப்ரோக்ஷித்து அக்னியில் காய்ச்சி ஸ்ருவத்திற்கு வடக்கில் வைத்தபின் தர்ப்பங்களை ப்ரோக்ஷித்து, அல்லது ஜலத்தால் துடைத்து கிழக்கு நுனியாக இருக்கும்படி அக்னியில் போடவும். துடைக்க நான்கு தர்ப்பங்கள் எடுத்துக் கொண்டால் போதும்.

தெளிவைக்கருதி படத்தில் ஸ்ருவத்திற்குப் பதிலாக ஸ்ருக்கின் துடைப்பே காட்டப்பட்டிருக்கிறது.

படத்தில் அம்புக் குறி, துடைக்கும்போது தர்ப்பம் போகும் வழியையும், எண்கள், துடைப்பின் ஆரம்பம், தொடர்ச்சி, முடிவு இவைகளையும் காட்டுகின்றன.

दर्वीस्रुवावथादाय दक्षिणेन करेण तु ।
सव्येन दर्भानादाय संयोज्याग्नौ प्रतापयेत् ॥ ३६ ॥
प्रताप्य सकुशौ दर्वीस्रुवौ दर्वीं निधाय च
स्रुवस्य बिलमग्रैस्तु, पृष्ठमभ्यात्ममग्रतः ॥ ३७ ॥
आरभ्य पृष्ठतो यावत् उपरिष्टात् बिलं भवेत् ।
कुशानां मूलतो दण्डं एकैकं विमृजेत वै ॥ ३८ ॥
प्रोक्ष्य प्रताप्य चासाद्य बर्हिष्युत्तरतो घृतात् ।
संमृज्य तैः कुशैर्दर्वीं आसाद्योत्तरतः स्रुवात् ॥ ३९ ॥
तान् कुशान् कृतसंमार्गान् प्रोक्ष्याग्नौ प्रहरेदथ ॥ ४० ॥
कुमारिलस्वामिकारिका [१. २. श्लोकाः ३६-४०]

अग्रतः—कुशानामग्रभागैः । एकैकम्—स्रुवस्य बिलं, पृष्ठं, दण्डं चेत्यर्थः ।

६. (१) अग्न्यलङ्करणम्

विश्वानि नः इति तृचस्य आत्रेयः वसुश्रुतः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । अग्न्यलंकरणे विनियोगः ।

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिपर्षि ।
अग्ने अत्रिवन्नमसा गृणानो३स्माकं बोध्यविता तनूनाम् ॥
यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानः अमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि ।
जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्याम् ॥
यस्मै त्वं सुकृते जातवेदः उ लोकमग्ने कृणवः स्योनम् ।
अश्विनं स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तं रयिं नशते स्वस्ति ॥

[ऋ. ५.४.९-११]

इति अग्निं परितः ऐशानीतः आरभ्य, द्वयोः ऋचोः अष्टभिः पादैः अष्टसु दिक्षु अक्षतान् विकीर्य, तृतीयया ऋचा अग्निं स्तुत्वा—

अग्नये नमः, आत्मने नमः, सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यः - श्रीवैष्णवेभ्यः- नमः- इति अक्षतान् विकीर्य—

६. (२) इध्महोमः

इध्ममादाय, इध्मरज्जुं अनूयाजसमिधं च वरुणपात्रे निधाय, इध्मं त्रिरभिघार्य, इध्ममलङ्कृत्य, स्वयं अलंकुर्यात् ।

अस्मिन् विच्छिन्नाग्निसन्धानकर्मणि ब्रह्मन् इध्मं आधास्ये—

" ओम्, आधत्स्व " इति प्रतिवचनम् ।

अयं त इध्म इत्यस्य मन्त्रस्य वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । जातवेदाः अग्निः देवता । इध्माधाने विनियोगः ॥

अयं ते इध्मः आत्मा जातवेदः, तेनेध्यस्व, वर्धस्व चेद्ध, वर्धय च । अस्मान् प्रजया पशुभिः ब्रह्मवर्चसेनान्नाद्येन समेधय स्वाहा ॥

इति समिधः अग्नौ निधाय— [आश्व. गृह्यसूत्रमन्त्रः १. १०. १२]

अग्नये जातवेदसे समिध्यमानाय इदं, न मम—

६. (३) आघारहोमः

प्रजापतिं मनसा ध्यायन् स्रुवेणैव तूष्णीं आघारौ आघारयति ।

वायव्यात् आग्नेयान्तम्—अविच्छिन्नां आज्यधारां स्रावयति ।

स्वाहा—प्रजापतय इदम्, न मम ।

नैर्ऋत्याः ऐशान्यन्तम् ।

स्वाहा—प्राजपतय इदम्, न मम ॥

६. (४) अग्नीषोमीयहोमः

तेनैव स्रुवेण आज्यमादाय,

अग्नये स्वाहा—अग्नय इदम् , न मम—(अग्नेः उत्तरभागे)

सोमाय स्वाहा—सोमाय इदम् , न मम—(अग्नेः दक्षिणभागे)

६. (५) प्रायश्चित्तहोमः

प्राणानायम्य, अन्वाधानप्रभृति एतत्क्षणपर्यन्तं मध्येसम्भावित-समस्तदोषप्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्तं होष्यामि ॥

ओम् भूर्भुवस्स्वः-स्वाहा—प्रजापतय इदम् , न मम।

ப்ரயோக விளக்கம்

6 (1) அக்னி அலங்கரணம்

விச்வானி என்றுதொடங்கி **அம்ருதத்வமச்யாம்** என்கிறவரையிலுள்ள எட்டு மந்த்ரபாதங்களை சொல்லிக் கொண்டே அக்னிக்கு வடகிழக்கில் தொடங்கி அக்னியைச் சுற்றிலும் எட்டு திசைகளில் சிறிது சிறிது அக்ஷதை சேர்க்க. பிறகு **யஸ்மை த்வம்** என்ற ரிக்கைகை கூப்பிச் சொல்ல. முடிவில் **அக்னயே நம:** என்பதைச் சொல்லி அக்னிக்கு அருகில் அக்ஷதை சேர்த்து அஞ்சலி செய்க. **ஆத்மனே நம;** என்று **கர்த்தா** தன் சிரஸில் அக்ஷதை சேர்த்துக் கொண்டபின், **ஸர்வேப்ய: ஸ்ரீ வைஷ்ணவேப்ய; ப்ராஹ்மணேப்ய: நம:** என்று ஸ்வாமிகளின் அருகில் அக்ஷதை சேர்த்து—

6 (2) இத்ம ஹோமம்

இத்மத்தை எடுத்து, அதைக்கட்டின கயிற்றையும் ஒரு ஸமித்தையும் பூர்ண பாத்ரத்தின் மேல் வைத்து விட்டு, மீதியுள்ள பதினைந்துஸமித்துக்களின் மேல் ஸ்ருவத்தினுல் நெய்யை இரண்டு முறை தாரையாக விட்டு, இத்மத்தின் மேல் அக்ஷதை சேர்த்து அலங்கரித்தபின், **கர்த்தா** தன்னையும் அக்ஷதை சேர்த்து அலங்கரித்துக் கொள்ளவும். பிறகு **அஸ்மின்** என்று தொடங்கி **ஆதாஸ்யே** என்கிற வரை சொல்லி ப்ரஹ்மாவிடம் இத்ம ஹோமம் செய்ய அனுமதி கேட்டு, **ஆதத்ஸ்வ** என்று பதில் கிடைத்தவுடன்

அயம் தே என்று தொடங்கி **ஸ்வாஹா** என்கிற வரை சொல்லி, ஸமித்துக்களை அக்னியில் வைத்து, பிறகு ஜலத்தைத் தொடவும். **அயம் தே** என்ற இம் மந்த்ரம் ஸூத்ரகாரர் கொடுத்திருப்பது. ஸ்வரம் தேவையில்லை. [ஸூத்ரம். 1-10-12]

6.(3) ஆகா (घा) ர ஹோமம்

ஹோம தேவதையை மனத்தில் நினைத்துக் கொண்டு இரண்டு ஆகார ஹோமங்களை ஸ்ருவத்தினால் செய்ய வேண்டும். நெய்யை ஸ்ருவத்தில் தேவையான அளவு எடுத்து வடமேற்கிலிருந்து தென் கிழக்குப் பகுதிவரை **ஸ்வாஹா - ப்ரஜாபதயே இதம்** என்று நினைத்துக் கொண்டு அக்னியில் தாரையாக ஹோமம் செய்க. இதே போல் தென் மேற்குப் பகுதியிலிருந்து வடகிழக்குப் பகுதி வரை அதே மந்திரத்தை மனத்தில் நினைத்துக்கொண்டு நெய்யைத் தாரையாக விட்டு ஹோமம் செய்யவும்.

6.(4) அக்னீஷோமீய ஹோமங்கள்

ஸ்ருவத்தில் நெய்யை எடுத்து — **அக்னயே ஸ்வாஹா** என்று சொல்லி அக்னியின் (உத்தரத;) வடக்குப் பகுதியில் அக்னியில் ஹோமம் செய்க. **ஸோமாய ஸ்வாஹா** என்று சொல்லி அக்னிக்குத் தென் பகுதியில் அக்னியில் ஹோமம் செய்க. அக்னிக்கு வடகிழக்குப் பகுதியிலும் தென் கிழக்குப் பகுதியிலும் செய்வது யஜுர் வேதிகளின் அனுஷ்டானம். கீழே தந்துள்ள காரிகை காண்க.

जुहुयादग्नये स्वाहेति उदगाज्यं स्रुवेण तु ।
तेनैव जुहुयादाज्यं सोमायेति तु दक्षिणे ॥ [1-2-46]

6.(5) ப்ராயச் சித்த ஹோமம்

ப்ராணாயாமம் செய்து, **அன்வாதான ப்ரப்ருதி**-என்று தொடங்கி **ஸ்வாஹா** என்கிற வரை சொல்லி, ஒருஹோமம் ஸ்ருவத்தினால் நெய் எடுத்துச் செய்யவும்.

குறிப்பு:—6. (1) அக்னிக்கு அலங்காரம் அக்ஷதைகளால் செய்யப்படுகிறது.

6 (2) இத்ம ஹோமத்தின் போது ஒரு ஸமித்தை அனுயாஜத்திற்காக எடுத்து வைத்து, ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமம் செய்த பிறகு, **தேவேப்யஸ் ஸ்வாஹா** என்று அக்னியில் இடவேண்டும் என்பர். இதைச் சிலர் செய்வதில்லை.

6 (3) **ஆகார ஹோமம்**—ஆகாரம் என்பதற்கு தாரையாக விடுதல் என்பது பொருள். நெய்யைத் தாரையாக விடுவதனாலே இந்த ஹோமத்திற்கு இப்பெயர் வந்தது. இதை ஸ்ருவத்தினாலேயே செய்ய வேண்டும்.

6 (4) **அக்னீ ஷோமீய ஹோமம்**—இதில், அக்னி ஸோமன் என்ற இருவருக்கும் ஹோமம் செய்வதால் இதற்கு இப்பெயர் வந்தது. ஆஜ்யபாகம் என்பது, இதன் மற்றொரு பெயர். இதையும் ஸ்ருவத்தினால் தான் செய்ய வேண்டும்.

6 (5) ப்ராணாயாமம் செய்யாமலும் பிராயச்சித்த ஹோமம் சிலர் செய்கிறார்கள். அப்படியும் செய்யலாம். பூர்புவஸ்ஸ்வ: என்பதற்கு ரிஷி, தேவதை, சந்தஸ் இவைகளைச் சிலர் சொல்கிறார்கள்.

७. अथ अष्टौ प्रधानहोमाः

एकैकमपि होमं चतुर्गृहीतेन आज्येन जुहोति ।

चतुर्गृहीतं गृहीत्वा [स्रुवेणाज्यमादाय स्रुचि निधाय जुहुयात्]

१. **त्वमग्ने** इत्यस्य मन्त्रस्य आत्रेयः सुतंभरः ऋषिः । गायत्री छन्दः । अग्निर्देवता । विच्छिन्नाग्निसन्धान प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।

त्वया यज्ञं वि तन्वते ॥ [ऋ. ५. १३. ४.]

स्वाहा - अग्नये सप्रथसे इदं, न मम ।

२. **यो अग्नि**मित्यस्य मन्त्रस्य काण्वः मेधातिथिः ऋषिः । गायत्री छन्दः । अग्निर्देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

यो अग्निं देववीतये हविष्मान् आविवासति ।

तस्मै पावक मृळय ॥ [ऋ. १. १२. ९.]

स्वाहा - अग्नये पावकाय इदं, न मम ।

३. **तन्तुं तन्वन्** इत्यस्य देवाः ऋषयः । जगती छन्दः । अग्निर्देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

तन्तुं तन्वन् रजसो भानुमन्विहि ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृतान् ।

अनुल्बणं वयत जोगुवाम् अपो मनुर्भव जनया दैव्यं जनम् ॥

स्वाहा - अग्नये तन्तुमते इदं, न मम । [ऋ. १०. ५३. ६.]

४. **सप्त ते** इत्यस्य मन्त्रस्य वामदेवः ऋषिः । जगती छन्दः । अग्निर्देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वाः सप्त ऋषयः सप्त धाम प्रियाणि ।

सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरा पृणस्व घृतेन स्वाहा ॥

अग्नये सप्तवते इदं, न मम । [वाज. संहिता-१७-७९]

५. **त्वन्नो अग्ने** इत्यस्य मन्त्रस्य गौतमः वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्नीवरुणौ देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेळोऽव यासिसीष्ठाः ।

यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानः विश्वा द्वेषांसि प्र मुमुग्ध्यस्मत् ॥

स्वाहा - अग्नीवरुणाभ्यां इदं, न मम । [ऋ. ४. १. ४.]

६. **स त्वन्नो अग्ने** इत्यस्य. मन्त्रस्य गौतमः वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्नीवरुणौ देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

स त्वं नो अग्नेऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।

अव यक्ष्व नो वरुणं रराणो वीहि मृळीकं सुहवो न एधि ॥

स्वाहा - अग्नीवरुणाभ्यां इदं, न मम । [ऋ ४. १. ५.]

७. **मनोज्योति**रित्यस्य गौतमः वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । मनोज्योतिर्देवता - प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

मनोज्योतिर्जुषतामाज्यं मे विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधातु ।

या इष्टा उषसो या अनिष्टाः ताः सन्तनोमि हविषा घृतेन स्वाहा ॥

मनसे ज्योतिषे इदं, न मम । [आश्व. श्रौ. सू. मन्त्रः-२. ५. १४.]

८. **पुनस्त्वादित्याः** इति मन्त्रस्य गौतमः वामदेवः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । वसुनीथः अग्निर्देवता । प्रधानाज्यहोमे विनियोगः—

पुनस्त्वादित्याः रुद्रा वसवः समिन्धताम् पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः ।

घृतेन त्वं तन्वं वर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥

स्वाहा - वसुनीथाय अग्नये इदं, न मम । [वाज. संहिता-१२. ४४.]

ப்ரயோக விளக்கம்

(7) **எட்டு ப்ரதான ஹோமங்கள்.**

ஒவ்வொரு ஹோமத்தையும் நான்கு முறை எடுத்த நெய்யினால் செய்யவேண்டும். நான்கு முறை நெய்யை எடுத்துக் கொண்டு, **த்வமக்னே இத்யஸ்ய** என்று தொடங்கி **ஸ்வாஹா** என்கிற வரை சொல்லியவுடன் ஹோமம் செய்து, பிறகு, **அக்னயே ஸப்ரதஸே இதம் ந மம** என்று சொல்லி முடிக்க வேண்டும். இதே போல் மீதியுள்ள ஏழு ஹோமங்களையும் செய்யவும்.

குறிப்பு:—ஸ்ருக் என்ற பெரிய தர்வியின் (பலாச இலையின்) அடிப்பகுதியை மடக்கி அதைக் குழிவுடையதாகச் செய்து கொண்டு, இடது கை விரல்களால் பிடித்துக் கொண்டு, வலது கையால் ஸ்ருவம் என்ற சிறிய பலாச இலையாலே நெய்ப்பாத்ரத்தி லிருந்து **நான்கு தடவை** கொஞ்சம் கொஞ்சமாக நெய்யை எடுத்து இடது கையிலுள்ள ஸ்ருக்கில் விட்டு, ஸ்ருவத்தை நெய்ப் பாத்ரத் தின் மேல் வைத்துவிட்டு, இடது கையிலுள்ள ஸ்ருக்கை வலது கைக்கு மாற்றிக் கொண்டு, இடது கையால் நெய்ப் பாத்ரத்தைப் பிடித்துக்கொண்டு, பிறகு மந்த்ரத்தைச் சொல்லி, **ஸ்வாஹா** என்று சொல்லும்போது அக்னிமத்தியில் ஹோமம் செய்யவும். பிறகு **ந மம** என்பதைச் சொல்லவும். இதன் பின் வலது கையிலுள்ள ஸ்ருக்கைஇடது கையில் வாங்கிக் கொண்டு, முன் போல் ஸ்ருவத்தினுல் நான்கு முறை நெய்யை எடுத்து அதில் விட்டு, ஸ்ருவத்தை கீழே வைத்து, ஸ்ருக்கை வலது கையில் வாங்கி மந்திரம் சொல்லி ஹோமம் செய்யவேண்டும். இவ்வாறு ஏழு ஹோமங்களும் செய்யப்படவேண்டும்.

இரண்டாவது ஹோமத்தில் **அக்னயே பாவகாய** என்பதற்குப் பதிலாக **அக்னயே ஹவிஷ்மதே** என்று சிலர் சொல்கிருர்கள்.

சதுர் க்ருஹீதம்—நான்கு தடவை எடுக்கப்பட்டது. **ஸக்ருத் க்ருஹீதம்.** ஒரு தடவை எடுக்கப்பட்டது. இங்கு நெய்யைக் குறித்தது.

ஸப்த தே—மனோஜ்யோதி:— புனஸ்த்வாதித்யா: என்பவை ரிக்வேதமந்த்ரங்கள் அல்ல. அவைகள் இருக்குமிடங்கள் ஆங் காங்கே குறிப்பிடப்பட்டுள்ளன.

८. (१) अथ पञ्च प्रधानहोमाः, सकृद्गृहीतेनाज्येन (स्रुवेण)

१. अग्नये पवमानाय स्वाहा—अग्नये पवमानाय इदं न मम ।

२. अग्नये पावकाय स्वाहा—अग्नये पावकाय इदं न मम ।

३. अग्नये शुचये स्वाहा—अग्नये शुचये इदं न मम ।

४. अग्नये पथिकृते स्वाहा—अग्नये पथिकृते इदं न मम ।

५. अग्नये तन्तुमते स्वाहा—अग्नये तन्तुमते इदं न मम ।

८. (२) स्विष्टकृद्धोमः । सकृद्गृहीतेन आज्येन (स्रुवेण)

यदस्येत्यस्य मन्त्रस्य हिरण्यगर्भः ऋषिः । अतिधृतिः छन्दः । अग्निः स्विष्टकृत् देवता । स्विष्टकृद्होमे विनियोगः—

यदस्य कर्मणः अत्यरीरिचम् यद्वा न्यूनमिहाकरम् ।

अग्निष्टत् स्विष्टकृद् विद्वान् सर्वं स्विष्टं सुहुतं करोतु मे ॥

अग्नये स्विष्टकृते सुहुतहुते सर्वप्रायश्चित्ताहुतीनां कामानां समर्धयित्रे; सर्वान्नः कामान् समर्धय स्वाहा ॥

[आश्व. गृ. सू. मन्त्रः १. १०. २२]

उत्तरपुरस्तात् जुहोति; अग्नये स्विष्टकृते इदं, न मम ॥ अपः उपस्पृश्य—

ப்ரயோக விளக்கம்:

8 (1) **பிறகு செய்யப்படும் ஐந்து ப்ரதான ஹோமங்கள்:**

ஐந்து ஆஹுதிகள் ஸ்ருவத்தினுல் ஒரு தடவை எடுத்த நெய்யினுல் செய்யப் படவேண்டும். **அக்னயே** என்று தொடங்கி ஐந்தாவது மந்த்ரத்திலுள்ள **இதம்** என்ற வரை சொல்லி, ஒவ்வொரு மந்த்ரத்தின் முடிவிலும் **ஸ்வாஹா** என்று சொல்லும்போது ஹோமம் செய்யவேண்டும்.

ப்ரயோக விளக்கம்

8. (2) **ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமம்**

இது, ஸ்ருவத்தினுல் ஒரு தடவை எடுத்த நெய்யைக் கொண்டு செய்யப்பட வேண்டும். **மந்த்ரம் யதஸ்ய** என்பது.

யதஸ்ய என்று தொடங்கி, **ஸ்வாஹா** என்று சொல்லும்போது ஹோமம் செய்ய வேண்டும். ஹோமம் செய்தபின் ஜலத்தைத் தொடவும். **யதஸ்ய** என்பது ரிக்வேதத்தில் இல்லை. ஸூத்ரகாரர் ஆச்வலாயனர் தமது க்ருஹ்ய ஸூத்ரத்தில் கொடுத்திருக்கிருர்.

சிலர் இதையும் சதுர்க்ருஹீதமான நெய்யைக் கொண்டு ஸ்ருக்கிஞல் செய்கிருர்கள். வழக்கத்தை அனுசரிப்பது.

குறிப்பு :— उत्तरार्धात् सौविष्टकृतम् (1–10–20) என்ற ஆச்வலாயன க்ருஹ்ய ஸூத்ரத்திலிருந்து, ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமத்தை ப்ரதான ஹோமம் போல் செய்ய வேண்டும் என்று ஏற்படுகிறது. இங்கு முதலில் செய்த எட்டு ஹோமங்கள் சதுர் க்ருஹீதமான நெய்யினுலும், பிறகு செய்த ஐந்து ஹோமங்கள் ஸக்ருத்க்ருஹீதமான நெய்யினுலும் செய்யப்பட்டதால் இவ்விரண்டில் எதை அனுசரிப்பது என ஸந்தேஹம் எழலாம். தற்போது செய்யப்போகும் ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமத்திற்கு அடுத்து முன்ஞல் செய்யப் பட்டது, ஸக்ருத் க்ருஹீதமானதால் அதைப் பின்பற்றி ஸக்ருத் க்ருஹீதமாகச் சிலர் செய்கின்றனர். சதுர்க்ருஹீதமாகச் செய்தால் ஸக்ருத் க்ருஹீதம் அதில் அடங்கும் என்பது காரணமாக, சதுர் க்ருஹீதமாகவும் பலரால் இது செய்யப்படுகிறது. முத்து தீக்ஷிதர் சதுர் க்ருஹீதமாகச் செய்யச் சொல்லியிருக்கிருர்.

९. (१) अनुयाजसमिद्धोमः

पूर्णपात्रोपरिनिहितं अनुयाजसमिधमादाय—

वसुभ्यः स्वाहा - इति समिधमग्नौ निधाय, वसुभ्य इदं, न मम इत्युक्त्वा—

९. (२) इध्मरज्जुहोमः

इध्मरज्जुमादाय, ग्रन्थिं विस्रस्य आज्यप्लुतां कृत्वा, रुद्राय स्वाहा- अग्नौ निधाय, रुद्राय तन्तिचरायेदं, न मम। अप उपस्पृश्य-

९. (३) संस्रावहोमः

स्रुवेणाज्यं गृहीत्वा—

विश्वेभ्यः देवेभ्यः स्वाहा—हुत्वा—

विश्वेभ्यो देवेभ्यः संस्रावभागेभ्यः इदं, न मम।

९. (४) कर्त्रा क्रियमाणाः सप्त प्रायश्चित्तहोमाः ।

स्रुवेण सकृद्गृहीतेनाज्येन—

(१) **अयाश्चेत्यस्य** विमदः (वामदेवो वा) ऋषिः । पदपङ्क्तिः छन्दः । अयाः अग्निर्देवता । प्रायश्चित्तार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

अयाश्चाग्ने असि अनभिशस्तीश्च सत्यमित् त्वं अयाः असि ।

अयासा वयसा कृतः, अया सन् हव्यमूहिषे ।

अया नो धेहि भेषजं स्वाहा ।। [आश्व. श्रौ. सू–१. ११. ३.]

अग्नये अयासे इदं, न मम ।।

(२) **अतो देवा** इत्यस्य मेधातिथिः ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । देवाः देवताः । प्रायश्चित्तार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे ।

पृथिव्याः सप्त धामभिः ।। [ऋ. १. २२. १६.]

देवेभ्यः स्वाहाः - देवेभ्य इदं, न मम ।

(३) **इदं विष्णु**रित्यस्य मेधातिथिः ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । विष्णुर्देवता । प्रायश्चित्तार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् ।

समूळ्हमस्य पांसुरे ।। [ऋ. १. २२. १७.]

विष्णवे स्वाहा - विष्णवे इदं - न मम ।

व्याहृतीनां व्यस्तानां समस्तानां च विश्वामित्र-गौतम-अत्रि-भरद्वाजाः ऋषयः । गायत्री-उष्णिक्-अनुष्टुप्-बृहत्यः छन्दांसि । अग्नि-वायु-सूर्य-प्रजापतयो देवताः । प्रायश्चित्तार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

(४) ओम् भूः स्वाहा — अग्नये इदं न मम ।
(५) ओम् भुवः स्वाहा — वायवे इदं न मम ।
(६) ओम् स्वः स्वाहा — सूर्याय इदं न मम ।
(७) ओम् भुर्भुवस्स्वः स्वाहा — प्रजापतये इदं न मम ।

(५) ब्रह्मणा कर्तव्याः सप्त प्रायश्चित्ताहुतयः ।

ब्रह्मन्, सप्ताहुतीर्जुहुधि (अथवा होष्यामि) कर्तुः वाक्यम् ।

होष्यामि (अथवा जुहुधि) इति ब्रह्मणः प्रतिवचनम् । ब्रह्मा, ऋषिदेवताच्छन्दोवर्ज **अयाश्चे**त्यारभ्य **प्रजापतये इदम्** इत्येतदन्तं उक्त्वा प्रतिमन्त्रं जुहुयात् । कर्ता, न मम इति स्वस्वत्व-त्यागमात्रं कुर्यात् । अथवा ब्रह्मणा अन्वारब्धः स्वयमेव कुर्यात् । ब्रह्मा न भवति चेत् स्वयं कर्ता कुर्यात् ॥

होममन्त्राः

(१) अयाश्चाग्ने असि अनभिशस्तीश्च सत्यमित् त्वं अया असि । अयासा वयसा कृतः अया सन् हव्यमूहिषे ।

अया नो धेहि भेषजम् स्वाहा—अग्नये अयासे इदं, न मम ।

(२) अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याः सप्त धामभिः ॥ स्वाहा—देवेभ्यः इदं, न मम ।

(३) इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूळ्हमस्य पांसुरे ॥ स्वाहा—विष्णवे इदं, न मम ।

(४) ओम् भूः स्वाहा — अग्नये इदं न मम ।
(५) ओम् भुवः स्वाहा — वायवे इदं न मम ।
(६) ओम् स्वः स्वाहा — सूर्याय इदं न मम ।
(७) ओम् भूर्भुवःस्वः स्वाहा – प्रजापतये इदं न मम ।

ப்ரயோக விளக்கம்:

9. (1) அனுயாஜஹோமம்

பூர்ண பாத்ரத்தின் மேல் வைத்திருந்த அனுயாஜ ஸமித்தை எடுத்து, **வஸுப்ய: ஸ்வாஹா,** என்று அக்னியில் வைக்கவேண்டும். சிலர், **தேவேப்ய: ஸ்வாஹா, தேவேப்ய: இதம், ந மம** என்பர்.

குறிப்பு:-அனுயாஜ ஹோமம் செய்ய வேண்டாம் என்று உரையாசிரியர் நாராயணர் கூறுவர். 'अनुयाजसमिच्च न कार्या, विध्यभावात् ।' 4-6-4- பக்கம். 173; "गृह्येषु अनुयाजाभावात् अनुयाजसमित् न कार्या" என்பர் க்ருஹ்யரத்ன கண்டபூஷண நூலாசிரியர்.

ப்ரயோக விளக்கம்:

9. (2) இத்மரஜ்ஜு ஹோமம்

பூர்ண பாத்ரத்தின் மேல் வைத்திருந்த, இத்மம் கட்டிய கயிற்றை நன்ருக அவிழ்த்து அதன் மேல் நெய்யை விட்டு, **ருத்ராய ஸ்வாஹா** என்று சொல்லி அக்னியில் வைக்கவேண்டும்.

ப்ரயோக விளக்கம்

9. (3) ஸம்ஸ்ராவ ஹோமம்

ஸம்ஸ்ராவம் என்பதற்கு, எஞ்சியது என்பது பொருள். ஹோமம் செய்த பின் எஞ்சிய நெய்யை விச்வேதேவர்களுக்கு, **விச்வேப்ய: தேவேப்ய: ஸ்வாஹா** என்று சொல்லி ஹோமம் செய்யவேண்டும்.

குறிப்பு:- பூர்ணாஹுதியுட்பட எல்லா ஆஹுதிகளையும் செய்த பின் எஞ்சியிருப்பதைத்தான் விச்வேதேவர்களுக்குத் தரவேண்டுமாதலால் பூர்ணாஹுதிக்குப் பிறகு இதைச் செய்ய வேண்டும் என்பர் ப்ரயோக பாரிஜாத நூலாசிரியர். "पूर्णाहुतिं जुहुयात् । ...... तत: विश्वेभ्यो देवेभ्य इति संस्रावं हुत्वा" என்பது (பக்கம் 66) அவர் வாக்யம். ஆனல் அனுஷ்டானம் இங்கு தந்திருப்பது போல்தான் உள்ளது.

ப்ரயோக விளக்கம்:

9. (4) **கர்த்தா செய்யும் ஏழு ப்ராயச்சித்த ஹோமங்கள்**

ஸ்ருவத்தினுல் நெய்யை எடுத்து, **அயா: ச** என்று தொடங்கி **ஓம் பூர்புவஸ்ஸ்வ: ஸ்வாஹா** என்கிற வரையுள்ள ஏழு மந்த்ரங்களைச் சொல்லி ஏழு ஹோமங்கள் செய்யப்பட வேண்டும்.

குறிப்பு:—அயா: ச என்பது ரிக்வேதத்தில் இல்லை. க்ருஹ்ய-ச்ரௌத-ஸூத்ரகாரர்கள் பலரும் கொடுத்திருக்கிருர்கள். வேதங்களில் மைத்ராயணீ ஸம்ஹிதையில் இந்த மந்த்ரம் நல்ல பாடத்துடன் காணப்படுகிறது.

"अयाश्चाग्नेऽस्यनभिशस्तिश्च सत्यमित्त्वमया असि । अयाः सन् मनसा कृत्तोऽयाः सन् हव्यमूहिषेऽया नो धेहि भेषजँ स्वाहा" [मैत्रायणीसंहिता १-४-३] இந்த ஏழு ஹோமங்களையும் விதிக்கும் ஸூத்ரத்தில் ஆச்வலாயனர் இம்மந்த்ரத்தை முற்றிலும் கொடுத்திருக்கிருர்.

"अयाश्चाग्ने......अतो देवा अवन्तु न इति द्वाभ्यां व्याहृतिभिश्च...स्वाहेति॥" [आश्व.श्रौ. सू. १-११-१३] "स्थाल्याः स्रुवेणादाय सर्वप्रायश्चित्तानि जुहुयात् स्वाहाकारान्तैः मन्त्रैः ।" [आश्व. श्रौ. सू. १-११-१०] என்ற ஸூத்ரத்தில் ஸ்ருவத்தால் ஹோமம் செய்வதையும் விதிக்கிருர். ஹோமம் செய்யும்போது **அக்னயே அயஸே** என்றுதான் சொல்லுகிருர்கள். உண்மையில் **அக்னயே அயாஸே** என்று சொல்வதுதான் நலம். **ப்ர பா** ..பக்கம் 65 **காண்க. அய:** என்ற பதத்திற்கு நான்காம் வேற்றுமை **அயஸே** எனவரும். இங்கு அக்னிக்கு விசேஷணம் **அயா:** என்பது. இதற்கு **அயாஸே** என்பது தான் நான்காம் வேற்றுமை ரூபம். **அயஸே** என்பது அல்ல. அவரவர் தம்தமது விருப்பப்படி உச்சரிப்பது. இந்த மந்த்ரத்தில் **க்ருத:** என்பதற்குப் பின்வரும் **அயா** என்பதையும், **அயா நோ** என்பதில் உள்ள **அயா** என்பதையும் விஸர்க்கம் இன்றிச் சொல்ல வேண்டும் என்பது ஹரதத்தர் வ்யாக்யானக்கருத்து. ஸூத்ர மந்த்ரமாதலால் ஏகச்ருதியில் சொல்லலாம். अयाश्च என்பதற்கு, वामदेवः ऋषिः என்பர் சிலர்.

ப்ரயோக விளக்கம்

9. (5) **ப்ரஹ்மா செய்ய வேண்டிய ஏழு ஹோமங்கள்:**

முன் கூறிய மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி, தேவதை, சந்தஸ் சொல்லாமல் மந்த்ரங்களை மாத்திரம் சொல்லி, ஸ்ருவத்தினுல் நெய்யை எடுத்து ப்ரஹ்மா ஹோமம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:—கர்த்தா ப்ரஹ்மாவைப் பார்த்து, **ப்ரஹ்மன், ஸப்த ஆஹுதீர் ஜுஹுதி**(ஏழு ஹோமங்களைச் செய்யுங்கள் எனவேண்ட)

ப்ரஹ்மா, ஹோஷ்யாமி என்று சொல்லி ஹோமம் செய்வர். ப்ரஹ்மா இந்த ஹோமம் செய்ய, தம் இடத்தை விட்டு அக்னிக்கு வடகிழக்கில் உட்கார்ந்து ஹோமம் செய்யவேண்டும் என க்ருஹ்ய பரிசிஷ்டம் கூறும். "[कर्तारं] परीत्य प्रागुदीच्यां अवस्थाय जुहुयात्" । பக்கம் 212. ப்ரயோக பாரிஜாதம் ப்ரஹ்மா, வடமேற்கில் உட்கார வேண்டும் என்று கூறுகிறது. 'अनन्तरं ब्रह्मा कर्तारं परीत्य वायव्यदेशे स्थित्वा अयाश्चेत्यादिसप्ताहुतीर्जुहुयात्' பக்கம். 65.

ப்ரஹ்மா தாம் முதலில் உட்கார்ந்த இடத்திலிருந்தே ஹோமம் செய்வதும் தற்போது வழக்கத்திலிருக்கிறது.

ப்ரஹ்மா ஹோமம் செய்யும் போது ஒவ்வொரு ஹோமத்திற்கும் ஸ்வாஹா வரை மந்த்ரங்களை அவர் சொல்ல, ந மம என்பதை கர்த்தா சொல்லவேண்டும்.

ப்ரஹ்மா ஹோமம் செய்ய முடியாதவராக இருந்தால் கர்த்தா ப்ரஹ்மன் ஸப்தாஹுதீர் ஹோஷ்யாமி என வேண்ட, ப்ரஹ்மா ஜுஹுதி என அனுமதி தருவர். ப்ரஹ்மா தர்ப்பத்தால் கர்த்தாவை ஸ்பர்சித்துக் கொண்டிருக்க, கர்த்தாவே மந்த்ரங்களைச் சொல்லி ஹோமம் செய்யவேண்டும்.

ப்ரஹ்மா வரிக்கப்படாமல் இருந்தாலும் கர்த்தாவே இவற்றைச் செய்ய வேண்டும். ப்ரஹ்மா செய்ய வேண்டிய கார்யங்களை வரிசைப்படுத்திக் கூறும் நாராயணர் வாக்யத்தைக் கவனிக்க.

निरसनोपवेशने, ब्रह्मजपः, सर्वप्रायश्चित्तानि संस्थाजपश्चेति पञ्च ब्रह्मणो भवन्तीति उक्तम् । तत्र एवं क्रमः —

१. पूर्वं कर्ता सर्वप्रायश्चित्तानि जुहोति ।
२. ततो ब्रह्मा सर्वप्रायश्चित्तानि जुहुयात् ।
३. ततः कर्ता पूर्णपात्रं निनयति ।
४. ततः कर्ता संस्थाजपेनोपतिष्ठते ।
५. ततः ब्रह्मा उपतिष्ठते ।
६. ततः कर्ता परिसमूहनपर्युक्षणे (करोति) ।

अभ्युक्षणं च, (१) आपोऽस्मान्, (२) इदमापः, (३) सुमित्र्या नः इत्येतैः मन्त्रैः ; आश्व. गृह्यव्याख्या. 1-10-24. பக்கம். 41.

१०. ज्ञाताज्ञातदोषनिर्हरणार्थहोमाः

प्राणानायम्य, ज्ञाताज्ञातदोषनिर्हरणार्थं अनाज्ञातत्रयं होष्यामि । (स्रुवेण सकृद्गृहीतेनाज्येन) ।

अनाज्ञातं, पुरुषसंमितः इत्यनयोर्मन्त्रयोः हिरण्यगर्भः ऋषिः त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । ज्ञाताज्ञातदोषनिर्हरणार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

अनाज्ञातं यदाज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु ।

अग्ने तदस्य कल्पय त्वं हि वेत्थ यथातथम् ॥

[आप. श्रौ. ३. १२. १. ७; तै. ब्रा. ३.७.११]

स्वाहा - अग्नय इदं, न मम ।

पुरुषसंमितो यज्ञः यज्ञः पुरुषसंमितः ।

अग्ने तदस्य कल्पय त्वं हि वेत्थ यथातथम् ॥

[आप. श्रौत. ३. १२. १. ८; तै. ब्रा. ३. ७. ११.]

स्वाहा - अग्नय इदं, न मम ।

३. **यत्पाकत्रा** इत्यस्य मन्त्रस्य त्रितः ऋषिः। त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निर्देवता । ज्ञाताज्ञातदोषनिर्हरणार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

यत्पाकत्रा मनसा दीनदक्षाः न यज्ञस्य मन्वते मर्त्यासः ।

अग्निष्टद् होता क्रतुविद् विजानन् यजिष्ठो देवाँ ऋतुशो यजाति ॥

[आपस्तम्बश्रौत. सू. ३. १२. १.९; ऋ. १०. २. ५; तै. ब्रा. ३.७.११.]

स्वाहा—अग्नय इदं, न मम ।

ப்ரயோக விளக்கம்:

(10) ஜ்ஞாதாஜ்ஞாத தோஷ நிர்ஹரணார்த்தஹோமம்

தெரிந்தும் தெரியாமலும் நேர்ந்த தோஷங்களைப் போக்குவதற்கான ஹோமங்கள். இவற்றையும் ஸ்ருவத்தினால் ஒரு தடவை நெய் எடுத்துச் செய்ய வேண்டும். (1) ப்ராணாயாமம் செய்து **ஜ்ஞாத ஜ்ஞாத......ஸ்வாஹா** என்கிற வரை சொல்லி முதல் ஹோமம். (2) **புருஷஸம்மித: .... ஸ்வாஹா** என்கிற வரை சொல்லி இரண்டாவது ஹோமம். (3) **யத் பாகத்ரா** என்று தொடங்கி **ஸ்வாஹா** என்கிற வரையில் சொல்லி மூன்றாவது ஹோமம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:— இந்த மூன்று ஹோமங்களை ஆச்வலாயனரோ, பரிசிஷ்டம் எழுதியவரோ, (பக்கம் 212) காரிகை எழுதியவரோ (பக்கம் 268) சொல்லவில்லை. ஆபஸ்தம்பர் தமது ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில் பன்னிரண்டாவது கண்டிகையில் (பக்கம் 111 கிரந்தப் பதிப்பு) முதல் ஸூத்ரத்தில் இந்த மூன்றினையும் 7, 8, 9-ஆவது மந்த்ரங்களாகக் கொடுத்திருக்கிறார். யஜுர்வேதிகள் (ஆபஸ்தம்பிகள்) அக்னி ஸந்தான ஹோமத்தில் இந்த மூன்று ஹோமங்களை இரண்டு முறை செய்கிறார்கள். ரிக்வேதிகளுக்காக, ப்ரயோக பாரிஜாதம் என்ற நூல் எழுதிய ந்ருஸிம்ஹஸூரி என்பவர், ' ततो ब्रह्मा मन्त्रविपर्यासादिनियतनिमित्ते प्राप्ते कारिकोक्त-यद्वो इति मन्त्रेण, यथाचारम् आपस्तम्बकल्पोक्तेनानाज्ञातमिति मन्त्रेण च आज्याहुतीर्जुहुयात् '' (பக்கம் 49-50) என்று கூறுகிறார்.

மந்த்ரத்தில் மாறுதல் முதலான குற்றம் ஏற்படும்போது காரிகை கூறிய **யத் வோ** என்ற மந்த்ர ஹோமத்தையும், அனுஷ்டானத்தில் வந்துள்ள ஆபஸ்தம்பர் கூறிய **அநாஜ்ஞாதம்** என்ற மூன்று ஹோமங்களையும் **ப்ரஹ்மா** செய்யவேண்டுமென்பது இதன் கருத்து.

ஆச்வலாயனர் தமது ச்ரௌதஸூத்ரத்தில் மேற் சொன்ன குற்றங்கள் நீங்க 3-13-18 ஸூத்ரத்தில் (பக்கம் 152) **யத் வோ தேவா:** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி ஹோமம் செய்யச் சொல்லியிருப்பதால், அந்த ஹோமம் ஒன்றே போதுமானது. **அயா: ச** என்று ஏழு ப்ராயசித்த ஹோமங்கள் ஏற்கனவே செய்யப்பட்டுள்ளன. **ஆசாரத்தால் வந்தது** என்ற காரணத்தைக்காட்டி அனாஜ்ஞாத மூன்றுஹோமங்களை செய்யச்சொல்லவேண்டியதில்லை. சிஷ்டர்கள் பலரின் ஆசாரத்திலும் இந்த மூன்று ஹோமங்கள் இல்லாததால் முத்துதீக்ஷிதரும் தமது நூலில் இவற்றைத்தரவில்லை. லகு ஆச்வலாயன ஸ்ம்ருதி இந்த மூன்று ஹோமங்களைச் செய்யச் சொல்லியிருந்தாலும், அதில் சிஷ்டர்கள் ஆதரவு காட்டவில்லை.

अनाज्ञातमिति द्वाभ्यां ज्ञाताज्ञातनिवृत्तये ।
सर्वत्रापि हि चैवं स्यात् विधिरेष उदाहृतः ॥
यत्पाकत्रेति मन्त्रेण......[लघु-आश्वलायनस्मृतिः २.६४.६५.]

ரிக்வேதிகளுக்குத் தேவையில்லாதவைகளும் ப்ரயோகத்தில் நுழைகின்றன என்பதற்கு இதுவும் ஓர் உதாஹரணம். இது தரப்படா விட்டால், குறை ஏற்பட்டு விடலாம் என்று நினைப்பவர்களைக் கருதி இங்கு இவை தரப்பட்டன.

११. (१) स्वरवर्णादिविपर्यासप्रायश्चित्तहोमः

ओम्, अस्मिन् विच्छिन्न-औपासन-अग्निसन्धानहोम-कर्मणि मध्येसम्भावितमन्त्रतन्त्रक्रियाकाललोप-स्वर - वर्ण - विधिविर्यास-द्रव्यविपर्यास-न्यूनातिरेकादि-सर्वदोषप्रायश्चित्तार्थं **यद्वो देवाः** इत्येकां आहुतिं होष्यामि ।

यद्वो देवा इत्यस्य अभितपाः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । मरुतो देवताः । सर्वाघौघनिर्हरणार्थे प्रायश्चितार्थे आज्यहोमे विनियोगः—

यद्वो देवा अतिपातयानि वाचा च प्रयुती देवहेळनम् ।

अरायो अस्माँ अभिदुच्छुनायते अन्यत्रास्मन्मरुतः तन्निधेतन स्वाहा ॥

[तै. ब्रा. ३. ७. ११. २; आश्व. श्रौ. सू. ३. १३. १८.]

मरुद्भ्यः इदं, न मम ॥

ओं भूर्भुवस्स्वः स्वाहा—प्रजापतये इदम् , न मम ।

११. (२) कर्मसाद्गुण्यहोमः (स्रुवेण)

ओम् कर्मसाद्गुण्यार्थं केशवादिहोमं करिष्ये ॥
ओम् केशवाय स्वाहा — केशवाय इदं न मम ।
ओम् नारायणाय स्वाहा — नारायणाय इदं न मम ।

ओम् माधवाय स्वाहा — माधवाय इदं न मम।
ओम् गोविन्दाय स्वाहा — गोविन्दाय इदं न मम।
ओम् विष्णवे स्वाहा — विष्णवे इदं न मम।
ओम् मधुसूदनाय स्वाहा — मधुसूदनाय इदं न मम।
ओम् त्रिविक्रमाय स्वाहा — त्रिविक्रमाय इदं न मम।
ओम् वामनाय स्वाहा — वामनाय इदं न मम।
ओम् श्रीधराय स्वाहा — श्रीधराय इदं न मम।
ओम् हृषीकेशाय स्वाहा — हृषीकेशाय इदं न मम।
ओम् पद्मनाभाय स्वाहा — पद्मनाभाय इदं न मम।
ओम् दामोदराय स्वाहा — दामोदराय इदं न मम।
ओम् श्रीविष्णवे स्वाहा —श्रीविष्णवे परमात्मने इदं न मम।

ப்ரயோக விளக்கம்

11. (1) மந்த்ரங்கள், த்ரவ்யங்கள், அனுஷ்டானங்கள் இவைகளில் ஏற்படும் எல்லா வகையான குற்றங்களும் நீங்க, **யத் வோ தேவா:** என்று தொடங்கி ஸ்வாஹா வரையுள்ள மந்த்ரத்தைச் சொல்லி மருத்துக்கள் என்ற தேவர்களுக்கு ஸ்ருவத்தினுல் ஒரு ஹோமம் செய்யவேண்டும்.

குறிப்பு: இந்த ஒரு ஹோமத்தைத்தான் பிராயச்சித்தமாக ஆச்வலாயனர் விதித்தார். கந்தாடை ஸுப்ரஹ்மண்ய சாஸ்திரி என்பவர் தமது ப்ரயோக நூலில் முதலில் யத் வோ தேவா: என்ற ஹோமத்தையும், பிறகு அனுஜ்ஞாத ஹோமங்கள் மூன்றையும் செய்யும்படி சொல்லியிருக்கிறர். ப்ரயோக பாரிஜாத நூலாசிரியர் கூறிய முறையும் இதுதான்.

ப்ரயோக விளக்கம்:

11 (2) **கர்மா நல்ல குணம் (பலன்) உடையதாக வேண்டுமென்று கேசவாதி ஹோமம் செய்தல்.**

ஒம் என்று தொடங்கி **விஷ்ணவே ஸ்வாஹா** வரை சொல்லி பதின்மூன்று ஹோமங்கள் செய்யப்படவேண்டும்.

குறிப்பு: இந்த பதின்மூன்று ஹோமங்களை ஸூத்ரகாரர் விதிக்கவில்லை. ப்ரயோககாரர்கள் இதைத் தமது நூல்களில்

தரவில்லை. இந்த ஹோமம் செய்வதற்கான ப்ரமாணத்தை ப்ரயோக பாரிஜாதகாரர் ஸ்ம்ருதி சந்த்ரிகை என்ற நூலிலிருந்து காட்டுகிறார்.

प्रमादात्कुर्वतां कर्मप्रच्यवेताध्वरेषु यत्। स्मरणादेव तद्विष्णोः संपूर्णं स्यादितिश्रुतिः जुहोति जपतीति प्रायश्चित्ते ब्रह्माणम् इति [பக்கம். 51.]

"யாகத்தில் ஏற்படும் குறை நீங்க விஷ்ணுமந்த்ர ஸ்மரணம், ஜபம், விஷ்ணுமந்த்ரங்களைச் சொல்லி ஹோமம் இவைகளைச் செய்ய வேண்டும்" என்பது இதன் கருத்து.

१२. अथ पूर्णाहुतिः

धामन् ते इत्यस्य वामदेवः ऋषिः। जगती छन्दः। आपो देवताः—पूर्णाहुतिहोमे विनियोगः—

धामन् ते विश्वं भुवनमधि श्रितम् अन्तः समुद्रे हृद्य१न्तरायुषि।
अपामनीके समिथे य आभृतः तमश्याम मधुमन्तं त ऊर्मिम्॥

स्वाहा - अद्भ्यः इदं, न मम। [ऋ. ४. ५८. ११.]

आज्यं सर्वं हुत्वा - आज्यपात्रं उत्तरतो निधाय, अग्निं परिसमुह्य, पर्युक्ष्य—

ப்ரயோக விளக்கம்

12. பூர்ணாஹுதி

தாமன் தே தொடங்கி **ஸ்வாஹா** வரை சொல்லி, வலது கையில் தர்வி ஸ்ருவம் இரண்டையும் சேர்த்துப் பிடித்துக் கொண்டு, இடது கையில் நெய்ப்பாத்திரத்தை எடுத்து, நெய் முற்றிலும் தர்வியில் விழும்படி செய்து, ஹோமம் செய்யவேண்டும். நெய்தாரை கோது மையின் கனத்தில் இருக்க வேண்டும். ஹோமம் செய்தபின் பாத்ரத்தை வடக்கில் வைக்க. அக்னிக்கு பரிஸமூஹனம் பர்யு க்ஷணம் இரண்டும் செய்ய.

குறிப்பு:—ச்ரௌத கர்மாவான **அக்னியாதானத்திற்கு** அங்க மாக, **पूर्णाहुतिं जुहुयात्** என பூர்ணாஹுதி விதிக்கப்பட்டிருக்கிறது.

पूर्णाहुतिं जुहोति । सर्वं वै पूर्णाहुतिः । सर्वमेवाप्नोति । [तै. ब्रा. ३. ८. १०. ५] அதை க்ருஹ்யகர்மாவான அக்னிஸந்தானத்தில் கொண்டுவந்திருக்கிருர்கள். யஜமானனுடைய ஸர்வ காமனைகளையும் பூர்த்தி செய்வதால் இது, இப்பெயர்பெற்றது. ஸ் கில் **ர்ணமாக** நெய்விடுவதாலும் இப்பெயர் வந்ததென்பர். பன்னிரண்டுமுறை ஸ்ருவத்தால் நெய் எடுத்து ஸ்ருக்கில் விட்டுச் செய்வதாலும் இதற்கு இப்பெயர் உண்டு. நெய் முழுவதையும் ஹோமம் செய்யாமல் சிறிது மிச்சம் வைத்து அதை ப்ரஹ்மாவிற்கு தக்ஷிணையாகத் தரவேண்டும் என்பர். **कर्मप्रपूरणीं भद्रद्रव्यदां पूर्णाहुतिं जुहुयात्** என்பது **ப்ர. பா.** விளக்கம். பக்கம்.66. வரி. 7. **தாமன் தே** என்ற ரிக்குள்ள ஸூக்தம் முழுவதையும் சொல்லி ஹோமம் செய்ய வேண்டும் என்பர் சிலர்.

சதபதப்ராஹ்மணம் பூர்ணாஹுதியை ப்ராயச்சித்த ஆஹுதியாகச் சொல்கிறது.

यस्य धर्मो विदीयते तत्र प्रायश्चित्तिः । पूर्णाहुतिं जुहोति । अद्भ्यः स्वाहेति । आपो वै सर्वेषां देवानामायतनम् । तत्सर्वाभिरेव देवताभिः भिषज्यति यत् किञ्च विवृढं(न्यूनं) यज्ञस्य । [श. ब्रा. १४. ३. २. १३]

१३. पूर्णपात्रनिनयनं प्रोक्षणं च

वरुणाय नमः—सकलाराधनैस्स्वर्चितम् - इति अक्षतान् विकीर्य, वरुणपात्रमादाय, पुरतो बर्हिषि निधाय, अभिमृशन्—(पात्रं स्पृशन्)—

१. पूर्णमसि पूर्णं मे भूयाः ।

२. सुपूर्णमसि सुपूर्णं मे भूयाः ।

३. सदसि सन्मे भूयाः ।

४. सर्वमसि सर्वं मे भूयाः ।

५. अक्षितिरसि मा मे क्षेष्ठाः । [आश्व. श्रौ. सूत्रमन्त्रः १.११.६.]

इत्यभिमन्त्र्य (जपित्वा)—

१. प्राच्यां दिशि देवाः ऋत्विजो मार्जयन्ताम् ।
२. दक्षिणस्यां दिशि मासाः पितरो मार्जयन्ताम् ।
३. प्रतीच्यां दिशि गृहाः पशवो मार्जयन्ताम् ।
४. उदीच्यां दिशि आपः ओषधयो वनस्पतयो मार्जयन्ताम् ।
५. ऊर्ध्वायां दिशि यज्ञः संवत्सरः प्रजापतिः मार्जयतां मार्जयन्तां इति वा । [आश्व. श्रौ. सू. १. ११. ७.]

इति पञ्चसु दिक्षु कुशाग्रैः यथाक्रमं जलं निनीय, वामभागस्थितपत्न्यञ्जलौ बर्हिः निधाय, एतान् (वक्ष्यमाणान्) मन्त्रान् कथयन् पूर्णपात्रावशिष्टं जलं निनयेत् ।

१. माऽहं प्रजां परासिचम् या नः सयावरी(ः) स्थन ।
समुद्रे वो निनयानि स्वं पाथो अपीथ ॥
[आश्व. श्रौ. सू. मन्त्रः १. ११. ८. पृ. ३४. ६. १२. ११.]

२. आपो अस्मान् मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु ।
विश्वं हि रिप्रं प्रवहन्ति देवीः उदिदाभ्यः शुचिरा पूत एमि ॥
[ऋ. १०. १७. १०.]

३. इदमापः प्र वहत यत्किं च दुरितं मयि ।
यद्वाहमभि दुद्रोह यद्वा शेप उतानृतम् ॥ [ऋ.१.२३.२२.]

४. सुमित्र्या न आपः ओषधयस्सन्तु । दुर्मित्र्याः तस्मै सन्तु ।
योऽस्मान् द्वेष्टि, यं च वयं द्विष्मः ॥
[आश्व. श्रौ. सू. मन्त्रः ३. ५. २. पृ. १२१.]

इति । सा तत् तीर्थं भूमौ निषिञ्चेत् । भूमौ निनीतेन जलेन कर्ता आत्मानं पत्नीं परिवारांश्च शिरसि प्रोक्षेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

13. பூர்ணபாத்ர ஜலத்தை தர்ப்பத்தின்மேல் சேர்த்தலும் ப்ரோக்ஷித்தலும்.

வருணாய நம: ஸகலாராதனை: ஸ்வர்ச்சிதம் என்று பூர்ண பாத்ரத்தில் அக்ஷதை சேர்த்து, கர்த்தா தன் எதிரில் தர்ப்பத்தின் மேல் வைத்து, பாத்ரத்தை வலது கையால் ஸ்பர்சித்துக் கொண்டு **பூர்ணமஸி** என்று **மா மே க்ஷேஷ்டா:** என்கிறவரை சொல்லி அபிமந்த்ரிக்கவேண்டும். இந்த மந்த்ரங்களைச் சொல்லி பூர்ண பாத்ரத்தில் தீர்த்தம் சேர்க்கவேண்டும் என்று சிலர் சொல்வதற்கு ஆதாரம் காணப்படவில்லை.

பிறகு, **ப்ராச்யாம் திசி** என்று ஐந்து மந்த்ரங்களைச் சொல்லி ஒவ்வொரு திசையிலும் ஜலத்தை எடுத்து தர்ப்பத்தின் மேல்விட்டு, பாத்ரத்தில் மிஞ்சியுள்ள ஜலத்தைக் கர்த்தா தனக்கு இடது பக்கத்தில் இருக்கும் பத்னியின் கையில் தர்ப்பத்தைவைத்து, (1) **மாஹம்** (2) **ஆப: அஸ்மான்** (3) **இதமாப:** (4) **ஸுமித்ர்யா:** என்ற நான்கு ரிக்குகளையும் சொல்லி, விடவேண்டும். பத்னி அந்த தீர்த்தத்தை கீழேவிட, தரையில் விடப்பட்ட தீர்த்தத்தைத் தொட்டு கர்த்தா தன் சிரஸ்ஸிலும் பத்னியின் சிரஸ்ஸிலும் ப்ரோக்ஷிக்கவேண்டும்.

குறிப்பு:—बर्हिषि पूर्णपात्रं निनयेत् । एषोऽवभृथः [१.१० २३-२४] என்று, பூர்ணபாத்ரத்தை அவப்ருதமாக ஆச்வலாயனர் குறிப்பிடுவதால் அவப்ருதஸ்நானத்திலும் ப்ரோக்ஷணத்திலும் விதித்துள்ள **ஆபோ அஸ்மான், இதமாப:, ஸுமித்ர்யா:** என்ற மூன்று ரிக்குகளையும் ப்ரயோக காரர்கள் ப்ரோக்ஷணத்திற்காகச் சேர்த்திருக்கின்றனர்.

तत आचम्य आप्लवन्तः, आपो अस्मान् मातरः शुन्धयन्तु, इदमापः प्रवहत, सुमित्र्या न आप ओषधयः सन्त्विति ॥ [आश्व. श्रौ. सू. ६. १३-१५ பக்கம். 277.]

பூர்ண பாத்ர தீர்த்தத்தை **மா ஹம் ப்ரஜாம்** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி பத்னி கையில் சேர்க்கவேண்டும் என்பதை ச்ரௌதத்தில் சொல்லியிருக்கிறார். ஸூத்ரம்:—

अथास्याः उत्तानमञ्जलिमधस्ताद्योक्त्रस्य निधाय आत्मनश्च सव्यम्, पूर्णपात्रं निनयन्वाचयेत्, मा हं प्रजां परासिचं या नः सयावरी स्थन । समुद्रे वो निनयानि स्वं पाथो अपीथेति (१.११.८. பக்கம். 34.)

இரண்டு ஸூத்ரங்களில் கொடுத்த மந்த்ரங்களும் ப்ரோக்ஷணத்தில் உபயோகிக்கப்படுகின்றன. **माहं प्रजां** என்பதை, **பரிசிஷ்டமும்** நாராயண வ்யாக்யானமும் தரவில்லை. இந்த நான்கு மந்த்ரங்களைச் சொல்லும் வரிசையையும் சிலர் மாற்றியிருக்கிறார்கள். **மா ஹம்** என்பதை ப்ரயோகபாரிஜாதமும் வேறு சிலரும் முடிவில் சொல்கிறார்கள். **காரிகை** சொன்ன வரிசையில் இங்கு மந்த்ரங்கள் தரப்பட்டுள்ளன.

"**अवभृथरूपं पापक्षयकरं पूर्णपात्रजलमार्जनं कुर्यात्- प्र-पा** [பக்கம். 66. வரி, 25] என விளக்குகிறது. **सयावरीः** என விஸர்க்கத்துடனும் பாடம் காணப்படுகிறது.

१४. ब्रह्मोद्वासनम्

ब्रह्मन्, वरं ते ददामि । ब्रह्मणे नमः । सकलाराधनैः स्वर्चितम्—इति अक्षतान् समर्प्य तांबूलं दक्षिणां च दद्यात् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

14 ப்ரஹ்மோத்வாஸனம்

ப்ரஹ்மன் என்று தொடங்கி **ஸ்வர்ச்சிதம்** வரை சொல்லி, ப்ரஹ்மாவிற்கு அக்ஷதை சேர்த்து, தாம்பூலம் தக்ஷிணை தரவும்.

குறிப்பு :—ஔபாஸனத்தில் ப்ரஹ்மா தேவையில்லாததால் அவரை உத்வாஸனம் செய்துவிட வேண்டும். உபஸ்தான மந்த்ரமான **ஓம் ச மே** என்பதைக் கர்த்தா சொன்னவுடன், ப்ரஹ்மாவும் சொல்லவேண்டும். இதற்கு **ஸம்ஸதாஜபம்** எனப் பெயர். அவரது ஐந்தாவது கடமையான இதை அவர் செய்யாமலிருக்கும் போதே உத்வாஸனம் செய்வது அனுஷ்டானத்தில் இருக்கிறது. உபஸ்தானம் ஔபாஸன முடிவில் செய்யப்படுகிறது.

அக்னி ஸந்தான அங்கமாக உபஸ்தானத்தை ப்ரயோக பாரிஜாதகாரர் கூறியிருக்கிறார்.

अथाग्निं,ओञ्च मे इति संस्थाजपेनोपतिष्ठते । ततो ब्रह्मा च । अथ कर्ता अग्नेः परिसमूहन-पर्युक्षणे कुर्यात् । एतदेवान्येषु स्थालीपाकवत्सु कर्मस्विति [ப்ர: பா. பக்கம். 52, வரி. 7-8].

அவர் கருத்து : ச்ரௌதத்திலுள்ள அக்னி ஆதானம் போல் க்ருஹ்யமான அக்னிஸந்தானமும் ப்ரதான கர்மாவாக உள்ளது. இதற்குப் பலன் அக்னி ஸித்தி. ஸித்தமான அக்னியில் ஔபாஸன ஸ்தாலீபாகாதிகளின் ஹோமங்கள் செய்யப்படுகின்றன. அக்னி ஸித்திக்கு அதன் கடைசி அங்கமாக, கர்த்தா செய்யும் உபஸ்தானம், ப்ரஹ்மா செய்யும் ஸம்ஸ்தா ஜபம் என இவ்விரண்டும் செய்து முடிக்கப்பட வேண்டும். இது காரணமாகவே ப்ரயோகபாரிஜாத காரர் அக்னிஸந்தான உபஸ்தானத்திற்கு வேறு மந்த்ரங்களையும், ஔபாஸன உபஸ்தானங்களுக்கு வேறு மந்த்ரங்களையும் கொடுத்திருக்கிறார். **ஓம் ச மே** என்பது அக்னிஸந்தான உபஸ்தானத்திற்கு மாத்ரமே தரப்பட்டுள்ளது. அவருடைய அபிப்ராயம் சரியானதெனப் புலப்படுகிறது. சிஷ்டர்கள் இதைப்பற்றி விமர்சித்து தீர்மானிக்கலாம். க்ருஹஸ்தர்கள் தம் தமது வழக்கத்தையும் பின் பற்றலாம்.

தற்போது, அக்னியுபஸ்தானம், ஔபாஸன உபஸ்தானம் இரண்டையும் சேர்த்து ஔபாஸன முடிவில் செய்கிறார்கள். மந்த்ரங்களிலும் வேறுபாடு இல்லை. இம்முறையைப் பின்பற்றியே இங்கு ப்ரயோகம் தரப்பட்டுள்ளது.

ஔபாஸனத்தின் முடிவில் ஸம்ஸ்தா ஜபம் செய்த பிறகு ப்ரஹ்மோத்வாஸனம் செய்யலாம் என்பது சில சிஷ்டர்களின் அபிப்ராயம்.

ப்ர. பாரிஜாதம் கொடுத்துள்ள உபஸ்தான மந்த்ரங்களின் ப்ரதீகங்கள் மாத்ரம் தரப்படுகின்றன:—

(अ) அக்னிஸந்தானோபஸ்தானமந்த்ரங்கள். (१) अग्ने त्वं नो अन्तमः (२) स नो बोधि. [५.२४.१-२] (३) ओं च मे [आ.श्रौ.सू.१.११.१५] [ப்ர. பா. பக்கம். 67.]

(आ) காலை ஔபாஸன உபஸ்தானமந்த்ரங்கள்: (१) सूर्यो नो दिवः [ऋ. १०. १५८. १] (२) उदुत्यम् [ऋ. १. ५०. १] (३) चित्रं देवानां [ऋ. १. ११५. १] (४) नमो मित्रस्य [ऋ. १०. ३७. १] प्रजापते नत्वेतानि [ऋ. १०. १२१. १०.] ப்ர. பா. பக்கம். 405.

(इ) ஸாயம் ஔபாஸனஉபஸ்தானமந்த்ரங்கள் : (१) अग्न आयूंषि पवसे ऋक्त्रयम् , [ऋ. ९. ६६. १९. २१] (२) अग्ने त्वं नः [ऋ. ५. २४. १-२] (३) प्रजापते [ऋ. १०. १२१. १०.] ப்ர பா. பக்கம். 405.

१५. अथ औपासनम्

(१) औपासन - अकरण प्रायश्चित्तार्थदानम् ।

प्राणानायम्य । शुक्लाम्बर ..... प्रीत्यर्थं अनेककालं सायंप्रातरौपासन-अकरण प्रायश्चित्तार्थं प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याम्नायं यत्किञ्चित् हिरण्यदानं होमद्रव्यतण्डुलदानं च करिष्ये इति सङ्कल्प्य – सताम्बूलं हिरण्यं तण्डुलद्रव्यं चादाय–

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ।
अनन्तपुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
तण्डुला वैश्वदेवत्याः पाकेनान्नं पचन्ति ये ।
तस्मात् तण्डुलदानेन अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

अनेककालं सायंप्रातरौपासनाकरणप्रायश्चित्तार्थं प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याम्नायं यत्किञ्चित् हिरण्यं होमद्रव्यं च यस्मै कस्मैचित् श्रोत्रियाय ब्राह्मणाय - श्रीवैष्णवाय अथवा तुभ्यमहं सम्प्रददे (नमः) न मम इति कस्मैचित् ब्राह्मणाय दद्यात् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

15. (1) அனேககாலம் ஔபாஸனம் செய்யாமைக்கான ப்ராயச்சித்தம்

ப்ராணாயாமம் செய்து, **சுக்லாம்பர**...என்று தொடங்கி **கரிஷ்யே** என்கிறவரை சொல்லி ஸங்கல்பம் செய்து தக்ஷிணையையும் அரிசியையும் எடுத்துக் கொண்டு **ஹிரண்ய - ந மம**வரை சொல்லி, ஒரு ஸ்வாமிக்குக் கொடுத்து விடவும். தக்ஷிணையை ஒருவருக்கும், அரிசியை வேறு ஒருவருக்கும் தரலாம்.

குறிப்பு : **अतः शान्तिं** என்பதற்குப் பதிலாக **अदः शान्तिं** என்பதாகவும் சொல்லுகிறார்கள். **अतः** என்பது **ப்ர. பா.** பாடம்; பக்கம் (ஏடு) 78. வரி. 22.

१५. (२) औपासनहोमः

प्राणानायम्य, ... प्रीत्यर्थं पूर्वेद्युः (कर्तव्येन) सायमौपासनेन सह अद्यप्रातरौपासनं व्रीहिभिः तण्डुलैर्वा तन्त्रेण होष्यामि इति संकल्प्य सात्त्विकत्यागं कृत्वा- अप उपस्पृश्य—

तदङ्गमन्वाधानं करिष्ये। समिद्द्वयमादाय पूर्वेद्युः सायमैपासनदेवते अग्निं प्रजापतिम्, अद्यप्रातरौपसनदेवते सूर्यं प्रजापतिं च तण्डुलद्रव्येण यक्ष्ये–(प्रजापतिं मनसि ध्यात्त्वा)

स्वाहा – प्रजापतये इदम् (एकां समिधमाधाय)
स्वाहा – प्रजापतये इदम् (अपरां समिधमाधाय)

अग्निं त्रिः परिसमुह्य - परिस्तीर्य, त्रिः पर्युक्ष्य–

पत्नीहस्ताञ्जलिं 'भूर्भुवः स्वः' इति त्रिः प्रोक्ष्य, जलेनाद्रीकृतं तण्डुलं दत्त्वा, होमद्रव्यं ज्वलता दर्भेण अवज्वाल्य गायत्र्या प्रोक्ष्य, तेनैव ज्वलता दर्भेण त्रिः पर्यग्निं कृत्वा, उल्मुकं निर्ऋत्यां निरस्य अथवा अग्नौ प्रास्य– अपः उपस्पृश्य—

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिपर्षि।
अग्ने अत्रिवन्नमसा गृणानः अस्माकं बोध्यविता तनूनाम् ॥
यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानोऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि।
जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्याम् ॥
यस्मै त्वं सुकृते जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनम्।
अश्विनं स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तं रयिं नशते स्वस्ति ॥

इति अग्निमलङ्कृत्य– [ऋ. ५. ४. ९-११]

होष्यामि इति उक्त्वा—

तूष्णीं एकां समिधं अग्नौ आधाय - स्वाहा - प्रजापतये इदं, इति मनसि ध्यात्वा–

अथ आदीप्तायां समिधि, पत्नीहस्तात् अर्धांशं होमद्रव्यं स्वहस्ते आदाय, द्वेधा विभज्य एकं भागमादाय—

सायमाहुतिद्वयम्—

अग्नये स्वाहा - अग्नय इदं, न मम इति (अग्निमध्ये) अथ अपरं भागमादाय—

प्रजापतये स्वाहा - प्रजापतये इदम्, न मम इति असंसृष्टं अग्नेः ऐशानभागे च पाणितलपार्श्वेन जुहुयात् ।

अथ पत्नीहस्तात् अवशिष्टमर्धांशं आदाय द्वेधा विभज्य एकं भागमादाय—

प्रातराहुतिद्वयम्—

सूर्याय स्वाहा - सूर्याय इदं, न मम इति (अग्निमध्ये) प्रजापतये स्वाहा - प्रजापतये इदं, न मम इति (ऐशानभागे) च हुत्वा, **त्रिः** परिसमुह्य, **त्रिः** पर्युक्ष्य—

१५ (३) आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तहोमः

आहुतिसंसर्गे सति, आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तार्थं वनस्पतिहोमं करिष्ये इति संकल्प्य—

यत्र वेत्थ इत्यस्य विश्वामित्रः ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । वनस्पतिर्देवता । आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तार्थे होमे विनियोगः—

होष्यामि इति उक्त्वा—

तूष्णीं एकां समिधं अग्नौ आधाय - स्वाहा - प्रजापतये इदं, इति मनसि ध्यात्वा—

अथ आदीप्तायां समिधि, पत्नीहस्तात् अर्धांशं होमद्रव्यं स्वहस्ते आदाय, द्वेधा विभज्य एकं भागमादाय—

सायमाहुतिद्वयम्—

अग्नये स्वाहा - अग्नय इदं, न मम इति (अग्निमध्ये) अथ अपरं भागमादाय—

प्रजापतये स्वाहा - प्रजापतये इदम्, न मम इति असंसृष्टं अग्नेः ऐशानभागे च पाणितलपार्श्वेन जुहुयात् ।

अथ पत्नीहस्तात् अवशिष्टमर्धांशं आदाय द्वेधा विभज्य एकं भागमादाय—

प्रातराहुतिद्वयम्—

सूर्याय स्वाहा - सूर्याय इदं, न मम इति (अग्निमध्ये)
प्रजापतये स्वाहा - प्रजापतये इदं, न मम इति (ऐशानभागे)
च हुत्वा, **त्रिः** परिसमुह्य, **त्रिः** पर्युक्ष्य—

१५ (३) आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तहोमः

आहुतिसंसर्गे सति, आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तार्थं वनस्पतिहोमं करिष्ये इति संकल्प्य—

यत्र वेत्थ इत्यस्य विश्वामित्रः ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । वनस्पतिर्देवता । आहुतिसंसर्गप्रायश्चित्तार्थे होमे विनियोगः—

यत्र वेत्थ वनस्पते देवानां गुह्या नामानि ।

तत्र हव्यानि गामय ॥ [ऋ. ५. ५. १०.]

स्वाहा - वनस्पतये इदं, न मम इति एकां समिधमग्नौ निधाय–

एकां समिधं दर्भद्वयं वा आदाय श्रीविष्णवे स्वाहा-श्रीविष्णवे परमात्मने इदं, न मम इति अग्नौ निधाय—

परिस्तरणं प्रागादि आदायोत्तरतो विसृज्य, त्रिः परिसमुह्य, त्रिः पर्युक्ष्य—

१५. (४) अग्न्युपस्थानम् (संस्थाजपः)

ओम्, अग्न्युपस्थानं करिष्ये–

ओश्च मे इत्यस्य सारस्वतः ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्निः देवता । अग्न्युपस्थाने विनियोगः—

१. ओं च मे स्वरश्च मे यज्ञोप च ते नमश्च ।
यत् ते न्यूनं तस्मै ते उप ; यत्ते अतिरिक्तं तस्मै ते नमः ॥
[**आश्व. श्रौ. सू. १. ११. १५.**]

२. अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्य१स्मज्जुहुराणमेनः भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

[**ऋ. १. १८९. १**]

३. मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं हुताशन ।
यद्धुतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥

४. प्रायश्चित्तान्यशेषाणि तपःकर्मात्मकानि वै ।
यानि तेषामशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥
[विष्णुपुराणम्, २. ६. ३७]

इति प्रणम्य, अभिवाद्य, पवित्रं कर्णे निधाय आचम्य, पवित्र-ग्रन्थिं विस्रस्य विसृज्य सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

पुनस्सन्धानविधिः औपासनविधिश्च समाप्तौ ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

15. (2) ஔபாஸனஹோமம்

ஸங்கல்பம் **அன்வாதானம்** இரண்டையும் செய்து, பரிஸமூஹனம் முதலியவை முடித்து, பத்னியின் கையை ப்ரோக்ஷித்து ஜலத்தில் சிறிது நனைத்த அரிசியைக் கொடுத்து, அவத்யோதனம் முதலியவை செய்த பின்—

விச்வானி என்று தொடங்கும் இரண்டு ரிக்குகளால் அக்னிக்கு அலங்கரணம் செய்து, **யஸ்மை** என்பதால் அக்னியை த்யானித்து, **ஹோஷ்யாமி** என்று சொல்லி ஒரு ஸமித்தை **ப்ரஜாபதயே** என்ற பதத்தை மனத்தில் நினைத்துக் கொண்டு வைத்தபின், பத்னி கையிலிருக்கும் அரிசியில் பாதியை வாங்கி இரண்டாகப் பகுத்து ஒரு பகுதியை வலது கையால் **அக்னயே ஸ்வாஹா** என்று அக்னிக்கும், மற்றொரு பகுதியை **ப்ரஜாபதயே ஸ்வாஹா** என்று ப்ரஜாபதிக்கும் ஸாயங்கால ஆஹுதிகளாகச் செய்து, பிறகு பத்னிகையிலுள்ள பகுதியை வாங்கி இரு பகுதியாக்கி **ஸூர்யாய ஸ்வாஹா, ப்ரஜாபதயே ஸ்வாஹா** என்று காலை ஹோமம் இரண்டையும் செய்க.

குறிப்பு : ஹோமத்ரவ்ய ஸம்ஸ்காரங்களான அவத்யோதனம் முதலியன மந்த்ரமில்லாமல் செய்யப் படவேண்டும் என்பர் நாராயணர். **"अग्निं परिसमुह्य परिस्तीर्य पर्युक्ष्य होमद्रव्यस्याग्निहोत्रवत् तूष्णीं संस्कारं कृत्वा" नारायणव्याख्या** 1.9.8 பக்கம். 34.

அரிசியைப் பத்னியின்கையில் கொடுத்து வாங்க ப்ரமாணம் இல்லை. சில சிஷ்டர்களின் அனுஷ்டானத்தில் இது உள்ளதால் தரப்பட்டது.

அக்னி ஸூர்யன் இவர்களுக்கான ஹோமத்தை அக்னிமத்தியிலும், ப்ரஜாபதிக்கான ஹோமத்தை அக்னிக்கு வட கிழக்குப் பகுதியிலும் செய்யவேண்டும்.

ப்ரஜாபதிக்கு ஹோமம் செய்யும் அரிசி, அக்னிக்கோ ஸூர்ய னுக்கோ ஆஹுதி செய்த அரிசியின் அளவைவிடச்சிறிது அதிகமாக வும் இருக்கவேண்டும் என்பர்.

இப்படி ஹோமம் செய்யப்பட்ட இரண்டு ஆஹுதிகளும் ஒன்றை ஒன்று ஸ்பர்சிக்கக் கூடாது.

ப்ரயோக விளக்கம்

15. (3) **ஆஹுதி ஸம்ஸர்க்க ப்ராயச்சித்தஹோமம்**

ஹோமம் செய்த அரிசி (ஆஹுதி) கலந்து விட்டால், **யத்ர வேத்த வனஸ்பதே** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி ஆஹுதி ஸம் ஸர்க்க ப்ராயச்சித்தமாக ஒரு ஸமித்தை அக்னியில் வைக்க வேண்டும்.

குறிப்பு : ஒரு தேவதைக்கு கொடுத்த பொருள் மற்றொருதேவ தைக்குக் கொடுத்த பொருளுடன் சேர்ந்து விடக்கூடாது. ஸம் ஸர்க்கம்-கலத்தல், சேருதல். சேர்ந்து விட்டால் அதற்காக விதிக்கப் பட்ட ப்ராயச்சித்தத்திற்கு **ஆஹுதிஸம்ஸர்க்க ப்ராயச்சித்தம்** எனப் பெயர். இது ச்ரௌதத்திலிருந்து **அதிதேசம்** செய்யப்பட்டது. **அதி தேசம்**—ஒரு இடத்தில் விதித்ததை மற்றொரு இடத்திற்குக் கொண்டு வருதல். **"यत्र वेत्थ वनस्पते इति उत्तरस्याः आहुतेः [आ. श्रौ. सू. ३. ११. २३ पृ. १४१] समिदाधानम् इति शेषः" इति व्याख्या।** ஆஹுதி ஸம்ஸர்க்கம் இல்லாமல் இருக்க அரிசியின்மேல் உமியைத் தூவுவர் சிலர். சிலர் இரண்டு தர்ப்பங்களை வைப்பர். ஆஹுதி ஸம்ஸர்க்கம் நிச்சயமாக இல்லை என்றால் இந்த ஹோமம் செய்ய வேண்டாம்.

ப்ரயோக விளக்கம்

15. (4) **அக்னி உபஸ்தானம்**

அக்னிக்குச் சுற்றிலும் போட்ட பரிஸ்தரணத்தை எடுத்து வடக் கில் போட்டு, பரிஸமூஹனம் பர்யுக்ஷணம் செய்து **உபஸ்தானம் கரிஷ்யே** என்று சொல்லி, **ஓம் ச மே, அக்னே நய, மந்த்ரஹீனம், ப்ராயச்சித்தானி** என்ற நான்கினையும் சொல்லி முடித்து அக்னியை நமஸ்கரித்து அபிவாதனம் செய்து பவித்ரத்தின் முடிச்சை அவிழ்த்து சுத்தமான இடத்தில் போட்டு விட்டு, ஆசமனம் செய்து ஸாத்விக த்யாகம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு : **ஓம் ச மே** என்ற ஒன்று தான் உபஸ்தான மந்த்ரம். ஸூத்ரமந்த்ரமாதலால் ஸ்வரம் தேவையில்லை. **அக்னே நய** என்ற

ரிக்கை சிஷ்டர்கள் சேர்த்திருக்கிறார்கள். கடைசியிலுள்ள இரண்டு சுலோகங்களும் எல்லா ஹோமங்களின் முடிவிலும் சொல்லப்படுபவை. **சிலர் அக்னே த்வம் பாரய** என்ற ரிக்கையும் சொல்கின்றனர்.

ऐशानदेशे...प्रजापतिपदं चतुर्थ्यन्तं मनसा ध्यायन् स्वाहेत्युच्चार्य-संसृष्टां हुत्वा पूर्ववदुपविश्य, परिस्तरणं विसृज्य, परिसमूहनपर्युक्षणे कृत्वा उपस्थानं कुर्यात् । उपविश्य न्यूनातिरिक्ताच्छिद्रत्वार्थं श्रीविष्णुस्मरणं कृत्वा अनेन-होमेन भगवान् श्रीपरमेश्वरः प्रीयतामित्युच्चार्याचम्य धृतपवित्रग्रन्थिं विस्रस्य शुद्धदेशे क्षिपेत् ॥ ப்ர. பா. பக்கம். 405.

மேலே தந்துள்ள ப்ர. பாரி. வாக்யம் உபஸ்தானம் முதலியவை செய்ய வேண்டிய முறையைக் கூறுகின்றது.

புனஸ் ஸந்தானம் ஔபாஸனம் இவற்றின் முறைகளுடைய விளக்கம் முற்றும்.

11. ரிக்வேதிகளின் ச்ராத்த க்ரமம்

பித்ருக்களை உத்தேசித்து, மிகவும் ச்ரத்தையுடன் செய்யப்படும் சிறப்பான ஒருவகை கர்மாவிற்கு **ச்ராத்தம்** எனப்பெயர். **ச்ரத்தை** இதில் முக்யமானதால் அது காரணமாக, **ச்ராத்தம்** எனப்பெயர் பெற்றது இதில் ஹோமம், ப்ராஹ்மணபோஜனம், பிண்டதானம் என்ற மூன்றும் மிக முக்யமானவை. ச்ராத்தத்தின் முழு ஸ்வரூபத்தையும் நன்கு தெரிந்து கொள்வதற்காக, இங்கு அது நான்கு பகுதிகளாகப் பகுத்துக் காட்டப்பட்டுள்ளது.

முதற்பகுதி:—

1. ப்ராஹ்மணர்களை ச்ராத்தத்தில் எழுந்தருளி இருக்கும்படி கர்த்தா முதலில் ப்ரார்த்தித்தல். இது முதல் பிரார்த்தனை.

2. கர்த்தா, ச்ராத்தம் செய்வதற்கு உரிய யோக்யதையைத் தனக்கு அருளும்படி ப்ராஹ்மணர்களை வேண்டுதல்.

3. ச்ராத்தம் செய்வதற்கான ஸங்கல்பம் செய்தல்.

4. அன்வாதானம், பாத்ரங்களை (உபகரணங்களை) வைத்தல், அவைகளுக்கு ஸம்ஸ்காரம் செய்தல், சருவை ஸித்தம் செய்தல், ஔபாஸன அக்னியிலிருந்து **அதிப்ரணீதம்** என்ற அக்னியை ஏற்படுத்துதல். இத்ம ஹோமம் செய்தல்.

5. ப்ராஹ்மணர்களை மறுபடியும் (இரண்டாம் முறையாக) வரித்தல் (வேண்டுதல்).

6. ப்ராஹ்மணர்களுக்கு பாத ப்ரக்ஷாளனம் செய்து உபசரித்தல்.
என்ற இவை ஆறும் இப்பகுதியில் செய்யப்படுவன ஆகும்.

இரண்டாம் பகுதி:—

7. ப்ராஹ்மணர்களை மூன்றும் முறையாக பிரார்த்தித்து விச்வேதேவர், பித்ருக்கள், விஷ்ணு இவர்களை ப்ராஹ்மணர்களிடம் ஆவாஹனம் செய்தல்.

8. ஆவாஹிதர்களான விச்வேதேவாதியருக்குத் தரவேண்டிய உபசாரமான அர்க்ய தீர்த்தத்தை ஸித்தம் செய்தல்.

9. அவர்களுக்கு அர்க்யம் தருதல்.

10. விச்வேதேவர் முதலியவர்களுக்கு சந்தனம், புஷ்பம், தூபம், தீபம்,வஸ்த்ரம் என்ற ஐந்து உபசாரப் பொருட்களைத் தருதல்.

11. பித்ரு தேவதைகளை உத்தேசித்து அக்னியில் அன்ன ஹோமம் செய்தல்.

என்ற இவ்வைந்தும் இப்பகுதியில் செய்யப்படுவன ஆகும்.

மூன்றும் பகுதி:—

12. ப்ராஹ்மணர்களை போஜன ஸ்தலத்தில் எழுந்தருளச் செய்தல்.

13. அன்ன பரிவேஷணமும் அன்ன ஸூக்த ஜபமும் செய்தல்.

14. ஹோமம் செய்தபின் மிகுதியுள்ள அன்னத்திலிருந்து எடுத்துச் சிறிது அன்னத்தை பித்ரு ப்ராஹ்மணரிடம் ஸமர்ப்பித்தல்.

15. போஜ்ய பதார்த்தங்களின். பரிவேஷணமும், பரிஷேசனமும், அன்னம் முதலியவற்றைத் **தத்தம்** (தானம்) செய்தலும்.

16. விச்வேதேவாதி ரூபத்திலுள்ள பகவானுக்கு **தத்தம்** (தானம்) செய்தல். (ஸமஷ்டிதானம்).

17. ப்ராஹ்மணர்களுக்கு பரிஷேசனம் செய்வித்து, போஜனம் செய்யும்படி பிரார்த்தித்தல். போஜனத்தின் முடிவில் **க வா உ தேவா:** என்று தொடங்கும் ஸூக்தத்தை ஜபம் செய்தல்.

18. த்ருப்தி ப்ரச்னம், விகிரதானம், வாயஸ பிண்ட தானம் செய்தல், உத்தராபோசனம் தருதல்.
என்ற இவை ஏழும் இப்பகுதியில் செய்யப்படுவன ஆகும்.

நான்காம் பகுதி:—

19. பித்ருக்களுக்கு ச்ராத்த அங்கமாக பிண்டதானம் செய்தல்.

20. பிண்ட பித்ருக்களுக்கு எண்ணெய், மை, வஸ்த்ரம் கட்டில், தலையணை என்ற உபசாரங்களைக் கொடுத்து உபசரித்தல்.

21. பித்ருக்களுக்கு உபஸ்தானம் செய்து, பித்ருலோகம் செல்லும்படி அவர்களை வழியனுப்புதல், க்ருஹ்யாக்னிக்கு அருகில் வந்து பிண்டங்களை வேறு பாத்ரத்தில் எடுத்து வைத்தல். பிண்டம் வைத்திருந்த தர்ப்பங்களை எடுத்து, **யே கே ச** என்ற மந்த்ரம் சொல்லி தர்ப்பணம் செய்தல்.

22. ப்ராஹ்மணர்களுக்கு தக்ஷிணை கொடுத்து, 'ச்ராத்தம் **அக்ஷய்யமாக** இருக்க வேண்டும்' என அனுக்ரஹம் வேண்டுதல், பித்ருபாத்ரத்தைக் கவிழ்த்து **அஸ்து ஸ்வதா** என்று கூறி அனுக்ரஹிக்க ப்ரார்த்தித்தல், **ஸ்வாதுஷம்** என்று தொடங்கும் மந்த்ரங்களைச் சொல்லி கவிழ்த்த பித்ரு பாத்ரத்தை நிமிர்த்தி வைத்தல் கர்த்தாவும் குடும்பத்தினரும் நமஸ்கரித்து ப்ராஹ்மணர்களின் ஆசிர்வாதம் பெறுதல்.

23. தர்ப்பத்தைக் கொடுத்து ப்ராஹ்மணர்களை எழுந்திருக்கப் ப்ரார்த்தித்து, அவர்களுக்கு இதுவரை ச்ரமம் கொடுத்ததை க்ஷமிக்கும்படி வேண்டி, ப்ரதக்ஷிணம் செய்து, நமஸ்கரித்து, அவர்கள் செல்லும் போது பின் சென்று வழி அனுப்புதல். பிறகு ஆசமனம் செய்து ஸாத்விகத்யாகம் செய்தல்—என்ற இவை எல்லாம் இப்பகுதியில் அடங்கும். இவற்றுடன் ச்ராத்தம் முடிவுறும்.

आश्वलायनीयश्राद्धक्रमः

१. ब्राह्मणप्रार्थना

पूर्वेद्युः ब्राह्मणान् निमन्त्र्य, परेद्युः (श्राद्धदिने) प्रातः काले पुनरपि निमन्त्र्य, आगतेभ्यः ब्राह्मणेभ्यः अभ्यङ्गं दत्वा, कर्ता स्वयं माध्याह्निकस्नानं माध्याह्निकं च कृत्वा—कृतस्नानानुष्ठानान् द्विजानासनेषु उपवेश्य, स्वयं पादौ प्रक्षाळ्य द्विराचम्य पवित्रपाणिः प्रणम्य—

...गोत्रस्य...शर्मणः ...पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धं अद्य भविष्यति । तत्र पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वेदेवेभ्यः भवता प्रसादः करणीयः (इति प्रार्थनम्) ।

ओम् , करिष्यामः । (इति प्रतिवचनम्) ।

प्राचीनावीती—

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे पितृपितामहप्रपितामहार्थे भवता प्रसादः करणीयः (इति प्रार्थनम्) ।

ओम् , करिष्यामः (इति प्रतिवचनम्) ।

उपवीती—

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्ण्वर्थे भवता प्रसादः करणीयः (इति प्रार्थनम्) ।

ओम् , करिष्यामः (इति प्रतिवचनम्)

प्राचीनावीती—

तिलाक्षतान् गृहीत्वा—

समस्तसम्पत्समवाप्तिहेतवः समुत्थितापत्कुलधूमकेतवः ।
अपारसंसारसमुद्रसेतवः पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः ।।

[पद्मपुराणम्. उत्तरखण्डम् ; अध्या. २८२. ४९.]

इति तिलाक्षतान् ब्राह्मणसमीपे विकीर्य—

उपवीती—

देवेभ्यो नमः—इति विश्वेभ्यो देवेभ्यः अञ्जलिं कृत्वा—

प्राचीनावीती—

पितृपितामहप्रपितामहेभ्यो नमः—इति पितृभ्यः अञ्जलिं कृत्वा—

उपवीती—

श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णवे नमः — इति श्रीविष्णवे अञ्जलिं कृत्वा—

प्राचीनावीती—

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च ।
नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥

इति **त्रिः** पठेत् । [ब्रह्मपुराणम्. २२०-१४०]

ப்ரயோக விளக்கம்:—

1. ச்ராத்தத்தில் எழுந்தருளியிருக்கும்படி ஸ்வாமிகளை வேண்டுதல்.

ச்ராத்தத்திற்கு முதல்நாள் இரவு ப்ராஹ்மணர்களை நிமந்த்ரணம் செய்து, மறுநாளும்-ச்ராத்த தினத்தன்று-விடியற்காலை மறுபடியும் நிமந்த்ரணம் செய்து, அவர்கள், வீட்டிற்கு வந்தவுடன், அவர்களுக்கு அப்யங்கம் கொடுத்து, பிறகு கர்த்தா, மாத்யாஹ்நிகஸ்நானம், மாத்யாஹ்நிகம் இரண்டையும் செய்து, பிராஹ்மணர்களும் ஸ்நானம் மாத்யாஹ்நிகம் முதலியன முடித்து வந்தவுடன் ஆஸனத்தில் அவர்களை அமரச்செய்து, கர்த்தா பாதப்ரக்ஷாளனம் செய்து கொண்டு, இருமுறை ஆசமனம்செய்து. பவித்ரபாணியாக ப்ராஹ்மணர்களை நமஸ்கரித்து, .. **கோத்ரஸ்ய ... சர்மண:** . . "**பிது: ப்ரத்யாப்திகம் பவிஷ்யதி, தத்ர பவதா... ப்ரஸாத: கரணீய:**" என்று ஒவ்வொருவரையும் ப்ரார்த்தித்து, எள் அக்ஷதை எடுத்து, "**ஸமஸ்த ஸம்பத்...**" என்பதைச் சொல்லி ஸ்வாமிகளின் பாதத்தில் சேர்க்கவும்.

குறிப்பு:—மாதாவின் ச்ராத்தமானல்.. **கோத்ராயா: ..நாம்ன்யா: மாது**: என்று சொல்ல வேண்டும். இதுபோல் **பித்ரு** என்று வருமிட மெல்லாம் மாற்றிக்கொள்ளவும். மாதாவுக்கு ச்ராத்தம் செய்யும் போது, மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ, இவர்களைத் தான் பித்ருக்க ளாகக் குறிப்பிட வேண்டும். சிலர், "வஸுரூப, ருத்ரபத்னீரூப, ஆதித்யபத்னீரூப" என்று விசேஷணங்களைச் சொல்லுகிறார்கள். அப்படி ஒரு ரூபம் சாஸ்த்ரத்தில் சொல்லப்பட வில்லையாகையால் இவ்வாறு சொல்லுதல் கூடாது. **வஸுரூப** என்று சிலர் சொல்வர். அதுவும் தேவையில்லை. **மாது**: என்பதற்குப் முன்போ பின்போ **பித்ருபூதாயா**: என்று சேர்த்துக் கொள்ளலாம். **பிது**: **மாது**: என்பதற்கு முன் **மம** என்பதையும் சேர்த்துக் கொள்ளலாம்.

தேவேப்யோ நம: என்று விச்வே தேவர்க்கும், **பித்ருப்யோ நம**: என்று பித்ருப்ராஹ்மணருக்கும், **விஷ்ணவே நம**: என்று விஷ்ணு விற்கும், அஞ்சலிசெய்து, **தேவதாப்ய**: என்ற ச்லோகத்தை மும் முறை சொல்லவும். மும்முறை சொல்வதால் பித்ருக்கள் சீக்ரம் வருகின்றனர் எனப் ப்ரஹ்ம புராணம் கூறுகின்றது.

आद्यावसाने श्राद्धस्य त्रिरावृत्त्या जपेत् सदा ।
पिण्डनिर्वपणे वापि जपेदेवं समाहितः ॥
क्षिप्रमायान्ति पितरः राक्षसाः प्रद्रवन्ति च ।
प्रीयन्ते त्रिषु लोकेषु मन्त्रोऽयं तारयत्युत ॥

[ब्रह्मपुराणम् — २२०. १४४-१४५]

புரூரவஸ் என்பது, **புரூரவ**: என்பதாகவும், **மாத்ரவஸ்** என்பது, **ஆர்த்ரவ**, **மாத்ரவஸ**:, **மார்த்ரவ**, **மாத்ரவ**, எனப் பலவிதத்திலும் ஸ்ம்ருதிகளில் கூறப்பட்டுள்ளன. ஸ்ரீமத் கோபால தேசிகன் ஆஹ்நிகத்தில், **पुरूरव-आर्द्रव** என்றே தரப்பட்டுள்ளதால் அப்பதங்களே இங்கு உபயோகிக்கப்பட்டன. விரும்புகிறவர்கள், **'पुरूरवो-माद्र-वस्संज्ञक'**, என்றும் சொல்லிக் கொள்ளலாம்.

ப்ருகு மஹர்ஷியால் மார்பில் உதைக்கப்பட்ட விஷ்ணு வாக்யம், **ஸமஸ்தஸம்பத்** என்ற ச்லோகம்.

२. योग्यताप्रार्थना

उपवीती—पुनः प्रणम्य—

प्राचीनावीती—स्वामिनः अस्मिन् दिवसे—

... गोत्रं ... शर्माणं मम पितरमुद्दिश्य प्रत्याब्दिक-श्राद्धं कर्तुकामोऽस्मि । अयं देशः, कालः, अस्मिन् गृहे विद्य-

मानाः पक्वापक्वपदार्थाश्च श्राद्धार्हाः भूयासुरिति, इयं भूः गया-क्षेत्रसदृशी भूयात् इति, मम श्राद्धकरणे अधिकारसम्पदस्तु इति च भवन्तो महान्तोऽनुगृह्णन्तु – इति प्रार्थनम् ।

–तथाऽस्तु अधिकारसम्पदस्तु–इति प्रतिवचनम् ।

उपवीती–उत्तराभिमुखः—

श्राद्धभूमिं गयां ध्यात्वा ध्यात्वा देवं गदाधरम् ।

प्राचीनावीती–दक्षिणाभिमुखः—

वस्वादींश्च पितॄन् ध्यात्वा ततः श्रद्धं प्रवर्तये ॥

इति प्राथ्र्य, [पाद्मम्. पातालखण्डम्. ११३. ७८]

"प्रवर्तय" इति प्रतिवचनं गृह्णीयात् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:—

2. ச்ராத்தம் செய்வதற்கான யோக்யதையை அனுக்ரஹிக்கும்படி வேண்டுதல்.

உபவீதியாக மறுபடியும் நமஸ்காரம் செய்து, ப்ராசீனாவீதியாக **ஸ்வாமிந:** என்று தொடங்கி, **அனுக்ருஹ்ணந்து** என்றவரை சொல்லி பிரார்த்தித்து, **ததாஸ்து, அதிகார ஸம்பதஸ்து** என்று அனுக்ரஹம் கிடைத்தவுடன், உபவீதியாக "**ச்ராத்தபூமிம் . கதாதரம்** என்பதைச் சொல்லி, ப்ராசீனாவீதியாக "**வஸ்வாதீன்**...தொடங்கி **ப்ரவர்த்தயே** என்கிறவரை சொல்லி ப்ரார்த்திக்கவும். **ப்ரவர்த்தய** என்று சொல்லி அனுக்ரஹம் செய்வார்கள். **ச்ராத்தபூமிம்** என்பதற்கு பதிலாக **ச்ராத்த பூமௌ** எனறும் சிலர் சொல்வர். **கதாதரம்** என்பதற்குப் பதிலாக **ஜனார்தனம்** என்றும் பாடம் உண்டு.

३. श्राद्धार्थः सङ्कल्पः

उपवीती—

दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः प्राणानायम्य–अस्मद्गुरुभ्यो नमः । अस्मत्परमगुरुभ्यो नमः । अस्मत्सर्वगुरुभ्यो नमः ।

१. श्रीमान् ... । ...सदा हृदि ॥ २. गुरुभ्यः ... ।...जगतां पती॥
३. स्वशेष ... । ... स्वयम् ॥ ४. शुक्लांबर... । ...शान्तये ।
५. यस्य द्विरद ... । ... तमाश्रये ॥

हरिः ओम् तत् । श्रीगोविन्द, गोविन्द, गोविन्द-

प्राचीनावीती—

अस्य श्रीभगवतः ..... पुण्यतिथौ ..... प्रीत्यर्थं ..... गोत्रस्य...शर्मणः पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धं पिण्डपितृयज्ञव्यतिषङ्गपूर्वकं पार्वणविधानेन अद्य करिष्ये इति संकल्प्य– दर्भान् दक्षिणतः निरस्य–

पाणिहोमविधानपक्षे, "पार्वणविधानेन" इत्यस्य स्थाने, "पाणिहोमविधानेन अद्य करिष्ये" इति कथयेत् ।

कुरुष्व – इति प्रतिवचनम् ।

उपवीती – अपः उपस्पृश्य—

सात्त्विकत्यागः— भगवानेव पितृश्राद्धाख्यं कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयमेव कारयति ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:—

3. ச்ராத்தத்திற்கான ஸங்கல்பம்

உபவீதியாக ப்ராணாயாமம் செய்து, கைகூப்பி **அஸ்மத் குருப்யோ நம:** ..தொடங்கி, **ஸ்ரீகோவிந்த** என்பதைச் சொல்லும் போது **ப்ராசீனாவீதம்** செய்து ஸங்கல்ப முத்ரை செய்து, திதி, வார, நக்ஷத்ரங்களைச் சொல்லி, **புண்யதிதௌ ... ப்ரீத்யர்த்தம் .. கோத்ரஸ்ய ..சர்மண: பிது: ..கரிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து **குருஷ்வ** என்று பதில் கிடைத்த உடன் உபவீதியாக ஜலத்தைத் தொட்டு, பின்னர் ஸாத்விகத்யாகம் செய்யவும். ஸ்மார்த்தர்களும் **தென்கலை ஸ்ரீ வைஷ்ணவர்களும் சுக்லாம்பரதரம்** என்பதிலிருந்து சொல்லித் தொடங்கவேண்டும். பாணி ஹோமமானால் **பாணி ஹோம விதானேன அத்ய கரிஷ்யே** என்று சொல்ல வேண்டும்.

४. (१) अन्वाधानम्

उपवीती–

तूष्णीं औपसानाग्निं प्रतिष्ठाप्य–

समिद्द्वयं गृहीत्वा–

सोमं पितृमन्तं अग्निं कव्यवाहनं च गृहसिद्धान्नद्रव्येण यक्ष्ये–

स्वाहा – प्रजापतय इदं न मम। एकां समिधमाधाय –

स्वाहा – प्रजापतय इदं न मम। द्वितीयां समिधं अग्नौ आधाय—

सोदकेन पाणिना त्रिः प्रदक्षिणं अग्निं परिसमुह्य, प्राग्दक्षिणाग्रैः दर्भैः परिस्तीर्य, पर्युक्ष्य—

ப்ரயோக விளக்கம்:

4. (1) அன்வாதானம்

அக்னியை மந்த்ரம் எதுவுமின்றி வைத்த பின், இரண்டு ஸமித்துக்களை எடுத்துக் கொண்டு, **ஸோமம் பித்ருமந்தம்...யக்ஷ்யே** வரை சொல்லி, **ஸ்வாஹா ப்ரஜாபதயே** என்று மந்த்ரத்தை நினைத்துக் கொண்டு ஒரு ஸமித்தைச் சேர்க்க. **ஸ்வாஹா ப்ரஜா பதயே** என்று மந்த்ரத்தை மனத்தில் நினைத்துக்கொண்டு மற்றொரு ஸமித்தையும் சேர்க்க.

பிறகு ஜலத்தைக் கையிலெடுத்து அக்னியைச் சுற்றிலும் மூன்று தடவை வலமாகத் துடைத்து, வடக்கிலும் தெற்கிலும் கிழக்கு நுனியாகவும், கிழக்கிலும் மேற்கிலும் தெற்கு நுனியாகவும் தர்ப்பத்தை (குறைந்தது நான்கு நான்கு) வைத்து, ஜலத்தை எடுத்து அக்னியைச் சுற்றி மூன்று தடவை தாரையாக விட்ட பிறகு—

குறிப்பு:-ஔபாஸனாக்னி இருப்பதால் அதையே ச்ராத்த ஹோமத்திற்கும் வைத்துக் கொள்ள வேண்டும். ஆஹிதாக்னியாக இல்லாத க்ருஹஸ்தர் ஔபாஸனாக்னியில் ச்ராத்தாங்க ஹோமத்தைச் செய்ய வேண்டும் என்று ஆச்வலாயனர் ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில் சொல்லியிருக்கிறார். ஸூத்ரம்:– **एवमनाहिताग्निर्नित्ये** 2-7-18: "ஆஹிதாக்னி

செய்வது போலவே அஹிதாக்னியான க்ருஹஸ்தன் தனது நித்யாக்னியான ஔபாஸன அக்னியில் இந்த ஹோமத்தைச் செய்ய வேண்டும்'' என்பது இதன் பொருள்.

४. (२) पात्रसादनम्

अग्नेः उत्तरदेशं प्रोक्ष्य दर्भानास्तीर्य तेषु एकैकशः पात्राणि- चरुस्थालीं, स्फ्यं, स्रुवं, ध्रुवां, सकृदाच्छिन्नं, इध्मं, मेक्षणम्, कमण्डलुं,-अञ्जन–अभ्यञ्जन–कशिपु–उपबर्हणानि–सादयित्वा।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

4.(2) பாத்ர ஸாதனம்

அக்னிக்கு வடக்கில் உள்ள இடத்தை ப்ரோக்ஷித்து, தர்ப்பத்தைப் பரப்பி அவற்றின்மேல் சருபாத்திரம், (ஒரு தொன்னை), ஸ்ப்யம் (இது ஒரு மரக்கத்தி போன்றது. இதற்கு ஒரு ஸமித்தையே உபயோகிப்பர்) ஸ்ருவம்; (நெய்விடும் பலாச இலை), த்ருவா (நெய் தொன்னை) ஸக்ருதாச்சின்னம் (தர்ப்பங்கள்), இத்மம், (பதினைந்து ஸமித்துக்கள்—கொண்ட ஒரு கட்டு) மேக்ஷணம் (மரத்தினாலான ஒரு சிறு கரண்டி போன்றது. ஒரு ஸமித்தின் நுனியில் அத்தி இலையைக் கட்டி இதைத் தயார் செய்து கொள்கிறார்கள்) கமண்டலு, (ஜலத்திற்கான தொன்னை) மை, நல்லெண்ணெய், கசிபு (கட்டில் அல்லது படுக்கை) உபபர்ஹணம் (தலையணை) என்ற இவைகளை வைத்து—

குறிப்பு:—கசிபு, உபபர்ஹணம் என்ற இரண்டையும் தற்போது தர்ப்பத்தினால் செய்து கொள்கிறார்கள்.

४. (३) पात्रसंस्कारः

कमण्डलुपात्रं कर्तुः पुरतो दर्भेषु निधाय, त्रिदर्भपवित्र- मन्तर्धाय, तिलानवकीर्य, तूष्णीं जलमापूर्य, तूष्णीं त्रिः उत्पूय, उत्तानानि पात्राणि कृत्वा, त्रिः प्रोक्ष्य, कमण्डलुं दक्षिणतो निधाय—

ப்ரயோக விளக்கம்:—

3. 4) பாத்ரங்களுக்கு ஸம்ஸ்காரம்

தீர்த்தத்திற்காக வைத்திருந்த தொன்னையை கர்த்தா தனக்கெதிரில் தர்ப்பங்களின் மேல் வைத்து, அதில் மூன்று தர்ப்பங்களா

லான பவித்ரத்தை வைத்து, எள்ளைச் சேர்த்து தீர்த்தத்தினால் அதை நிரப்பி, மந்த்ரம் எதுவும் சொல்லாமல் மூன்று தடவை உத்பவனம் செய்து (தொன்னையின் மேற்புறமிருந்து கீழ்ப்புறம் வரை பவித்ரத்தை மூன்றுமுறை நகர்த்துவதன் மூலம் தீர்த்தத்தைப் பரிசுத்தம் செய்து) அக்னிக்கு வடக்கில் கவிழ்த்து வைத்துள்ள பாத்ரங்களை நிமிர்த்தி எல்லாவற்றையும் பவித்ரத்தினால் மும்முறை ப்ரோக்ஷித்து கமண்டலுவைத் தென்புறத்தில் வைக்கவும். பவித்ரம் என்பது இங்கு மூன்று தர்ப்பங்கள். இவற்றில் முடிச்சு போடுதல் கூடாது.

४ (४) चरुनिष्पादनम्

(अ) चरुनिष्पादने श्रौतसूत्रोक्तप्रकारः—

शूर्पे चरुस्थालीं निधाय व्रीहिराशितः उपात्तैः व्रीहिभिः स्थालीं तूष्णीं आपूर्य, पूर्णायाः स्थाल्याः आस्यं निमृज्य शूर्पे पतितान् व्रीहीन् पुनः धान्यराशौ निक्षिपेत् । अथ कृष्णाजिनोपरि निहिते उलूखले स्थालीगतान् व्रीहीन् प्रक्षिप्य पत्नी अवहन्यात् । फलीकृतान् तण्डुलान् सकृत्प्रक्षाळ्य स्थाल्यां औपासनाग्नौ श्रपयेत् । श्रपितं उत्तरतो निधायाभिधारयेत् ।

(आ) चरुनिष्पादने द्वितीयः प्रकारः—

गृहसिद्धमन्नं पात्रे आनाय्य मन्त्रं विना औपसनाग्नौ क्षणं निधाय, अग्नेरुत्तरतोऽवस्थाप्याभिधारयेत् ।

(इ) चरुनिष्पादने तृतीयः प्रकारः—चरुनिर्वापणम् ।

पवित्रं चरुपात्रे निधाय—

प्राचीनावीती—

गृहसिद्धमन्नमानाय्य, तस्मात्—

(१) सोमाय पितृमते त्वा जुष्टं निर्वपामि इति मन्त्रमावृत्य चतुर्वारं (त्रिवारं वा) निर्वापं कृत्वा - (अन्नमादायान्न-

स्मिन् पात्रे निधाय) सोमाय पितृमते त्वा जुष्टं प्रोक्षामि इति मन्त्रमावृत्य चतुर्वारं (त्रिवारं वा) प्रोक्ष्य—

(२) अग्नये कव्यवाहनाय त्वा जुष्टं निर्वपामि इति मन्त्रमावृत्य चतुर्वारं (त्रिवारंवा) निर्वापं कृत्वा—

अग्नये कव्यवाहनाय त्वा जुष्टं प्रोक्षामि इति मन्त्रमावृत्य चतुर्वारं (त्रिवारं वा) प्रोक्ष्य, अग्नौ क्षणं निध्रायोत्तरतः प्रतिष्ठितं अभिघारयेत् ।

ப்ரயோக விளக்கம்

4. (4) சருநிஷ்பாதனம்:—சருவை ஸித்தம் செய்தல்.

சருவை ஸித்தம் செய்ய இங்கு மூன்று முறைகள் தரப்பட்டுள்ளன. (அ) என்ற பகுதியில் தரப்பட்டுள்ளது தான் மஹர்ஷி ஆச்வலாயனர் பிண்ட பித்ரு யஜ்ஞ ப்ரகரணத்தில் விதித்த முறையாகும். ச்ரௌதம். 2.6.5-8 ஸூத்ரங்கள் பார்க்க.

(அ) **முதல் முறை**: முறத்தில் சருசமைக்கும் ஸ்தாலியை வைத்துக் கூடையில் உள்ள நெல்குவியலிலிருந்து ஸ்தாலி நிரம்பும் வரை நெல்லை அள்ளிப் போட்டு, பாத்ரம் நிரம்பியபின் ஸ்தாலியின் வாய்ப்புறத்தை வழித்து முறத்தில் விழுந்த நெல்லை நெற்குவியலில் சேர்த்து விட வேண்டும். பிறகு மான்தோலைப் பரப்பி அதன் மேல் வைத்த உரலில் ஸ்தாலியில் உள்ள நெல்லை இட்டுக் கர்த்தாவின் மனைவி குத்தி உமி நீக்கி எடுத்த அரிசியை ஒருதடவை களைந்து ஸ்தாலியில் இட்டு ஔபாஸன அக்னியில் வைத்து சமைக்க வேண்டும். பின் இறக்கி வைத்து அபிகாரணம் செய்ய. இங்கு செய்யப்படும் எந்த செயலுக்கும் மந்த்ரம் இல்லை.

(ஆ) இரண்டாம்முறை: முதல் முறையில் சொல்லப்பட்டவற்றை எல்லாம் செய்ய நேரமாகுமாதலால் சிஷ்டர்கள் பின்பற்றும் முறை இரண்டாவதாக இங்கு (ஆ) என்ற பகுதியில் கூறப்பட்டுள்ளது.

வீட்டில் சமைத்த அன்னத்தை ஒரு பாத்ரத்தில் கொண்டு வரச் செய்து சமைப்பதாக பாவித்து ஔபாஸன அக்னியில் வைத்து இறக்கி வடக்கில் வைத்து அபிகாரணம் செய்ய. மந்த்ரம் எதுவும் இல்லை. இரண்டுபிடி அரிசியை இதற்கென தனியாக சமைத்துக் கொள்ளலாம். இந்த முறையினால் கால விளம்பம் தவிர்க்கப்படுகிறது.

குறிப்பு:— பக்வமான அன்னத்தையே மறுபடியும் ஹோமத்திற்கான அக்னியில் வைத்து எடுப்பதன் மூலம் சாஸ்த்ரார்த்தம் செய்யப் பட்டதாகும் என்பதை ப்ர. பாரிஜாதம் சௌனக வாக்யத்தை உதாஹரித்து நிரூபிக்கிறது.

पश्चादन्नं गृहे पक्वं पृथक् कृत्वान्यभाजने । तत्र त्वग्नावधिश्रित्य तत्रस्थमभिघार्य च । उत्तरस्यावतार्याग्नेः पुनरपि अभिघार्य च । प्रत्यगग्नेः निधायाज्यभाजनस्य समीपतः. ஏடு. 267. வரி. 22.

உத்ஸர்ஜன கர்மவிஷயமாக கூறப்பட்ட இதை கௌண பக்ஷமாக ச்ராத்தத்திலும் கொள்ளலாம்.

இம்முறையில் சாஸ்த்ரம் ஓரளவுதான் பின்பற்றப் படுகிறது. முற்றிலும் இல்லை என்ற குறை இதற்கு உண்டு.

(இ) மூன்றுவது முறை:—

(इ) என்ற பகுதியில் கூறப்படும் இம்முறையைச் சில சிஷ்டர்கள் அனுஷ்டிக்கிறார்கள். சமைத்த அன்னத்தைக் கொண்டு வந்து—

சருஸ்தாலியில் பவித்ரத்தை வைத்து. **ப்ராசீனாவீதியாக, ஸோமாய...நிர்வபாமி** என்ற மந்த்ரத்தை நான்கு முறை (அல்லது மூன்று முறை) சொல்லி, ஒவ்வொருமுறை சொல்லும்போதும் பாத்ரத்திலிருந்து ஸ்தாலியில் அன்னத்தை எடுத்து வைத்து (நிர்வாபம் செய்து), **ஸோமாய . ப்ரோக்ஷாமி** என நான்கு முறை (அல்லது மூன்று முறை) கூறி ப்ரோக்ஷிக்கவும். இதேபோல் **அக்னயே . நிர்வபாமி** என்ற நான்கு முறை (அல்லது மூன்று முறை) கூறி நிர்வாபம் செய்து, **அக்னயே...ப்ரோக்ஷாமி** என நான்கு முறை (அல்லது மூன்று முறை) கூறி ப்ரோக்ஷிக்கவும். பின் சிறிது நேரம் அக்னியில் வைத்து வடக்கில் இறக்கி வைத்து **அபிகாரணம்** செய்யவும். பித்ரு கார்யமானதால் சிலர், நிர்வாபம், ப்ரோக்ஷணம் இரண்டையும் மும்மூன்று முறை செய்கின்றனர்.

குறிப்பு :— ஆச்வலாயனர் நிர்வாபம், ப்ரோக்ஷணம் இரண்டையும் நான்கு முறை செய்ய வேண்டும் என்றும் கூறவில்லை. இதற்காக மந்த்ரமும் தரவில்லை. **பரிசிஷ்டம், காரிகை** இரண்டும் **நிர்வாப ப்ரோக்ஷணங்களைச்** செய்யச் சொல்லவில்லை மந்த்ரங்களையும் தரவில்லை. **ஸ்தாலீபாகம்** என்ற கர்மாவில் நிர்வாப-ப்ரோக்ஷணம் இரண்டையும் ஆச்வலாயனர் கூறியிருப்பதால் அதைச் சிலர் இங்கு **அதிதேசம்** செய்து விட்டனர். சிஷ்டர்கள் பலருக்கும்

இம்முறை சம்மத மில்லாதது. முதலில் கூறிய முறையை அநுஷ்டிக்க முடியாதவர்கள் இரண்டாவதாகக் கூறப்பட்ட முறையை அனுஷ்டிக் கலாம்.

மூன்ருவதாகக் கூறப்பட்ட முறையை அனுஷ்டானத்தில் கொண்டவர்கள், விரும்பினுல், அவ்வாறு அனுஷ்டிக்கலாம்.

சருவைத் தயார் செய்ய வேண்டுமென்று நியமமுள்ளது. அப்படிச் செய்வதில் ச்ரமமிருப்பதால் ச்ராத்தத்திற்காகச் செய்யப் பட்ட அன்னமே கொண்டு வரப்பட்டு ஹவிஸ்ஸாக ஏற்றுக் கொள்ளப்படுகிறது. சிலர் இதற்காக ஒரு ஆழாக்கு அரிசியைத் தனியாகச் சமைப்பதும் உண்டு.

४. (५) अग्नेः अतिप्रणयनम्

अथ औपासनाग्नेः एकमुल्मुकमादाय प्राग्दक्षिणा अग्निं प्रणयेत्—

ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमानाः असुरास्सन्तः स्वधया चरन्ति ।
परापुरो निपुरो ये भरन्ति अग्निः तान् लोकात् प्रणुदातु अस्मात् ॥

[आश्व. श्रौ. सू. २. ८. २]

इति आग्नेय्यां दिशि अग्निं प्रतिष्ठाप्य, तमग्निं उपसमाधाय, परिसमुह्य, प्राग्दक्षिणाग्रैः दर्भैः परिस्तीर्य, पर्युक्ष्य—

[अस्य अतिप्रणीताग्निरिति नाम]

ப்ரயோக விளக்கம்:—

4.(5) ஔபாஸன அக்னியிலிருந்து சிறிது அக்னியை எடுத்துத் தனியே வைத்தல்.

பிறகு, ஔபாஸாக்னியிலிருந்து எரிகின்ற ஒரு சிதறலை எடுத்து **யே ரூபாணி...அஸ்மாத்** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி ஔபாஸன அக்னிக்குத் தென்கிழக்கில் (ஒரு முழம் தள்ளி) ப்ரதிஷ்டை செய்து (வைத்து), விறகுச்சிதறல்களை இட்டு ஜ்வலிக்கச் செய்த பின் பரிஸ மூஹனம் செய்து, தென்கிழக்குத் திசைநோக்கி இருக்கும்படி நுனி

யுள்ள தர்பங்களாலே பரிஸ்தரணம் செய்து, பர்யுக்ஷணம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு :—இவ்வாறு எடுத்து வைக்கப்பட்ட அக்னிக்கு **அதிப்ரணீதாக்னி** என்று பெயர். ச்ராத்த ரக்ஷணத்திற்கான இது, ச்ராத்தம் முடியும்வரை அணையாமல் இருக்கவேண்டும்.

யே ரூபாணி என்பது ஸூத்ர மந்த்ரமாதலால் ஸ்வரம் தேவை யில்லை. **अग्निष्टाल्लोकात्** என்ற பாடம் தவருக இருக்கிறது. மஹர்ஷி அதிப்ரணயனத்தைச் சரு சமைப்பதற்கு முன்பே செய்யும்படி சொல்லி யிருக்கிருர். ப்ரயோககாரர்கள் இதன் க்ரமத்தை மாற்றி, சரு சமைத்த பிறகு இதைச் செய்யச் சொல்லி இருக்கிருர்கள்.

४. (६) पात्राणां दक्षिणतः सादनम् , इध्महोमश्च

प्राचीनावीती—

स्फचं आदाय, अर्वाक् अतिप्रणीतात् स्फयेन रेखां लिखेत् ।

अपहताः असुराः रक्षांसि वेदिषदः इति । [आश्व. श्रौ.२.७.८.]

तां रेखामभ्युक्ष्य - सकृदाच्छिन्नैरवस्तीर्य, अनुत्पूतमाज्यं ध्रुवायां आनीय, दक्षिणतो निधाय, स्रुवेण आज्यमादाय, चरुमभिघार्य, सकृदाच्छिन्नमूले सादयेत् ।

अतिप्रणीताग्नेः पश्चात् कांश्चित् दर्भानास्तीर्य, तेषु अञ्जन-अभ्यञ्जन-कशिपु - उपबर्हणानि सादयित्वा—

मेक्षणं स्रुवं च गृहीत्वा, अग्नौ प्रतितप्य, दर्भैः संमृज्य पुनः प्रतितप्य, औपासनाग्नेः अतिप्रणीतस्य च मध्ये रेखायां निक्षिपेत् । सम्मार्जनोपयुक्तान् दर्भान् अद्भिः संस्पृश्य, प्रागग्रं अग्नौ प्रहरेत् ॥

औपासनाग्निं तूष्णीमलंकृत्य —

प्राचीनावीती—

इध्ममादाय, द्विरभिघार्य पितृभ्यो नमः इति पितॄन् ध्यात्वा, इध्मं तूष्णीं अग्नौ निदधाति ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:—

4. (6) பாத்ரங்களைத் தெற்கில் வைத்தலும் இத்ம ஹோமமும்

ஸ்ப்யத்தை எடுத்து அதிப்ரணீதாக்னி தொடங்கி ஔபாஸனாக்னி வரை **அபஹதா: அஸுரா: ரக்ஷாம்ஸி வேதிஷத;** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி ஸ்ப்யத்தினால் ஒருகோடு இழுக்கவும். இழுத்த கோட்டை ஜலத்தினால் ப்ரோக்ஷித்து தென்கிழக்கு நோக்கி இருக்கும் முனையையுடைய மூன்று தர்ப்பங்களை அதன்மேல் பரப்பி உத்பவனம் செய்யப் படாத நெய்யுள்ள ஆஜ்ய பாத்ரத்தை எடுத்து, தெற்கில் வைத்து ஸ்ருவத்தினால் சருவை அபிகாரணம் செய்து (நெய்தாரையால் நனைத்து) ஸக்ருதாச்சின்ன தர்ப்பத்தின் அடிப் பகுதியில் வைத்து, ஔபாஸனாக்னிக்குத் தெற்கில் தெற்கு நுனியாக சில தர்ப்பங்களை பரப்பி, அக்னிக்கு வடக்கில் முன்பு வைத்திருந்த அஞ்சனம், அப்யஞ்சனம், கசிபு, உபபர்ஹணங்களை வைக்கவும், **ஸக்ருதாச்சின்னம்** — வேர்ப்பகுதியிலிருந்தே கொய்யப்பட்ட தர்ப்பங்கள். **அபஹதா: அஸுரா:** என்பது ஸூத்ரமந்த்ரம்; வேதத்ரிஸ்வரம் இல்லை.

மேக்ஷணத்தையும் ஸ்ருவத்தையும் எடுத்து அக்னியில் காய்ச்சி தர்ப்பத்தினால் துடைத்து மறுபடியும் அக்னியில் காய்ச்சி, ப்ரோக்ஷித்து, ஔபாஸனாக்னிக்கும் அதிப்ரணீதாக்னிக்கும் மத்தியில் வைத்து விட்டு, துடைக்க உபயோகித்த தர்ப்பங்களை ஜலத்தால் துடைத்துக் கிழக்கு நுனியாக இருக்கும்படி அக்னியில் போடவும்.

ஔபாஸனாக்னியை மந்த்ரம் சொல்லாமல் அலங்கரித்தபின், **ப்ராசீனாவீதியாக,** பதினைந்து ஸமித்து கொண்ட இத்மத்தை எடுத்து இருமுறை நெய்தாரை விட்டு, **பித்ருப்யோ நம:** என்று நினைத்துக் கொண்டு அக்னியில் வைக்கவும். 'பித்ருப்யோநம: என்ற வாக்யத்தை நினைக்காமலும் வைக்கலாம் என்பது சிலர் கருத்து.

५. (१) अथ पुनर्वरणम् (विश्वदेववरणम्)

उपवीती—

विश्वदेवब्राह्मणहस्ते अपः प्रदाय –

... गोत्रस्य .... शर्मणः पितुः, प्रत्याब्दिकश्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वेषां देवानां इदमासनम् । सयवं ऋजुदर्भद्वयं हस्ते दत्वा, पुनः अपः प्रदाय—

पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वदेवार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः इति प्रार्थनम्—

ओम् , तथा – इत्युत्तरस् ।

प्राप्नोतु भवान् – इति प्रार्थनम् ।

प्राप्नवानि - इति उत्तरम् ।

इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ।

ப்ரயோக விளக்கம்

5. (1) புனர்வரணம்-விச்வேதேவவரணம்

விச்வதேவர்க்காக உத்தேசித்த ப்ராஹ்மணரிடம் **தீர்த்தம்** கொடுத்து...**கோத்ரஸ்ய ..இதம் ஆஸனம்**' என்பது வரை சொல்லி, அக்ஷதையுடன் கூடிய, மடிக்கப்படாத தர்ப்பத்தை அவர் கையில் கொடுத்து, மறுபடியும் அவர் கையில் தீர்த்தம் கொடுத்து. **புரூரவார்த்ரவ...க்ஷண: கர்த்தவ்ய:** என்கிறவரையுள்ள மந்த்ரத்தைச் சொல்லி ப்ரார்த்திக்க, **ஓம் ததா** என்று அவர் பதில் சொல்வார். **ப்ராப்னோது பவான்** என்று சொல்லி கையைத் தொட்டு ஆஸனத்தில் அமரும்படி பிரார்த்தித்து, **இமே அக்ஷதா:... ஸ்வர்ச்சிதம்** என்கிற வரை சொல்லி ப்ராஹ்மணரின் வலது பாகத்தில் அக்ஷதை சேர்க்க.

குறிப்பு: ப்ராஹ்மணர்களை மூன்று தடவை வரிக்க வேண்டும் என்று ஆபஸ்தம்பக்ருஹ்ய ஸூத்ரவ்யாக்யானம் சொல்லுகின்றது. ச்ராத்த தினத்திற்கு முன்தினம் செய்த ப்ரார்த்தனையை முதல் வரணமாகக் கொள்ள வேண்டும். காலையில் முதலில் செய்ததையும் முதல் வரணமாகக் கொள்ளலாம். இது இரண்டாவது வரணம்.

पूर्वेद्युः निवेदनम् । अपरेद्युः द्वितीयं तृतीयं चामन्त्रणम् इति वचनात् ।
[आप. गृ. सू. व्याख्या १. ख. २१. सू. ९]

'प्राप्नोतु भवानिति आसनेषु उपवेशनम् । प्राप्नवानीति उपविशति । एषः आचारः । हरदत्तव्याख्या, ४. ८. २.

५. (२) पितृवरणम्

प्राचीनावीती—

पित्रर्थब्राह्मणहस्ते अपः प्रदाय—

...गोत्रस्य ...शर्मणः पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धे, ...गोत्राणां... शर्मणां ...वसुरुद्रादित्यरूपाणां अस्मत्पितृ - पितामह—प्रपितामहानां इदमासनम्- द्विगुणभुग्नं त्रिदर्भपवित्रं सतिलं दत्वा, पुनः अपः प्रदाय—

अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः –
ओम् तथा-इति प्रतिवचनम् ।
प्राप्नोतु भवान् । प्राप्नवानि-इत्युत्तरम् ॥

इमे तिलाः - सकलाराधनैः स्वर्चितम्- इति ब्राह्मणस्य वामभागे विकिरेत् ॥

ப்ரயோகவிளக்கம்

5. (2) தேவப்ராஹ்மணருக்குச் செய்தது போல் பித்ரு ஸ்தானத்தில் வரிக்கப்பட்டவருக்கும் செய்ய வேண்டும். வரிக்கும் போது பிதா பிதாமஹர் ப்ரபிதாமஹர் மூவரின் பெயர்களையும் சொல்ல வேண்டும். இரண்டாக மடிக்கப்பட்ட மூன்று தர்ப்பங்களாலான புக்னத்தை ஆஸனமாகத் தரவேண்டும். அரிசிக்குப் பதிலாக எள் உபயோகிக்கப்பட வேண்டும். இதை ஸ்வாமியின் இடது பாகத்தில் ஸமர்ப்பிக்க.

५. (३) विष्णुवरणम्

उपवीती—

विष्ण्वर्थब्राह्मणहस्ते अपः प्रदाय – ...गोत्रस्य ...शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकमहाविष्णोः इदमासनम् । ऋजुदर्भद्वयं साक्षतं दत्वा—

पुनः अपः प्रदाय—श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्णवर्थे भवता क्षणः कर्तव्यः। ओम्, तथा - इति प्रतिवचनम् ।

प्राप्नोतु भवान् । प्राप्नवानि - इत्युत्तरम् ॥

इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम्—

इति अक्षतान् दक्षिणभागे विकिरेत् ॥

ப்ரயோகவிளக்கம்

5.(3) விச்வேதேவர்க்குச் செய்தது போலவே விஷ்ணுவிற்கும் எல்லாம் செய்ய வேண்டும். மடிக்கப்படாத தர்ப்பமும் அக்ஷதையும் உபயோகிக்கவேண்டும்.

६. (१) पादप्रक्षालनमण्डलार्चनम्

पादप्रक्षालनस्थले उत्तरभागे चतुरश्रं, दक्षिणभागे वर्तुल च मण्डलं गोमयजलेन उपलिप्य, परिकल्प्य—

उपवीती–

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञक-विश्वेषां देवानां श्रीविष्णोश्च पाद्यस्थाने इदमासनम्–इमे दर्भाः। सकलाराधनैः स्वर्चितं इति अक्षतान् क्षिपेत् ।

प्राचीनावीती—

(वर्तुलमण्डले) ... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे... गोत्राणां ... शर्मणां ... वसुरुद्रादित्यरूपाणां अस्मत्पितृ-पिता-मह-प्रपितामहानां पाद्यस्थाने इदमासनम् - इति भुग्नं निधाय, इमे तिलाः इति तिलान् विकिरेत् ।

ப்ரயோக விளக்கம்

6. 1 பாதப்ரக்ஷாளன மண்டலார்ச்சனம்

பாதப்ரக்ஷாளனத்திற்கான இடத்தின் வலது பகுதியில் நான்கு மூலைகள் உள்ள சமசதுரமான ஒரு ஸ்தலத்தையும், அதற்குத்

தெற்கில் வட்டவடிவமான ஒரு ஸ்தலத்தையும் கோமயஜலத்தினால் துடைத்து,ஸித்தம் செய்து, —கர்த்தா உபவீதியாக,

...கோத்ரஸ்ய...ஸகலாராதகை: ஸ்வர்ச்சிதம் வரையுள்ள மந்த்ரத்தைச் சொல்லி தர்ப்பத்தையும் அக்ஷதைகளையும் சதுரமான மண்டலத்தில் சேர்க்க வேண்டும். இதேபோல் **-கோத்ரஸ்ய... ஸ்வர்ச்சிதம்** வரையுள்ள பித்ருக்களுக்கான மந்த்ரங்களைச் சொல்லி தர்ப்பங்களையும் எள்ளையும் வட்டமான மண்டலத்தில் சேர்க்க வேண்டும்.

६. (२) पादप्रक्षाळनम्

उपवीती—

विश्वदेवब्राह्मणं चतुरश्रमण्डलेऽवस्थाप्य अथवा आसने उपवेश्य—

...गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे विश्वे देवाः, स्वागतम् इति हस्ते अपः प्रदाय—

पवित्रं कर्णे कृत्वा, इदं वः पाद्यमिति पादयोः तीर्थं निनयति ।

शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि[तैत्तिरीयसंहिता १.१.१०.१७]

इति आज्यम्—

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।

ईश्वरीं सर्वभूतानां त्वामिहोपह्वये श्रियम् ॥

[ऋग्वेदखिलम्. २.६.९.]

इति गोमयं चोपलिप्य,

शं नो देवीरभीष्टये आपो भवन्तु पीतये ।

शं योरभि स्रवन्तु नः ॥ [ऋ. १०. ९. ४.]

इति शुद्धजलेन विश्वदेवपादौ आगुल्फं क्षालयित्वा, हस्तौ प्रक्षाल्य—

प्राचीनावीती—

पवित्रं धृत्वा वर्तुलमण्डले पितृब्राह्मणं अवस्थाप्य, अथवा उपवेश्य–

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे, ...गोत्राः...शर्माणः वसुरुद्रादित्यरूपाः अस्मत्पितृ-पितामह-प्रपितामहाः, स्वागतम् - इति हस्ते अपः प्रदाय—पवित्रं कर्णे कृत्वा–

इदं वः पाद्यं इति पादयोः तीर्थं निनयति ॥

शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि, इति आज्यम्—

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोप ह्वये श्रियम् ॥

इति गोमयं च पादयोः उपलिप्य—

समस्तसम्पत्समवाप्तिहेतवः समुत्थितापत्कुलधूमकेतवः ।
अपारसंसारसमुद्रसेतवः पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥

इति शुद्धजलेन ब्राह्मणपादौ आगुल्फं क्षालयित्वा, हस्तौ प्रक्षाल्य—

उपवीती–

पवित्रं धृत्वा, विष्णुं विश्वदेवमण्डलेऽवस्थाप्य, अथवा उपवेश्य -

...गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्णो स्वागतं - इति हस्ते जलं दत्वा, पवित्रं कर्णे निधाय–

विष्णो इदं ते पाद्यम् - इति तीर्थं पादयोः निनयति ॥

अथ, शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि - इति घृतम्—
गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोप ह्वये श्रियम्—

इति पादयोः गोमयं चोपलिप्य—

तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् ।।

तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते । विष्णोर्यत्परमं पदम् ।।

[ऋ. १. २२. २०-२१]

इति शुद्धोदकेन पादौ प्रक्षाल्य—

अथ कर्ता, स्वयं पादौ हस्तौ च प्रक्षाल्य, मण्डलस्य ईशान-देशे, द्विराचामेत् । कर्तुः आचमनात् अनन्तरम् मण्डलस्य पुरस्तात् विश्वे देवाः, तदुत्तरतः पितरश्च द्विः आचमनं कुर्युः । विश्वदेववत् विष्णुरपि आचामेत् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:-

6. (2) விச்வேதேவரின் பாத ப்ரக்ஷாளனம்.

உபவீதியாக, விச்வேதேவரை சதுரச்ர மண்டலத்தில் நிற்கவோ உட்காரவோ வைத்து ..**கோத்ரஸ்ய...சர்மண:...ஸ்வாகதம்** என்கிற வரை சொல்லி இரண்டு கைகளாலும் தீர்த்தத்தை எடுத்து அவர் கையில் விடவும். பிறகு பவித்ரத்தைக் காதில் வைத்துக் கொண்டு கைகளில் தீர்த்தத்தை எடுத்து **இதம் வ: பாத்யம்** என்று விச்வே தேவரின் பாதங்களில் தீர்த்தம் சேர்க்கவும்.

'**சுக்ரமஸி** ..என்று சொல்லி நெய்யையும், **கந்தத்வாராம்...** என்று சொல்லி கோமயத்தையும் பாதங்களில் பூசி, **சம் நோ தேவீ:** என்று சொல்லி சுத்த தீர்த்தத்தைச் சேர்த்து ப்ராஹ்மணரின் பாதங்களை கணுக்கால் தொடங்கி விரல்கள் நுனிவரை கீழ்நோக்கி அலம்பவும்.

குறிப்பு:-

ப்ராஹ்மணர்களின் கணுக்கால்களுக்குமேல் உள்ள பகுதியில் கர்த்தாவின் கைபடுதல் கூடாது. கைபடாமல் ஜலம் சேர்க்கலாம். பாதப்ரக்ஷாளனஜலத்தை சிலர் சிரஸ்ஸில் ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்கிறார்கள். அவ்விதம் செய்யலாகாது என அபிப்ராயம் இருக்கிறது. பாதப்ரக்ஷாளனம் செய்து விட்டு கர்த்தா கையை அலம்பிக்கொள்ள வேண்டும்.

ப்ரயோக விளக்கம்:—

பித்ருப்ராஹ்மணரின் பாதப்ரக்ஷாளனம்.

கர்த்தா பவித்ரத்தை தரித்து ப்ராசீனவீதியாக இருந்து கொண்டு வட்டமான மண்டலத்தில் பித்ரு ப்ராஹ்மணரை ஆஸனத்தில் உட்காரவோ நிற்கவோ வைத்து,...**கோத்ரஸ்ய...சர்மண: பிது: ச்ராத்தே கோத்ரா:...சர்மாண: வஸுருத்ராதித்யரூபா: பித்ரு பிதாமஹ ப்ரபிதாமஹா: ஸ்வாகதம்** என்று சொல்லி தீர்த்தத்தைக் கையில் கொடுத்து, பவித்ரத்தைக் காதில் வைத்துக் கொண்டு, **இதம் வ: பாத்யம்** என்று சொல்லி தீர்த்தத்தை பாதங்களில் சேர்க்கவும்.

சுக்ரமஸி என்று நெய்யையும். **கந்தத்வாராம்**. என்று கோமயத்தையும் பூசி, **ஸமஸ்தஸம்பத**...என்று சொல்லி சுத்தோதகத்தைச் சேர்த்து பாதத்தைக் கணுக்கால் தொடங்கி அலம்பி, கர்த்தா தனது கையை அலம்பிக் கொள்ளவேணும்.

விஷ்ணுவின் பாதப்ராக்ஷளனம்

உபவீதிபாக பவித்ரத்தைக் கைவிரலில் போட்டுக் கொண்டு, விச்வேதேவ மண்டலத்தில் விஷ்ணுவை நிற்கவோ உட்காரவோ செய்து,...**கோத்ரஸ்ய... சர்மண: பிது: ச்ராத்தே விஷ்ணோ ஸ்வாகதம்** என்று சொல்லி தீர்த்தத்தைக் கொடுத்து, பவித்ரத்தைக் காதில் வைத்துக் கொண்டு, **இதம் தே பாத்யம்** என்று சொல்லி பாதத்தில் தீர்த்தம் சேர்க்கவும்.

சுக்ரமஸி ..என்று நெய்யையும், **கந்தத்வாராம்**...என்று கோமயத்தையும் பூசி **தத்விஷ்ணோ:** என்று தொடங்கி **பரமம் பதம்** என்பது வரையுள்ள மந்த்ரங்களைச் சொல்லி விஷ்ணுவின் பாதங்களை கணுக்கால் தொடங்கி கீழே அலம்பவேண்டும்.

பிறகு கர்த்தா தன் கால்களையும் கைகளையும் வேறு ஜலத்தைக் கொண்டு அலம்பிக்கொண்டு மண்டலத்தின் வடகிழக்கில் உட்கார்ந்து இருமுறை ஆசமனம் செய்யவேண்டும்.

கர்த்தா ஆசமனம் செய்த பிறகு மண்டலத்திற்குக் கிழக்கில் விச்வேதேவரும், வடபுறத்தில் பித்ரு ப்ராஹ்மணரும் இருமுறை ஆசமனம் செய்யவேண்டும். விச்வேதேவர் போல் விஷ்ணுவும் மண்டலத்திற்குக் கிழக்கே ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். கர்த்தா ஆசமனம் செய்வதற்கு முன் ஸ்வாமிகள் ஆசமனம் செய்யக்கூடாது.

குறிப்பு – ईशान्यां त्वाचमेत्कर्ता, देवाः प्राच्याम्, अथोत्तरे । पितरश्च... ।

[लघु-आश्वलायनस्मृतिः २३. १४.]

பாதப்ரக்ஷாளனம் செய்த தீர்த்தத்தை ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ளக் கூடாது என முன்பே கூறப்பட்டுள்ளது. பக்கம் 179 பார்க்க. ஆனால் இதை அனுஷ்டானத்தில் கொண்டவர்களுக்காக அதற்கான மந்த்ரங்கள் தரப்படுகின்றன.

समस्तसम्पत्समवाप्तिहेतवः समुत्थितापत्कुलधूमकेतवः ।
अपारसंसारसमुद्रसेतवः पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥
आधिव्याधिहरं नृणां मृत्युदारिद्र्यनाशनम् ।
श्रीपुष्टिकीर्तिदं वन्दे विप्रश्रीपादपङ्कजम् ॥
विप्रौघदर्शनात् सद्यः क्षीयन्ते पापराशयः ।
वन्दनान्मङ्गलावाप्तिः अर्चनादच्युतं पदम् ॥

[मार्कण्डेयस्मृतिः, श्राद्धप्रकरणम्, पृ-१९२]

इति तत्तीर्थेन आत्मानं पत्नीं च प्रोक्षति ॥

ஒவ்வொரு ப்ராஹ்மணரின் பாதப்ரக்ஷாளனம் முடிந்தவுடன் இந்த மந்த்ரங்களைச் சொல்லி ப்ரோக்ஷித்துக் கொள்ளுகின்றனர்.

७. अथ तृतीयं वरणम्

७. (१) विश्वेषां देवानां वरणं आवाहनं च

उपवीती — पवित्रं धृत्वा —

देवब्राह्मणहस्ते अपः प्रदाय— ...गोत्रस्य ...शर्मणः पितुः श्राद्धे विश्वदेवार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । ओम् तथा - इति प्रतिवचनम् । प्राप्नोतु भवान् । प्राप्नवानि - इति प्रतिवचनम् । इमे अक्षताः ॥

विश्वान् देवान् भवत्सु आवाहयिष्ये ।

ओम्, आवाहय - इति प्रतिवचनम् । अक्षतान् गृहीत्वा—

विश्वे देवास आ गत शृणुता म इमं हवम् । एदं बर्हिर्नि षीदत ॥

[ऋ. ६. ५२. ७.]

विश्वे देवाः शृणुतेमं हवं मे ये अन्तरिक्षे ये उप द्यवि ष्ठ ॥

ये अग्निजिह्वा उत वा यजत्राः आसद्यास्मिन् बर्हिषि मादयध्वम् ॥

[ऋ. ६. ५२. १३]

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे पुरुरवार्द्रवसंज्ञक—
विश्वान् देवान् भवत्सु आवाहयामि ।

पादादि मूर्धान्तं दक्षिणभागे अक्षतान् विकीर्य—

आगच्छन्तु महाभागाः विश्वे देवा महाबलाः ।
ये अत्र विहिताः श्राद्धे सावधाना भवन्तु ते ॥

[आश्व. गृ. परिशिष्टम्. पृ. २३२. गरुडपुराणम्-२१८. ७.]

इति विश्वदेवान् ध्यात्वा—

विश्वेषां देवानां इदमासनम् इति दर्भद्वयं दद्यात् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

7. (1) மூன்றும் வரணம், விச்வேதேவரின் வரணமும் ஆவாஹனமும்

பவித்ரம் தரித்து உபவீதியாக, விச்வேதேவ ப்ராஹ்மணர் கையில் தீர்த்தம் சேர்த்து **கோத்ரஸ்ய,... கர்த்தவ்ய** என்று சொல்ல, அவர் **ஓம் ததா** என்பர். **ப்ராப்னோது** பவான் என, **ப்ராப்னவானி** என்றும், **விச்வான்......ஆவாஹயிஷ்யே** என, **ஆவாஹய** எனவும் பதில் சொல்வர். பிறகு அக்ஷதைகளை எடுத்துக் கொண்டு **விச்வேதேவாஸ:** என்று தொடங்கி **ஆவாஹயாமி** என்கிற வரை சொல்லி அவரது வலது பார்ச்வத்தில் அக்ஷதை

சேர்த்து **ஆகச்சந்து** என்பதால் விச்வே தேவர்களை த்யானித்து, **விச்வேஷாம்... ஆஸநம்** என்று இரண்டு தர்ப்பங்களை ஆஸனமாகத் தரவும்.

குறிப்பு :–ஆகச்சந்து என்பதை, **விச்வேதேவர்களின்** ஆவாஹனத்தில் சிலர் சொல்வர். **आगच्छन्तु...इत्युपस्थाय** என்பது **பரிசிஷ்டம். யே அத்ர விஹிதா:** என்பதற்குப் பதிலாக **யே யத்ர யோஜிதா:** என்ற பாடமும் இருக்கிறது. **யே சாத்ர** என்றும் பாடம் காணப் படுகிறது. **தக்ஷரின்** பெண் **விச்வா** என்பளுக்கு பிறந்த பத்து பிள்ளைகளுக்குப் பொதுப் பெயர் **விச்வே தேவா:** என்பது. இவர்கள் தபஸ் செய்து, ச்ராத்தங்களை ரக்ஷிக்கும் தேவதைகளாக இருக்கும் பெருமையைப் பெற்றனர். **புரூரவர், ஆர்த்ரவர்** என்ற இருவரும் **பார்வணம்** என்ற ச்ராத்தத்தில் தேவதைகள். மற்றவர்கள் வெவ்வேறு ச்ராத்தவகைகளில் தேவதைகளாக உள்ளனர். விச்வேதேவர்களின் பிறப்பு முதலான வரலாறு அறியாதவர்கள், **ஆகச்சந்து** என்ற ச்லோகத்தை ஆவாஹன மந்த்ரங்களைச்சொன்ன பிறகு சொல்ல வேண்டும் என்பர் **சங்க மஹர்ஷி.**

नाम चैव तथोत्पत्तिं न विदुर्ये द्विजातय: ।
श्लोकमेतं पठेयुस्ते ब्राह्मणानां समीपगा: ॥

[शङ्खोक्तिरिति स्मृतिमुक्ताफलम्, श्राद्धकाण्डम् पृ. ७९७]

விச்வேதேவார்த்தே என்று சொல்வது ஸம்ப்ரதாயம். 'அப்படிச் சொல்வது சரியில்லை. **விச்வதேவார்த்தே** என்று சொல்ல வேண்டும்' என்பது சிலர் கருத்து. இங்கு **விச்வதேவ** என்றும் தரப்பட்டுள்ளது. வெகு நாட்களாக வந்துள்ள ஸம்ப்ரதாய பாடத்தையும் அனுசரிக்கலாம். ஆபஸ்தம்ப க்ருஹ்யஸூத்ரவ்யாக்யாதா **ஸுதர்சனர் விச்வேதேவார்த்தே** என்றுதான் சொல்லியிருக்கிறார்.

७. (२) पितृणां वरणं आवाहनं च

प्राचीनावीती—

हस्ते अप: प्रदाय, तिलान् गृहीत्वा,—

. . . गोत्रस्य. . . शर्मण: पितु: श्राद्धे वसुरुद्रादित्यस्वरूप-पितृ-पितामह-प्रपितामहार्थे भवता क्षण: कर्तव्य: ।

ओम् तथा । प्राप्नोतु भवान् । प्राप्नवानि । इमे तिला: ॥

... गोत्रस्य... शर्मणः पितुः श्राद्धे ... गोत्रान्... शर्मणः ... वसुरुद्रादित्यरूपान् अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहान् भवत्सु आवाहयिष्ये ।

ओम्, आवाहय । तिलान् गृहीत्वा—

उशन्तस्त्वा नि धीमहि उशन्तः समिधीमहि ।

उशन् उशत आ वह पितॄन् हविषे अत्तवे ॥ [ऋ. १०.१६.१२]

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे ... गोत्रान्...शर्मणः वसुरुद्रादित्यस्वरूपान् अस्मत्पितृ-पितामह-प्रपितामहान् भवत्सु आवाहयामि ।

तिलान् मूर्धादि पादान्तं ब्राह्मणस्य वामभागे मूर्धनि अंसे जानुभागे - पादे च - विकीर्य—

आ यन्तु नः पितरः सोम्यासः अग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ।

अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्तु अस्मान् ॥

इति पितॄन् ध्यात्वा— [वाज. सं.१९.५८]

... गोत्राणां ... शर्मणां ... स्वरूपाणां ... पितृपिता-मह-प्रपितामहानां इदं आसनम्—

इति द्विगुणत्रिदर्भभुग्नं दद्यात् । इदमर्चनम्-इमे तिलाः ॥

ப்ரயோகவிளக்கம்

7. (2) பித்ருக்களின் வரணமும் ஆவாஹனமும்

கர்த்தா **ப்ராசீநாவீதியாக** இருந்து கொண்டு பித்ருப்ராஹ்மணர் கையில் தீர்த்தம் சேர்த்தபின் எள்ளை எடுத்துக்கொண்டு, **கோத்ரஸ்ய...கர்த்தவ்ய:**—என, **ஓம் ததா** என பதிலைப் பெற்று—

ப்ராப்னோது பவான் என்பதற்கு **ப்ராப்னவானி** என பதிலைப் பெற்றவுடன், **இமே திலா:** என்று எள் சேர்க்க. பிறகு...**கோத்ரஸ்ய**... **ஆவாஹயிஷ்யே** என ப்ரார்த்தித்து, **ஆவாஹய** என அனுமதி கொடுத்தவுடன் எள்ளை எடுத்துக் கொண்டு, **உசந்த:... ஆவாஹயாமி** என்று சொல்லி எள்ளை ஸ்வாமியின் திருமேனியில் இடது பக்கத்தில் தலையிலிருந்து பாதம் வரை சேர்த்து, **ஆயந்து...ஆஸநம்** என்பது வரை சொல்லி த்யானித்து, மடக்கப்பட்ட மூன்று தர்ப்ப புல்லைத்தை ஆஸனமாகக் கொடுத்து, **இதமர்ச்சனம்** என்று எள்ளைச் சேர்க்கவேண்டும்.

குறிப்பு : உசந்த: என்பதை மூன்று தடவை சொல்லவேண்டும் என்பர் சிலர். **ஆயந்து** என்பதில் **மதந்த:** என்பது சுக்லயஜுர் வேதபாடம். **மதந்து** என்பது ரிக்வேதிகளின் பாடம். **உசந்த:** என்பதால் ஆவாஹனம் செய்து, **ஆயந்து** என்பதால் பித்ருக்களின் அருகில் பங்க்தியுடன் நிற்கவேண்டும் என்பர் **பரிசிஷ்டகாரர்.**
'आयन्तु नः पितरः सोम्यासः इत्युपस्थाय' - [परिशिष्टम्. पृ. २३३.]

७. (३) विष्णोः वरणं आवाहनं च

उपवीती—

हस्ते अपः प्रदाय—

. . . गोत्रस्य . . . . शर्मणः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकश्री—विष्णवर्थे भवता क्षणः कर्तव्यः ।

ओम्, तथा । प्राप्नोतु भवान्—प्राप्नवानि । इमे अक्षताः ॥

. . . गोत्रस्य . . . शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षक-श्रीमहाविष्णुं भवत्सु आवाहयिष्ये । ओम् , आवाहय । अक्षतान् गृहीत्वा—

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।

स भूमिं विश्वतो वृत्वा अत्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥

[ऋ. १०. ९०. १.]

. . . गोत्रस्य . . . शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षक— श्रीमहाविष्णुं भवत्सु आवाहयामि । अक्षतान् समर्प्य— विष्णो इदं ते आसनम्— इति ऋजुदर्भद्वयं दद्यात् । इदमर्चनम्— इमे अक्षताः ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

7. (3) விஷ்ணு வரணமும் ஆவாஹனமும்:

கர்த்தா **உபவீதியாக** இருந்து விஷ்ணு ப்ராஹ்மணர் கையில் தீர்த்தம் கொடுத்து...**கோத்ரஸ்ய...கர்த்தவ்ய:** என்று சொல்ல, **ஓம், ததா** என்றும், **ப்ராப்னோது பவான்** என, **ப்ராளவாளி** என்றும் பதில்;..**கோத்ரஸ்ய...ஆவாஹயிஷ்யே** என,**ஆவாஹய** என்பது பதில். அக்ஷதையைக் கையில் எடுத்து, **ஸஹஸ்ர ...ஆவாஹயாமி** என்று சொல்லி அக்ஷதை சேர்க்க. **விஷ்ணோ இதம் தே ஆஸநம்** என தர்ப்பம் கொடுத்து, **இமே அக்ஷதா:** என அக்ஷதை சேர்க்கவேண்டும்.

இதம் வ: (தே) விஷ்டராஸனம் என்று சொல்லி ஆஸநம் தரும் முறையும் இருக்கிறது.

८. अर्घ्यग्रहणम् (१) विश्वेषां देवानां कृते

उपवीती—

प्राणानायम्य, अद्य पूर्वोक्त . . . अस्यां . . , पुण्यतिथौ . . . गोत्रस्य . . . शर्मणः पितुः श्राद्धे . . . गोत्राणां . . . शर्मणां . . . स्वरूपाणां अस्मत्पितृ - पितामह - प्रपितामहानां अक्षय्यतृप्त्यर्थं अर्घ्यग्रहणम् करिष्ये । कुरुष्व - इति प्रतिवचनम् ।

अग्नेः दक्षिणतः भुवं प्रोक्ष्य, सकृदाच्छिन्नानां पश्चात् उदगग्रान् दर्भान् आस्तीर्य, तेषु विश्वदेवार्थं उत्तरापवर्गं पात्रद्वयम् न्यङ्निधाय—

तत्पश्चात् दक्षिणाग्रान् (प्राग्दक्षिणाग्रान् वा) दर्भानास्तीर्य तेषु पित्रर्थं न्यग्बिलं पात्रत्रयं निधाय—

तदुत्तरतः प्रागग्रान् दर्भानास्तीर्य तेषु विष्ण्वर्थं पात्रमेकं न्यङ्निधाय—

विश्वदेवपात्रद्वयमुत्तानं कृत्वा, उदगग्रं द्विदर्भपवित्रं प्रतिपात्रमन्तर्धाय, पात्रयोः गन्धोदकमासिच्य—

शं नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये। शं योरभि स्रवन्तु नः॥

इति पात्रद्वयस्थं जलं सकृत् अनुमन्त्र्य—

यवोऽसि धान्यराजोऽसि वारुणो मधुसंयुतः।
निर्णोदः सर्वपापानां पवित्रं ऋषिभिः स्मृतम्॥

[परिशिष्टम् पृ. २३२. विष्णुस्मृतिः- ४८. १७]

इति प्रतिपात्रं मन्त्रमावृत्य यवान् ओप्य गन्धान् पुष्पाणि तुलसीदलानि च प्रक्षिप्य, औदुम्बरपत्रपुटेन उदगग्रेणाच्छाद्य दर्भैः उदगग्रैः प्रच्छादय—

'देवपात्रे सुसम्पन्ने ?' - इति विश्वदेवब्राह्मणं पृच्छेत्।

सुसम्पन्ने - इति प्रतिवचनम्। पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वे—देवाः, स्वाहा - अर्घ्याः- इति त्रिः उक्त्वा कर्ता निवेदयेत्। 'सन्तु अर्घ्याः'- इति त्रिः देवब्राह्मणप्रतिवचनम्॥

ப்ரயோக விளக்கம்:—

8. (1) விச்வேதேவர்களுக்காக அர்க்யம் க்ரஹித்தல்

கர்த்தா **உபவீதியாக** ப்ராணாயாமம் செய்து, **அத்யபூர்வோக்த... கரிஷ்யே** வரை சொல்லி அக்னிக்குத் தெற்கில் ஸக்ருதாச்சின்ன தர்ப்பங்களுக்கு மேற்கில் வடக்கு நுனியாக தர்ப்பங்களைப் போட்டு அவற்றின்மேல் விச்வேதேவர்க்காக இரண்டு பாத்ரங்களை (தொன்னைகளை) கவிழ்த்துவைத்து, இதற்கு மேற்புறத்தில் தெற்கு அல்லது தென்கிழக்கு நுனியாக தர்ப்பங்களைப் போட்டு அவற்றின் மேல், பித்ருக்களுக்காக மூன்று பாத்ரங்களைக் கவிழ்த்து வைத்து, இதற்கும் வடக்கில், கிழக்கு நுனியாக தர்ப்பங்களைப் போட்டு அதில் விஷ்ணுவிற்காக ஒரு பாத்ரத்தைக் கவிழ்த்து வைத்து,

விச்வேதேவ பாத்ரங்களை நிமிர்த்தி, கூர்ச்ச ஜலத்தினால் ப்ரோக்ஷித்து அவற்றில் வடக்கு நுனியாக இரண்டு பவித்ரங்களை வைத்து சந்தனம் சேர்த்த தீர்த்தத்தை அவற்றில் விட்டு, **சம் நோ தேவீ:** என்ற மந்த்ரத்தை ஒருமுறை சொல்லிக் கொண்டே இரண்டு பாத்ரங்களையும் ஸ்பர்சித்து அனுமந்த்ரணம் செய்து, **யவோஸி** என்பதைச் சொல்லி அக்ஷதை சேர்த்து (ஒவ்வொரு பாத்ரத்தில் போடும் போதும் மந்த்ரம் சொல்லப்பட வேண்டும்) மந்த்ரமின்றி சந்தனம், புஷ்பம், துளஸீதளங்களைச் சேர்த்து, வடக்கு நுனியுடைய இரண்டு அத்தி இலைகளால் (அல்லது பலாச இலைகளால்) மூடி வடக்கு நுனியான தர்ப்பங்களை அவற்றின் மேல் வைத்து, **தேவ பாத்ரே ஸம்பன்னே**? என்று கேட்க, தேவப்ராஹ்மணர் **ஸுஸம்பன்னே** என்று பதில் தருவர். பிறகு **ஸ்வாஹா அர்க்யா:** என்று அர்க்யம் ஸித்தமானதை மும்முறை கூறித் தெரிவிக்க வேண்டும். **ஸந்து அர்க்யா:** என்பது ப்ராஹ்மணர் தரும் பதில்.

குறிப்பு:—அர்க்யம் என்பது, பெரியோர்களுக்கு மரியாதை செய்வதற்காக சந்தனம் புஷ்பம் முதலியன சேர்த்துத் தரப்படும் தீர்த்தம். இங்கு பித்ருக்களுக்கும் விச்வேதேவர், விஷ்ணு இவர்களுக்கும் தரப்படுவதற்காக மந்த்ரபூர்வகம் ஸித்தம் செய்யப்படுகிறது. ஆச்வலாயனர் பித்ருக்களுக்குத் தரவேண்டியதை மாத்ரமே குறிப்பிட்டிருக்கிறார். வேறு ஸ்ம்ருதிகளில் விச்வேதேவர்க்கும் விஷ்ணுவிற்கும் தரப்படுவது விளக்கப்பட்டிருக்கிறது. அர்த்த ஜ்ஞானத்துடன் மந்த்ரத்தைச் சொல்லி கர்மாவை நினைத்தல் **அனுமந்த்ரணம்** எனப்படும்.

பாத்ரங்களை வைப்பதற்காக தர்ப்பம் இடுவதை ஆச்வலாயனர் சொல்லவில்லை. **பரிசிஷ்டகாரர்** அக்னிக்கு தெற்கில் கிழக்கு நோக்கி விச்வேதேவருக்கும், தெற்கு நோக்கி பித்ருக்களுக்கும் தர்ப்பம் போடச் சொல்லியிருக்கிறார். விஷ்ணுவைப் பற்றிக் கூறவில்லை. விச்வேதேவருக்குத் தயார் செய்வதுடனேயே விஷ்ணுவிற்கும் சேர்த்து அர்க்யம் தயார் செய்யும்படி கூறிய **முத்து தீக்ஷிதர்** விச்வேதேவருக்குக் கிழக்கு நோக்கியும், பித்ருக்களுக்குத் தென் கிழக்கு நோக்கியும் முனை இருக்கும்படி தர்ப்பங்களைப் போடச் சொல்கிறார்.

வேறு சிலர், கர்த்தாவிற்குமுன், அக்னிக்குத் தென்புறத்தில்' வடக்கு நோக்கி விச்வேதேவர்க்கும், இதற்குக்கிழக்கில் தெற்கு நோக்கி பித்ருக்களுக்கும், இதற்கும் கிழக்கில் விஷ்ணுவிற்கு வடக்கு நோக்கியும் தர்ப்பம் போடுகின்றனர். இங்கு ப்ரயோகத்தில் கூறியிருப்பது எங்கள் முன்னோர்களின் ஓலைச்சுவடியில் குறிப்பிடப்பட்டுள்ள முறையாகும்.

தேவ கார்யத்தை வடக்கு அல்லது கிழக்கு நோக்கியும், பித்ரு கார்யங்களைத் தெற்கு அல்லது தென்கிழக்கு நோக்கியும் செய்ய வேண்டும் என்று பொதுவான விதியிருப்பதால் மஹர்ஷி தர்ப்பம் போடுவதைப் பற்றித் தனியே சொல்லவில்லை.

க்ருஹஸ்தர்கள் தம் தமது ஸம்ப்ரதாயத்தை அனுசரிக்கலாம்.

अप आसिच्य शं नो देवीरभिष्टये इत्यनुमन्त्रितासु

என்று, ஸூத்ரம் (4-7-8) அனுமந்த்ரணம் செய்யச் சொல்வதால், தீர்த்தம் சேர்க்க இம்மந்த்ரத்தை உபயோகிப்பது சரியில்லை.

பாத்ரம் வைக்கப்போடப்பட்டுள்ள தர்ப்பத்தின் முனை எத்திசை நோக்கியிருக்கிறதோ அத்திசை நோக்கி பவித்ரத்தின் முனை இருக்கும்படி பவித்ரத்தைப் பாத்ரத்தில் வைக்க வேண்டும். தென்னாட்டில் யவம் கிடைக்காததால் அரிசியைச் சேர்க்கிறார்கள். சந்தனம் புஷ்பம் சேர்க்க மந்த்ரமில்லை. ஆனால் சிலர், **கந்தத்வாராம்** என்பதைச் சொல்லி சந்தனத்தையும்,

आयने ते परायणे दूर्वा रोहन्तु पुष्पिणी: ।
ह्रदाश्च पुण्डरीकाणि समुद्रस्य गृहा इमे ॥ [ऋ. १०. १४२. ८]

என்பதைச் சொல்லி புஷ்பம் துளஸீதளம் இரண்டையும் சேர்க்கின்றனர்.

பவித்ரத்தின் முனை எத்திசை நோக்கியிருக்கிறதோ அத்திசை நோக்கியதாக முனை இருக்கும்படி அத்தி இலையும் தர்ப்பமும் வைக்கப்படவேண்டும்.

அர்க்யத்தை க்ரஹிப்பது முதல் கொடுத்துமுடிக்கும் வரை கர்த்தா **உபவீதியாக** இருக்க வேண்டும் என்பர் நாராயணர். **उपवीत्येवार्घ्यं प्रयच्छेत्** என்பது (பக்கம் 182) அவர் வாக்யம்.

பாத்ரங்களில் தீர்த்தம் சேர்த்தவுடன்...

கோத்ரஸ்ய.. சர்மண: ச்ராத்தே புரூரவார்த்ரவஸிச்வேதேவேப்ய: விஷ்ணவே ச அபோ வோ க்ருஹ்ணாமி என்பதும், இதேபோல்... ...

அஸ்மத் பித்ருபிதாமஹப்ரபிதாமஹேப்ய: அபோ வோ க்ருஹ்ணாமி என்று பித்ருக்களுக்கு அர்க்யம் சேர்க்கும்போது கூறுவதும் ஸ்மார்த்தர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது. முதலிலேயே அர்க்யம் க்ரஹிப்பதற்காக ஸங்கல்பம் செய்து ப்ரார்த்தித்து அனுமதி பெற்றிருப்பவர்கள் **அபோ வோ க்ருஹ்ணாமி** என்று சொல்லத் தேவையில்லை. ஸங்கல்பம் செய்யாவிட்டால் இதைச் சொல்லலாம்.

८. (२) पितॄणां अर्घ्यग्रहणम्

प्राचीनावीती—

पितृपात्राणि त्रीणि उत्तानानि कृत्वा कूर्चजलेन प्रोक्ष्य, प्रतिपात्रं त्रिदर्भपवित्रं दक्षिणाग्रं अन्तर्धाय गन्धोदकमासिच्य–

शं नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये। शं योरभि स्रवन्तु नः॥

इति सकृदुक्त्वा पात्रत्रयस्थं जलं अनुमन्त्र्य—

तिलोऽसि सोमदेवत्यः गोसवे देवनिर्मितः।
प्रत्नवद्भिः प्रत्तः स्वधया पितॄनिमान् लोकान् प्रीणयाहि नः स्वधा नमः॥ [आश्व. गृ. सू. ४. ७. ८.]

इति प्रतिपात्रं मन्त्रमावृत्य पृथक् तिलान् प्रक्षिप्य गन्धान् पुष्पाणि तुलसीदलानि च प्रास्य- दक्षिणाग्रैः औदुम्बरपत्रैराच्छाद्य, दक्षिणाग्रैः दर्भैः प्रच्छाद्य–

पितृपात्राणि सम्पन्नानि? - इति पितृब्राह्मणम् पृच्छेत्। सुसम्पन्नानि - इति प्रतिवचनम्॥

वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृ - पितामह - प्रपितमहाः, स्वधा अर्घ्याः - इति त्रिः उक्त्वा कर्ता (अर्घ्यस्य सिद्धतां) नवेदयेत्। सन्त्वर्घ्याः - इति प्रतिवचनम् - त्रिः॥

ப்ரயோக விளக்கம் :

8. (2) பித்ருக்களுக்காக அர்க்யம் க்ரஹித்தல்

கர்த்தா **ப்ராசீனுவீதியாக,** பித்ருபாத்ரங்களை நிமிர்த்தி கூர்ச்ச ஜலத்தினுல் ப்ரோக்ஷித்து மூன்று தர்ப்பங்களாலான பவித்ரங்களை ஒவ்வொன்றிலும் தெற்கு நுனியாக வைத்து, ஜலம் சேர்த்து **சம்னோ தேவீ:** என்பதால் **அனுமந்த்ரணம்** செய்து, **திலோஸி** என்பதைச் சொல்லி எள்சேர்த்து(ஒவ்வொரு பாத்ரத்தில் எள் போடும் போதும்

மந்த்ரம் சொல்லப்பட வேண்டும்) சந்தனம் புஷ்பம் துளஸீ இவை களையும் மந்த்ரமின்றிச் சேர்த்து, தெற்கு நோக்கி முனையுள்ள அத்தி இலையாலும் தர்ப்பத்தாலும் மூடி, **பித்ருபாத்ராணி ஸம்பன்னானி** எனக்கேட்டு, **ஸுஸம்பன்னானி** என்ற ப்ரதிவசனம் பெற்று, **வஸு...** **ப்ரபிதாமஹா: ஸ்வதா அர்க்யா:** என்று மூன்று தடவை சொல்லி **அர்க்யம்** ஸித்தமாயிருப்பதைத் தெரிவிக்க, பித்ரு ப்ராஹ்மணர், **ஸந்து அர்க்யா.** என்று மூன்று முறை கூறி அதை அனுமதிப்பர்.

குறிப்பு :—பித்ருக்களுக்கு அர்க்யம் க்ரஹிக்கும்போது ப்ராசீனா வீதம் செய்து கொள்ள வேண்டாமென்பது பலர் கருத்து. **பித்ரு** பாத்ரத்தை கர்த்தாவின் அருகில் வைத்து, அதற்குத் தெற்கில் **பிதாமஹ பாத்ரம்**—அதற்கு அடுத்து **ப்ரபிதாமஹபாத்ரம்** என்கிற க்ரமத்தில் வைக்க வேண்டும். **யவோஸி** என்ற மந்த்ரத்தால் பிதாமஹ பாத்ரத்தில் எள்ளைப் போடும்போது **பித்ரூன்** என்பதற்குப் பதிலாக, **பிதாமஹான்** என்றும், ப்ரபிதாமஹ பாத்ரத்தில் போடும் போது **ப்ரபிதாமஹான்** என்றும் பதங்களை மாற்றிச் சொல்லவேண் டும் என்று சிலர் அபிப்ராயப்படுகிறார்கள். **பித்ரூன்** என்பதே பிதாமஹ ப்ரபிதாமஹர்களையும் குறிக்குமாதலால் **பித்ரு** பதத்தை மாற்றக் கூடாது என்பது வ்யாக்யானகாரர்களின் அபிப்ராயம்.

पितृशब्दस्य ऊहः नास्ति इत्युक्तम् प्राक् ॥

நாராயண வ்யாக்யானம் ஆச்வ. க்ருஹ்ய. 4-7-8. பக்கம். 181

மாத்ருச்ராத்தத்திலும் **பித்ரூன்** என்பதற்குப் பதிலாக **மாத்ரூ:** என்ற ஊஹம் (மாறுதல்) இல்லை என்பர். **यथा तत्र गौण्या लक्षणया वा अन्यथा वा स्त्रीन् आह तथैव अत्रापि मातॄ अभिदध्यात। तेनोहो न कार्यः।** **नारायणव्याख्या** 3.5.8. பக்கம் 105.

८. (३) विष्णोः अर्घ्यग्रहणम्

उपवीती—

विष्णुपात्रं उत्तानं कृत्वा कूर्चजलेन प्रोक्ष्य—

द्विदर्भपवित्रं प्रागग्रं अन्तर्धाय, जलमासिच्य--

शं नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः ॥

इति अनुमन्त्र्य–

यवोऽसि धान्यराजोऽसि वारुणो मधुसंयुतः ।

निर्णोदः सर्वपापानां पवित्रं ऋषिभिः स्मृतम् ॥

इति यवान् प्रास्य, गन्धान् पुष्पाणि तुलसीदलानि च प्रक्षिप्य, प्रागग्रेण औदुम्बरपत्रेण आच्छाद्य, प्रागग्रैः दर्भैः प्रच्छाद्य–

विष्णुपात्रं संपन्नम्? इति विष्णुं पृच्छेत्। सुसम्पन्नम् इति प्रतिवचनम्। श्रीमहाविष्णो, स्वाहा अर्घ्याः- इति त्रिः कर्ता वदेत्। सन्त्वर्घ्याः- इति विष्णोः त्रिः प्रतिवचनम्॥

ப்ரயோக விளக்கம் :

8. (3) விஷ்ணுவிற்கு அர்க்யம் க்ரஹித்தல்

உபவீதியாக, கர்த்தா, விஷ்ணு பாத்ரத்தை நிமிர்த்தி ப்ரோக்ஷித்து இரண்டு தர்ப்பங்களாலான பவித்ரத்தைக் கிழக்கு நுனியாக அதில் வைத்து, தீர்த்தம் சேர்த்து, **சம் நோ தேவீ:** என அனுமந்த்ரித்து, **யவோஸி** என யவத்தையும், சந்தனம், புஷ்பம் துளஸீதளம் இவற்றையும் சேர்த்துக் கிழக்கு நுனியான அத்தி இலை தர்ப்பம் இவற்றால் மூடி, **விஷ்ணு பாத்ரம் ஸம்பன்னம்**? என்று கேட்க, **ஸுஸம்பன்னம்** என்று பதில் தருவர். **ஸ்வாஹா அர்க்யா:** என்று தெரிவிக்க, **ஸந்து அர்க்யா:** என்பது பதில்.

குறிப்பு: விஷ்ணுவிற்காக ப்ராஹ்மணர் வரிக்கப்படா விட்டால் அர்க்யம் தயார் செய்யத் தேவையில்லை. விச்வே தேவருக்காக ப்ராஹ்மணர் கிடைக்கா விட்டாலும் கூர்ச்சத்தில் விச்வேதேவரை ஆவாஹனம் செய்து அர்க்ய க்ரஹணம் முதலியன எல்லாம் செய்யப் பட வேண்டும்.

९. (१) अर्घ्यदानम् (विश्वेभ्यो देवेभ्यः)

उपवीती—

विश्वेदेवहस्ते शुद्धोदकं दत्वा—

विश्वदेवपात्रयोः, दक्षिणपात्रस्थं पवित्रमादाय, ब्राह्मणहस्ते उदगग्रं निधाय—

औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यतीर्थं गृहीत्वा—

...गोत्रस्य ..., शर्मणः ... रूपस्य पितुः श्राद्धे पुरूरवसंज्ञक-विश्वेदेवाः इदं वः अर्घ्यं इति उक्त्वा,

अस्त्वर्घ्यम् इति प्रतिवचने दत्ते अर्घ्यं हस्ते दत्वा-दक्षिणपाणिना ब्राह्मणस्य हस्तं स्पृशन् अथवा अपिधाय—

या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः। हिरण्यवर्णाः यज्ञियाः ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥
[आश्व-गृ-सू-४-७-१३]

इत्यनुमन्त्र्य, पुनः शुद्धोदकं दत्वा, पवित्रं आदाय पात्रे निधाय, औदुम्बरपर्णेन आच्छाद्य-

पुनश्च विश्वेदेवहस्ते शुद्धोदकं दत्वा, इतरस्मात् विश्वेदेवपात्रात् पवित्रमादाय, ब्राह्मणहस्ते निधाय, औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यं गृहीत्वा,

... गोत्रस्य ... शर्मणः...रूपस्य पितुः श्राद्धे, आर्द्रवसंज्ञकविश्वेदेवाः इदं वोऽर्घ्यं इति उक्त्वा, अस्तु अर्घ्यं इति प्रतिवचने दत्ते, अर्घ्यं हस्ते दत्वा—

या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः। हिरण्यवर्णाः यज्ञियाः ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥

इति अनुमन्त्र्य, पुनः शुद्धोदकं दत्वा, पवित्रमादाय विश्वेदेवपात्रे निधाय, औदुम्बरपर्णेन पिधाय, दर्भैः प्रच्छादयेत् ।

देवेभ्यः स्थानमसि इति अक्षतान् पात्रोपरि विकिरेत् । अथवा पात्रद्वयं स्पृशेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்.—

9. (1) விச்வேதேவருக்கு அர்க்யதானம்

கர்த்தா உபவீதியாக, இருந்து கொண்டு விச்வேதேவப்ராஹ்மணரின் வலது கையில் உத்தரிணியாலோ கூர்ச்சத்தாலோ, சுத்தோதகம் கொடுத்து, விச்வேதேவ பாத்ரம் இரண்டில் தென்புறம் இருக்

கும் பாத்ரத்திலிருந்து, பவித்ரத்தை எடுத்து ப்ராஹ்மணரின் கையில் வடக்கு முனையாக வைத்து, அத்தி இலையினுல் தொன்னையிலிருந்து அர்க்ய ஜலத்தை எடுத்து,

...கோத்ரஸ்ய...சர்மண:...ரூபஸ்ய...பிது: ச்ராத்தே... இதம் வ: அர்க்யம் என்று சொல்ல, **அஸ்த்வர்க்யம்** என்று பதில் சொன்ன பிறகு, தீர்த்தத்தைக் கையில் சேர்த்து, கர்த்தா தனது இடது கையினுல், ப்ராஹ்மணரின் கையைத் தாங்கிக் கொண்டு, தனது வலது கையைக் கவிழ்த்து மூடி, **யா: திவ்யா: ... பவந்து** என்கிற வரை மந்த்ரத்தைச் சொல்லி, **அனுமந்த்ரணம்** செய்து, மறுபடியும் சுத்த ஜலம் கொடுத்து, பவித்ரத்தை எடுத்து, எடுத்த பாத்ரத்தில் வடக்கு நுனியாக வைத்து, அத்தி இலையால் மூடி,

மறுபடியும் விச்வேதேவ ப்ராஹ்மணரின் கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து, மற்றொரு விச்வே தேவபாத்ரத்திலிருந்து பவித்ரத்தை எடுத்து. ப்ராஹ்மணர் கையில் வைத்து, அத்தி இலையால் அர்க்ய ஜலத்தை எடுத்து,.. **கோத்ரஸ்ய ..அர்க்யம்** என்று சொல்ல, **அஸ்து அர்க்யம்** என்று பதில் கிடைத்ததும், தீர்த்தத்தைக் கையில் சேர்த்து **யா திவ்யா ஆப**:... என்கிற மந்த்ரத்தால் முன்போல் அனுமந்த்ரணம் செய்து மறுபடியும் ப்ராஹ்மணர் கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து, பவித்ரத்தை எடுத்து பாத்ரத்தில் வைத்து, அத்தி இலையினுல் மூடி இரண்டு தர்ப்பங்களை இரண்டு பாத்ரங்களின் மேல் இருக்கும்படி வைக்கவும்.

தேவேப்ய : ஸ்தானமஸி என்று சொல்லி இரண்டு பாத்ரங்களின் மேலும் அக்ஷதை சேர்க்கவும்; அல்லது தொடவும்.

குறிப்பு : விச்வேதேவருக்குக் கொடுத்தபின் மிச்சமுள்ள அர்க்ய ஜலத்தை,

ये देवासः दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामधि एकादश स्थ ।

अप्सुक्षितो महिनैकादश स्थ ते देवासः यज्ञमिमं जुषध्वम् ॥

[ऋ. १. १३९. ११.]

என்கிற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி, விச்வேதேவருக்கு பாதப் ரக்ஷாளனம் செய்த மண்டலத்தில் சேர்த்து, **தேவேப்ய: ஸ்தானமஸி** என்று சொல்லி அந்த இடத்தில் அக்ஷதையைச் சேர்ப்பது சிலருடைய ஸம்ப்ரதாயம்.

देवेभ्यः स्थानमसि इति न्युब्जं उत्तानं वा कार्यम् इति गरुडपुराणे उक्तम् इति निर्णयसिन्धुः । (பக்கம். 1539)

விச்வேதேவ பாத்ரத்தைக் கவிழ்த்தோ நிமிர்த்தியோ வைக்க லாம் என கருட புராணம் கூறும்.

யா திவ்யா: என்பது ஸூத்ரமந்த்ரமாதலால் ஸ்வரம் தேவை இல்லை.

முதல் அர்க்யத்தை புரூரவர் என்ற தேவருக்கும், இரண்டாவது அர்க்யத்தை ஆர்த்ரவர் என்கிற தேவருக்கும் தனித்தனியே தராமல் இரண்டு தேவர்களின் பெயர்களை ஒவ்வொரு ஸமயமும் கூறி இருமுறை தரும் வழக்கமும் உள்ளது.

யா திவ்யா : என்ற இந்த மந்த்ரம் சிறிது மாறுதலுடன் **தைத்திரீய ப்ராஹ்மணத்தில்** (3-1-2) காணப்படுகிறது. மாறுதலின்றி **அக்னி புராணத்திலும்** (117-14) உள்ளது.

९. (२) पितृभ्योऽर्घ्यदानम्

पित्रे अर्घ्यदानम्

पितृहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा, पितृपात्रात् पवित्रमादाय, पितृब्राह्मणहस्ते दक्षिणाग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यमादाय,

. . . गोत्रस्य . . . शर्मणः . . . रूपस्य पितुः श्राद्धे . . . . गोत्र . . . शर्मन् . . . वसुरूपपितः, इदं ते अर्घ्यम् इति निवेद्य,

अस्त्वर्घ्यं इति प्रतिवचने दत्ते, सव्योपगृहीतेन दक्षिणेन पाणिना, पितृतीर्थेन अर्घ्यतीर्थं हस्ते दत्त्वा—

या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः ।
हिरण्यवर्णाः यज्ञियाः ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥

इति मन्त्रेण अनुमन्त्र्य, शुद्धोदकं दत्त्वा, पवित्रमादाय, पितृपात्रे दक्षिणाग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन आच्छाद्य—

पितामहाय अर्घ्यदानम्

पितामहहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा, पितामहपात्रात् पवित्रमादाय, हस्ते दक्षिणाग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यमादाय,

... गोत्रस्य ... शर्मणः ... रूपस्य पितुः श्राद्धे ... गोत्र ... शर्मन् रुद्ररूपपितामह, इदं ते अर्घ्यम् इति निवेद्य,

अस्तु अर्घ्यम् इति प्रतिवचने दत्ते, अर्घ्यं हस्ते दत्त्वा—
या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः।
हिरण्यवर्णाः यज्ञियाः ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥

इति मन्त्रेण अनुमन्त्र्य, शुद्धोदकं दत्वा, पवित्रमादाय, पितामहपात्रे दक्षिणाग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन पिधाय—

प्रपितामहाय अर्घ्यदानम्

प्रपितामहहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा, प्रपितामहपात्रात् पवित्रमादाय, हस्ते दक्षिणाग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यं गृहीत्वा—

... गोत्रस्य ... शर्मणः ... रूपस्य पितुः श्राद्धे ... गोत्र ... शर्मन् आदित्यरूपप्रपितामह - इदं ते अर्घ्यम् इति निवेद्य,— अस्तु अर्घ्यम् इति प्रतिवचने दत्ते, अर्घ्यं हस्ते दत्त्वा
या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः।
हिरण्यवर्णाः यज्ञियास्ता न आपः शं स्योना भवन्तु ॥

इति अनुमन्त्र्य, पुनः शुद्धोदकं दत्वा, प्रपितामहपात्रे दक्षिणाग्रं निदधीत—

ப்ரயோக விளக்கம் :

9. (2) பித்ருக்களுக்கு அர்க்யதானம்

பித்ருப்ராஹ்மணர் ஹஸ்தத்தில் சுத்தோதகம் கொடுத்து பித்ரு பாத்ரத்திலிருந்து பவித்ரத்தை எடுத்து, ப்ராஹ்மணர்கையில் தெற்கு நுனியாக வைத்து, அத்தி இலையால் அர்க்ய ஜலத்தை எடுத்து,

கோத்ரஸ்ய ... சர்மண:... ரூபஸ்ய ..பிது:...ச்ராத்தே...கோத்ர சர்மன் வஸு ரூப பித: இதம் தே அர்க்யம் என்று சொல்ல, **அஸ்து**

அர்க்யம் என்று பதில் சொன்னவுடன்; கர்த்தாவின் இடதுகை, அவனுடைய வலதுகையைத் தொட்டுக்கொண்டிருக்க, வலது கையால் அர்க்யத்தைக் கொடுத்து, வலது கையால் ப்ராஹ்மணரின் கையிலுள்ள தீர்த்தத்தை மூடிக்கொண்டு, **யா திவ்யா ஆப**:...என்று அனுமந்த்ரித்து சுத்தோதகம் கொடுத்து பவித்ரத்தை எடுத்து, எடுத்த பாத்ரத்தில் தெற்கு நுனியாக வைத்து, அத்தி இலையால் மூடி.

பிதாமஹருக்கு அர்க்யதானம்

பிதாமஹர்கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து, பிதாமஹபாத்ரத்திலிருந்து பவித்ரத்தை எடுத்து பிதாமஹர் கையில் தெற்கு நுனியாக வைத்து, அத்தி இலையால் அர்க்ய ஜலத்தை எடுத்து. **கோத்ரஸ்ய .. சர்மண: ரூபஸ்ய பிது: ச்ராத்தே கோத்ர...சர்மன் ருத்ரரூப பிதாமஹ இதம் தே அர்க்யம்** என, **அஸ்து அர்க்யம்** என ப்ரதி வசனம் கிடைத்தவுடன், அர்க்யத்தைக் கையில் சேர்த்து, **யா திவ்யா**: என்று அனுமந்த்ரணம் செய்து சுத்தோதகம் கொடுத்து, பவித்ரத்தை எடுத்து, எடுத்த பாத்ரத்தில் வைத்து அத்தி இலையால் மூடி—

ப்ரபிதாமஹருக்கு அர்க்யதானம்

ப்ரபிதாமஹர் கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து ப்ரபிதாமஹ பாத்ரத்திலிருந்து, பவித்ரத்தை எடுத்து அவர்கையில் தெற்கு நுனியாக வைத்து அத்தி இலையினால் அர்க்ய ஜலத்தை எடுத்து, **கோத்ரஸ்ய .. சர்மண**: .. **ரூபஸ்ய பிது: ச்ராத்தே .. கோத்ர...சர்மன் ஆதித்யரூப ப்ரபிதாமஹ இதம் தே அர்க்யம்** என்று ப்ரார்த்தித்த பின், **அஸ்த்வர்க்யம்** என பதில் கிடைத்ததும், அர்க்ய ஜலத்தைக் கையில் சேர்த்து வலது கையினால் மூடி, **யா: திவ்யா**: என்று அனுமந்த்ரணம் செய்து, மறுபடியும் சுத்தோதகம் கொடுத்து பவித்ரத்தை எடுத்து ப்ரபிதாமஹரின் பாத்ரத்தில் வைக்கவும்.

குறிப்பு :—பிதாவிற்காக ஒருவர், பிதாமஹர்க்காக ஒருவர், ப்ரபிதாமஹர்க்காக ஒருவர் என்று மூன்று ஸ்வாமிகளை எழுந்தருளப் பண்ணியிருப்பதாகக் கருதி இங்கு மந்த்ரம் உள்ளது. பித்ருபிதாமஹ ப்ரபிதாமஹர்களுக்காக ஒருவரையே வரிப்பது என்ற வழக்கமிருந்து வருவதால், அவர் ஒருவரிடத்திலேயே, மூவர்க்கும் கொடுக்க வேண்டிய அர்க்யத்தைக் கொடுத்து விடவேண்டும். ஒருவரிடமே தருவதால் **யா திவ்யா** : என்று சொல்லிச் செய்யும் அனுமந்த்ரணத்தை, கடைசியில் ஒரு தடவை செய்தால் போதும் என்பது சிலர் அபிப்ராயம்.

தாயின் ச்ராத்தத்தில் அர்க்யம் தரும்போது **மாத:**, **பிதாமஹி**, **ப்ரபிதாமஹி** என ஊஹம் (மாறுதல்) செய்துகொள்ளவேண்டும்.
अर्घ्यप्रदानमन्त्रेषु मात्रादिपदमावपेत्। [कारिका-२.१०.९. பக்கம் 302]

பித்ருக்களுக்கு அர்க்யத்தைத் தரும்போது கர்த்தா **உபவீதி**யாக இருக்கவேண்டுமென்று வசனம் உள்ளது அர்க்யம் தரும் போது ப்ராஹ்மணர் தமது கையில் தரப்பட்ட அர்க்ய ஜலத்தை விரல்களின் இடை வழியாக கைக்குக் கீழே வைத்திருக்கும் தொன்னையில் விட்டு விடவேண்டும். புத்ர காமனைக் கர்த்தா இருந்தால், அந்த ஜலத்தை எடுத்து முகத்தைத் துடைத்துக் கொள்ள வேண்டும் என்பர் சிலர். இந்த தீர்த்தத்தை உபயோகிக்காமல் அப்படியே வைத்து விடவேண்டுமென்பது பலர் கருத்து.

९. (३) अर्घ्यपात्रनिधानम्

प्रपितामहपात्रस्थं जलं पितामहपात्रे निनीय, तज्जलं पितृपात्रे निनीय, तज्जलं ईषदादाय, तेन अर्घ्यशेषजलेन पुत्रकामः मुखं अनक्ति। न चेत् नानक्ति।

[**पक्षान्तरम्** - पितामह - प्रपितामहार्घ्यशेषाण्यादाय युगपत्पितृपात्रे समवनयति।]

प्रपितामहपात्रेण पितृपात्रं पिधाय, पितामहपात्रं पितृपात्रस्य पार्श्वे न्यङ्निधाय–

पितृभ्यः स्थानमसि इति पात्राणामुपरि तिलान् विकिरेत्।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

9. (3) அர்க்யபாத்ரங்களை வைத்தல்

ப்ரபிதாமஹபாத்ர ஜலத்தை பிதாமஹபாத்ரத்தில் சேர்த்து, பிதாமஹபாத்ர ஜலத்தை, பித்ரு பாத்ரத்தில் சேர்த்து, கர்த்தா, தனக்குப் புத்ரன் பிறக்க வேண்டும் என விரும்பினால் பித்ரு பாத்ரத்தில் சேர்க்கப்பட்ட இந்த அர்க்யசேஷ ஜலத்தில் சிறிது எடுத்து தன் முகத்தில் தடவிக் கொள்ளவேண்டும். விருப்பமில்லாவிடில் தடவிக் கொள்ள வேண்டாம். ப்ரபிதாமஹ. பிதாமஹ பாத்ரஜலத்தை ஒரே ஸமயத்திலே பித்ருபாத்ரத்தில் விடவேண்டும் என்றஸம்ப்ரதாயத்தை **முத்து தீக்ஷிதர்** கொடுத்திருக்கிறார்.

ப்ரபிதாமஹபாத்ரதால் பித்ரு பாத்ரத்தை மூடி பிதாமஹபாத்ரத்தை அவ்விரண்டு பாத்ரங்களின் பக்கத்தில், கவிழ்த்திருக்கும்படி சாய்த்து வைத்து, எள்ளையெடுத்து **பித்ருப்யப: ஸ்தானமஸி** என்று சொல்லி, பாத்ரங்களின்மேல் சேர்க்கவேண்டும். ச்ராத்தம் முடியும் வரை இந்த பாத்ரங்களைத் திறக்கக்கூடாது.

குறிப்பு:-பித்ருபாத்ரத்தை நிமிர்த்தி வைத்து ப்ரபிதாமஹ பாத்ரத்தால் மூடிவைக்க வேண்டு என்பது ஒருஸம்ப்ரதாயம். எல்லாவற்றையுமே கவிழ்த்து வைக்கலாம் என்பதும் சிலர் அபிப்பிராயம். இதற்கு ப்ரமாணம்:-

न्यग्बिलं पितृपात्रं स्यादासमाप्तेस्तु कर्मणः ।
उत्तानं वा तृतीयेन पिहितं तन्न चालयेत् ॥ कारिका—२.७. १९-२०.

'கர்ம முடியும் வரை பித்ருபாத்ரம் கவிழ்க்கப்பட்டு இருக்க வேண்டும். அல்லது மூன்றுவது பாத்ரமான ப்ரபிதாமஹ பாத்ரத்தினல் மூடப்பட்டு நிமிர்த்தப்பட்டும் இருக்கலாம். இதை இடம்விட்டு கூடாது.'

கீழே கொடுக்கப்பட்டுள்ள ச்லோகங்களையும் கவனிக்க.

आसिच्य प्रथमे पात्रे अपः शिष्टाः द्विपात्रयोः ।
अञ्ज्यान्मुखं पुत्रकामः ताभिरद्भिः यथाविधि ॥
अपिधानमिहाचार्याः प्रथमस्य वदन्ति तु ।
पिधानं तत्प्रयोगज्ञैः तृतीयेनेति कथ्यते ॥

[शौनकीयम् – १.२५.३०-३१]

९. (४) विष्णवेऽर्घ्यदानम्

विष्णुब्राह्मणहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा, विष्णुपात्रात् पवित्रमादाय, हस्ते उदगग्रं निधाय, औदुम्बरपर्णेन अर्घ्यं गृहीत्वा—

. . . गोत्रस्य . . . शर्मणः . . . रूपस्य पितुः श्राद्धे, श्राद्धसंरक्षक विष्णो, इदं ते अर्घ्यम् इत्युक्त्वा, अस्त्वर्घ्यम् इति उक्ते, अर्घ्यं दत्त्वा—

या दिव्या आपः पृथिवी संबभूवुः या अन्तरिक्ष्याः उत पार्थिवीर्याः।
हिरण्यवर्णाः यज्ञियास्ता न आपः शं स्योना भवन्तु । ॥

इत्यनुमन्त्र्य, शुद्धोदकं दत्वा, पवित्रमादाय पात्रे निधाय, औदुम्बरपर्णेन आच्छादय दर्भैः प्रच्छादयेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:-

9 (4) விஷ்ணுவிற்கு அர்க்யம் தருதல்

விஷ்ணுவின் கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து, விஷ்ணுபாத்ரத்திலிருந்து பவித்ரத்தை எடுத்து, வடக்கு நுனியாகக் கையில் வைத்து, அத்தி இலையால் அர்க்ய தீர்த்தத்தை எடுத்து **கோத்ரஸ்ய சர்மண: ச்ராத்தே விஷ்ணோ இதம் தே அர்க்யம்** என்று ப்ரார்த்தித்து, **அஸ்து அர்க்யம்** என்று அனுமதித்தவுடன் அர்க்யத்தைக் கொடுத்து **யா திவ்யா**: என **அனுமந்த்ரணம்** செய்து சுத்தோதகம் கொடுத்து பவித்ரதை எடுத்து விஷ்ணுபாத்ரத்தில் வைத்து அத்தி இலையாலும் தர்ப்பத்தாலும் மூடி விடவேண்டும்.

१०. (१) पञ्चोपचारकरणम्

विश्वेषां देवानाम्

उपवीती—

देवब्राह्मणस्य दक्षिणांगे पदादिमूर्धान्तं अक्षतान् विकीर्य—

१. पुरूरवार्द्रवसंज्ञकाः विश्वेदेवाः देहालङ्कारणार्थे यथाभागशः अमी वो गन्धाः । उपचारार्थे पुनरिमे गन्धाः ।

२. माल्यार्थं इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च ।

३. आघ्राणार्थं अयं वो धूपः ।

४. अवलोकनार्थं अयं वो दीपः ।

५. आच्छादनार्थं उत्तरीयाद्यर्थं चेदं वस्त्रद्वयम् । धारणार्थं इदं यज्ञोपवीतम् । पवित्रार्थं इमौ दर्भौ । शेषोपचारार्थे इमे अक्षाताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

पितृणाम्

प्राचीनावीती —

पितृब्राह्मणस्य वामांगभागे मूर्धादि पादान्तं तिलान् विकीर्य—

१. वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, देहलङ्कारणार्थे यथाभागशः अमी वो गन्धाः । उपचारार्थे पुनः इमे गन्धाः ।

२. माल्यार्थं इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च ।

३. आघ्राणार्थं अयं वो धूपः ।

४. अवलोकनार्थं अयं वो दीपः ।

५. आच्छादनार्थं उत्तरीयाद्यर्थं चेदं वस्त्रत्रयम् । धारणार्थं इदं यज्ञोपवीतम् । पवित्रार्थं इमे दर्भाः । शेषोपचारार्थे इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

विष्णोः

उपवीती—

१. श्राद्धसंरक्षक श्रीमहाविष्णो देहालङ्कारणार्थे अमी ते गन्धाः । उपचारार्थे पुनरिमे गन्धाः ।

२. माल्यार्थं इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च ।

३. आघ्राणार्थमयं ते धूपः ।

४. अवलोकनार्थमयं ते दीपः ।

५. आच्छादनार्थं उत्तरीयाद्यर्थं चेदं वस्त्रत्रयम् । धारणार्थं इदं यज्ञोपवीतम् । पवित्रार्थं इमौ दर्भौ । शेषोपचारार्थे इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

ப்ரயோக விளக்கம் :

10. (1) **ஐந்து உபசாரங்களைத் தருதல்**

கர்த்தா **உபவீதியாக** இருந்து **புரூரவார்த்ரவ... விச்வேதேவா:** என்று தொடங்கி, அந்தந்த வாக்யங்களைச் சொல்லி, சந்தனம் புஷ்பம், தூபம், தீபம், வஸ்த்ரம், யஜ்ஞோபவீதம், தர்ப்பம் இவைகளைத் தரவேண்டும். பூஜை முடிந்ததை **ஸகலாராதனை: ஸ்வர்ச்சிதம்** என்று சொல்லித் தெரிவிக்க வேண்டும். இதேபோல் பித்ரு ப்ராஹ்மணர் விஷ்ணு இருவருக்கும் செய்யப்பட வேண்டும்.

குறிப்பு : ஆச்வலாயனர் ஐந்து உபசாரப் பொருள்களை மாத்திரமே தரும்படி தமது க்ருஹ்யஸூத்ரத்தில் 4.8 1 கூறியிருக்கிறார். இதற்கான மந்த்ரம் தராததால் மந்த்ரமின்றிச் செய்வதில் குறை எதுவும் ஏற்படாது என்பது சிஷ்டர்களின் கருத்து.பலர் அனுஷ்டானமும் அப்படியே உள்ளது. தூபதீபங்களைத் தருவதற்குச் சிலர் தீர்த்தத்தையே உபயோகிப்பர். மந்த்ரம் சொல்லிச் செய்ய விரும்புபவர்களுக்கு மந்த்ரங்களுடன் செய்யும்முறை அடுத்து 10. (2) என்ற பகுதியில் தரப்பட்டுள்ளது.

வஸ்த்ரம் மூன்று தரப்பட வேண்டும். முடியாவிட்டால் அதற்காகச் சிறிது தக்ஷிணை தரவேண்டும். யஜ்ஞோபவீததானம் வஸ்த்ரதானத்தை விட உயர்ந்தது என மார்க்கண்டேய ஸ்ம்ருதி கூறுகின்றது.

वासांसि वाससी वासो यो ददाति पितुर्दिने तन्तुसंख्यातवर्षेण देवलोके महीयते॥
[वाधूलस्मृतिः, श्लोकः, 207]

यज्ञोपवीतदानेन वस्त्रदानफलं लभेत्। वस्त्रदानफलं तुच्छं औपवीतमनन्तकम्॥
[मार्कण्डेयस्मृतिः, दानफलप्रकरणम् । பக்கம்.101]

இவை ஐந்து தவிர கர்த்தா வேறு பொருட்களையும் தர விரும்பினால் அவற்றை தக்ஷிணை தரும்போது தரலாம் என்பர் **வ்யாக்யாதா.** ஒவ்வொரு உபசாரப் பொருளைத் தரும்போதும் முதலிலும், கொடுத்த பிறகும், ப்ராஹ்மணர் கையில் தீர்த்தம் தர வேண்டும். எல்லோருக்கும் உபசாரப் பொருளைத் தந்த பிறகு கர்த்தா கையை அலம்பிக் கொண்டு ஒருமுறை ஆசமனம் செய்யவேண்டும்.

१० (२) पञ्चोपचारकरणे अन्यः प्रकारः
विश्वेषां देवानामुपचारः

उपवीती—

अर्चत प्रार्चत प्रियमेधासो अर्चत।

अर्चन्तु पुत्रकाः उत पुरं न धृष्ण्वर्चत॥ [ऋ. ८.६९.८]

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञक-विश्वे देवाः, इदं वः अर्चनम् इति अक्षतान् विश्वेदेवब्राह्मण-दक्षिणाङ्गे पादादि मूर्धान्तं विकीर्य अर्चयेत् ।

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोप ह्वये श्रियम् ॥

विश्वे देवाः, देहालङ्करणार्थे यथाभागशः अमी वो गन्धाः इति चन्दनम्—

आयने ते परायणे दूर्वा रोहन्तु पुष्पिणीः ।
ह्रदाश्च पुण्डरीकाणि समुद्रस्य गृहा इमे ॥ [ऋ. १०.१४२.८]

माल्यार्थे इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च इति तानि—

ईळिष्वा हि प्रतीव्यम् १ यजस्व जातवेदसम् ।
चरिष्णुधूमं अगृभीतशोचिषम् ॥ [ऋ.८.२३.१]

आघ्राणार्थमयं वो धूपः (उदकेन कल्पितः) इति धूपम्—

पवमानः अजीजनत् दिवः चित्रं न तन्यतुम् ।
ज्योतिर्वैश्वानरम् बृहत् ॥ [ऋ. ९.६१.१६]

अवलोकनार्थमयं वो दीपः(उदकेन कल्पितः) इति दीपम्—

युवा सुवासाः परिवीत आगात् स उ श्रेयान् भवति जायमानः ।
तं धीरासः कवय उन्नयन्ति स्वाध्यो ३ मनसा देवयन्तः ॥
[ऋ. ३.८.४]

अथवा—

युवं वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरच्छिद्रा मन्तवो ह सर्गाः ।

अवातिरतमनृतानि विश्व ऋतेन मित्रावरुणा सचेथे ॥

[ऋ. १.१५२.१]

इति मन्त्रेण आच्छादनाद्यर्थं इदं वस्त्रतंयं इति वस्त्रं च दद्यात् । पवित्रार्थं इमौ दर्भौ इति दर्भद्वयं दद्यात् । शेषोपचारार्थे इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् इति अक्षतान् समर्पयेत् ॥

पितृणामुपचारः

प्राचीनावीती—

अर्चत प्रार्चत प्रियमेधासो अर्चत ।
अर्चन्तु पुत्रकाः उत पुरं न धृष्ण्वर्चत ॥

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे ... गोत्राः ... शर्माणः वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृपितामह-प्रपितामहाः, इदं वः अर्चनम् इति तिलान् वामभागे पादादि मूर्धान्तं विकीर्य-

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोप ह्वये श्रियम् ॥

पितृ-पितामह-प्रपितामहाः, देहालङ्करणार्थे यथाभागशः अमी वो गन्धाः इति गन्धम्—

आयने ते परायणे दूर्वा रोहन्तु पुष्पिणीः ।
ह्रदाश्च पुण्डरीकाणि समुद्रस्य गृहा इमे ॥

माल्यार्थे इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च इति तानि-

ईळिष्वा हि प्रतीव्यं यजस्व जातवेदसम् ।
चरिष्णुधूमं अगृभीतशोचिषम् ॥

आघ्राणार्थं अयं वो धूपः (उदकेन कल्पितः) इति धूपम्–

पवमानः अजीजनत् दिवश्चित्रं न तन्यतुम् ।
ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥

अवलोकनार्थमयं वो दीपः (उदकेन कल्पितः) इति दीपम्—
युवा सुवासाः परिवीत आगात् स उ श्रेयान् भवति जायमानः ।
तं धीरासः कवय उन्नयन्ति स्वाध्यो ३ मनसा देवयन्तः ॥

अथवा—

युवं वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरच्छिद्रा मन्तवो ह सर्गाः।
अवातिरतमनृतानि विश्व ऋतेन मित्रावरुणा सचेथे ॥

इति मन्त्रेण आच्छादनाद्यर्थमिदं वस्त्रत्रयम् इति वस्त्रं च दद्यात् । पवित्रार्थमिमे दर्भाः इति दर्भत्रयं दद्यात् । शेषोपचारार्थे इमे तिलाः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् इति तिलान् विकिरेत् ॥

विष्णोः उपचारः

उपवीती—

अर्चत प्रार्चत प्रियमेधासो अर्चत ।
अर्चन्तु पुत्रकाः उत पुरं न धृष्णवर्चत ॥

... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकश्री - महाविष्णो इदं ते अर्चनम् इति अक्षतान् विकिरेत् ।

गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोप ह्वये श्रियम् ॥

श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णो, देहालङ्करणार्थे अमी ते गन्धाः इति चन्दनम्—

आयने ते परायणे दूर्वा रोहन्तु पुष्पिणीः ।
ह्रदाश्च पुण्डरीकाणि समुद्रस्य गृहा इमे ॥

माल्यार्थे इमानि पुष्पाणि तुलसीदलानि च इति तानि—

ईळिष्वा हि प्रतीव्यं यजस्व जातवेदसम् ।
चरिष्णुधूमम् अगृभीतशोचिषम् ॥

आघ्राणार्थमयं ते धूपः (उदकेन कल्पितः) इति धूपम्—

पवमानः अजीजनत् दिवश्चित्रं न तन्यतुम् ।
ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥

अवलोकनार्थमयं ते दीपः (उदकेन कल्पितः) इति दीपम् -

युवा सुवासाः परिवीत आगात् स उ श्रेयान् भवति जायमानः ।
तं धीरासः कवय उन्नयन्ति स्वाध्यो ३ मनसा देवयन्तः ॥

अथवा—

युवं वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरच्छिद्रा मन्तवो ह सर्गाः ।
अवातिरतमनृतानि विश्व ऋतेन मित्रावरुणा सचेथे ॥

इति मन्त्रेण आच्छादनाद्यर्थं इदं वस्त्रत्रयं इति वस्त्रं च दद्यात् ॥
पवित्रार्थमिमौ दर्भौ इति दर्भद्वयं दत्वा, शेषोपचारार्थे इमे अक्षताः । सकलाराधनैः स्वर्चितमिति अक्षतान् विकिरेत् ॥
ततः हस्तौ प्रक्षाल्य सकृत् आचामेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம் :

10(2). ஐந்து உபசாரங்களைச் செய்வதில் மற்ளொரு முறை விச்வேதேவர்களுக்கு உபசாரம்

கர்த்தா **உபவீதியாக** இருந்துகொண்டு விச்வேதேவப்ராஹ்மணரின் திருமேனியின் வலது பாகத்தில் பாதம் தொடங்கி சிரஸ்

வரை **அர்ச்சத** என்று மந்த்ரம் சொல்லி அக்ஷதைகளைத் தூவி அர்ச்சித்த பின், **கந்தத்வாராம்** என்பதைச் சொல்லி **கோத்ரஸ்ய... அமீ வோ கந்தா:**—என சந்தனத்தையும், **ஆயநே** என புஷ்பத்தையும், **ஈளிஷ்வா ஹி** என தூபத்தையும், **பவமான:** என தீபத்தையும், **யுவாஸுவாஸா:** அல்லது **யுவம் வஸ்த்ராணி** என வஸ்த்ரங்களையும் தரவேண்டும். **ஸகலாராதனை: ஸ்வர்ச்சிதம்** என்று கூறி **உபசார தானம்** முடிந்ததைத் தெரிவிக்க வேண்டும்.

குறிப்பு : அர்ச்சத என்று அக்ஷதை சேர்ப்பதை அர்ச்சனையாகக் கருதாமல் பூஜைகளை ஏற்றுக் கொள்வதற்கான ப்ரார்த்தனை என்பர் சிலர். வைஷ்ணவர்கள் போஜன காலத்தில் வட்டமான பவித்ரம் தரிப்பதால் தர்ப்பம் தரப்படுகிறது.

சிலர் உபசாரப் பொருட்களைத் தனித்தனியே தராமல் எல்லாவற்றையும் ஒரு தட்டில் வைத்து மந்த்ரங்கள் எல்லாவற்றையும் சொல்லி முடிவில் கொடுத்து விடுவர்.

ப்ரயோக விளக்கம்

பித்ருக்களுக்கு உபசாரம்

ப்ராசீனாவீதியாக அர்ச்சத என அக்ஷதை சேர்த்து, **கந்தத்வாராம்... இமே கந்தா:** என சந்தனத்தையும், **ஆயநே தே** என புஷ்பம் துளஸீதளத்தையும், **ஈளிஷ்வா ஹி** ..என தூபத்தையும், **பவமான:** என தீபத்தையும், **யுவாஸுவாஸா:** அல்லது **யுவம்வஸ்த்ராணி** என வஸ்த்ரத்தையும் கொடுத்து, **பவித்ரார்த்தம்** என மூன்று தர்ப்பங்களைக் கொடுத்து . **ஸ்வர்ச்சிதம்** என உபசாரத்தை முடித்து எள் சேர்க்கவும்.

ப்ரயோக விளக்கம்

விஷ்ணுவிற்கு உபசாரம்

கர்த்தா **உபவீதியாக** இருந்து கொண்டு **அர்ச்சத** என்பதால் அர்ச்சித்து, **கந்தத்வாரம், ஆயநே தே, ஈளிஷ்வாஹி, பவமான:, யுவா, ஸுவாஸா:** அல்லது **யுவம்வஸ்த்ராணி** என்ற மந்த்ரங்களைச் சொல்லி, முறையே சந்தனம், புஷ்பம், தூபம், தீபம், வஸ்த்ரம் இவைகளைக் கொடுத்து பவித்ர தர்ப்பம் தந்து அக்ஷதை சேர்த்து உபசார முடிவைத் தெரிவிக்க வேண்டும்.

குறிப்பு : ப்ராஹ்மணர்களுக்கு அர்ச்சனை செய்து முடித்தவுடன் கர்த்தா ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். கீழே தந்துள்ள ச்லோகம் ச்ராத்தம் தொடங்கி முடிவதற்குள் எவ்வெப்போது ஆசமனம் செய்ய வேண்டும் என்பதைக் கூறுகிறது.

'हेमाद्रौ संग्रहे -'आदौ, विप्राङ्घ्रिशौचान्तेऽभ्यर्चने, विकिरे कृते। पिण्डा-न्भ्युप्य, अर्चयित्वा च, विसर्ज्य ब्राह्मणांस्तथा। आचामेत् श्राद्धकर्ता च स्थानेष्वे-तेषु सप्तसु॥ आद्यन्तयोः द्विराचामेत् शेषेषु तु सकृत् सकृत्॥

तत्रैव-'श्राद्धारम्भेऽवसाने च पादशौचार्चनान्तयोः। विकिरे पिण्डदाने च षट्स्वाचमनमिष्यते'॥ [நிர்ணய ஸிந்து. பக்கம். 300]

११. अथ अग्नौ अन्नहोमः

प्राचीनावीती—

चरुपात्रं पुरतो निधाय, वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपिता-मह-प्रपितामहाः, अन्नमग्नौ करिष्ये - इति अभ्यर्थ्य, क्रियताम् (कुरुष्व) इति प्रतिवचनं प्राप्य - मेक्षणमुपस्तीर्य, अवदान-धर्मेण - द्विः त्रिः वा यथाशास्त्रं अवदाय—

[मध्यात् पूर्वार्धाच्च हविषः अवदाय इति चतुरवत्ति-नाम्। मध्यात् पूर्वार्धात् पश्चार्धाच्चेति पञ्चावत्तिनाम्—]

हविः - अवत्तं च सकृदभिघार्य—

सोमाय पितृमते स्वधा नमः– इति चरुं अग्निमध्ये हुत्वा–सोमाय पितृमते इदम् न मम - इत्युक्त्वा–

पुनर्मेक्षणमुपस्तीर्य पूर्ववदवदाय, हविः अवत्तं च प्रत्यभि-घार्य —

अग्नये कव्यवाहनाय स्वधा नमः—इति अग्नौ हुत्वा—

[**आश्व. श्रौ. २.६.११**]

अग्नये कव्यवाहनायेदं न मम इत्युक्त्वा—

मेक्षणमग्नौ प्रहृत्य–

मम पितु: श्राद्धे, अस्मिन् होमकर्मणि मध्येसम्भावितसमस्त-दोषप्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्तं होष्यामि-ओम्भूर्भुव: स्व: स्वाहा-इति स्रुवेणाज्यमादाय हुत्वा प्रजापतय इदम् न मम इति आज्यपात्रं उत्तरतो निधाय - अप्रदक्षिणं परिसमुह्य परिषिच्य–

ப்ரயோக விளக்கம் :

11. அக்னியில் அன்ன ஹோமம்.

ஆசமனம் செய்து, ப்ராசீனவீதியாக, சருபாத்ரத்தைக் கர்த்தா தன் எதிரில் எடுத்துவைத்து, **வஸு...கரிஷ்யே** என்று பித்ரு ப்ராஹ்மணரை ப்ரார்த்திக்க, **க்ரியதாம்** என அனுமதி தந்தவுடன், மேக்ஷணத்தை எடுத்து இடது கையில் வைத்துக் கொண்டு ஸ்ருவத்தினுல் நெய்யை எடுத்து மேக்ஷணத்தின் நுனிப்பகுதியில் முழு இடமும் படும்படி நெய்தடவி **(उपस्तीर्य)**, அவதான முறைப்படி கையினுல் ஹவிஸ்ஸின் நடுப்பகுதியிலிருந்து ஒருமுறையும், கீழ்ப் பாதியினின்று ஒருமுறையும், பெரும் நெல்லிக்காய் அளவு அன்னத்தை எடுத்து மேக்ஷணத்தில் வைத்து தொன்னையில் உள்ள (ஹவிஸ்) சருவின்மேலும், மேக்ஷணத்தில் உள்ள ஆஹுதிக்கான அன்னத்தின்மேலும் ஸ்ருவத்தினுல் நெய்யை விட்டு பின் ஸ்ருவத்தைக் கீழே வைத்து விட்டு மேக்ஷணத்தை வலது கையில் எடுத்துக் கொண்டு, இடதுகையால் சரு இருக்கும் தொன்னையைப் பிடித்துக் கொண்டு, **ஸோமாய பித்ருமதே ஸ்வதா நம:** என்று சொல்லி ஹோமம் செய்தபின், **ஸோமாய பித்ருமத இதம் ந மம** என்று சொல்ல வேண்டும். பிறகு முன்போல் மேக்ஷணத்தில் நெய்யை விட்டு, சருவை இரண்டு முறை மேக்ஷணத்தில் வைத்து, நெய்யினுல் அபிகாரம் செய்து,

அக்னயே கவ்யவாஹனுய ஸ்வதா நம: என்று ஹோமம் செய்து, **அக்னயே கவ்யவாஹனுய இதம் ந மம** என்று சொல்லியபின் **ப்ராசீன வீதி**யாகவே, இருந்து கொண்டு மந்த்ரம் ஏதுமில்லாமல் மேக்ஷணத்தை அக்னியில் போட்டு விட்டு ப்ராயச்சித்த ஹோமம் செய்தபின் பரிஸமூஹனம், பரிஷேசனம் இரண்டையும் அப்ரதக்ஷிணமாகச் செய்யவும்.

மேக்ஷண ஹோமத்தை உபவீதியாகவே செய்யவேண்டும் என்பது பலர் கருத்து கீழே தந்துள்ள குறிப்பையும் கவனிக்க.

குறிப்பு:—க்ருஹஸ்தர்கள் சிலர் **சதுரவத்திகள்** எனப்படுவர். இவர்கள் நான்கு தடவை அவதானம் (சருவை எடுத்தல்)

செய்பவர்களாகக் கருதப்படுவர். இவர்கள் ஹோமத்திற்கு அன்னம் எடுக்கும்போது அன்னத்தை இரண்டு முறை எடுத்துக் கொள்ள வேண்டும். முதலில் மேக்ஷணத்தில் செய்யப்படும் **உபஸ்தரணம்,** பிறகு செய்யப்படும் அபிகாரணம் இரண்டையும் சேர்த்து அவதானம் நான்காகக் கணக்கிடப்படுகிறது.

சிலர் பஞ்சாவத்திகள் (ஸ்ரீ வத்ஸ கோத்ரிகள்). இவர்கள் ஹவிஸ்ஸின் நடுப்பகுதியிலிருந்தும், கிழக்குப் பாதியிலிருந்தும், மேற்குப் புறமுள்ள பாதியிலிருந்தும், ஒவ்வொரு முறை எடுப்பதன் மூலம் மூன்று தடவை எடுத்துக் கொள்ள வேண்டும். உபஸ்தரணம், அபிகாரணம் இரண்டையும் சேர்த்தால் ஐந்து அவதானங்கள் (எடுத்துக் கொள்ளுதல்) ஆகின்றன. கீழ் தந்துள்ள ஸூத்ரங்களைப் பார்க்க.

मध्यात् पूर्वार्द्धाच्च हविषः अवद्यति ।

मध्यात् पूर्वार्द्धात् पश्चार्धादिति पञ्चावत्तिनाम् ॥

[आश्व.गृ.सू.१.८.२१-२२]

அக்னியில் ஹோமம் செய்ய அனுமதியை பித்ருப்ராஹ்மணரிடம் பெறவேண்டும் என்பதை நாராயணர், **पित्रार्थान् ब्राह्मणान् अनुज्ञापयति** [4-8-2 ஸூத்ர உரை பக்கம் 184] எனத் தெளிவாகக் கூறுகிறார்.

ஸோமாய, அக்னயே என்ற இரண்டு மந்த்ரங்களையும் மஹர்ஷி ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில் கொடுத்திருக்கிறார். ஆச்வலாயனர், 2-6-12• ஸூத்ரத்தில் **ஸ்வதா** என்று சொல்லாமல் **ஸோமாய பித்ருமதே ஸ்வாஹா** என ஸ்வாஹாபதம் சொல்லி ஹோமம் செய்யலாம் என்றும், அப்படிச் செய்வதால் **யஜ்ஞோபவீதியாக** முதலில் **அக்னிக்கும்** பிறகு **ஸோமனுக்கும்** செய்யவேண்டும் என்றும் சொல்லி, **இந்த** ஸூத்ரத்தின் முடிவில் **உபவீதி** என்று சொல்லி, அடுத்த ஸூத்ரத்தில் மேக்ஷணத்தை அக்னியில் போடவேண்டும் என்று கூறியிருப்பதை எண்ணி, **உபவீதியாக** மேக்ஷணஹோமத்தைச் செய்யவேண்டும் என்று ப்ரயோககாரர்கள் குறிப்பிடுகிறார்கள். வ்யாக்யாதாக்களோ, பரிசிஷ்டமோ, காரிகையோ உபவீதியாகச் செய்யவேண்டும் என்று சொல்லவில்லை. ப்ரதானஹோமத்தை ப்ராசீனவீதியாகச் செய்திருந்தால் மேக்ஷணத்தை அக்னியில் இடுவதையும் ப்ராசீனவீதியாகச் செய்ய வேண்டும். உபவீதியாகச் செய்திருந்தால் உபவீதியாகச் செய்ய வேண்டும் என்று புலப்படுகிறது. **पिण्डपितृयज्ञवेनाग्नौ हुत्वा मेक्षणमनुप्रहृत्य** என்று தான் **விஜ்ஞானேச்வரர்** (யாஜ்ஞவல்க்ய

ஸ்ம்ருதி பக்கம் 73) சொல்லுகிருர். மேக்ஷணம் என்பதற்கு முன், **உபவீதி** எனச் சேர்க்கவில்லை. **सव्येन अपसव्येन वा मेक्षणमग्नौ अनुप्रहरेत्** என **தர்மஸிந்து**, பக்கம் 320, கூறுகிறது. 'உபவீதியாகவோ ப்ராசீன வீதியாகவோ மேக்ஷணத்தை அக்னியில் போடலாம்.' க்ருஹஸ்தர்கள் ஸ்வஸம்ப்ரதாயத்தை அனுஸரிக்கலாம்.

ஹவிஸ் என்பது பாத்ரத்தில் உள்ள சரு. **அவத்தம்** என்பது அதிலிருந்து எடுத்து மேக்ஷணத்தில் வைக்கப்பட்டது. முதலில் ஹவிஸ்ஸிற்கும் பிறகு **அவத்தத்திற்கும் அபிகாரணம்**(நெய் விடுதல்) செய்ய வேண்டும். இரண்டாவது ஹோமம் செய்யும் போதும் **ஹவிஸ்ஸிற்கு அபிகாரணம்** செய்ய வேண்டும் என்பது சிஷ்டர்கள் **கருத்து.** பிறகு இதனின்றும் சிறிது அன்னத்தை எடுத்து பித்ரு ப்ராஹ்மணரின் இலையில் சேர்க்கப் போவதால் **அபிகாரணம்** செய்ய வேண்டும் என்று காரணமும் கூறுவர்.

ஹோமம் செய்யும்போது தவறு நேர்ந்திருக்கலாம் எனக் கருதி ப்ராயச்சித்தமாக **ஓம் பூர்புவஸ்ஸுவ:** என்று ஸர்வப்ராயச்சித்த ஹோமமும் செய்கின்றுர்கள்.

இங்கு சொல்லியிருப்பது அக்னிஹோமமுறை. ஆச்வலாயனிகள், சில ஸந்தர்ப்பங்களில் அக்னியில் ஹோமம் செய்வதற்குப் பதிலாக இந்த ஹோமத்தை, பித்ருப்ராஹ்மணரை போஜனஸ்தானத்தில் எழுந்தருளச் செய்து, பாத்ர சுத்தி செய்த பிறகு இம்மந்த்ரங்களையே சொல்லி அவரது வலது உள்ளங்கையில் ஹோமம் செய்ய வேண்டும். ஹோமம் செய்த அன்னத்தை அவர் தமது இலையில் சேர்த்துக் கொள்வர். **பாணிஹோமம்** என்ற இம்முறை, **ச்ராத்த க்ரமத்தின்** முடிவில் இப்புத்தகத்தில்தரப்பட்டுள்ளது; கவனிக்க.

१२. भोजनस्थानशुद्धिः

प्राचीनावीती—

अपहता असुरा रक्षांसि पिशाचाः ये क्षयन्ति पृथिवीमनु ।
अन्यत्रेतो गच्छन्तु यत्रैतेषां गतम् मनः ॥

[गृ. प.पृ.२३१. । बोधायनपितृमेधसूत्रम् २.९. पृ.४२५]

उदीरतामवर उत्परासः उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं य ईयुरवृका ऋतज्ञाः ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥

[ऋ. १०.१५.१]

इति भोजनस्थाने तिलान् विकीर्य–

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।
यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

[गरुडपुराणे उत्तरखण्डे. ३५-४८]

इति सकृदुक्त्वा, ओम्, भूर्भुवः स्वः इति त्रिः उच्चार्य कूर्चजलेन त्रिः प्रोक्षेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

12. **போஜனஸ்தானசுத்தி**

கர்த்தா **ப்ராசீநு** வீதியாக, **அபஹதா:...ஹவேஷு** என்றவரை சொல்லி தர்பத்தினல் ஜலத்தை எடுத்து போஜனஸ்தலம் முழுவதை யும் மூன்று முறை ப்ரோக்ஷிக்க வேண்டும்.

குறிப்பு: சிலர் **அபேத வீத** (தைத்திரீய ஸம்ஹிதை 4.2.4.1.) என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி சுத்தி செய்கிறார்கள். இம்மந்த்ரத்தால் பூமி சுத்தி செய்வதை போதாயனர் முதலியவர்கள் சொல்லாததால் **அபஹதா:** என்று சொல்லி எள் தூவுவதே பூமிசுத்தியாகும் என்று **ஸ்ம்ருதிமுக்தாபலம் ச்ராத்த காண்டம்** பக்கம் 803 கூறுகிறது.

अपहतेति च तिलान् विकीर्यान्नं प्रदापयेत् என அக்னிபுராணமும் (117-21) கூறுகிறது.

அபஹதா: என்பதால் எள்ளைத் தூவி **உதீரதாம்** என்று ஜபித்து ப்ரோக்ஷிக்கவேண்டும் என்று பரிசிஷ்டம் கூறும். இந்த பூமிசுத்தியை சிலர் ச்ராத்தம் தொடங்கும் போதே, ச்ராத்தம் செய்யும் இடம், போஜனஸ்தலம் இரண்டிற்கும் செய்கின்றனர்.

१३ (१) ब्राह्मणोपवेशन अन्नपरिवेषणं च

प्राङ्मुखमासनं देवानां, उदङ्मुखमासनं पितॄणां, सर्वतोमुखं आसनं विष्णोः इति उपवेशार्थं आसनानि परिकल्प्य, स्त्रिया शिष्येण वा भोजनस्थलशुद्धिं कारयित्वा, पात्राणि निधाय ब्राह्मणान् तत्तत्स्थानेषु उपवेश्य–

उपवीती—

...गोत्रस्य ...शर्मणः ...रूपस्य पितुः श्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञकानां विश्वेषां देवानां भोजनस्थाने इदं आसनम् इति दर्भद्वयं निधाय, इदं भोजनपात्रासनम् इति भोजनपात्रस्याधो दर्भद्वयं निधाय–

प्राचीनावीती—

...गोत्रस्य ... शर्मणः ... पितुः श्राद्धे वसुरुद्रादित्य-रूप-अस्मत्पितृपितामह-प्रपितामहानां भोजनस्थाने इदमासनम् इति दर्भत्रयं निधाय, इदं भोजनपात्रासनमिति दर्भत्रयं भोजन-पात्रस्याधो निधाय—

उपवीती—

...गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः श्राद्धे श्राद्धसंरक्षकविष्णोः भोजनस्थाने इदमासनम् इति दर्भद्वयं निधाय, इदं भोजनपात्रा-सनम् इति दर्भद्वयं पात्रस्य अधोनिधाय, दर्व्यादिद्वारा – आज्येन पात्रशुद्धिं कृत्वा परिवेषणं कुर्यात् ।

अयं परिवेषणक्रमः—

अन्नं च पायसं भक्ष्यं घृतम् च व्यञ्जनादिकम् ।
देवादि विष्णुपर्यन्तं; अन्ते सूपं समाचरेत् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:

13 (1) ப்ராஹ்மணர்களை ஆஸனத்தில் எழுந்தருளச் செய்தலும் அன்னபரிவேஷணம் செய்தலும்

‘விச்வேதேவரின் ஆஸனம் கிழக்கு நோக்கியது. பித்ரு-ப்ராஹ்மணரின் ஆஸனம் வடக்குநோக்கியது.விஷ்ணுவின் ஆஸனம்

எத்திசையும் நோக்கி இருக்கலாம்' என்பதால் அதை அனுசரித்து உட்காரும் இடங்களில் மணைகளைச் சேர்த்து ஸ்வாமிகளை எழுந்தருளச்செய்து, பத்னியைக் கொண்டோ, சிஷ்யர்களைக் கொண்டோ போஜன பாத்ரம் (இலை) சேர்ப்பதற்கான ஸ்தலசுத்தியைச் செய்து, இலைகளைச் சேர்த்து..... **கோத்ரஸ்ய** .... **சர்மண:**.....**ஆஸனம்** என்று பீடஸ்தானத்தில் இரண்டு தர்பங்களைச்சேர்த்து, **இதம் போஜன பாத்ராஸனம்** என இரண்டு தர்பங்களை இலைகளின் கீழ் சேர்க்கவும்.

விச்வேதேவருக்குச் செய்தது போல், பித்ரு ப்ராஹ்மணருக்கு, **ப்ராசீனாவீதியாக** செய்யவும். போஜன ஸ்தானத்திலும், போஜன பாத்ரத்தின் ஸ்தானத்திலும் மூன்று தர்பங்களைச் சேர்க்கவும்.

உபவீதியாக, விச்வேதேவருக்குச் செய்தது போல் விஷ்ணுவிற்கும் செய்யவும். பிறகு எல்லா இலைகளிலும் நெய்தாரையைச் சிறிது, பாத்ரசுத்திக்காக விட்டபின் போஜ்யவஸ்துக்களைப் பரிமாறவும்.

பரிமாறும் க்ரமம்:-

அன்னம், பாயஸம், பக்ஷ்யம், நெய், வ்யஞ்ஜனம் என்கிற கறியமுதுவகை முதலியவற்றை,இதே க்ரமத்தில் விச்வேதேவருக்கு முதலிலும், பித்ருஸ்தானத்திற்கு இரண்டாவதாகவும், விஷ்ணுவிற்கு கடைசியிலுமாகப் பரிமாற வேண்டும்.

அன்னம், பாயஸம், பக்ஷ்யங்கள், கறியமுதுகள், நெய், தேன் சர்க்கரை என்றும் பரிமாறும் க்ரமம் ஒன்று உண்டு. கீழ்தந்துள்ள ச்லோகம் இதைச் சொல்கின்றது. சர்க்கரை என்றது இங்கு நாட்டுச் சர்க்கரையை.

अन्नं च पायसं भक्ष्यं व्यञ्जनानि तथैव च। सूपं चैव घृतम् चैव मधु शर्करया सह ॥

குறிப்பு:- ஆஸனத்திற்கான தர்ப்பத்தைக் கையில் தரக்கூடாது. ஸ்வாமிகளுக்கு அருகில் உள்ள (சேர்த்திருக்கும்) இலை முக்ய பாத்ரம். அதன் கீழுள்ள இலையை **உபபாத்ரம்** என்பர். அன்னத்தை முக்ய பாத்ரத்திலும் பக்ஷ்யம் முதலியவைகளை உபபாத்ரத்திலும் பரிமாறுவர்.

१३. (२) अन्नसूक्तपठनम्

उपवीती—

अन्नसंरक्षणार्थं अन्नसूक्तपठनम् करिष्ये ।
आघ्राणदोषपरिहारार्थं इति केचित् ॥

१. मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्याः वैश्वानरं ऋत आ जातमग्निम् ।
कविं सम्राजं अतिथिं जनानाम् आसन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ॥
[ऋ. ६.७.१.]

१. पितुं नु स्तोषं महो धर्माणं तविषीम् ।
यस्य त्रितो व्योजसा वृत्रं विपर्वमर्दयत् ॥

२. स्वादो पितो मधो पितो वयं त्वा ववृमहे। अस्माकमविता भव ॥

३. उप नः पितवा चर शिवः शिवाभिरूतिभिः ।
मयोभुरद्विषेण्यः सखा सुशेवो अद्वयाः ॥

४. तव त्ये पितो रसा रजांस्यनु विष्ठिताः । दिवि वाताइव श्रिताः ॥

५. तव त्ये पितो ददतस्तव स्वादिष्ठ ते पितो ।
प्र स्वाद्मानो रसानाम् तुविग्रीवाः इवेरते ॥

६. त्वे पितो महानां देवानां मनो हितम् ।
अकारि चारु केतुना तवाहिं अवसावधीत् ॥

७. यददो पितो अजगन् विवस्व पर्वतानाम् ।
अत्रा चिन्नो मधो पितो अरं भक्षाय गम्याः ॥

८. यदपां ओषधीनां परिंशमारिशामहे । वातापे पीव इद्भव ॥

९. यत्ते सोम गवाशिरो यवाशिरो भजामहे । वातापे पीव इद्भव ॥

१०. करम्भ ओषधे भव पीवो वृक्क उदारथिः । वातापे पीव इद्भव ॥

११. तं त्वा वयं पितो वचोभिः गावो न हव्या सुषूदिम ।
देवेभ्यस्त्वा सधमादं अस्मभ्यं त्वा सधमादम् ॥

[ऋ.१.१८७.१-११]

१. कया नश्चित्र आ भुवत् ऊती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥

२. कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः । दृळ्हा चिदारुजे वसु ॥

३. अभी षु णः सखीनां अविता जरितॄणाम् । शतं भवास्यूतिभिः

हरिः ओम् ॥ [ऋ ४.३१.१,२,३]

ப்ரயோக விளக்கம்

13. (2) அன்னஸூக்தபடனம்

கர்த்தா **உபவீதியாக அன்னஸம்ரக்ஷணார்த்தம் அன்ன ஸூக்த படனம் கரிஷ்யே** என்று சொல்லி பதினைந்து ரிக்குகளையும் ஜபம் செய்யவேண்டும். இது முடிந்தவுடன் ரிக்வேதம் அத்யயனம் செய்திருக்கும் நிமந்த்ரித ஸ்வாமி **ஸாவதோரபக்ஷ**[ரி.8.48] என்ற ஸூக்தத்தைச்சொல்லலாம். **ஆப்ரஹ்மன்** என்பதை யஜுர்வேதிகள் சொல்லலாம்.

குறிப்பு:- அன்னத்தில் தோஷம் ஏதாவது இருந்தால் அதை நீக்க இந்த ஸூக்தம் படிக்கப்படுகிறது.

இதைச்சிலர் **ப்ராசீனாவீதி**யாகச் செய்கிறார்கள். ச்ராத்தத்தின் நடுவில் **ஜபம்** முதலியவற்றை **உபவீதி**யாகச் செய்ய வேண்டும் என வசனமுள்ளது.

'जमदग्निः—

सूक्तस्तोत्रजपं त्यक्त्वा पिण्डाघ्राणं च दक्षिणाम् ।
आह्वानं स्वागतं चार्घ्यं विना च परिवेषणम् ॥
विसर्जनं सौमनस्यं आशिषां प्रार्थनं तथा ।
विप्रप्रदक्षिणां चैव स्वस्तिवाचनकं विना ॥

पितृनुद्दिश्य कर्तव्यम् प्राचीनावीतिना सदा ॥,[निर्णयसिन्धुः பக்கம் 300.]

'ஸூக்த ஸ்தோத்ர ஜபம், பிண்டத்தை முகருதல், தக்ஷிணை தருதல், ஆஹ்வானம், ஸ்வாகதம், அர்க்யம் தருதல், அன்னம் பரிமாறுதல், விப்ர விஸர்ஜனம் செய்தல், முடிவில் அனுக்ரஹம் ஆசீர்வாதம் கேட்டல், ப்ரதக்ஷிணம் செய்தல் இவை தவிர மற்ற பித்ருகார்யங்களை **ப்ராசீனாவீதி**யாகச் செய்ய வேண்டும்' என்பது இதன் பொருள்.

१४. हुतशेषसमर्पणम्

परिविष्टं पात्रत्रयस्थितमन्नमभिघार्य हुतशेषात् अल्पं चरुमादाय, पितृभोजनपात्रस्थे अन्ने—

स्वधा इयम् , स्वधेयम्,स्वधेयम् इत्युक्त्वा सकृदन्नं निदध्यात् । इदं समर्पणं पाणिहोमपक्षेऽपि कर्तव्यम् ।

ப்ரயோக விளக்கம்

14. ஹோமசேஷ அன்னத்திலிருந்து சிறிது எடுத்து பித்ருபாத்ர அன்னத்தில் ஸமர்ப்பித்தல்

மூன்று இலைகளிலும் பரிமாறப்பட்ட அன்னத்தை நெய்யினால் அபிகாரணம் செய்தபின் ஹோமம் செய்த சருவிலிருந்து சிறிது அன்னத்தைக் கையில் எடுத்து பித்ருஸ்தான ப்ராஹ்மணரின் இலையில் உள்ள அன்னத்தில் **ஸ்வதேயம்** என மூன்று முறை சொல்லி, ஒரே தடவை கையில் எடுத்துள்ள அன்னத்தை வைக்கவேண்டும். பாணி ஹோமம் செய்திருந்தாலும் இது செய்யப்பட வேண்டும்.

குறிப்பு:—

இலையிலுள்ள அன்னத்தில் ஹோமம் செய்து மிஞ்சியுள்ள அன்னத்திலிருந்து சிறிது வைக்கவேண்டும் என்று அர்த்தமுள்ள அன்னமன்னே என்ற க்ருஹ்யஸூத்ரம் 4.8.8.இதற்கான மந்த்ரம் தரவில்லை. எவ்வளவு தடவை வைக்க வேண்டும் எனவும் சொல்லாததால் மந்த்ரமின்றி ஒரு தடவை வைத்தாலும் சாஸ்த்ரார்த்தம் செய்யப்பட்டதாகும்.

பரிசிஷ்டம் காரிகை இரண்டும் கூட மந்த்ரம் தரவில்லை. மனுஸ்ம்ருதியில் **ஸ்வதா ஏஷாம் அஸ்து** [அத். 3. ச்லோகம் 223] என்று கொடுத்திருப்பதை அனுசரித்து **ஸ்வதா இயம்** என்ற மந்த்ரம் வந்திருக்கலாம். மந்த்ரமில்லாமல் ஒரு தடவை வைப்பது, ஒரு தடவை மந்த்ரம் சொல்லி ஒரு தடவை வைப்பது, மூன்று தடவை மந்த்ரம் சொல்லி ஒரு தடவை வைப்பது, மூன்று தடவை மந்த்ரம் சொல்லி மூன்று தடவை வைப்பது, என அனுஷ்டான பேதங்கள் உள்ளன. தம் தமது ஸம்ப்ரதாயத்தை அனுஸரிப்பது நலம். சிலர் இதை பித்ருஸ்தான ப்ராஹ்மணருக்கு தத்தம் செய்வதற்கு முன் செய்கிறார்கள்.

१५. परिषेचनं दत्तम् च (कर्ता)

(१) विश्वेषां देवानाम्

उपवीती—

भगवदाराधनार्घ्यतीर्थं गृहीत्वा—

विश्वेदेवस्थानं गत्वा, परिविष्टमभिघार्य, अर्घ्यतीर्थेन, ओम् भूर्भुवस्स्वः इति प्रोक्ष्य, तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात्—

इत्यनुमन्त्र्य (अथवा प्रोक्ष्य) तूष्णीं प्रदक्षिणं परिषिच्य—
विश्वेदेवब्राह्मणहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा, कर्ता—

वामहस्तेन पात्रं स्पृशन् , दक्षिणहस्तेन ब्राह्मणहस्तं गृहीत्वा—
पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानम् , ब्राह्मणस्त्वा मुखे अमृतं जुहोमि—

ब्राह्मणानां त्वा विद्यावतां प्राणापानयोः जुहोमि ॥
अक्षितमसि मा मे क्षेष्ठाः । अमुत्रामुष्मिन् लोके ॥
[आश्व. गृह्यपरिशिष्टम् पृ-२३४]

इति अन्नं सर्वं स्पर्शयित्वा-इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । **समूळ्हमस्य पांसुरे**–स्वाहा, विष्णो हव्यं रक्षस्व इति ब्राह्मण-**पाण्यङ्गुष्ठं अन्ने** निवेश्य, यवोदकं तुलसीदलं चादाय —

गोत्रस्य . . . शर्मणः . . . रूपस्य पितुः श्राद्धे पुरूरवार्द्रव-संज्ञकाः विश्वेदेवाः देवताः । अयं ब्राह्मणस्त्वाहवनीयार्थे । गयेयं भूः । गदाधरो भोक्ता । हव्यं च ब्रह्म । अहं च ब्रह्म । भोक्ता च ब्रह्म । स्वर्णमयं पात्रम् । अक्षयवटच्छायेयम् ।

पुरूरवार्द्रवसंज्ञकेभ्यः विश्वेभ्यो देवेभ्यः इदमिदमिदं हव्यं सव्यञ्जनं सपरिकरं च परिविष्टं अमृतस्वरूपं, आतृप्तेः दत्तं दास्यमानं च स्वाहा । हव्यं नमः । न मम । गयायां अक्षयवट-च्छायायां (ईशानादिचतुर्दशदेवपादेषु दत्तम्) श्रीविष्णुपादे दत्तम् । अहीन्द्रपुरक्षेत्रे तरङ्गमुखनन्दिनीहेमाब्जनायिकासमेत—श्रीदेव-नाथस्वामिसन्निधौ दत्तम् ।

ये देवासो दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामधि एकादश स्थ ।
अप्सुक्षितो महिनैकादश स्थ ते देवासो यज्ञमिमं जुषध्वम् ॥
[ऋ. १.१३९.११]

विश्वेभ्यो देवेभ्यः इदं हव्यम् नमः, न मम । इति यवोदकं तुलसी-दलमिश्रं भोजनपात्रमूलाभागे निनयेत् । विश्वे देवाः, यथासौकर्यं परिषेचनम् ।

ப்ரயோக விளக்கம் :

15. கர்த்தா செய்ய வேண்டிய பரிஷேசனமும் தத்தமும்

(1) முதலில் விச்வே தேவருக்கு

உபவீதியாக கர்த்தா, பகவதாராதன அர்க்ய தீர்த்தத்தை எடுத்துக் கொண்டு விச்வே தேவஸ்தானம் சென்று பரிமாறின அன்னத்திற்கு நெய்யினுல் அபிகாரணம் செய்து, **ஓம் பூர்புவஸ் ஸ்வ:** என்று கூர்ச்சத்தினுல் அர்க்யதீர்த்தத்தை எடுத்து ப்ரோக்ஷித்து, **தத்ஸவிது:** என்று அனுமந்த்ரணம் செய்து மந்த்ரமின்றி உத்தரிணியால் ஜலத்தை எடுத்து ப்ரதக்ஷிணமாக பரிஷேசனம் செய்து விச்வேதேவர் கையில் சுத்தோதகம் கொடுத்து, கர்த்தா-இடது கையால் விச்வேதேவரின் போஜன பாத்ரத்தைத் தாங்கிக் கொண்டு, **ப்ருதிவீ தே பாத்ரம்...லோகே...**என்ற மந்த்ரங்களைச் சொல்லி, வலது கையினுல் விச்வேதேவரின் வலது கையைப் பிடித்து போஜ்ய பதார்த்தங்களைத் தொடச் செய்து,

இதம்: விஷ்ணு-ஹவ்யம் ரக்ஷஸ்வ வரை சொல்லி விச்வே தேவரின் வலது கைக்கட்டை விரலை அன்னத்தில் வைக்கச் செய்த பின்,...**கோத்ரஸ்ய...சர்மண:** என்று தொடங்கி **விச்வேப்யோ தேவேப்ய: இதம் நம: ந மம** என்ற வரை சொல்லி அக்ஷதை துளஸீதனம் எடுத்து இலையின் அடி பாகத்தில் தீர்த்தத்துடன் சேர்க்கவும். **விச்வே தேவா: யதாஸௌகர்யம் பரிஷேசனம்** என்றும் சொல்லவும், **ஸத்யம் த்வா ரிதேன பரிஷிஞ்சாமி** என்பர் சிலர்.

குறிப்பு:—

பரிமாறப்பட்ட அன்னம் முதலியவற்றின் சுத்தியை உத்தேசித்து, ப்ரோக்ஷணம், பரிஷேசனம் முதலியன செய்யப்படுகின்றன. பிறகு-கர்த்தா—பரிமாறப்பட்டவற்றை விச்வேதேவருக்கு தத்தம் செய்கிறார். **தேவஸவிது: ப்ரஸுவ** என பரிஷேசனம் செய்வது யஜுர்வேத ஸம்ப்ரதாயம். **தூஷ்ணீம் பரிஷிச்ய** என்பது பரிசிஷ்டம், பக்கம் 234. **யே தேவாஸ:** என்பது **உபஸ்தான** மந்த்ரம்.

ப்ரஹ்மணஸ்த்வா என்பதற்குப் பதிலாக **ப்ராஹ்மணஸ்த்வா** என்பர் சிலர். இந்த மந்த்ரம், போதாயன க்ருஹ்ய ஸூத்ரத்தில் சிறிது மாறுதலுடன் காணப்படுகிறது. 2. 11. 36.

ப்ருதிவீ தே என்பதால் பாத்ரானுமந்த்ரணம் செய்ய வேண்டும் என்பர் யாஜ்ஞவல்க்யர். விஷ்ணுபாதே என்பதற்குப் பதிலாக **ஈசாநாதிஸமஸ்த தேவபாதேஷு தத்தம்** என்பது ஸ்மார்த்த பாடம்

கர்த்தாவின் இஷ்டதேவதையின் பெயரைச் சொல்லி அந்த தேவதையின் ஸந்நிதியில் தானும் செய்வதாக **அஹீந்த்ரபுர க்ஷேத்ரே** என்ற வாக்யம் கூறுகின்றது.

ரக்ஷஸ்வ என்பது ஸ்ம்ருதிகளில் உள்ள பாடம். **ரக்ஷ** என்பர் சிலர்.

१५ (२) पितॄणां परिषेचनं दत्तम् च

प्राचीनावीति—

पितृपात्रसमीपे अर्घ्यपात्रं (प्रोक्षणपात्रं) निधाय, अन्नम. भिघार्य,—अर्घ्यतीर्थेन, ओम् भूर्भुवःस्वः इति प्रोक्ष्य–तत्सवितुः ...इति अनुमन्त्र्य, अथवा प्रोक्ष्य, तूष्णीं अप्रदक्षिणं परिषिच्य पितृहस्ते शुद्धोदकं दत्त्वा—

कर्ता-वामहस्तेन भोजनपात्रं धरन् दक्षिणहस्तेन पितृ-ब्राह्मणदक्षिणहस्तं गृहीत्वा—

पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानम् ब्रह्मणस्त्वा मुखे अमृतं जुहोमि।

ब्राह्मणानां त्वा विद्यावतां प्राणापानयोर्जुहोमि।

अक्षितमसि मा मे क्षेष्ठाः। अमुत्र अमुष्मिन् लोके–

इति परिविष्टं सर्वमन्नं स्पर्शयित्वा—

इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम्। समूळ्हमस्य पांसुरे स्वधा विष्णो कव्यं रक्षस्व इति पितृपाण्यङ्गुष्ठं अन्ने निवेश्य—

...गोत्रस्य ...शर्मणः... रूपस्य पितुः श्राद्धे पितृ-पितामहप्रपितामहाः देवताः। ब्राह्मणस्तु पितृपितामहप्रपिता-

महार्थे । गयेयं भूः । गदाधरो भोक्ता । कव्यं च ब्रह्म । अहं च ब्रह्म । भोक्ता च ब्रह्म । राजतं पात्रम् । अक्षय-वटच्छायेयम् ।

...गोत्रेभ्यः ...शर्मभ्यः ...रूपेभ्यः पितृपितामहप्रपिता-महेभ्यः इदमिदमिदं कव्यम्, सव्यञ्जनं सपरिकरं च परि-विष्टम् अमृतस्वरूपम्, आतृप्तेः दत्तं दास्यमानं च स्वधा-कव्यं नमः । न मम । गयायां अक्षयवटच्छायायाम् (ईशानादि–चतुर्दशदेवपादेषु दत्तम् ।) श्रीविष्णुपादे दत्तम् । पञ्चकृष्णार-ण्यक्षेत्रे पुष्पालयाम्बासमेत-श्रीदेहलीशस्वामिसन्निधौ दत्तम् ।

ये चेह पितरः ये च नेह यांश्च विद्म यॉं उ च न प्र विद्म ।
त्वं वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञं सुकृतं जुषस्व ॥

[ऋ. १०.१५ १३]

पितृपितामहप्रपितामहेभ्यः इदं कव्यं स्वधा नमः । न मम-इति तुळसीदलमिश्रं तिलोदकं पितृभोजनपात्रस्याग्रभागे पितृतीर्थेन निनयेत् । पितृपितामहप्रपितामहाः, यथासौकर्यं परिषेचनम् । (सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि ॥)

ப்ரயோக விளக்கம்:—

15 (2) பித்ருக்களுக்கு பரிஷேசனமும் தத்தமும்

பித்ருபாதத்திற்கு அருகில் ப்ரோக்ஷண பாத்ரத்தை வைத்து அன்னத்தை அபிகாரம் செய்து பூர்புவஸ் ஸ்வ: என்று ப்ரோக்ஷித்து, தத்ஸவிது: என்று அனுமந்த்ரித்து; மந்த்ரமின்றி அப்ர தக்ஷிணம் பரிஷேசனம் செய்து, ப்ராஹ்மணர் கையில் சுத்தோ

தகம் கொடுத்து, கர்த்தா-இடது கையால் பாத்ரத்தைத் தொட்டுத் தாங்கிக் கொண்டு **ப்ருதிவீதே...லோகே** என்ற வரை சொல்லி வலது கையினுல் ப்ராஹ்மணரின் கையைப் பிடித்து பரிமாறப்பட்ட எல்லாவற்றையும் தொடச் செய்து. **இதம் விஷ்ணு: ரக்ஷஸ்வ** என்று சொல்லி ப்ராஹ்மணரின் கட்டைவிரலை அன்னத்தில் வைத்து...**கோத்ரஸ்ய...இதம் ந மம** என்பது வரை சொல்லி துளஸியுடன் எள் ஜலத்தை இலையின் நுனியில் விடவும். **பித்ரு பிதாமஹ, ப்ரபிதாமஹா: யதா ஸௌகர்யம் பரிஷேசனம்** என்றும் சொல்வர். **ரஜதமயம் பாத்ரம்** என்று ஸம்ப்ரதாய பாடம்.

१५ (३) विष्णोः परिषेचनं दत्तं च

उपवीती—

विष्णुपात्रसमीपे प्रोक्षणपात्रं निधाय,अन्नमभिघार्य अर्घ्यतीर्थेन ओम् भूर्भुवस्स्वः इति प्रोक्ष्य, तत्सवितुरिति अनुमन्त्र्य, अथवा प्रोक्ष्य, तूष्णीं प्रदक्षिणं परिषिच्य, हस्ते शुद्धोदकं दत्वा, वाम-हस्तेन विष्णुपात्रं स्पृशन् — दक्षिणहस्तेन ब्राह्मणदक्षिणहस्तं गृहीत्वा—

पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानम् । ब्रह्मणस्त्वा मुखे अमृतं जुहोमि । ब्राह्मणानां त्वा विद्यावतां प्राणापानयोर्जुहोमि । अक्षितमसि मा मे क्षेष्ठाः । अमुत्रामुष्मिन् लोके–
इति सर्वमन्नं स्पर्शयित्वा—

इदं विष्णुः वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूळ्हमस्य पांसुरे । स्वाहा विष्णो हव्यं रक्षस्व इति ब्राह्मणपाण्यङ्गुष्ठं अन्ने निवेश्य–

. . . गोत्रस्य . . . शर्मणः . . . रूपस्य पितुः श्राद्धे श्राद्ध-संरक्षकः विष्णुः देवता । अयं ब्राह्मणस्तु विष्ण्वर्थे । गयेयं भूः ।

गदाधरो भोक्ता। हव्यं च ब्रह्म। अहं च ब्रह्म। भोक्ता च ब्रह्म। स्वर्णमयं पात्रम्। अक्षयवटच्छायेयम्। श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्णवे इदमिदमिदं हव्यं सव्यञ्जनं सपरिकरं च परिविष्टं अमृतस्वरूपं, आतृप्तेः दत्तं दास्यमानं च स्वाहा - हव्यम् नमः। न मम। गयायां अक्षयवटच्छायायां श्रीविष्णुपादे दत्तम्। आदिवराहक्षेत्रे पद्मावतीसमेतश्रीवेंकटेश्वरस्वामिसन्निधौ दत्तम्। गयायां दत्तम्। श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्णवे इदं नमः न मम इति ब्राह्मणस्य दक्षिणभागे तुलसीदलमिश्रं यवोदकं निनयेत्।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

15. (3) விஷ்ணுவிற்கு பரிசேஷணமும் தத்தமும்

விச்வேதேவர் ப்ரகரணத்தில் சொல்லியுள்ள விளக்கத்தை இதற்கும் கண்டு கொள்க.

१६. समष्टिदानम्

देवपितृमध्ये स्थलशुद्धिं कृत्वा, दर्भान् आस्तीर्य, तदुपरि दक्षिणाग्रं त्रिदर्भंभुग्नं निधाय, तिलाक्षततुलसीदलानि गृहीत्वा–

प्राचीनावीती—

यज्ञेश्वरो हव्यसमस्तकव्यभोक्ता अव्ययात्मा हरिरीश्वरोऽत्र।
तत्सन्निधानादपयान्तु सद्यः रक्षांसि अशेषाण्यसुराश्च सर्वे॥

[विष्णुपुराणम् ३. १५. ३६]

एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः।
त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः॥

[भारते अनुशासनपर्व - २५४–२४२.]

अनेन, ... गोत्रस्य ... शर्मणः पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धाख्येन भगवदाराधनेन, **अथवा** अनेन मम पितरमुद्दिश्य क्रियमाणेन प्रत्यब्दिकश्राद्धेन—

उपवीती—पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वेदेवस्वरूपी-

प्राचीनावीती—पितृपितामहप्रपितामहस्वरूपी-

उपवीती—श्राद्धसंरक्षकश्रीविष्णुस्वरूपी-

प्राचीनावीती—सर्वाकारः भगवान् स देवः श्रीहरिः जनार्दनः प्रीयताम्। प्रीयतां जनार्दनः - इति तिलाक्षततुलसीदलानि तीर्थेन सह भुग्ने विसृज्य—

उपवीती — नमस्कृत्य -

[ईशान-विष्णु-कमलासन-कार्तिकेय
वह्नित्रयार्क-रजनीश - गणेश्वराणाम्।
क्रौञ्चामरेन्द्रकलशोद्भव-काश्यपानां
पदान् नमामि सततं पितृमुक्तिहेतोः॥

इति उक्त्वा—] [मार्कण्डेयस्मृतिः पृ. २०१]

उत्तराभिमुखः गया, गया, गया।
गयाश्राद्धं गयाश्राद्धं, गयाश्राद्धम्॥
अक्षयवटोऽक्षयवटोऽक्षयवटः—इति च कथयेत्॥

ப்ரோயக விளக்கம்:—

16. ஸமஷ்டிதானம் (எல்லா தத்தகங்களையும் சேர்த்து பகவானுக்கு அர்ப்பணித்தல்

விச்வேதேவருக்கும், பித்ருஸ்தான ப்ராம்மணருக்கும், இடையில் உள்ள இடத்தில் ஸ்தலசுத்தி செய்து தர்ப்பங்களைப்போட்டு, தெற்கு நுனியாக புக்னத்தை வைத்து, எள் அக்ஷதை துளஸீ

தளம் இவைகளை எடுத்துக் கொண்டு **யஜ்ஞேச்வர : ஹவ்ய... ப்ரீயதாம்** வரை சொல்லி புக்னத்தின்மேல் தீர்த்தத்தைச் சேர்த்து (அக்ஷதை முதலியவைகளுடன்) **கயா, கயாச்ராத்தம், அக்ஷய வட :** என்பவற்றை—ஒவ்வொன்றையும்-மூன்று தடவை சொல்ல வேண்டும். மந்த்ரவாக்யங்களில் விச்வேதேவஸ்வரூபீ. விஷ்ணு ஸ்வரூபீ என்று சொல்லும் போது உபவீதியாக இருக்கவேண்டும். அப்பொழுது அவர்களுக்கு வந்தனம் செய்ய வேண்டும். மற்ற ஸமயங்களில் ப்ராசீனவீதம். பித்ரு... ஸ்ரூபீ என்று சொல்லும் போது பித்ருப்ராஹ்மணரைப்பார்த்து அஞ்சலி செய்யவேண்டும்.

கயாக்ஷேத்ரத்தில் ஈசானர் (ஈச்வரன்) முதலான பதினன்கு தேவர்களிருப்பதால் அவர்களிடம் பித்ருக்களின் முக்தியை வேண்டுவதாக உள்ள **ஈசான** என்று தொடங்கும் ச்லோகத்தை ஸ்மார்த்தர்கள் சொல்வர். **கச்யபாநாம், பித்ருமுக்திஹேதூன்** என்றும் பாடம் உள்ளது.

குறிப்பு: ஸமஷ்டிதானத்திற்கு ப்ரமாணம்:

दत्तं हविश्च तत्कर्म विष्णवे वै समर्पयेत्-इति बृहन्नारदीये इति निर्णयसिन्धुः பக்கம் 316.

१७ (१) अथ भोजनार्थपरिषेचनम्

उपवीती—

अर्घ्यतीर्थेन, ओम् भूर्भुवस्स्वः इति प्रोक्षणम्, सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि इति परिषेचनं च विश्वेदेवानां कारयित्वा-पाद्यतीर्थं दत्त्वा—

विश्वे देवाः ! अमृतं भवतु - अमृतोपस्तरणमसि—

प्राचीनावीती—

प्रोक्षणं परिषेचनं च पूर्ववत् कारयित्वा, पाद्यतीर्थं दत्त्वा—

पितृपितामहप्रपितामहाः, अमृतं भवतु, अमृतोपस्तरण-मसि—

उपवीती—

विष्णुसमीपं गत्वा, प्रोक्षणं परिषेचनं च पूर्ववत् कारयित्वा पाद्यतीर्थं दत्त्वा–

विष्णो, अमृतं भवतु - अमृतोपस्तरणमसि–

प्राचीनावीती—

सर्वत्र अमृतं भवतु - अमृतोपस्तरणमसि स्वाहा - इति आपोशनमपि कारयित्वा–

ओम् प्राणे निविष्टोऽमृतं जुहोमि
शिवो मा विशाप्रदाहाय । प्राणाय स्वाहा ।
ओम्, अपाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि ।
शिवो मा विशाप्रदाहाय । अपानाय स्वाहा ।
ओम्, व्याने निविष्टोऽमृतं जुहोमि ।
शिवो मा विशाप्रदाहाय । व्यानाय स्वाहा ।
ओम्, उदाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि ।
शिवो मा विशाप्रदाहाय । उदानाय स्वाहा ।
ओम्, समाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि ।
शिवो मा विशाप्रदाहाय । समानाय स्वाहा ।
ओम्, ब्रह्मणे स्वाहा ।
ओम्, ब्रह्मणि मे आत्मा अमृतत्वाय ।

[नारायणोपनिषत् - अनु-३४]

इति जपन् प्राणाहुतिं कारयित्वा—

उपवीती—

अप उपस्पृश्य, साधारणतीर्थेन हस्तोदकं दत्त्वा–

स्वामिनः, यान् कांश्चन रक्षोघ्नान् वैष्णवान् मन्त्रान् पितृसूक्तानि पवमानानि इतिहासपुराणानि च भुञ्जानान् भवतः यावच्छक्यम् अभिश्रावयिष्ये - ओम्, श्रावय इति अनुज्ञातः--

स्वामिनः,वसिष्ठ-वामदेव-पराशरादिवत् भवन्तः आगताः। भवदनुगुणं पदार्थजातं सम्पादयितुमशक्तोऽस्मि। मया सम्पादितेषु पदार्थजातेषु - भगवन्निवेदितेषु - यद्यद् अपेक्षितं तत्तदानाय्य यथा रात्रौ क्षुत् न भवेत् तथा मौनेन भुक्त्वा वयमनुग्राह्याः। **स्वामिनः**, यथासुखं जुषध्वम्। कृपां च कुरुध्वमिति प्रार्थयेत॥

अथ कर्ता भुञ्जानान् न समीक्षेत।

अभिश्रवणजपार्थं ऋत्विजं त्वां वृणे इति ब्राह्मणान् वृणीयात्।

ओम्, भूर्भुवः स्वः। ओं तत्सवितुः . . . प्रचोदयात् इति गायत्रीं त्रिवारं जपित्वा—

मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः। माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः॥

मधु नक्तमुतोषसो मधुमत् पार्थिवं रजः। मधु द्यौरस्तु नः पिता॥

मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ अस्तु सूर्यः। माध्वीर्गावो भवन्तु नः॥

[ऋ १.९०. ६-८]

मधु मधु मधु इत्युक्त्वा – पुरुषसूक्तादीनि जपेत्।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

17 (1) போஜன பரிஷேசனமும் ஸூக்த ஜபமும்

உபவீதியாக அர்க்ய தீர்த்தத்தைக் கொடுத்து, **ஓம் பூர்புவஸ் ஸ்வ:** என்று ப்ரோக்ஷணத்தையும், **ஸத்யம் த்வா** என்பதால் பரிஷேசனத்தையும் விச்வேதேவருக்குச் செய்வித்து, பாத்ய தீர்த்தம் கொடுத்து **விச்வேதேவா:, அம்ருதம் பவது, அம்ருதோப ஸ்தரணமஸி** என்று சொல்லியபின், பித்ரு ப்ராஹ்மணரிடம் சென்று,

ப்ராசீனாவீதியாக, அர்க்ய தீர்த்தத்தினால் ப்ரோக்ஷணத்தையும் பரிஷேசனத்தையும் செய்வித்து பாத்ய தீர்த்தம் கொடுத்து, **வஸுருத்ராதித்ய ஸ்வரூப அஸ்மத் பித்ரு பிதாமஹ ப்ரபிதாமஹா: அம்ருதம் பவது, அம்ருதோபஸ்தரணமஸி** என்று சொல்லியபின் விஷ்ணுவிடம் சென்று,

உபவீதியாக - முன்போல் ப்ரோக்ஷணம் பரிஷேசனம் இரண்டையும் செய்வித்து, பாத்ய தீர்த்தம் கொடுத்து, **விஷ்ணோ ! அம்ருதம் பவது, அம்ருதோபஸ்தரணமஸி** என்று சொல்லி,

பிறகு **ஸர்வத்ர ..ஸ்தரணமஸி** என **ஆபோசனம்** செய்வித்து **ப்ராணே** என்று தொடங்கி ப்ராணாஹுதி செய்வித்து சுத்த தீர்த்தத்தால் ஹஸ்தோதகம் கொடுத்து, **ஸ்வாமிந:** என்று தொடங்கி **ஜுஷத்வம்** வரை சொல்லிய பின், ப்ரணவ வ்யாஹ்ருதியுடன் காயத்ரியை மூன்று தடவை ஜபம் செய்து ஜபத்திற்காகவிதிக்கப்பட்ட **மதுவாதா:**என்ற மூன்றுரிக்குகளையும் சொல்ல வேண்டும். பிறகு புருஷஸூக்தாதிகளை, கர்த்தாவும் அபிச்ரவணத்திற்காக வரிக்கப்பட்ட ப்ராஹ்மணர்களும் ஜபம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:—அர்க்ய பாத்ய தீர்த்தங்களுக்கு பதிலாக அபிஷேக தீர்த்தத்திலேயே பரிஷேசனம் செய்விக்கலாம். **அபிஷேக ஜலேனைவ குர்யாதாபோசனத்வயம்** என வசனமிருக்கிறது. ஸ்மார்த்தர்களில் சிலர் பித்ரு கார்யத்தை முக்யமாகக் கருதி ச்ராத்தம் செய்த பின் தேவ பூஜை செய்வதால் அவர்களுக்குச் ச்ராத்த காலத்தில் **ஸ்வாமி தீர்த்தம்** இராது. சுத்தோதகம் **உபயோகிப்பர்.** **பரிஷேசனத்தைக்** கர்த்தா செய்விப்பதற்குப் பதிலாக **ஸ்வாமிந: யதா ஸௌகர்யம் பரிஷேசனம்** என்று சொல்லிவிட்டால் ஹஸ்தோதகம் தருவதற்கு முன்னுள்ள கார்யங்களைக் கர்த்தா செய்ய வேண்டாம். ஹஸ்தோதகம் கொடுத்து **ஸ்வாமிந:** என்று தொடங்கி **ஜுஷத்வம்** வரை சொன்

ஞல் போதும். **ப்ராணே நிவிஷ்ட:** என்ற இந்த தீர்க்க மந்த்ரங்களுக்குப்பதிலாக தினந்தோறும் சொல்லப்படுகின்ற **ப்ராணாய ஸ்வாஹா** முதலான சிறிய மந்த்ரங்களைச் சொல்லலாம். ஒவ்வொரு முறை **ஸ்வாஹா** சொன்னவுடன் **ப்ராணாயேதம் ந மம** என்றும், **ப்ராணாய நாராயணாய இதம் ந மம** என்றும் ஸ்வாஹா என்ற மந்த்ரத்திற்குமுன் இருக்கும் பதத்திற்குத் தக்கப்படி சேர்த்துச் சிலர் சொல்வர்.

தத்தம் தொடங்கி இதுவரையில் மந்த்ர உச்சாரணத்தில் ஏற்படும் பிழைகளுக்குப் பரிஹாரமாக காயத்ரியைச் சொல்ல வேண்டும் என **லகு ஆச்வலாயன** ஸ்ம்ருதி கூறுகிறது. **ப்ரஹ்மணே ஸ்வா**ஹா என்பதை ப்ராணாஹுதியில் சிலர் சொல்வதில்லை.

न्यूनं चैवातिरिक्तं च मन्त्रादीनां भवेद्यदि । तद्दोषपरिहारार्थम् गायत्रीं समुदीरयेत्, [लघु-आश्व स्मृतिः २३-६१]

காயத்ரியைச் சொன்னபிறகு **மதுவாதா:** என்ற மூன்று ரிக்குகளை போஜனத் தொடக்கத்தில் சொல்லும் அனுஷ்டானம் உள்ளது. இது காரணமாகவே ரிக்குகள் தரப்பட்டுள்ளன.

अन्नेषु मधु सर्पिर्वा आसिच्य ... मधुमतीं च जपित्वा मध्विति च त्रिरुक्त्वा எனக் கூறும்**பரிசிஷ்டவாக்யம்** (பக்கம் 234) இதற்குப் ப்ரமாணம்.

१७. (२) अथ भोजनान्ते कर्ता न वा उ इति सूक्तं जपेत् ।

१. न वा उ देवाः क्षुधमिद् वधं ददुः उताशितम् उपगच्छन्ति मृत्यवः

उतो रयिः पृणतो नोप दस्यति उतापृणन् मर्डितारं न विन्दते ॥

२. य आध्राय चकमानाय पित्वः अन्नवान् सन् रफितायोपजग्मुषे ।

स्थिरं मनः कृणुते सेवते पुरा उतो चित्स मर्डितारं न विन्दते ॥

३. स इद् भोजो यो गृहवे ददाति अन्नकामाय चरते कृशाय ॥

अरमस्मै भवति यामहूतौ उतापरीषु कृणुते सखायम् ॥

४. न स सखा यो न ददाति सख्ये सचाभुवे सचमानाय पित्वः ।

अपास्मात् प्रेयान्न तदोको अस्ति पृणन्तमन्यं अरणं चिदिच्छेत् ॥

५. पृणीयादिन्नाधमानाय तव्यान् द्राघीयांसमनु पश्येत पन्थाम् ।

ओ हि वर्तन्ते रथ्येव चक्रा अन्यमन्यमुप तिष्ठन्त रायः ॥

६. मोघमन्नं विन्दते अप्रचेताः सत्यं ब्रवीमि वध इत् स तस्य ।

नार्यमणं पुष्यति नो सखायं केवलाघो भवति केवलादी ॥

७. कृषन्नित् फालः आशितं कृणोति यन्नध्वानमप वृङ्क्ते चरित्रैः ।

वदन् ब्रह्माऽवदतो वनीयान् पृणन्नापिः अपृणन्तमभि ष्यात् ॥

८. एकपाद्भूयो द्विपदो वि चक्रमे द्विपात् त्रिपादमभ्येति पश्चात् ।

चतुष्पादेति द्विपदामभिस्वरे संपश्यन् पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ॥

९. समौ चिद्धस्तौ न समं विविष्टः संमातरा चिन्न समं दुहाते । ।

यमयोश्चित् न समा वीर्याणि ज्ञाती चित् सन्तौ न समं पृणीतः ॥

[ऋ.१०.११७[

குறிப்பு : ப்ராஹ்மணர்கள் போஜனம் செய்து முடித்தார்கள் என்பதைத் தெரிந்து கொண்டபின் ந வா உ என்ற ஸூக்தம் ஜபிக்கப்பட வேண்டும். இந்த ஜபம் சிஷ்டர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது. சிலர் செய்வதில்லை. ரிக்விதானம், இதன் ஜபத்தை வேறு பலனிற்காக விதித்திருக்கிறது.

१८. तृप्तिप्रश्नादयः

(१) तृप्तिप्रश्नः

उपवीती–

भुक्तवत्सु ब्राह्मणेषु, तान् तृप्तान् ज्ञात्वा दक्षिणहस्ते अन्नं वामहस्ते पानीयं चादाय-

स्वामिनः! भगवन्निवेदितेषु पदार्थेषु यत्किमपि अपेक्षितम्? अन्नं पानीयम्? तीर्थं प्रसादः? इति वा प्रार्थयेत ।

सकलं सम्पूर्णम् - इति प्रतिवचनम् ।

मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥
मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवं रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥
मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥

इति मधुत्रयं जपित्वा–विश्वे देवाः, मधु मधु संपन्नम् ? सुसम्पन्नम् - अस्तु सम्पन्नं इति वा प्रतिवचनम् ।

विश्वेदेवाः, तृप्ताः स्थ? तृप्ताः स्मः इति प्रतिवचनम् ॥

प्राचीनावीती—

वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः - अन्नं पानीयम्? सकलं सम्पूर्णम्—

मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥
मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवं रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥
मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥

अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रियाः अधूषत ।
अस्तोषत स्वभानवो विप्राः नविष्ठया मती ।
योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ [ऋ.१.८२.२]

इति चोक्त्वा—

वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः - मधु मधु सम्पन्नम् ? सुसम्पन्नम्--इति प्रतिवचनम् ।

पितृपितामहप्रपितामहाः तृप्ताः स्थ ? तृप्ताः स्मः इति प्रतिवचनम् ॥

उपवीती—

विष्णो! अन्नं पानीयम्?-सकलं सम्पूर्णम् - इति प्रतिवचनम् ॥

मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नस्सन्त्वोषधीः ॥
मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवं रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥
मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥
इति जपित्वा, विष्णो! मधु मधु सम्पन्नम् ? सुसम्पन्नम् - इति प्रतिवचनम् । तृप्तोऽसि? तृप्तोऽस्मि - इति प्रतिवचनम् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்

18. (1) த்ருப்தி ப்ரச்னம்

ப்ராஹ்மணர்கள் போஜனம் செய்து முடித்தபின், கர்த்தா உபவீதியாக, வலதுகையில் அன்னத்தையும் இடது கையில் தீர்த்தத்தையும் வைத்துக் கொண்டு **ஸ்வாமிந:,...அபேக்ஷிதம்** *என்று கேட்டு*...**ஸம்பூர்ணம்** *என்ற பதிலைப் பெற்று,* **மது வாதா:** *என்ற மூன்று மந்த்ரங்களை ஜபித்து, விச்வேதேவரிடம் மதுமது ஸம்பன்*

ணம் என்று கேட்டு ஸுஸம்பன்னம் என்ற பதிலைப் பெற்று, த்ருப் தாஸ் ஸ்த என, த்ருப்தாஸ் ஸ்ம:என்று பதில் பெறவேண்டும். பிறகு ப்ராசீனாவீதியாக பித்ரு ஸமீபம் சென்று ஸகலம் ஸம்பூர்ணம் என்ற பதிலைப் பெற்று மதுத்ரயத்தையும் அக்ஷன் அமீமதந்த என் பதையும் ஜபித்து த்ருப்தாஸ் ஸ்ம: என்ற பதிலைப்பெறவேண்டும். பிறகு உபவீதியாக, விஷ்ணுவிடம் விச்வேதேவரிடம் பெற்ற பதிலைப் பெற வேண்டும்.

१८. (२) विकिर-दानम्

विकिरार्थमन्नमानीय, विश्वेषां देवानां पुरतः जलेन लेखां उदगपवर्गां कृत्वा - अन्नमादाय—

१. असोमपाश्च ये देवाः यज्ञभागविवर्जिताः ।
तेषामन्नं प्रदास्यामि विकिरं वैश्वदेविकम् ॥
[मार्कण्डेयस्मृतिः-पृ. २०२]

इति अन्नं रेखायां विकीर्य उपरि शुद्धोदकं धारया उदगपवर्गं आसिञ्चेत् ॥

प्राचीनावीती—

पितॄणां पुरतः जलेन प्रत्यगपवर्गां लेखां कृत्वा अन्नमादाय-

२. असंस्कृतप्रमीता ये त्यागिन्यो याः कुलस्त्रियः ।
दास्यामि तेभ्यो विकिरमन्नं ताभ्यश्च पैतृकम् ॥
[मार्कण्डेयस्मृतिः–पृ. २०२-३]

इति रेखायां विकीर्य उपरि तिलोदकं धारया प्रत्यगपवर्गमासिञ्चेत् ।

उपवीती—

विष्णोः पुरतः जलेन उदगपवर्गां रेखां कृत्वा अन्नमादाय-

३. असंशयो भवेद्विष्णुः मोक्षसाधनमव्ययम् ।

पितॄणां च वरं श्रेष्ठं (दत्तम्) विकिरान्नं च वैष्णवम् ॥

[मार्कण्डेयस्मृतिः-विकिरान्नदानवर्णनम्- पृ. २०३]

इति विकिरान्नं रेखायां निधाय उपरि शुद्धोदकमासिञ्चेत् । पवित्रं कर्णे निधाय कर्ता आचामेत् ॥

१८. (३) प्रकिरदानम् (वायसपिण्डदानम्)

प्राचीनावीती—

देवपितृमध्ये पूर्ववत् भुवं प्रेक्ष्य तिलान् विकीर्य त्रिदर्भ-भुग्नं ऋजुदर्भान् वा दक्षिणाग्रान् निधाय, तेषु तूष्णीं तिलोदक-मासिच्य भुक्तशेषेण पाकपात्रस्थितेन अन्नेन कृतं (वायस) पिण्डं गृहीत्वा—

(अ) ये अग्निदग्धाः ये अनग्निदग्धाः मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।

तेभिः स्वराळसुनीतिमेतां यथावशं तन्वं कल्पयस्व ॥

[ऋ. १०. १५. १४]

(आ) येऽग्निदग्धाः कुले जाताः ये ह्यदग्धाः कुले मम ।

भूमौ दत्तेन पिण्डेन तृप्ता यान्तु परां गतिम् ॥

इति पितृतीर्थेन भुग्ने पिण्डं निधाय--

अग्निदग्धेभ्यः अनग्निदग्धेभ्यः अस्मत्कुलप्रसूतमृतेभ्यः अयं पिण्डः स्वधा नमः - इति पिण्डमनुमन्त्र्य—पिण्डोपरि - अग्नि-दग्धाश्च अनग्निदग्धाश्च शुन्धन्ताम् - इति पितृतीर्थेन तिलो-

दकमासिच्य—कर्ता **उपवीती** आचमनं कृत्वा प्राचीनवीत्येव वायसपिण्डं वायसेभ्यो दद्यात्। विकिरान्नं च पृथगादाय वायसेभ्यो ददाति ।

१८. (४) उत्तरापोशनदानम्

प्राचीनावीती—

वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, अमृतापिधानमसि ।

उपवीती—

विश्वेदेवाः, अमृतापिधानमसि । श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णो, अमृतापिधानमसि । सर्वत्रामृतापिधानमसि-इति, प्रथमं पितॄणां, ततो विश्वेषां देवानां, ततः विष्णोश्च तीर्थं दद्यात् ।

अथ ब्राह्मणानुत्थाप्य पितृपूर्वकं हस्तशोधनं कारयित्वा तान् अनाचमय्य आचमय्य वा श्राद्धदेशे उपवेशयेत् ।।

ப்ரயோக விளக்கம்

18. (2) விகிர தானம்.

விகிரத்திற்காகச் சிறிது அன்னம் எடுத்துவந்து விச்வேதேவருடைய இலைக்கு முன் ஜலத்திஞல் ஒருகோடு இடுவது போல் **ஸ்தல** *சுத்தி செய்து* **அஸோமபா:** *என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி அன்னத்தை கோட்டின் மேல் நீளமாக உதிர்த்து அதன் மே சுத்தோதகம் விடவும்.* **வைச்வதைவிகம்** *என்பது ஸ்ம்ருதிபாட*

ப்ராசீஞவீதியாக *பித்ருபாத்ரத்திற்கு முன்ஞல் முன்போல் ஸ்தலசுத்தி செய்து,* **அஸம்ஸ்க்ருத** *என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி அன்னத்தை உதிர்த்து ஜலத்தை அதன் மீது விடவும்.*

உபவீதியாக *விஷ்ணு பாத்ரத்தின் முன்* **ஸ்தல** *சுத்தி செய்து* **அஸம்சய:** *என்பதைச் சொல்லி விகிரான்னத்தை* **உதிர்க்காமல்** *வைத்து ஜலத்தை விடவும். பிறகு கர்த்தா ஆசமனம் செய்ய வேண்டும்.*

18 (3) ப்ரகிர தானம்

ப்ராசீனுவீதியாக விச்வேதேவருக்கும் பித்ருப்ராஹ்மணருக்கும் இடையில் தரையை ப்ரோக்ஷித்து எள்ளைச் சேர்த்து மூன்று தர்பங்களாலான புக்னத்தையோ, தர்பங்களையோ தெற்கு நுனியாகப்போட்டு மந்த்ரமின்றி எள் தீர்த்தத்தைச் சேர்த்து ஸ்வாமிகள் அமுது செய்தபின், சமைத்த பாத்ரத்தில் எஞ்சியுள்ள அன்னத்தைக் கொண்டு வில்வக்காயளவு ஒரு பிண்டம் செய்து வாயஸபிண்டம் என்று சொல்லப்படும் இதை, **யே அக்னிதக்தா:** என்று தொடங்கும் இரண்டு மந்த்ரங்களையும் சொல்லி தர்ப்பத்தின் மேல் பித்ரு தீர்த்தத்தினுல் வைத்து, **அக்னிதக்தேப்ய:** என்பதால் பிண்டத்தைத் தொட்டு அனுமந்த்ரணம் செய்து, **அக்னிதக்தா: ச.. சுந்தந்தாம்** வரை சொல்லி எள் தீர்த்தம் சேர்க்கவும்.

கர்த்தா உபவீதியாக ஆசமனம் செய்தபின் ப்ராசீனுவீதியாக இந்த பிண்டத்தைக் காக்கைக்குத் தரவேண்டும். முன்பு மூன்று இடத்தில் வைத்த விகிர அன்னத்தையும் தனியே எடுத்து காக்கைகளுக்குத் தர வேண்டும்.

18 (4) உத்தராபோசன தானம்

அம்ருதாபிதானமஸி என்று சொல்லி முதலில் பித்ரு ப்ராஹ்மணருக்கும் பிறகு விச்வேதேவருக்கும் விஷ்ணுவிற்கும் தீர்த்தம் கொடுத்து இதே க்ரமத்தில் அவர்களைக் கையலம்பச் செய்து ஆசமனம் செய்வித்தோ செய்விக்காமலோ அவர்களை ச்ராத்தம் செய்யும் இடத்திற்கு அழைத்து வந்து அமரச் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:—பித்ருக்களுக்கு தரப்படும் அன்னம் உருண்டை வடிவில் தரப்பட்டால் **பிண்டம்** என்றும், உதிர்த்துக் கொடுக்கப் பட்டால் **விகிரம்** என்றும் பெயர் பெறும். **ப்ரகிரம்** என்பதும், பெயருக்கு ஏற்றபடி சிலரால் உதிர்த்துத் தரப்படுகிறது. சிலர் இதனைப் பிண்டமாகத் தருகிறார்கள். முடிவில் காக்கைக்கு (வாயஸம்—காக்கை) தரப்படுவதால் இதற்கு வாயஸபிண்டம் என்று பெயர் வந்தது.

ஆச்வலாயனர், **भुक्तवत्सु अनाचान्तेषु पिण्डान् निदध्यात् । आचान्तेषु वा । प्रकीर्यान्नमुपवीती** (*4.8.12-13-14*) என்ற ஸூத்ரங்களிலே. முதலில் பிண்டம் தருவதைக் கூறி, பிறகு ப்ரகிரம் தருவதை குறிப்பிட்டிருப்பதால், சிலர் எச்சில் இலை அருகில் பிண்ட

தானம் செய்து, பிறகு விகிரம் ப்ரகிரம் தருகின்றனர். பலர் விகிரம் ப்ரகிரம் இரண்டையும் இலை அருகில் கொடுத்த பின் அக்னி இருந்தால் அக்னி ஸமீபத்திலும், அக்னி இல்லாவிடில் ப்ராஹ்மணர் ஸமீபத்திலும் பிண்டதானம் செய்கின்றனர். இரண்டும் ஆச்வலாயனருக்கு ஸம்மதமானவை என்று தெரிகிறது. ஏனென்றால் அவரே தமது லகுஆச்வலாயன ஸ்ம்ருதியில்— **उच्छिष्टपुरतः भूमौ जलदर्भान्, तिलान् क्षिपेत् । ये अग्निदग्धामन्त्रेण सर्वान्न किञ्चिदुत्क्षिपेत्'** என **ப்ரகிரம்** செய்யச் சொல்லிய பிறகு—

उत्तराचमनात् पूर्वं पिण्डदानं विधीयते । ऊर्ध्वं वा केचिदिच्छन्ति तच्च संकल्पपूर्वकम् । आग्नेयप्रवणे देशे लिखेद्रेखाम् इति । तामभ्युक्ष्य जलेनाथ कुशानास्तीर्य तत्र तु । अपस्तत्रापसव्येन शुन्धन्तामिति सेचयेत् । तत्र पिण्डत्रयं दद्यात् ये च त्वा पितृपूर्वकम् ॥ [लघु-आश्वलायनस्मृतिः २३-७१-७४] என பிண்டதானத்தை விதிக்கிறார்.

ஸூத்ரத்தில் சொன்ன க்ரமத்தை மாற்றி மஹர்ஷி ஸ்ம்ருதியில் வேறு க்ரமத்தைச் சொல்லலாமா என்ற கேள்விக்கு **ப்ரயோக பாரிஜாதம்,** உபநயனத்தில் இதுபோல் மஹர்ஷி கூறிய ஒன்றை உதாஹரணம் காட்டி,இரண்டு முறைகளும் மஹர்ஷிக்கு ஸம்மதமானவை என்கிறது. ப்ரயோக பாரிஜாத வசனம்:—

अत्र चाचार्यः स्वयं गृह्ये हृदयस्पर्शानन्तरं मेखलादण्डधारणमुक्तवान् । स एव च स्मृतिरूपेण यज्ञोपवीतधारणानन्तरं होमात्पूर्वं मेखलाजिनदण्डधारणमुक्तवान् । अथैककर्तृकयोः कल्पस्मृत्योः प्रमाणभूतयोः विरोधे सति कल्पविकल्पो (प्रयोगविकल्पः) । द्रष्टव्यः । तथा च स एव परिभाषायामाह-"तत्रानुक्तं विशेषं च विकल्पं च समासतः" इति । अत्र न्यायविदः आहुः - "संख्याख्याविकल्पानां द्वयमिष्टं प्रयोजनम् । पूर्वत्रापरितोषो वा विषयव्यातिरेक वा॥" பக்கம் 226. எனவே, கர்த்தா தன் விருப்பப்படி ஏதாவது ஒருமுறையை பின்பற்றலாம். இங்கு இரண்டாவது முறை–விகிரம் ப்ரகிரம் கொடுத்த பின் பிண்டதானம் என்பது– பின்பற்றப்பட்டுள்ளது. விகிரத்தை மஹர்ஷி சொல்லாவிடினும் வேறு ஸ்ம்ருதி புராணாதிகளில் சொல்லியிருப்பதால் அது செய்யப்படுகிறது. விகிர ப்ரகிர அன்னத்தை வாயஸத்திற்குப் போட்ட பிறகு உத்தராபோசனம் தரப்பட வேண்டும். சிலர் இதை, அன்னத்தைக் காக்கைகளுக்குத்தருவதற்கு முன்பும் செய்கின்றனர்.

१९. श्राद्धीय-पिण्डदानम्

भुक्तवत्सु अनाचान्तेषु आचान्तेषु वा पिण्ड - प्रदानम्

उपवीती—प्राणानायम्य,

प्राचीनावीती–अद्यपूर्वोक्त . . . पुण्यतिथौ . . . प्रीत्यर्थं . . . गोत्रस्य . . . शर्मणः . . . रूपस्य पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धे . . . गोत्राणां . . . शर्मणां . . . रूपाणां . . . पितृपितामहप्रपितामहानां अक्षय्यतृप्त्यर्थं अग्निसन्निधौ (ब्राह्मणसन्निधौ) श्राद्धीयपिण्डप्रदानं करिष्ये - इति संकल्प्य–**उपवीती**—अप उस्पृश्य—

प्राचीनावीती–कर्तुः दक्षिणभागे उदकेन लेखां कृत्वा त्रीन् सकृदाच्छिन्नदर्भान् अग्रे सग्रन्थिकान् दक्षिणाग्रान् लेखायां निधाय, कर्ता दक्षिणामुखः, सव्यं जान्वाच्य, प्राग्दक्षिणापवर्गं–शुन्धन्तां मम पितरः, शुन्धन्तां मम पितामहाः, शुन्धन्तां मम प्रपितामहाः-इति तिलोदकं त्रिषु स्थलेषु पितृतीर्थेन आसिच्य, हुतशेषेण चरुणा सर्वान्नेन च कृते पिण्डत्रये एकं पिण्डमादाय,

१. एतत्ते पितः . . . गोत्र . . . शर्मन् . . . वसुरूप ये च त्वामत्रानु तेभ्यश्चायं पिण्डः- स्वधा नमः—

इति पिण्डं पितृतीर्थेन पराचीनपाणिः दर्भेषु निधाय– [अंगुष्ठस्थलेपं पिण्डदर्भमूले निमृज्य]

द्वितीयं पिण्डं आदाय–

२. एतत्ते पितामह . . . गोत्र . . . शर्मन् . . . रुद्ररूप ये च त्वामत्रानु तेभ्यश्चायं पिण्डः- स्वधा नमः—

इति पिण्डं निधाय, [पूर्ववत् लेपं निमृज्य]

तृतीयं पिण्डमादाय–

३. एतत्ते प्रपितामह . . . गोत्र . . . शर्मन् . . .आदित्यरूप ये च त्वामत्रानु तेभ्यश्चायं पिण्डः- स्वधा नमः–
इति पिण्डं निधाय, [लेपं पूर्ववत् दर्भेषु निमृज्य]—

अत्र पितरो मादयध्वम्. यथाभागं आवृषायध्वम् [आ. शौ. २.७.१]
इति पिण्डान् स्पृशन् सकृदनुमन्त्र्य–

सव्यावृत् (सव्यपार्श्वेन परावर्तमानः)उदङ्मुखः पर्यावृत्य यथाशक्ति अप्राणन् आसित्वा (प्राणान् नियम्य) ततः अभि-पर्यावृत्य दक्षिणामुखः–

अमीमदन्त पितरः यथाभागमावृषायिषत [आ. श्रौ. सू. २. ७. २]
इति पुनः पिण्डान् अनुमन्त्र्य—

उपवीती–चरोः प्राणभक्षं भक्षयेत् ।। (चरुशेषं आजिघ्रेत् - न तु प्राश्नीयात्) ततः कर्ता आचामेत् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

19. ச்ராத்தீய பிண்ட தானம்

ப்ராஹ்மணர்கள் போஜனம் முடித்து கைகளை சோதித்துக் கொண்டு, ஆசமனம் செய்தபிறகோ செய்வதற்கு முன்போ பிண்டதானம் செய்யலாம்.

உபவீதீ—*ப்ராணாயாமம் செய்து,* **ப்ராசீனாவீதியாக— அத்ய பூர்வோக்த...***என்று ஸங்கல்பம் செய்து, உபவீதியாக ஜலத்தைத் தொட்ட பிறகு ப்ராசீனாவீதியாக, கர்த்தாவுக்கு வலது பக்கத்தில் தரையில் ஜலத்தினால் ரேகையின் வடிவில் துடைத்து, அதன் மேல் நுனியில் முடிச்சு போடப்பட்டுள்ள மூன்று தர்பங்களை தெற்கு நுனியாக இருக்கும்படி போட்டு, கர்த்தா தெற்கு நோக்கி, இடது முழங்காலை தரையில் ஊன்றி ...* **சுந்தந்தாம் மம பிதர:...***என்று சொல்லி, தர்பத்தின் மேல், மூன்று இடங்களில், எள் தீர்த்தத்தை*

பித்ரு தீர்த்தத்தினல் விட்டு, சருசேஷத்தை (ஹோமம் செய்து மிஞ்சியுள்ள அன்னத்தை) முற்றிலும் உபயோகித்தும் ப்ராஹ்மணர்கள் சாப்பிட்டபின் மிஞ்சியுள்ள அன்னத்தை உபயோகித்தும் (சாதாரண வில்வக்காயளவுள்ள) மூன்று பிண்டங்களைச் செய்து அவற்றில் ஒன்றை எடுத்து, **ஏதத் தே பித:...கோத்ர .. சர்மன், வஸுரூப யே ச த்வாமத்ரானு தேப்யச்சாயம் பிண்ட: ஸ்வதா நம:** என்று சொல்லி, தர்பத்தின்மேல் ஜலம் விடப்பட்ட பிதாவின் ஸ்தானத்தில் பித்ரு தீர்த்தத்தினல் வைத்து, கையில் ஒட்டிக் கொண்டிருக்கும் அன்னத்தை பிண்டம் வைத்துள்ள இடத்தில் இருக்கும் தர்பத்தில் துடைத்துக் கொள்ளவும். இதேபோல் பிதாமஹருக்கும் ப்ரபிதா மஹருக்கும் **ஏதத் தே பிதாமஹ...ஏதத் தே ப்ரபிதாமஹ ...** என்று சொல்லி பிண்டங்களை தர்ப்பத்தின் மேல் ஜலம் விட்ட அந்தந்த இடத்தில் வைக்கவும். கையில் ஒட்டிக் கொண்டிருக்கும் அன்னத்தை முன்போல் துடைத்துக் கொள்ளவும்.

அத்ர பிதரோ மாதயத்வம் என்று தொடங்கும் மந்த்ரத்தைச் சொல்லி மூன்று பிண்டங்களையும் தொட்டு, ஒரு தடவை அனுமந்த்ரணம் செய்து கர்த்தா தனது இடது புறமாக வடக்கு நோக்கித் திரும்பி, பிண்டங்களைப் பார்க்காமல், முடிந்தவரை மூச்சை அடக்கியவனாக இருந்து பின்னர் மூச்சை விட்டு, தெற்கு நோக்கித் திரும்பியவனாக **அமீமதந்த...**என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லிப் பிண்டங்களைத் தொட்டு, **உபவீதியாக** தட்டில் வைக்கப் பட்டிருக்கும் சருவிலிருந்து ஒரு சுண்டைக்காயளவு எடுத்து (இதற்காகவே சருவில் சிறிது மிச்சம் வைக்க வேண்டும்) முகர்ந்து அதைக் கீழே வைத்து விட்டு ஆசமனம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:— ஹோமம் செய்தபின் ப்ராஹ்மணரின் இலையில் **ஸ்வதேயம்** என்று சொல்லி சருவிலிருந்து சிறிது அன்னம் சேர்த்த பிறகு மிகுதியுள்ள சருவுடன் ப்ராஹ்மண போஜனத்திற்குப் பிறகு பாத்ரத்தில் எஞ்சியுள்ள அன்னத்தையும் சேர்த்து வில்வக்காயளவு மூன்று பிண்டங்களைத் தயார் செய்து கொள்ள வேண்டும். இரண்டு அன்னத்தையும் சேர்த்துத் தான் பிண்டம் தயார் செய்யவேண்டும் என்று, **பரிசிஷ்டம், காரிகை** இரண்டும் கூறும். **अथ पिण्डार्थमुद्धृतमन्नं स्थालीपाकेन संसृज्य** **பரிசிஷ்டம்** பக்கம் 235. **यद्यत् भुक्तं ततः किञ्चित् किञ्चित्पिण्डार्थमुद्धरेत्। पितृयज्ञचरोरन्नमुद्धृतं प्रक्षिपेदथ ॥** பக்கம் 299 **காரிகை.** இத்துடன எள், தேன், நெய் சேர்க்கும் வழக்கம் இல்லை.

தாயாரின் ச்ராத்தமானால் சுத்தந்தாம் மாதர:...பிதாமஹ்ய: .. ப்ரபிதாமஹ்ய: என்று சொல்ல வேண்டும்.

யே ச த்வாமத்ரானு என்பதற்குப் பிறகு சிலர் ....

गोत्राय...शर्मणे रूपाय अस्मत्पिते तुभ्यमिदं स्वधा नमः, न मम- என்று ஹேமாத்ரி வசனத்தை அனுசரித்துச் சொல்கின்றனர். एतत्ते पित: ये च त्वामत्रानु என்கிற வரை ஸூத்ரகாரர் கொடுத்த மந்த்ரம். இத்துடன் तेभ्यश्चायं पिण्ड: स्वधा नमः என்பதை சிலப்ரயோககாரர்கள் சேர்த்தார்கள். एतत्ते पित: ये च त्वामत्रानु तस्मै ते स्वधा नमः என்றும் சில ப்ரயோகங்களில் உள்ளது "एतत्ते तत" தத என்பது மஹர்ஷி கொடுத்ததில்லை.

ये च त्वामत्रानु तेभ्य: என்பதற்குப் பதிலாக याश्च त्वामत्रानु ताभ्यश्च என்ற ஊஹம் மாத்ருச்ராத்தத்தில் செய்ய வேண்டாம் என்பர் நாராயணர்.

अत्र पितरः , अमीमदन्त पितरः என்ற மந்த்ரத்திலுள்ள पितरः என்பதை, मातरः என்று மாத்ருச்ராத்தத்தில் மாற்றக் கூடாது. पितर: என்ற பதமே பித்ருத்வம் அடைந்த மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ இவர்களையும் குறிக்கும். आवृषायिषत என்றே பல புஸ்தகங்களிலும், சுக்ல யஜுர் வேதத்திலும் (2-31) பாடம் உள்ளது. ஆனால் அச்சிடப்பட்டுள்ள ஆச்வலாயன ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில் (புன)-वृषत என்று பாடம் உள்ளது. இது அச்சுப் பிழையாகவும் இருக்கலாம்.

மிக முக்யமான ஒரு விஷயம்

ரிக்வேதிகளில் சிலர் இந்த பிண்ட ப்ரதானத்தை, பித்ரு ப்ராஹ்மணரை, அவர் போஜனம் செய்த இலையின் அருகில் போஜன ஆஸனத்தில் இருக்கச் செய்து, செய்கின்றனர். இதற்கு ஆதாரம் ஆச்...க்ருஹ்ய ஸூத்ரம், பரிசிஷ்டம், காரிகை மூன்றிலும் இல்லை. இந்த பிண்டதானம் என்பது ஆச்வலாயன ச்ரௌள ஸூத்ரத்தில் பிண்டபித்ரு யஜ்ஞத்தில் விதிக்கப்பட்டுள்ளது.

அங்கு இது, எச்சில் இலை அருகில் செய்யப்படுவதில்லை. பிண்ட பித்ரு யஜ்ஞத்திலிருந்து அதிதேசம் செய்யப்பட்டுள்ள இதற்கு அங்கில்லாத தர்மமான உச்சிஷ்ட பத்ர ஸாமீப்யத்தை ச்ராத்தத்தில் செய்தல் கூடாது. வ்யாக்யாதா நாராயணர் தமது உரையில் அக்னியிருந்தால் அக்னி ஸமீபத்திலும், பாணி ஹோமமானால்

ப்ராஹ்மணர்கள் கை அலம்பி வந்தபின் அவர்கள் அருகிலும் செய்யவேண்டும் என்று தெளிவாகச் சொல்லியிருக்கிறார்.

आचार्येणाष्टौ श्राद्धानि उक्तानि - अन्वष्टक्यं च पूर्वेद्युः मासि मासि च पार्वणम् । काम्यमभ्युदयेऽष्टम्यां एकोद्दिष्टमथाष्टमम् ॥ तत्र पूर्वेषु चतुर्षु स्थालीपाकादुद्धृत्याग्नौकरणम् । अग्निसमीपे स्थालीपाकेन भुक्तशेषेण च पिण्डनिपरणम् । पिण्डपितृयज्ञकल्पस्य तेषु विद्यमानत्वात् । तच्च साधितमेव प्राक् । उत्तरे तु चतुर्षु भोजनार्थादन्नादुद्धृत्य घृताक्तं कृत्वा पाणिहोमः । ब्राह्मणसमीपे भुक्तशेषमात्रेण पिण्डनिपरणम् ॥ [பக்கம். 18?]

பிண்ட தானமும், பிண்ட பூஜையும் முடியும் வரை ப்ராஹ்மண போஜன பாத்ரங்களை எடுக்காமல் வைத்து இருப்பதும் அனுஷ்டானத்தில் இருக்கிறது. பல ஸூத்ரகாரர்களும் இதை அனுஷ்டிக்கின்றனர்.

उच्छिष्टसन्निधौ दद्यात् पिण्डान् वै पितृयज्ञवत् என்ற யாஜ்ஞவல்க்ய ஸ்ம்ருதிக்கும் [ச்லோகம் 1-242] போஜன பத்ரம் இருக்கும்போது பிண்டம் தரவேண்டும் என்று பொருள் கொள்வதும் சரியானதாகும். **उच्छिष्टसन्निधि** என்பதற்கு—இலை இருக்கும்போது-என்றும் அர்த்தம் கொள்ளலாம். ஆச். ஸூத்ரத்தில் உள்ள **आचान्तेषु अनाचान्तेषु** என்பவை போஜன அங்கமான ஆசமனத்தைச் சொல்கின்றன. **உத்தராபோசனத்தை அல்ல**. சிஷ்டர்கள் பலரும் எச்சில் இலை அருகில்பிண்டதானம் செய்வதில்லை.

साग्निः अतिप्रणीतसमीपे । अनग्निः द्विजसमीपे என்ற **நிர்ணயஸிந்து** வசனத்தையும் (பக்கம் 320) காண்க.

२०. (१) पितृणामुपचारः

प्राचीनावीती—

शुन्धन्ताम् मम पितरः, शुन्धन्ताम् मम पितामहाः, शुन्धन्ताम् मम प्रपितामहाः—इति पिण्डानामुपरि तिलोदकं निनीय—अभ्यञ्जन-अञ्जने वासश्च ददाति ।

एतत्ते पितः ... गोत्र ... शर्मन्...वसुरूप **अभ्यङ्क्ष्व, अङ्क्ष्व।**
एतत्ते पितामह.. गोत्र ... शर्मन् रुद्ररूप **अभ्यङ्क्ष्व, अङ्क्ष्व।**
एतत्ते प्रपितामह..गोत्र ... शर्मन् आदित्यरूप **अभ्यङ्क्ष्व, अङ्क्ष्व।**

दर्भैः तिलतैलं अञ्जनं चादाय पिण्डानामुपरि पृथक् पृथक् निदधाति ।

एतद्वः पितरो वासः मा नोऽतोऽन्यत् पितरो युङ्ग्ध्वम्—

[श्रौ. सू. २.७.६.]

इति, कर्ता स्वोत्तरीयस्य दशां ईषत् छित्त्वा, अथवा दशातः तन्तूनादाय पिण्डानामुपरि सकृन्निदधाति ।

[एतेनैव मन्त्रेण आवृत्तेन प्रतिपिण्डं पृथक् पृथक् ददाति इति पक्षान्तरम्]

२०. (२) पितॄणामन्ये उपचाराः

पिण्डपितृदेवताभ्यो नमः- अयं कशिपुः, इदमुपबर्हणम् इति कशिपूपबर्हणे निवेदयेत् ।

अथ पिण्डरूपान् पितॄन् गन्धादिभिरभ्यर्च्य—

पिण्डपितृदेवताभ्यो नमः । षोडशोपचारान् समर्पयामि । ओम्, भूर्भुवः स्वः । सत्यं त्वा ऋतेन परिषिञ्चामि । प्राणाय स्वाहा । अपानाय स्वाहा । व्यानाय स्वाहा । उदानाय स्वाहा । समानाय स्वाहा । ब्रह्मणे स्वाहा—माषापूपं गुडापूपं च निवेदयामि । ताम्बूलं समर्पयामि । मन्त्रपुष्पं स्वर्णपुष्पं च समर्पयामि । समस्तोपचारान् समर्पयामि - इत्युक्त्वा उत्थाय—

ப்ரயோக விளக்கம்

20 (1) பித்ருக்களுக்கு உபசாரப் பொருள்களைத் தருதல்

ப்ராசீனாவீதியாக, சுந்தந்தாம் என்று தொடங்கி ஒவ்வொரு பிண்டத்தின் மேலும் க்ரமமாக எள் ஜலம் சேர்த்தப்பின், **அப்யஞ்ஜனம்** (நல்லெண்ணெய்) அஞ்ஜனம் (மை) என்ற இவை தரப்பட வேண்டும். **அப்யங்க்ஷ்வ** என்று எண்ணெய்யையும், **அங்க்ஷ்வ** என்று மையையும் தரவேண்டும். **ஏதத் வ: பிதர: என்** பதைச் சொல்லி, கர்த்தா தன் உத்தரீயத்தின் நுனியில் சிறிது கிழித்து எடுத்ததையோ அல்லது மூன்று இழையுள்ள நூல் களையோ இருகைகளாலும் மூன்று பிண்டங்களின் மேல் ஒருமுறை வைக்க வேண்டும்.

குறிப்பு: நடந்த கால்களில் பூச எண்ணெய் தருவது ஒரு உபசாரம். அதே போல் கண் குளிர்ச்சிக்காக மை தரப்படுவதும் ஆகும். ஆதலால் பித்ருக்களுக்கு இவ்வுபசாரப் பொருள்கள் தரப் படுகின்றன. எண்ணெய்யை தொன்னையில் வைத்து மூன்று தர்ப் பங்களால் எடுத்துத் தருவர். மையும் இவ்வாறே தரப்படும். தர்ப் பத்தின் முனையை எண்ணெய்யில் தோய்த்தும், சிலதர்ப்பங்களின் முனைகளை வேறு அக்னியில் சிறிது எரித்து அணைத்துக் கருக்கியும் (இது மை) வைத்துக் கொண்டு அந்த தர்ப்பங்களைக் கொண்டு, எண்ணெய், மை தரும் வழக்கம் உள்ளது. எண்ணெய்யை முதலி லும் மையைப் பிறகும்தான் தர வேண்டும். **அப்யங்க்ஷ்வ அங்க்ஷ்வ இதி**...**அப்யஞ்ஜனாஞ்ஜனே** (2.7.5) என்பது ஆச். **ச்ரௌதஸூத்ரம்**. **ஏதத் வ: பிதர:** என்ற மந்த்ரத்தை ஒரு முறை சொல்லி கர்த்தா தனது **உத்தரீயத்தைக்** கிழித்தோ அதனின்றும் **நூல்களை** எடுத்தோ இரு கைகளாலும் பிண்டங்களின் ஒரு முறை வைக்க வேண்டும்.

சிலர், மந்த்ரத்தை மூன்று முறை சொல்லி மூன்று பிண்டங்க ளின் மேல் தனித்தனியே வைக்கிறார்கள். **एतद्व: पितरो वास: इति मन्त्रं प्रतिपिण्डं पठन् वासो . . .दद्यात् . . . । सकृन्मन्त्रं पठन् सकृदेव दद्यात् इति अन्ये । தர்மஸிந்து** பக்கம் 326. சிலர் பிதாமஹபிண்டத்தின் மேல் வைக்கும்போது **ஏதத் வ: பிதர:** என்பதற்குப் பதிலாக **பிதா மஹா:** என்றும், ப்ரபிதாமஹ பிண்டத்தின் மேல் வைக்கும் போது **ப்ரபிதாமஹா:** என்றும் சொல்கிறார்கள். இதற்கு ஆதாரம் இல்லை. மாத்ரு ச்ராத்தத்தில் **ஏதத் வ: பிதர;** என்பதற்குப் பதிலாக **ஏதத் வ: மாதர:** என்று மாறுதல் செய்யவேண்டாம் என்பது சிலர் கருத்து. **பிதர:** என்ற பதமே **பித்ருத்வம்** என்ற

நிலையையடைந்த **மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ** மூவரையும் குறிக்கும். மாறுதல் செய்ய வேண்டும் என்று சௌனகர் கூறுவதாக **ப்ர. பாரி** பக்கம் 459 சொல்கிறது. **एतद्वो मातरो वासः । ऊहं च कल्पयेत् स्त्रीणाम् ॥ சௌனக** ச்லோகம். எண்ணெய் மை தரும் போது **மாதஃ பிதாமஹி ப்ரபிதாமஹி** என (ஊஹம்) மாறுதல் செய்து கொள்ள வேண்டியது தான்.

ப்ரயோக விளக்கம் :

20 (2) பித்ருக்களுக்கு மற்றும் சில உபசாரங்கள் தருதல்

பித்ருப்யோ நம: என்று சொல்லி கசிபு (கட்டில்) உபபர்ஹணம் (தலையணை) இவைகளைத் தரவேண்டும். பிறகு ஷோடச உபகாரங்களைச் செய்து நைவேத்யம் **தக்ஷிணை** தாம்பூலங்களை ஸமர்ப்பித்த பின், கர்த்தா நின்று கொண்டு **உபஸ்தானம்** செய்ய வேண்டும். அதற்கான மந்த்ரம் அடுத்த பகுதியில் தரப்படுகிறது.

குறிப்பு: கசிபு, உபபர்ஹணம் இரண்டும் தருவதற்கு தர்ப்பத்தையே உபயோகிக்கின்றனர். ஸமர்ப்பிக்க மந்த்ரம் இல்லை. இவற்றைப் பிண்டங்களின் அருகில் வைப்பர். பிண்ட பித்ரு தேவதைகளுக்கு அர்ப்பணிக்கப் படாத எதையும் சாப்பிடக் கூடாது என்று **சாஸ்த்ரம்** இருப்பதால், வடையையும் அப்பத்தையும் மாத்ரம் உபலக்ஷணமாக நிவேதனம் செய்கின்றனர்.

२१. (१) पिण्डोपस्थानं पितृणां प्रवाहणं च

अथैतान् उपतिष्ठेत —

१. नमो वः पितरः इषे ।

२. नमो वः पितरः ऊर्जे ।

३. नमो वः पितरः शुष्माय ।

४. नमो वः पितरः घोराय ।

५. नमो वः पितरः जीवाय ।

६. नमो वः पितरः रसाय ।

७. स्वधा वः पितरः ।

८. नमो वः पितरः ।

९. नमः एता युष्माकम् ।

१०. पितरः इमाः अस्माकम् ।

११. जीवाः वः ।

१२. जीवन्तः इह सन्तः स्याम ॥ [आ. श्रौ. २. ७. ९.]

१. मनो न्वा हुवामहे नाराशंसेन सोमेन । पितॄणां च मन्मभिः ॥

२. आ त एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे । ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥

३. पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः । जीवं व्रातं सचेमहि ॥

[ऋ. १०. ५८. ३-४-५]

उपवीती—

इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो य उपरास ईयुः ।

ये पार्थिवे रजसि आ निषत्ताः ये वा नूनं सुवृजनासु विक्षु ॥

[ऋ. १०-१५-२]

इति प्रणम्याभिवादयेत् ॥

अथ पितॄणां प्रवाहणम् ॥

प्राचीनावीती—

परेतन पितरः सोम्यासो गम्भीरेभिः पथिभिः पूर्विणेभिः ।

दत्त्वायास्मभ्यं द्रविणेह भद्रम् रयिं च नः सर्ववीरं नियच्छत ॥

[आश्व. श्रौ. सू-मन्त्रः २.७.९ पृ. ७३]

पिण्डपितृदेवताभ्यो नमः, पिण्डपितृदेवताः यथासुखं यथास्थानं प्रवाहयामि - इत्युक्त्वा पिण्डोपरि तिलान् विकीर्य पिण्डाधःस्थितं दर्भं ईषत् चालयेत् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:

21 (1) பிண்டபித்ரு தேவதைகளை நமஸ்கரித்தலும் அவர்களை புறப்படச் செய்தலும்

நமோ வ: பிதர: என்று தொடங்கி **ஸசேமஹி** வரையில் ப்ராசீனாவீதியாக மந்த்ரங்களைச் சொல்லி **உபவீதியாக இதம் பித்ருப்ய:** என்று கூறி, தரையில் படிந்து ஸாஷ்டாங்க நமஸ்காரம் செய்து, அபிவாதனம் செய்தபின், **ப்ராசீனாவீதியாக பரேதன** என்று சொல்லி பிண்டங்களின் மேல் எள் சேர்த்து பிண்டங்கள் வைத்திருக்கும் தர்பங்களைத் தெற்கு நோக்கிச் சிறிது நகர்த்த வேண்டும்.

குறிப்பு: —

நமோ வ: என்கிற மந்த்ரங்களை, ஹரதத்தரின் வ்யாக்யானத்தை அனுஸரித்து பன்னிரண்டு வாக்யங்களாகப் பிரித்திருக்கிறது. நான்காவது வாக்யத்தில் உள்ள **கோராய** என்பதை **அகோராய** என்றும் பிரிக்கலாம். **நமோ வ: பிதர:** என்பதிலுள்ள **பிதர:** என்பதை மாத்ரு ச்ராத்தத்தில் **மாதர:** என்று ஊஹம் செய்யக் கூடாது, **இதம் பித்ருப்ய:** என்பதைச் சொல்லி நமஸ்காரம் செய்யும் வழக்கம் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது.

பரேதன பிதர:-என்பது ஸூத்ர மந்த்ரம்.

சிலர் ப்ரவாஹணத்தை (வழியனுப்புதலை) உத்வாஸனமாகக் கருதி பிண்டபித்ருதேவதைகளை **யதாஸ்தானம் ப்ரதிஷ்டாபயாமி** என்று சொல்லி **உத்வாஸனம்** செய்கிறார்கள். **ஆவாஹனம்** செய்யாததால் **உத்வாஸனம்** இல்லை. ஸாளக்ராம சிலையில் ஆவாஹனமின்றியே விஷ்ணு இருப்பது போல, பிண்டங்களில் பித்ருக்கள் தாங்களே ஸாந்நித்யம் செய்கிறார்கள். ஸூத்ரகாரரும் **ப்ரவாஹயேத்** என்று தான் சொல்கிறார். **உத்வாஸயேத்** என்று சொல்லவில்லை. பித்ருக்களை வழியனுப்புவதாகக் கருதி தர்பங்களை பித்ருலோகமுள்ள தென்திசை நோக்கி சிறிது நகர்த்த வேண்டும். கர்த்தாவும் இரண்டு அடி தெற்கு நோக்கி செல்ல வேண்டும். இப்படிச் செய்வது புறப்பட்டுச் செல்லும் பித்ருக்களுக்கு உடன் செல்லுதல் (வழியனுப்புதல்) என்ற உபசாரமாகும்.

२१. (२) अग्निं प्रति आगमनम्

उपवीती —

अग्निं प्रत्येयात् ।

अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रं हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा तओ हैः ॥

[ऋ. ४. १०. १]

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्याम् यन्मातरं पितरं वा जिहिंसिम ।
अग्निर्मा तस्मादेनसः प्रमुञ्चतु, करोतु मामनेनसम् ॥

[आश्व. श्रौ. सूत्रमन्त्रः २.७.११. पृ. ७३]

इति औपासनाग्निसमीपमागत्य उपस्थाय —

ப்ரயோக விளக்கம்:—

21. (2) பித்ருக்களுடன் சிறிது தூரம் சென்றிருந்த கர்த்தா ஔபாஸனக்னிக்குத் திரும்புதல்

உபவீதியாக *கர்த்தா*—**அக்னே, யதந்தரிக்ஷம்** *என்கிற இரண்டு மந்த்ரங்களையும் சொல்லி ஔபாஸனக்னிக்கு அருகில் வந்து* **உ***பஸ்தானம் செய்ய வேண்டும்.*

குறிப்பு :—

யதந்தரிக்ஷம் *என்பதைச் சொல்லி சிலர் அதிப்ரணீதாக்னியை ஔபாஸனக்னியுடன் சேர்க்கிறார்கள். இதற்கு ஆச். ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில் ப்ரமாணமில்லை. ஆனால் சேர்ப்பது என்ற வழக்கம் வந்ததற்கு ஆபஸ்தம்ப ச்ரௌத ஸூத்ரம் காரணம். ஆபஸ்தம்பர்* **அபூர் நோதாத:** *என்று தொடங்கும் ச்ரௌத ஸூத்ரத்தில்* ***(1-10.14)*** **அதிப்ரணீதாக்னியை கார்ஹபத்யத்துடன்** *சேர்க்கும்படி சொல்லியிருப்பதால் ரிக்வேதிகளும் செய்து வருகிறார்கள். தங்களுக்கு விதிக்கப்படாத இதை அவர்கள் செய்ய வேண்டியதில்லை. மேலும், ஆச்வலாயனர் தமது ஸூத்ரத்தில்(2-7-15)பிண்டங்களை அதிப்ரணீதாக்னியிலும் போடலாம் என்று சொல்லியிருப்பதால் அவர் ஔபாஸனக்னியுடன் இதைச் சேர்க்கும் அனுஷ்டானத்தை விதிக்கவில்லை என்பது தெளிவு.*

२१. (३) मध्यमपिण्डस्य अपुत्रायै पत्न्यै दानम्

वीरं मे दत्त पितरः [आश्व. श्रौ. सू.२.७.१२] इति मध्यमं पिण्डमादाय पत्न्यै दद्यात् । पत्नी च -

आधत्त पितरो गर्भं कुमारं पुष्करस्रजम् । यथायमरपा असत् ॥
[आश्व. श्रौ. सू. २.७.१३]

इत्युक्त्वा प्राङ्मुखी प्राश्नीयात् ॥

ப்ரயோக விளக்கம்:—

21. (3) நடுவிலுள்ள பிண்டத்தை மனைவிக்குத் தருதல்

கர்த்தா பிள்ளையில்லாதவனாக இருந்தால் **உபவீதியாக, வீரம் மே தத்த பிதர:** *என்று சொல்லி நடுவில் உள்ள பிதாமஹ பிண்டத்தை எடுத்து பத்னியிடம் கொடுக்க, அவள்,* **ஆதத்த** *என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி கிழக்கு நோக்கி உட்கார்ந்து ச்ராத்தம் முடிந்த பின் அதைச் சாப்பிட வேண்டும். கர்த்தா விரும்பினால்தான் இதைச் செய்ய வேண்டும். விரும்பாவிடில் செய்ய வேண்டாம்.*

२१. (४) तर्पणम्

पिण्डान् दर्भेभ्यः आदाय पात्रे निधाय, पिण्डानामधः आस्तृतान् दर्भान् आदाय, ग्रन्थिं विस्रस्य, तिलैस्सह गृहीत्वा–

ये के चास्मत्कुले जाताः अपुत्राः गोत्रजाः मृताः ।
ते सर्वे तृप्तिमायान्तु मयोत्सृष्टैः कुशोदकैः ॥

इति तिलोदकसहितान् कुशान् भूमौ विसृजेत् ॥ पिण्डान् अप्सु अतिप्रणीताग्नौ वा प्रक्षिपेत् । गवे ब्राह्मणाय वा दद्यात् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

21. (4) தர்ப்பணம்

பிண்டங்களை தர்ப்பங்களிலிருந்து எடுத்து வேறு பாத்ரத்தில் வைத்து விட்டு, அவற்றின் கீழிருந்த தர்ப்பத்தை எடுத்து நுனியில்

உள்ள முடிச்சை அவிழ்த்து எள்ளுடன் தர்ப்பங்களை சேர்த்துப் பிடித்துக் கொண்டு, **யே கே ச** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி, தீர்த்தத்தை விட்டு தர்ப்பங்களைக் கீழே வைக்கவும். சிலர் **யேஷாம் ந பிதா ...** என்ற ச்லோகத்தை சொல்லி தர்ப்பணம் செய்வர். இது தர்ப்பங்களுக்கான ப்ரதிபத்தி— கடைசி உப யோகம்—என்பர். பிண்டங்களை தண்ணீரிலோ **அதிப்ரணீதாக்னி யிலோ** போட வேண்டும் என்று **ஆச்வலாயனர்** சொல்கிறார். இது பிண்டங்களுக்கு ப்ரதிபத்தி. அவர் ஸூத்ரங்கள்:—**அப்ஸு இதரௌ; அதிப்ரணீதே வா [2-7. 14-15]** பசுவிற்கோ ப்ராஹ்மணருக்கோ தரலாம் என்கிறது **பரிசிஷ்டம்.**

२२. (१) प्रीतिप्रार्थना

कर्ता उपवीती—

ब्राह्मणाः अनाचान्ताश्चेत्, तान् आचमय्य स्वयमप्याचम्य- पूरूरवार्द्रवविश्वदेवाः, इयं वस्तृप्तिः । पुरूरवार्द्रवविश्वदेवाः रोचते? पुरुरवार्द्रवविश्वदेवाः प्रीयन्ताम्—

प्राचीनावीती—

वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, इयं वस्तृप्तिः । वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, स्वदितम् ? वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः प्रीयन्ताम् ।

उपवीती—

श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णो, इयं ते तृप्तिः । श्राद्धसंरक्षक- श्रीमहाविष्णो, रोचते ? श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णुः प्रीयताम् ।

२२. (२) दक्षिणादानम्

प्राचीनावीती—

... गोत्रस्य ... शर्मणः ... रूपस्य पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धे वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, सदक्षिणाकं इदं वस्ताम्बूलम् ।

उपवीती—

... गोत्रस्य .... शर्मणः ... रूपस्य ... पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञकविश्वदेवाः, सदक्षिणाकं इदं वः ताम्बूलम् ।

... गोत्रस्य शर्मणः ... रूपस्य पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धे श्राद्धसंरक्षकश्रीमहाविष्णो, सदक्षिणाकं इदं ते ताम्बूलम् ।

२२. (३) अक्षय्यप्रार्थना

देवेभ्यो नमः— (विश्वान् देवान् प्रत्यञ्जलिः)

प्राचीनावीती—वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहेभ्यो नमः (अञ्जलिः पितॄन् प्रति)

उपवीती—श्राद्धसंरक्षकमहाविष्णवे नमः (अञ्जलिः)

प्राचीनावीती—

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ।।

स्वामिनः, अस्मिन् दिवसे गोत्रं ... शर्माणं ... रूपं मम पितरमुद्दिश्य पिण्डपितृयज्ञव्यतिषङ्गपार्वणविधानेन मया कृत-

मिदं प्रत्याब्दिकश्राद्धं यथोक्तं यथाशास्त्रानुष्ठितं गयाश्राद्धफलदं मम पितुः अक्षय्यतृप्तिकरं भगवत्प्रीणनं च भूयादिति भवन्तोऽनुगृह्णन्तु इति प्रार्थयेत। तथास्तु। यथोक्तमस्तु। यथाशास्त्रानुष्ठितं गयाश्राद्धफलदं पितुः अक्षय्यतृप्तिकरं **भगवत्प्रीणनं चास्तु** - प्रतिवचनम्। अन्नशेषः किं क्रियताम्? इष्टैः सह भुज्यताम्॥

२२. (४) स्वधा- वाचनम्

स्वधापात्रपिधानमपनीय स्वधापात्रं न्युब्जीकृत्य तत्रस्थाः अपः भूमौ पितृब्राह्मणहस्ते वा निःस्राव्य अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहेभ्यः ओम् स्वधा इत्युच्यताम् इति प्रार्थ्य—

ओम् स्वधा इति प्रतिवचने दत्ते—

१. स्वादुषंसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्तीवन्तो गभीराः।
चित्रसेना इषुबला अमृध्राः सतोवीरा उरवो व्रातसाहाः॥

२. ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवी अनेहसा।
पूषा नः पातु दुरितादृतावृधः रक्षा माकिर्नो अघशंस ईशत॥

३. सुपर्णं वस्ते मृगो अस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता।
यत्रा नरः सं च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यंसन्॥

[६.७५.९-११]

इति जपित्वा न्युब्जं स्वधापात्रं प्रोक्ष्योत्तानीकरोति। विश्वदेवविष्णवर्घ्यपात्रस्थितं जलं अधुना भूमौ निःस्राव्य सर्वेषां पवि-

त्राणां ग्रन्थींश्च विस्रंसयेत् ॥ अधुना उच्छिष्टपात्राणि च अपनीयेरन् ।

ப்ரயோக விளக்கம்:—

22. (1) ப்ரீதி ப்ரார்த்தனை

கர்த்தா உபவீதியாக, ப்ராஹ்மணர்கள் இதுவரை போஜனங்க ஆசமனம் செய்யாமலிருந்தால், அவர்களை ஆசமனம் செய்யச் செய்த பின், தானும் ஆசமனம் செய்து, **இயம் வஸ் த்ருப்தி:** *என விச்வேதேவர்கையில் தீர்த்தம் கொடுத்து,* **ரோசதே** *எனக் கேட்டுப் பிறகு,***ப்ரீயந்தாம்** *என்ற விச்வேதேவரிடம் ப்ரார்த்திக்கவும். இதே போல் பித்ருக்களிடமும் விஷ்ணுவிடமும் ப்ரார்த்திக்கவும்.*

குறிப்பு: *போஜன ப்ரகரணத்திலேயே* **த்ருப்தா:ஸ்ம: ஸகலம் ஸம்பூர்ணம்** *என்று ப்ராஹ்மணர்கள் சொல்லி விட்டதால் சிலர் இந்த த்ருப்தி ப்ரார்த்தனையைச் செய்வதில்லை. இப்பகுதியில் தரப்பட்டுள்ளதை ஸ்ம்ருதிகள் தாம் செய்யும்படி விதிக்கின்றன, இதை,* **த்ருப்தி ப்ரச்னம் என்றும்** *குறிப்பிடுகின்றன. இது இரண்டாவது* **த்ருப்தி ப்ரச்னமாகும்.**

ப்ரயோக விளக்கம்:

22 (2) தக்ஷிணை தருதல்.

பிறகு கர்த்தா, முதலில் பித்ருக்களுக்கு, **கோத்ர...** *என்று தொடங்கி* **இதம் வ: தாம்பூலம்** *வரை சொல்லி தக்ஷிணையையும் தாம்பூலத்தையும் கொடுத்து, இதே போல் விச்வேதேவருக்கும் விஷ்ணுவிற்கும் தர வேண்டும். தக்ஷிணை தாம்பூலத்துடன் துளஸீ தளமும் தரவேண்டும் என்பர் சிலர்.*

ப்ரயோக விளக்கம் :—

22 (3) அக்ஷய்ய ப்ரார்த்தனை.

கர்த்தா விச்வேதேவர் முதலானவர்களை நமஸ்கரித்து, தான் செய்த ச்ராத்தம் அக்ஷய்ய த்ருப்திகரமாக இருக்க வேண்டும் என்பதை **யதோக்தம்** *என்று தொடங்கி* **பகவத்ப்ரீணனம் ச பூயாத்** *என்ற வரை சொல்லிப் ப்ரார்த்திக்க, ப்ராஹ்மணர்களும் அவ்வாறே அனுக்ரஹம் செய்வர்.*

ப்ரயோக விளக்கம் :

22-(4) ஸ்வதா வாசனம்.

ப்ராசீநு வீதியாக, **ஸ்வதா** பாத்ரத்தின் மேல் மூடியுள்ள ப்ர பிதாமஹ பாத்ரத்தை எடுத்து விட்டு, ஸ்வதா பாத்ரத்தைக் கவிழ்த்து, தீர்த்தத்தைத் தரையில் சேர்த்து, ஓம் **ஸ்வதாஇதி உச்யதாம்** என்று பித்ரு ப்ராஹ்மணரை ப்ரார்த்திக்க அவரும் **ஓம் ஸ்வதா** என்று பதில் சொல்வார். **ஸ்வாதுஷம்** என்று தொடங்கி **யம்ஸன்** என்ற வரை ஜபித்துப் பிறகு கவிழ்த்த பாத்ரத்தை ப்ரோக்ஷித்து நிமிர்த்தவும். பிறகு விச்வேதேவர் விஷ்ணு இவர்களுக்கான அர்க்ய பாத்ர தீர்த்தத்தை இப்போது தரையில் சேர்த்து அர்க்ய பாத்ரத்தில் முன்பு வைத்திருந்த எல்லா பவித்ரங்களின் முடிச்சுகளையும் அவிழ்த்து விடவும்.

ஸ்வாமிகள் அமுது செய்த இலைகளை இப்பொழுது எடுத்துவிட வேண்டும். அவைகளை பூமியில் புதைக்க வேண்டும்.

குறிப்பு: இந்த **ஸ்வதாவாசனத்தைச்** செய்யும்படி ஆச்வலாயனர் விதித்திருக்கிறார். **ஓம் ஸ்வதா** என்று சொன்னால் ப்ராஹ்மணர் **ஓம் ஸ்வதா** என்றும், **அஸ்து ஸ்வதா** என்றால் **அஸ்து ஸ்வதா** என்றும் பதில் சொல்ல வேண்டும் என்பதை ஸூத்ரங்களில் (4.8. 14-15) விதித்துள்ளார். ச்ராத்தத்தில் பித்ருக்களுக்காகச் செய்யப்படும் கடைசி கார்யம் இதுதான். இது வரை **உச்சிஷ்ட** பத்ரம் இருக்க வேண்டும். ஸ்வதா பாத்ரத்தில் உள்ள தீர்த்தத்தைத் தரையில் (பிண்டத்திற்கு அருகில்) விட்ட பிறகு **ஸ்வதோச்யதாம்** என்று ப்ரார்த்திக்க வேண்டும் என **विसृजेत् पितृपात्रस्थं पिण्डानां पुरतो जलम्। स्वधोच्यतामनेनैव ततः पिण्डान् समुच्चरेत्॥** லகு ஆச்வலாயன ஸ்ம்ருதி [23—92 பக்கம் 1762] கூறுகிறது. ப்ரார்த்தித்த பிறகும் சிலர் தரையில் ஜலம் விடுகின்றனர். **ஸ்வாதுஷம்ஸத:** என்ற ரிக்குகள் பித்ருக்களின் ப்ரீதியை உத்தேசித்து ஜபம் செய்யப்படுகின்றன. **ஸூத்ரம், பரிசிஷ்டம், காரிகை** இம்மூன்றும் இந்த ரிக்குகளைச் சொல்லும்படி விதிக்கவில்லை. வேறு ஸூத்ரகாரர்களின் அனுஷ்டானத்திலிருந்து இங்கு இவை சேர்க்கப்பட்டிருக்கலாம். ஸ்வதா பாத்ரத்தைச் சிலர், நிமிர்த்திய பின் ப்ரோக்ஷிப்பதும் உண்டு.

22.3 என்ற பகுதியில் கொடுத்துள்ள அக்ஷய்ய ப்ரார்த்தனைக்குப்பிறகு, 22 (4) என்ற **ஸ்வதாவாசனம்** என்பதைச் செய்வதற்கு முன்பு, கர்த்தா, **தாதார:** என்று தொடங்கி இரண்டு

ச்லோகங்களைச் சொல்லி பித்ருக்களிடமோ ப்ராஹ்மணர்களிடமோ சில வரங்களை (விருப்பங்களை) அருளும்படி வேண்டுவதாக ரிக்வேத ப்ரயோக புஸ்தங்களில் தரப்பட்டுள்ளன. இதைச் செய்யும்படி மனு ஸ்ம்ருதி முதலான நூல்கள்தாம் கூறுகின்றனவேயன்றி ஆச்வலாயனர் சொல்லவில்லை. இதை அனுஷ்டிப்பதில் தவறு இல்லை. எந்த இடத்தில் இதைச் செய்ய வேண்டும் என்பது தான் முக்யமான விஷயம். ஆச்வலாயன ஸூத்ர வ்யாக்யானமும் **பரிசிஷ்டமும் காரிகையும்** பித்ருகார்யமான ஸ்வதாவாசனம் செய்த பிறகு தான் இதைச் செய்யும்படி கூறுகின்றன.

அவைகளில் உள்ள வாக்யங்கள்:—

अस्तु स्वधा इति वा विसृजेत्। तथा सति, ते च, अस्तु स्वधा इति प्रतिब्रूयुः। "विसृज्य ब्राह्मणान् तांस्तु नियतो वाग्यतः शुचिः दक्षिणां दिशमाकाङ्क्षन् याचेतेमान् वरान् पितॄन्। दातारो नोऽभिवर्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव च। श्रद्धा च नो मा व्यगमत् बहुदेयं च नोऽस्त्विति।" 4-8-15. நாராயண வ்யாக்யானம். பக்கம் 189.

"प्रियोक्तिभिः परितोष्य कर्मसंपूर्णतां वाचयित्वा 'ओं स्वधोच्यतामिति च 'अस्तु स्वधे'ति चोक्त्वा पितृपूर्वं विसृजेत्। ..दक्षिणामुखः प्राञ्जलिः तिष्ठन्(कर्ता) दातारो नोऽभिवर्धन्ताम्...रेव च ..इत्यनेन वरान् याचेतेति" [க்ருஹ்யபரிசிஷ்டம் பக்கம் 236]

"दत्वा च दक्षिणां शक्त्या विसृजेदों स्वधोच्यताम्। ओं स्वधेति प्रति ब्रूयु. याचेतेमान् वरान् पितॄन्। दक्षिणां दिशमाकाङ्क्षन् नियतो वाग्यतः शुचिः। दातारो नोऽभि...। इति।" காரிகா 2. 8. 32-33. பக்கம் 300.

ஆச்வலாயனிகள் அவச்யம் அனுசரிக்க வேண்டியவைகளான மேற்கூறிய மூன்று ப்ரமாணங்களை அனுசரித்து, **தாதார:** என்று கூறி வரங்களை வேண்டும் பகுதி, அடுத்து 22.5- என்பதாக இந்த நூலில் தரப்படுகிறது. **ஸ்வதாவாசனம்** செய்வதற்கு முன்பே வரயாசனம் செய்ய விரும்புபவர்கள் அப்படியும் செய்யலாம்.

२२. (५) आशिषां प्रार्थना, ब्राह्मणानुग्रहश्च

कर्ता उपवीती—

दातारो नोऽभिवर्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव च।

श्राद्धा च नो मा व्यगमत् बहु देयं च नोऽस्तु [मनुस्मृतिः ३-२५९]

अन्नं च नो बहु भवेत् अतिथींश्च लभेमहि ।
याचितारश्च नः सन्तु मा स्म याचिष्म कश्चन ॥

इति ब्राह्मणान् प्रार्थ्य— (विष्णुस्मृतिः ३३-४०)

दातारो वोऽभिवर्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव च । श्राद्धा च नो मा व्यगमत् बहु देयं च वोऽस्तु (इति) । अन्नं च वो बहु भवेत् अतिथींश्च लभध्वम् । याचितारश्च वः सन्तु मा च याचध्वं कश्चन ॥

इति प्रतिवचनम् प्राप्य—

आर्द्राक्षतान् दत्त्वा सपरिवारः ब्राह्मणान् प्रणमेत् । ते च—

१. इहैव स्तं मा वि यौष्टं विश्वमायुर्व्यश्नुतम् ।
क्रीळन्तौ पुत्रैः नप्तृभिः मोदमानौ स्वे गृहे ॥

२. नवोनवो भवति जायमानः अह्नां केतुरुषसामेत्यग्रम् ।
भागं देवेभ्यो वि दधात्यायन् प्र चन्द्रमास्तिरते दीर्घमायुः ॥

[ऋ.१०.८५ ४२-१९]

३. द्रविणोदाः द्रविणसस्तुरस्य द्रविणोदाः सनरस्य प्र यंसत् ।
द्रविणोदाः वीरवतीमिषं नो द्रविणोदा रासते दीर्घमायुः ॥

[ऋ. १.९६.८]

इत्यादिऋङ्मन्त्रैः ऋद्ध्यास्मेत्यादियजुर्भिः स्वस्तिवाचनवाक्यैश्च आशीर्वादं कृत्वा अक्षतान् शिरस्यारोपयेयुः ।

[अथ श्रीपादतीर्थं गृहीत्वा दक्षिणाभिः ब्राह्मणान् पूजयेत् ।]

ப்ரயோக விளக்கம்.

22–5. கர்த்தா ஆசிகளை வேண்டுதலும் ப்ராஹ்மணர்கள் அனுக்ரஹம் செய்தலும்.

உபவீதியாகக் கர்த்தா, **தாதார:** என்று தொடங்கி **மா ஸ்ம யாசிஷ்ம கஞ்சன** வரை சொல்லி **வம்சவ்ருத்தி** முதலான ஆசிகளை வேண்ட, ப்ராஹ்மணர்கள், **தாதார:** என்ற ச்லோகங்களைச் சிறிது மாற்றிக் கூறி ஆசீர்வதிப்பர். பிறகு கர்த்தா ஜலத்தில் நனைத்த அக்ஷதைகளை ப்ராஹ்மணர்களிடம் கொடுத்து குடும்பத்துடன் நமஸ்கரிக்க, ப்ராஹ்மணர்கள், **இஹைவ ஸ்தம்** முதலான ரிக்குகளாலும், **ரித்த்யாஸ்ம** முதலான யஜுர் மந்த்ரங்களாலும், **ஸ்வஸ்திவாசன** வாக்யங்களாலும் ஆசீர்வதித்து அக்ஷதை சேர்ப்பார்கள், ஆசீர்வாதத்திற்கு தகுதியுள்ள வேறு மந்த்ரங்களையும் சொல்லலாம். கர்த்தா ஸ்ரீ வைஷ்ணவரானால் ஸ்ரீ பாத தீர்த்தம் சேர்த்துக் கொண்டு அதற்காக தக்ஷிணை தர வேண்டும். ஸ்மார்த்தர்களுக்கு இது இல்லை.

குறிப்பு:

தாதார: என்ற இரண்டு ச்லோகங்களை ஸ்ம்ருதிகளும் புராணங்களும் கொடுத்து ஆசிகளைப் பெறும்படி கூறுகின்றன. ஆச்வலாயனர் கூறவில்லை. மனு, முதல் ச்லோகத்தை மாத்ரம் கொடுத்து, பித்ருதேவதைகளிடம் ப்ரார்த்திக்கும்படி கூறுகிறார். ப்ராஹ்மணர்களிடம் வேண்டும்படி சிலர் கூறியிருக்கிறார்கள். இந்த ச்லோகங்களில் உள்ள பதங்களில் சிலவற்றை மாற்றி இந்த ச்லோகங்களையே பதிலாக ப்ராஹ்மணர் கூறும்படி ஆபஸ்தம்ப க்ருஹ்யவ்யாக்யாதா ஸுதர்சனர் செய்திருக்கிறார். இவ்வாசீர்வாதங்கள் செய்யப்படுமுன் இலைகள் எடுக்கப்பட வேண்டும் என்பதை, **भाजनेषु च तिष्ठत्सु स्वस्ति कुर्वन्ति ये द्विजाः। तदन्नमसुरैः भुक्तं निराशाः पितरो गताः ॥** என்ற ப்ருஹஸ்பதிஸ்ம்ருதி (**நிர்ணயஸிந்து**. பக்கம் **323**) கூறுகிறது. இதற்குப் பிறகு கர்த்தா ஸகுடும்பம் ப்ராஹ்மணர்களுக்கு ப்ரதக்ஷிணம் நமஸ்காரம் செய்ய வேண்டும் என்பதை, **ब्राह्मणानथ नियतान् परीत्य त्रिः प्रदक्षिणम्। सस्त्रीकः स्वजनैः सार्धं प्रणमेत् रचिताञ्जलिः ॥ नियतान्-नियस्यतः।** என்ற சௌனக ச்லோகம், (நிர்ணயஸிந்து. பக்கம். 324) கூறுகிறது.

नियतान् என்பதற்கு **नियस्यतः** என்று பொருள். நமஸ்கரித்த குடும்பத்தினரை ப்ராஹ்மணர்கள் வேத மந்த்ரங்களைச் சொல்லி ஆசீர்வதிப்பர். உதாஹரணமாக சில ரிக்குகள் தரப்பட்டுள்ளன. இவற்றைத்தான் சொல்ல வேண்டும் என்ற நிர்ப்பந்தமில்லை.

இஹைவ ஸ்தம் என்ற ரிக்கை கர்த்தா சொல்வதாகச் சில ப்ரயோக நூல்கள் தருகின்றன. ரிக்கின் பொருளைக் கவனித்தால் அது பொருத்தமில்லை என்பது தெரியும். ப்ராஹ்மணர்கள் சொல்வது தான் பொருத்தமானது.

२३. दर्भदानेन ब्राह्मणानां विसर्जनम्

प्राचीनावीती–

उत्तिष्ठत वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः । दर्भान् ददाति ।

उपवीती - उत्तिष्ठत विश्वे देवाः । उत्तिष्ठ विष्णो । द्वौ द्वौ दर्भौ दत्त्वा उत्थाप्य—

वाजे वाजेऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्राः अमृता ऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः पिबत मादयध्वं तृप्ता यात पथिभिर्देवयानैः ॥

[ऋ. ७. ३८.८]

पत्रशाकादिदानेन क्लेशिता यूयमीदृशाः ।
तत्क्लेशजातं चित्तेषु विस्मृत्य क्षन्तुमर्हथ ॥ १ ॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं द्विजोत्तमाः ।
श्राद्धं संपूर्णतां याति प्रसादाद्भवतां मम ॥ २ ॥
अद्य मे सफलं जन्म भवत्पादाब्जवन्दनात् ।
अद्य मे वंशजाः सर्वे याता वोऽनुग्रहाद् दिवम् ॥ ३ ॥

[लघु.आ-स्मृतिः-२३.१०६-१०८-१०४]

धन्या वयं भवत्पादरजःपूतमिदं गृहम् ।
अनुग्रहश्च युष्माभिः कृतोऽस्मासु दयाळुभिः ॥ ४ ॥

इति धन्यतां निवेद्य, त्रिः प्रदक्षिणं कृत्वा ब्राह्मणान् प्राङ्मुखान् अवस्थाप्य कर्ता पश्चिमाभिमुखः सन्, तान् प्रणमेत् । अथ गच्छतस्ताननुव्रज्य विसृजेत् । पवित्रं विसृज्याचम्य सात्त्विकत्यागं कृत्वा ब्रह्मयज्ञादि वस्त्रनिष्पीडनान्तं कृत्वा भगवदाराधनतीर्थं च स्वीकृत्य बन्धुभिः पितृशेषान्नं भुञ्जीत ॥

आश्वलायनीयपार्वणश्राद्धक्रमः समाप्तः ।

ப்ரயோக விளக்கம்.

23—ப்ராஹ்மணர்களை அனுப்புதல்.

ப்ராசீநு வீதியாக உத்திஷ்டத பித்ரு...ப்ரபிதாமஹா: என்று மூன்று தர்பங்களை பித்ரு ப்ராஹ்மணருக்குக் கொடுத்து எழுந் திருக்க உதவி, **உபவீதியாக உத்திஷ்டத...விஷ்ணோ** என்று சொல்லி இரண்டிரண்டு தர்ப்பங்களைக் கொடுத்து விச்வே தேவரையும் விஷ்ணுவையும் எழுந்திருக்கச் செய்து, **வாஜே வாஜே** முதல் **தயாளுபி:** என்கிற வரையுள்ள மந்த்ரங்களைச் சொல்லிக் கொண்டு, கிழக்கு நோக்கி நிற்கும் ப்ராஹ்மணர்களை மூன்று தடவை ப்ரதக்ஷிணம் செய்து கர்த்தா மேற்கு நோக்கியவனாக நின்று ஸேவித்து மூன்றாவது வஸ்த்ரத்தை தரையில் சேர்த்து ப்ராஹ்மணர்களை அதன் மீது நடக்கச் செய்து அனுவ்ரஜனம். (பின் தொடர்தல்) செய்து அவர்களை அனுப்ப வேண்டும்.

வஸ்த்ரத்தில் பதிந்த பாத தூளியை சிரஸில் தரிப்பது சிலரது ஸம்ப்ரதாயம்.

பவித்ரத்தை அவிழ்த்து கர்த்தா ஆசமனம் செய்து ஸாத்விக த்யாகம் செய்தல் வேண்டும். **காயேந வாசா** என்று தொடங் கும் ச்லோகத்தையும் சொல்லலாம்.

தேவையிருந்தால் ஔபாஸனாக்னியை கர்த்தா தன்னிடத் திலோ ஸமித்திலோ ஸமாரோபணம் செய்யலாம். அதற்கான முறையைஅடுத்து வரும் பக்கங்களில் பார்க்கவும். தேவையில்லை யேல் அக்னியை அப்படியே விட்டு விட வேண்டியதுதான்.

பிறகு, ப்ரஹ்மயஜ்ஞம், வைச்வதேவம், வஸ்த்ர நிஷ்பீடனம் முதலியவைகளைச் செய்து ஆசமனம் செய்து, பிறகு பெருமாள் தீர்த்தம் எடுத்துக் கொண்டு, பந்துக்களுடன் போஜனம்

செய்யலாம். தாய் தந்தையரின் ச்ராத்தாங்கமான **பரே அஹநி தர்ப்பணத்தை** மறுநாள் காலையிலேயே ஸ்னானம் ஸந்த்யா வந்தனம் செய்த பின் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:- பத்ர சாகாதி என்ற நான்கு ச்லோகங்களும் பல புராணங்களில் வருபவைதான். அவற்றை ஸ்ம்ருதிகாரர்கள் தங்கள் நூல்களில் உதாஹரிக்கிறார்கள். ச்லோகங்களின் வரிசை க்ரமமும் பலவகையில் உள்ளது.

ஆச்வலாயனீய பார்வண ச்ராத்த க்ரமம் முற்றும்

१२. अथ पाणिहोमविधानरूपपार्वणश्राद्धविधिः ।

उपवीती—

कर्ता प्रथममनुज्ञां कृत्वा, देवताभ्यः . . . नमः ॥ इति त्रिः ब्राह्मणान् प्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्य–

प्राचीनावीती—

स्वामिनः, अस्मिन् दिवसे . . . गोत्रं शर्माणं मम पितर-मुद्दिश्य पाणिहोमविधानेन प्रत्याब्दिकश्राद्धं कर्तुमुद्युक्तोऽस्मि.... प्रवर्तय–इति, एवं संकल्पः ।

अथ पात्रसादनम्

उपवीती—

प्रागग्रान् दर्भानास्तीर्य, तेषु चरुस्थालीं स्फ्यं, स्रुवं, आज्यस्थालीं, सकृदाच्छिन्नं, मेक्षणं, कमण्डलुं, कशिपूपबर्हणा-ञ्जनाभ्यञ्जनानि सादयित्वा–

पवित्रे कृत्वा, कमण्डलुपात्रे निधाय अक्षतान् अवकीर्य अद्भिः पूरयित्वा, त्रिः उत्पूय, पात्राणि उत्तानानि कृत्वा त्रिः प्रोक्ष्य–

अथ चरुसम्पादनम्

गृहसिद्धमन्नमादाय—

प्राचीनावीती—

प्रोक्षणं कृत्वा पवित्रं आज्यस्थाल्यां निधाय-

अपहृता असुराः रक्षांसि वेदिषदः

इति स्फ्येन भूमौ लेखामुल्लिख्य तामभ्युक्ष्य सकृदाच्छिन्नैः आस्तीर्य आज्यं तूष्णीमुत्पूय पवित्रग्रन्थिं विस्रस्य, अप उपस्पृश्य, प्राङ्-निरस्य दर्वीं मेक्षणं च दर्भैः संमृज्य, दर्भान् प्रोक्ष्य प्राङ्निरस्य, स्रुवेण चरुमभिघार्य सकृदाच्छिन्नमूले निधाय, प्रतिष्ठितं पुनरभि-घार्य, तद्दक्षिणतः आज्यस्थालीं अञ्जनाभ्यञ्जनकशिपूपबर्हणानि सादयति ॥ अग्न्यभावात् अतिप्रणयनं न भवति ।

उपवीती—

आसनम्, मण्डलार्चनम्, पादप्रक्षाळनम् स्थलशुद्धिः, आसनम्, आवाहनम्, अर्घ्यग्रहणम्, अर्घ्यदानं, गन्धादिदानम्, भोजनपात्रनिधानम्, पात्रशुद्धिः, आसनमिति एतदन्तं पार्वणवत् कृत्वा—

अथ पाणिहोमः

घृताक्तमन्नमनुज्ञापयति ॥

प्राचीनावीती—

वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः, अन्नं पाणौ करिष्ये - इत्युक्त्वा क्रियतामिति अनुज्ञां प्राप्य—

मेक्षणमुपस्तीर्य द्विः (त्रिर्वा यथासम्प्रदायम्) अवदाय पुनरभिघार्य - हविश्चाभिघार्य—

सोमाय पितृमते स्वधा नमः इति पितृब्राह्मणदक्षिणपाणितले जुहोति - सोमाय पितृमते इदम् । पुनरवदाय, **अग्नये कव्यवाहनाय स्वधा नमः** (जुहोति) अग्नये कव्यवाहनायेदम् - (मेक्षणस्याग्नौ प्रहरणं लुप्तमग्न्यभावात्) अथवा लौकिकाग्नौ प्रहरेत् । हुतं चान्नं पितृब्राह्मणः, भोजनपात्रे निधाय भोजनस्थानादन्यत्र गत्वा द्विः आचामेत् ॥

अथ परिवेषणम्

हुतशेषं अन्नं भोजनार्थेषु निहितेष्वन्नेषु स्वधेयमिति त्रिः उक्त्वा पितृब्राह्मणपात्रे सकृत् निदधाति ॥

उपवीती--

अन्नसूक्तपठनादि पिण्डोपस्थानान्तं कुर्यात् । **अग्नेऽमग्न, यदन्तरिक्षमिति** मन्त्रद्वयस्य लोपः । अन्यत् सर्वं पूर्ववत् । परेऽहनि तिलतर्पणं च कार्यम् ।

पाणिहोमविधिः समाप्तः

ப்ரயோக விளக்கம்:

12. பாணிஹோமம்

கர்த்தா, ச்ராத்தம் செய்ய அனுமதி பெற்று, **பாணி ஹோம விதானேன...ப்ரத்யாப்திக ச்ராத்தம் கரிஷ்யே** *என்று ஸங்கல்பம் செய்க. அக்னிஸந்தானம் இல்லை. சமைத்த அன்னத்தைக் கொண்டு வந்து ஹவிஸ்ஸை ப்ரோக்ஷணம் அபிகாரணம் செய்து தனியே வைத்துக் கொள்ள வேண்டும். பிறகு ப்ராஹ்மணர்களின் பாதப்ரக்ஷாளனம் தொடங்கி இலையில் அமரச் செய்யும் வரை எல்லாம்* **பார்வணம்** *போல் செய்து,* **அன்னம் பாணௌ கரிஷ்யே** *என்று அனுமதி பெற்று மேக்ஷணத்தில் நெய்யைத் தடவி இரு முறை—(மூன்று முறை பஞ்சாவத்திகளுக்கு) அவதானம் அபிகாரணம் செய்து மறுபடியும் ஹவிஸ்ஸின் மேல் நெய்யை விட்டு,* **ஸோமாய பித்ருமதே ஸ்வதா நம:** *என்று பித்ருஸ்தானத்தில் உள்ள ப்ராஹ்மணரின் வலது கையில் ஹோமம் செய்ய*

வேண்டும். இதே போல் மறுபடியும் அவதானம் செய்து **அக்னயே கவ்யவாஹனாய ஸ்வதா நம:** என்று இரண்டாவது ஆஹுதியையும் ப்ராஹ்மணர் கையில் தர வேண்டும். அவர், இந்த இரண்டு ஆஹுதிகளினால் தரப்பட்ட அன்னத்தைத் தம் இலையில் சேர்த்து விட்டு, இருமுறை ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். பிறகு கர்த்தா மேக்ஷணத்தை லௌகிகாக்னியில் போடலாம். இதன் பின் பரிமாறுதல் முதலியன நடைபெறவேண்டும். கர்த்தா உபவீதியாக அன்ன ஸூக்தம் முதலியவை கூறி, பிண்ட பித்ரு தேவதைகளுக்கு உபஸ்தானம் செய்தல் வரை வழக்கம் போல் செய்து, முடிக்க வேண்டும். இந்த ஸமயம் சொல்ல வேண்டிய **அக்னே தமத்யாச்வம், யதந்தரிக்ஷம்** என்ற இரண்டு மந்த்ரங்களைச் சொல்ல வேண்டியதில்லை. மற்றவை எல்லாம் **பார்வணச்ராத்தம்** போல் செய்து மறுநாள் ச்ராத்தாங்க தர்ப்பணம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு-பத்னியை இழந்தவர்களும்,வீட்டில் பத்னி இல்லாதவர்களுமே பாணிஹோம முறையை அனுசரிக்க வேண்டும் என்பர் வ்யாக்யானகாரர்கள். பத்னி வீட்டிலிருந்தாலும் பாணிஹோம முறையை அனுஷ்டிக்கும் வழக்கம் சில சிஷ்டர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது. குல முறையை அனுசரிக்க.

அன்னம் பாணௌ கரிஷ்யே என்று கூறி ப்ராஹ்மணரிடம் அனுமதி பெற வேண்டியதில்லை என்பர் நாராயணர். ஆனால் அனுமதி பெறுவது சிஷ்டர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது. **அன்னம் பாணௌ கரிஷ்யே** என்பதற்குப் பதிலாக **பாணௌ அக்னௌகரணம் கரிஷ்யே** என்ற வாக்யம் தர்மஸிந்துவில் தரப்பட்டுள்ளது.

१३. श्राद्धाङ्ग-तर्पणविधिः (परेऽहनि तर्पणम्)

पितुः मातुर्वा श्राद्धात् परेऽहनि प्रातरेव स्नानं सन्ध्यां च कृत्वा—

उपवीती—

आचम्य पवित्रपाणिः प्राणानायम्य श्रीमानित्यादिध्यान-श्लोकान् उक्त्वा, हरिः ओम् तदित्यादिना देशकालौ संकीर्त्य—

प्राचीनावीती–

अस्यां ... पुण्यतिथौ ... प्रीत्यर्थं गोत्रस्य ... शर्मणः रूपस्यः पितुः पूर्वेद्युःकृतप्रत्याब्दिकश्राद्धांगं तिलतर्पणं करिष्ये इति सङ्कल्प्य–

उपवीती— अपः उपस्पृश्य, सत्त्विकत्यागं कृत्वा, **प्राचीनावीती**—

आस्तृतदर्भेषु दक्षिणाग्रं कूर्चं बर्हिर्वा निधाय—

आवाहनम्—

उशन्तस्त्वा निधीमहि उशन्तः समिधीमहि ।
उशन्नुशत आवह पितॄन् हविषे अत्तवे ।।

अस्मिन् कूर्चे(बर्हिषि)... गोत्रान् ... शर्मणः ... रूपान् अस्मत्पितृ-पितामह-प्रपितामहान् आवाहयामि,इति तिलैरावाह्य-

आयन्तु नः पितरः सोम्यासः अग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ।
अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्त्वस्मान् ।।

... गोत्राणां ... शर्मणां ... रूपाणां पितृपितामहप्रपितामहानां इदमासनम् इति द्वितीयं भुग्नं बर्हिर्वा निधाय, इदमर्चनम्, सकलाराधनैः स्वर्चितमिति तिलान् क्षिपेत् ।

तर्पणम्

एकैकस्यापि **त्रिः** पितृतीर्थेन तिलोदकेन तर्पणम् । प्रत्यञ्जलि मन्त्रावृत्तिः ।।

१. ... गोत्रान् ... शर्मणः वसुरूपान् अस्मत्पितॄन् स्वधा नमः तर्पयामि ।।

२. ... गोत्रान्...शर्मणः रुद्ररूपान् अस्मत्पितामहान् स्वधा नमः तर्पयामि ॥

३. ... गोत्रान् ... शर्मणः आदित्यरूपान् अस्मत्प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

उपस्थानम्—

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥

उपवीती—

प्रदक्षिणनमस्कारौ कृत्वा अभिवाद्य—

प्राचीनावीती—

उशन्तस्त्वा ... अत्तवे- अस्मात् कूर्चात् ... गोत्रान् ... शर्मणः ... रूपान् अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहान् यथास्थानं प्रतिष्ठापयामीति पितॄन् उद्वास्य, भुग्नमवमुच्य दर्भैः तिलैश्च सहादाय—

येषां न माता न पिता न बन्धुः नान्यगोत्रिणः ।
ते सर्वे तृप्तिमायान्तु मयोत्सृष्टैः कुशोदकैः ।

इति सकुशं सतिलं जलं दत्त्वा दर्भान् विसृजेत् । पवित्रं विसृज्य द्विराचम्य सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ।

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।

करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि— इति वा कथयेत् ।

श्राद्धाङ्ग - तर्पणविधिः समाप्तः

ப்ரயோக விளக்கம்

13. பரே அஹநி தர்ப்பணம்

ச்ராத்தத்திற்கு மறு நாள் உதய காலத்திலேயே ஸ்நாநம் ஸந்த்யை செய்து, ஆசமனம் ப்ராணாயாமம் ஸங்கல்பம் செய்து, **உசந்த:** என்பதால் கூர்ச்சத்தில் பித்ருக்களை ஆவாஹனம் செய்து **ஆயந்து** என்பதால் ஆஸனம் ஸமர்ப்பித்து, பின் பித்ருக்களின் கோத்ரம் பெயர் ரூபம் உறவு என்ற இவைகளைச் சொல்லி ஒவ்வொருவருக்கும் மூன்று முறை தர்ப்பணம். பிறகு உபஸ்தானம், நமஸ்காரம், உத்வாஸனம், இவற்றைச் செய்து பவித்ரத்தை விட்டு ஆசமனமும் ஸாத்விகத்யாகமும் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:- இந்த தர்ப்பணம் ச்ராத்தத்திற்கு **அங்கமாகும்.** இதைச் செய்தால் தான் ச்ராத்தம் முடிவு பெற்றதாகும். இது காரணமாகவே சிலர் ச்ராத்தத்தில் உபயோகித்து மிச்சமுள்ள எள் தர்ப்பம் இவைகளை இதற்கு உபயோகிப்பர். மாத்ரு பித்ரு ச்ராத்த தர்ப்பணத்தை மறுநாள்தான் செய்ய வேண்டும். முடியாதவர்கள் ச்ராத்தத்தன்றே செய்கிறார்கள். சிலர் ஸ்நானம் மாத்ரம் செய்து தர்ப்பணம் செய்து, பின் ஸ்நானம் செய்து ஸந்த்யாவந்தனம் செய்கிறார்கள். இரண்டும் சிஷ்டர்களின் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளன. **"ஸ்நாத்வா தர்ப்பணம் க்ருத்வா நித்யஸ்நாநம் ஸந்த்யாம் ச குர்யாத். யத்வா. நித்யஸ்நாந ஸந்த்யோத்தரம் ச்ராத்தாங்கதர்ப்பணம். ப்ரத்யஞ்ஜலி மந்த்ராவ்ருத்தி:" தர்ம ஸிந்து.** பக்கம். 337. சிலர் ஈர வஸ்த்ரத்துடனும் செய்கின்றனர்.

ச்ராத்தத்தில் எந்த மூவருக்குப் பிண்டதானம் செய்யப்படுகிறதோ அந்த மூவருக்குத் தான் தர்ப்பணம். பித்ரு ச்ராத்தத்தில், **பிதா, பிதாமஹர், ப்ரபிதாமஹர்** என்று மூன்று பேருக்கு மாத்ரமே தர்ப்பணம் செய்ய வேண்டும். மாத்ரு ச்ராத்தமானால் மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ இம்மூவர்க்கு மாத்ரமே செய்ய வேண்டும். **யான்உத்திச்ய பவேத்ச்ராத்தம் தேப்யஸ்தர்ப்பயதித்விஜ: விஷ்ணுஸ்ம்ருதி,** வை. தீக்ஷிதர். ச்ரா. காண்டம் பக்கம். 718.

கோத்ரா: நாம்நீ: வஸுரூபா: அஸ்மந்மாத்ரு: ஸ்வதா நமஸ் தர்ப்பயாமி என்பது போல், மாத்ருச்ராத்தத்தில் **மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ** இவர்களுக்கு வாக்யத்தை மாற்றிக் கொள்ள வேண்டும்.

யேஷாம் ந மாதா ந பிதா என்பதற்கு பதிலாக, **யேஷாம் ந பிதா ந ப்ராதா** என்பது சிலர் பாடம்.

१४. दर्श - तर्पणविधिः

उपवीती—

पादौ प्रक्षाळ्य–आचम्य, पवित्रपाणिः प्राणानायम्य- १. श्रीमान् . . ., २. गुरुभ्यः . . ., ३. स्वशेष ..., ४. शुक्लाम्बर ५. यस्य द्विरद—इति ध्यानश्लोकान् यथासम्प्रदायमनुसन्धाय-

प्राचीनावीती—

हरिः ओम् तत्, श्रीगोविन्देत्यादिना देशकालौ उक्त्वा,

अस्यां पुण्यतिथौ . . . प्रीत्यर्थं–

. . . गोत्राणां . . . शर्मणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहानाम्—

. . . गोत्राणां . . . शर्मणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मस्मातुः पितृ-पितामह-प्रपितामहानां उभयवर्गपितॄणां अक्षय्यतृप्त्यर्थं दर्शश्राद्धप्रतिनिधि-तिलतर्पणं करिष्ये-इति सङ्कल्प्य—

उपवीती—

अप उपस्पृश्य—सात्त्विकत्यागं कृत्वा—

प्राचीनावीती—

दक्षिणाप्रागग्रान् दर्भान् द्वेधा संस्तीर्य पूर्वदर्भेषु दक्षिणाग्रं भुग्नं निधाय–

आवाहनम्—

उशन्तस्त्वा निधीमहि उशन्तः समिधीमहि ।

उशन्नुशत आवह पितॄन् हविषे अत्तवे ।।

अस्मिन् कूर्चे .... गोत्रान् .... शर्मणः वसुरुद्रादित्य-स्वरूपान् अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहान् आवाहयामि इति तिलै-रावाह्य—

आयन्तु नः पितरः सोम्यासः अग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः।
अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्त्वस्मान् ॥

... गोत्राणां ... शर्मणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहानामिदमासनम्, इति अपरं भुग्नं आसनं निधाय, इदमर्चनम् । सकलाराधनैः स्वर्चितम् इति तिलान् विकीर्य—

पश्चिमदर्भेषु भुग्नं दक्षिणाग्रं निधाय—

उशन्तस्त्वा निधीमहि उशन्तः समिधीमहि ।
उशन्नुशत आवह पितॄन् हविषे अत्तवे ॥ अस्मिन् कूर्चे—

... गोत्रान् शर्मणः वसुरुद्रादित्यस्वरूपान् अस्मन्मातुः पितृपितामह - प्रपितामहान् आवाहयामि इति तिलैरावाह्य-

आयन्तु नः पितरः सोम्यासः अग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ।
अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्त्वस्मान् ॥

...गोत्राणां...शर्मणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मन्मातुः पितृपितामहप्रपितामहानामिदमासनम् इति अपरं भुग्नं आसनं दत्त्वा, इदमर्चनम् । सकलाराधनैः स्वर्चितमिति तिलान् विकिरेत्॥

तर्पणम् - पितृवर्गस्य—प्रत्यञ्जलि मन्त्रमावृत्य एकैकस्यापि **त्रिः** तिलोदकदानम् ।

सव्यं जान्वाच्य, पूर्वदर्भस्थभुग्ने - पितृपितामहप्रपितामहानाम् ।

१. ... गोत्रान् ... शर्मणः वसुरूपान् अस्मत्पितॄन् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

२. ...गोत्रान् शर्मणः रुद्ररूपान् अस्मत्पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि।

३. ... गोत्रान् शर्मणः आदित्यरूपान् अस्मत्प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

४. ... गोत्राः ... नाम्नीः अस्मन्मातॄः स्वधा नमस्तर्पयामि ।

५. ...गोत्राः...नाम्नीः अस्मत्पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ।

६. ...गोत्राः नाम्नीः अस्मत्प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ॥

पश्चिमदर्भस्थभुग्ने-मातुः पितृपितामहप्रपितामहानाम् ॥ त्रिः ।

१. गोत्रान् .... शर्मणः वसुरूपान् अस्मन्मातुः पितॄन् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

२. ... गोत्रान् ... शर्मणः रुद्ररूपान् अस्मन्मातुः पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

३. ...गोत्रान् शर्मणः आदित्यरूपान् अस्मन्मातुः प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

४. ... गोत्राः ... नाम्नीः अस्मन्मातामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ।

५. .... गोत्राः .... नाम्नीः अस्मन्मातुः पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ।

६. .... गोत्राः ... नाम्नीः अस्मन्मातुः प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ।

ज्ञाताज्ञातपितॄन् स्वधा नमस्तर्पयामि । इति त्रिः तिलोदकं दत्त्वा—

उपस्थानम्—

ओम्, नमो वः पितर इषे । नमो वः पितर ऊर्जे । नमो वः पितरः शुष्माय । नमो वः पितरो घोराय । नमो वः पितरो जीवाय । नमो वः पितरो रसाय । स्वधाः वः पितरः । नमो वः पितरः । नमः एता युष्माकं पितरः । इमाः अस्माकम् । जीवाः वः । जीवन्तः इह सन्तः स्याम ।

मनो न्वा हुवामहे नाराशंसेन सोमेन । पितॄणां च मन्मभिः ॥
आ त एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे । ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥
पुनर्नः पितरो ददातु दैव्यो जनः । जीवं व्रातं सचेमहि ॥

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च,
नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ।

इत्युपस्थाय **उपवीती—**

प्रदक्षिणप्रणामाभिवादनानि कृत्वा—

पितॄणामुद्वासनादि—

१. **उशन्तः . . . अत्तवे-** अस्मात्कूर्चात् गोत्रान् . . . शर्मणः वसुरुद्रादित्यरूपान् अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहान् यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि । तिलान् विकीर्योद्वास्य—

एवं, उशन्तः . . . अत्तवे । अस्मात् कूर्चात् गोत्रान् . . . शर्मणः . . . वसुरुद्रादित्यरूपान् अस्मन्मातुः पितृपितामहप्रपितामहान् यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि इति तिलान् विकीर्योद्वास्य—

भुग्नान्यवमुच्य संस्तीर्णैः दर्भैः तिलैश्च सह आदाय—

येषां न पिता न भ्राता न बन्धुः नान्यगोत्रिणः ।
ते सर्वे तृप्तिमायान्तु मयोत्सृष्टैः कुशोदकैः ॥

इति सतिलकुशं जलं भूमौ निनयेत् ।

पवित्रं विसृज्य आचम्य सात्त्विकत्यागं कुर्यात् । **कायेन वाचा** इति वा पठेत् ।

इति दर्श-तर्पण-विधिः समाप्तः ।

ப்ரயோக விளக்கம்:

14. தர்ச—தர்ப்பணம்

உபவீதியாக த்யான ச்லோகங்களைச் சொல்லி, **ப்ராசீனாவீதியாக** தேச காலங்களைக் குறிப்பிட்டு...**தர்ச-ச்ராத்த-ப்ரதிநிதி தில தர்ப்பணம் கரிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து தர்பங்களை இரண்டு இடத்தில் தெற்கு நுனியாக பரப்பி, கீழ்ப்பகுதியில் பரப்பிய தர்பங்களின் மேல் புக்னத்தை வைத்து, **உசந்த:** என்பதால் பித்ரு, பிதாமஹ, ப்ரபிதாமஹர்களை ஆவாஹனம் செய்து **ஆயந்து** என்பதால் மற்றொரு புக்னத்தை ஆஸனமாக ஸமர்ப்பித்து, **ஸவர்ச்சிதம்** என எள் சேர்க்கவும்.

இதே போல் மேற்குப் பகுதியில் பரப்பிய தர்ப்பங்களின் மேல் புக்னம் வைத்து தாயாரின் பிதா, பிதாமஹர், ப்ரபிதாமஹர் இவர்களை ஆவாஹனம் செய்து அர்ச்சிக்க வேண்டும்.

பிறகு, பிதா, பிதாமஹர், ப்ரபிதாமஹர் இவர்களுக்கு, **கோத்ரம்** பெயர் ரூபம் உறவு இவற்றைச் சொல்லி பித்ரு தீர்த்தம் மூலம் திலோதகம் மூன்று தடவை தர வேண்டும். ஒவ்வொரு தடவை எள் ஜலம் தரும் போதும் மந்த்ர வாக்யத்தைச் சொல்ல வேண்டும். இதேபோல் மாதாமஹர் முதலியவர்களுக்கும் செய்த பின், **நமோ வः** என்று தொடங்கி **நமோ நம**: வரை சொல்லி உபஸ்தானம் செய்து, **உசந்த:** என்பதால் உத்வாஸனம் செய்து தர்ப்பம், புக்னங்களை எடுத்து, **யேஷாம்** என்பதைச் சொல்லி எள் தீர்த்தம் விட்டபின் ஆசமனம் செய்து ஸாத்விகத்யாகம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு—தர்சம் என்பது அமாவாஸ்யை; அமாவாஸ்யை தினத்தில் **ஆப்திகம், ப்ரத்யாப்திகம் போல்** ப்ராஹ்மண போஜனம் செய்வித்து **ச்ராத்தம்** செய்ய வேண்டும்.

दर्शो मृताहश्च समौ...किन्त्वग्नौकरणात् ब्रह्मभोजनात् पिण्डदानतः । कृतं भवति तत्कर्म,(श्राद्धम्) न चेत् चण्डालतां व्रजेत् ॥ आङ्गिरसस्मृतिः श्लो-628, 631. ச்ராத்தம் செய்ய முடியாமையைக் கருதி அமாவாஸ்யை தினத்தில் ச்ரார்த்த ப்ரதிநிதியாக **திலதர்ப்பணமாவது** செய்ய வேண்டும்என்று வாதூல ஸ்ம்ருதி கூறுகிறது. **पानीयमप्यत्र तिलैर्विमिश्रं दद्यात् पितृभ्यः प्रयतो मनुष्यः । श्राद्धं कृतं तेन समाः सहस्रम् रहस्यमेतत् पितरो वदन्ति॥ श्लो198.**இது காரணமாகவே சிலர்,**தர்ச ச்ராத்த ப்ரதிநிதி தில தர்ப்பணம்** என்று ஸங்கல்பம் கூறுகின்றனர். **திலதர்ப்பண ரூபேண** என்றும், **ஹேம்நா கரிஷ்யே** என்பது போல் **திலோதக தானேன கரிஷ்யே** என்றும் ஸங்கல்பம் செய்கின்றனர்.

தர்ச ச்ராத்தத்தில் ரிக் வேதிகளுக்கு பிதா, பிதாமஹர், ப்ரபிதாமஹர், மாதாமஹர், மாதாவின் பிதாமஹர், ப்ரபிதாமஹர் என்று ஆறு பேர்கள்தான் தேவதைகள். இவர்களுக்குத்தான் தர்ப்பணம் செய்யவேண்டும். மாதா, பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ, மாதாமஹீ, மாதாவின் பிதாமஹீ, ப்ரபிதாமஹீ,- என்ற இந்த ஆறு ஸ்த்ரீகளுக்கு தர்ப்பணம் கிடையாது என்பதும், இந்தஸ்திரீகளின் பர்த்தாக்களுக்குச் செய்யும் தர்ப்பணத்தில் இவர்களுக்கும் பங்கு உண்டு என்றும் **சாஸ்த்ரம்** கூறுவதால் ஸங்கல்பத்தில் **ஸபத்னீகாநாம்** என்று சேர்த்தோ தனியாகவோ குறிப்பிடுவதும் தேவை இல்லை; தர்ப்பணமும் இல்லை. ஆயினும் பக்தியினாலும் கருணையாலும் சிஷ்டர்கள், ஸ்திரீகளுக்கும் தர்ப்பணம் செய்வது அனுஷ்டானத்தில் இருப்பதால் ஸ்த்ரீகளின் தர்ப்பணத்திற்கான வாக்யங்கள் இந்த **ப்ரயோகத்தில்** கொடுக்கப்பட்டுள்ளன.

दर्शमहालयादिषु मातामहादीनां त्रयाणामप्युद्देश्यत्वं सिद्धम्। न चात्र मात्रादीनां मातामहयादीनां च पृथगुद्देश्यत्वमस्ति...तासामुद्देश्यत्वाभावेऽपि पतिभोजनेन सह तासामपि तृप्तिः भवति । वै-दीक्षितीयम्-श्रा.का.पृ 726 । पित्रादीनां भोजने सपत्नीकत्वेन वरणमपि नास्ति । तिलोदकं पिण्डदानं चास्ति मात्रादीनां मातामहयादीनाम् च; शिष्टाचारोऽपि तथैवेत्याहुः ॥ तत्रैव-पृ-727.

இரண்டு வர்க்க பித்ருக்களையும் ஒரே புக்னத்திலோ தர்ப்பங்களிலோ ஆவாஹனம் செய்வதும் உண்டு. புக்னம் 3,5,7,9 தர்ப்பங்களால் செய்யப்படலாம். புக்னங்களுக்கு அடியில் போடும் தர்ப்பங்களை கிழக்கு நுனியாகவும் போடலாம். தர்ப்பணத்தை கிழக்கு நோக்கியோ தெற்கு நோக்கியோ இருந்து செய்யலாம்.

நமோ வ:பிதர; என்று தொடங்கிவிரிவான உபஸ்தானமின்றி **தேவதாப்ய:** என்ற ச்லோகத்தை மாத்ரம் சொல்லியும் உபஸ்

தானம் செய்வர். **ஊர்ஜம் வஹந்தீ:** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி **தீர்த்தம் சேர்க்கும் அனுஷ்டானம்** ரிக்வேதிகளுக்கு இல்லை.

தர்ப்பணத்தில் வந்துள்ள மந்த்ரங்களுக்கு, முன்பே **ஸ்வரம்** தரப்பட்டுள்ளதால் இங்கு தரப்படவில்லை.

தர்சதர்ப்பணக்ரமம் முற்றும்

१५. अग्नेः समिधि आत्मनि वा समारोपः

१. समित्समारोपणविधिः—उपवीती प्राणानायम्य, औपासनाग्नेः समिधि समारोपणं करिष्ये इति संकल्प्य - **अयं ते योनिः**-विश्वामित्रोऽग्निः अनुष्टुप् । समित्समारोपणे विनियोगः—

अयं ते योनिः ऋत्वियः यतो जातो अरोचथाः ।

तं जानन्नग्न आ सीदाथा नो वर्धया गिरः ॥ [ऋ.३.२९.१०]

इति एकां समिधमौपासनाग्नौ ईषत् प्रतितपेत् । तेन समित्समारोपणं कृतं भवति ॥ [सीद-अथ]

अग्नेः प्रत्यवरोपणम् - उपवीती - प्राणानायम्य अग्नेः प्रत्यवरोपणं करिष्ये इति संकल्प्य - **प्रत्यवरोह** - अग्निः- त्रिष्टुप् प्रत्यवरोपणे विनियोगः—

प्रत्यवरोह जातवेदः पुनस्त्वम् देवेभ्यो हव्यं वह नः प्रजानन् ।

प्रजां पुष्टिं रयिमस्मासु धेहि अथा भव यजमानाय शंयोः ।

[आश्व. श्रौ. सू. म. ३.१०.८.पृ. १३३]

इति समिधं लौकिकाग्नौ आधाय कर्म कुर्यात् ॥

ப்ரயோகவிளக்கம்.

1. அக்னியை ஸமித்தில் ஏற்றுதல்

உபவீதியாக ப்ராணாயாமம் ஸங்கல்பம் செய்து **அயம்தே** என்பதைச் சொல்லி ஔபாஸனாக்னியில் ஸமித்தைச் சிறிது காய்ச்ச, ஸமித் ஸமாரோபணம் செய்யப்பட்டதாகும்.

அவரோபணம்: ப்ராணயாம ஸங்கல்பம் செய்து அக்னி ஆரோபணம் செய்யப்பட்ட ஸமித்தைக் கையில் எடுத்து **ப்ரத்ய வரோஹ** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி லௌகிக அக்னியில் வைக்க, அந்த அக்னி ஔபாஸனாக்னியாகும்.

குறிப்பு: ஸமாரோபணம் செய்யப்பட்ட ஸமித்து சுத்தமான இடத்தில் வைக்கப்படவேண்டும் ஆச்வலாயனர் அரணியில் அக்னி ஸமாரோபணத்தை செய்யும்படி **அயம்தே** என்ற ஸூத்ரத்தில்[3-10.5 பக்கம் 133]விதித்திருப்பதை ஸமித்தில் செய்கிறார்கள். **ப்ரத்யவரோஹ** என்பது ஸூத்ர மந்த்ரம். **உபாவரோஹ** என்று **ஹரதத்தர்** பாடம்.

நித்யம் ஔபாஸனம் செய்யும் க்ருஹஸ்தர் வெளியூர் செல்ல வேண்டியிருந்தால் தம்முடன் அக்னியை எடுத்துச் செல்வதில் உள்ள ச்ரமத்தைக் கருதி மந்த்ரங்களைச் சொல்லி தன்னிடத்திலோ ஸமித்திலோ அக்னியை ஸாந்நித்யம் செய்யும்படி வேண்டிக் கொண்டு செல்லலாம். இப்படி ஏற்றிக் கொள்வதை **ஸமாரோபணம்** என்பர். பிறகு ஹோம காலத்தில் மந்த்ரங்களைச் சொல்லி லௌகிகாக்னியில் இறக்கிக் கொள்வதை **ப்ரத்யவரோபணம்** என்பர். இவ்வாறு ஏற்றிக் கொள்ளப்பட்ட அக்னி, ஹோமம் செய்யாவிடினும் பதினொரு நாள்வரை தன்னுடைய பாவனத் தன்மையை இழக்காது என்று **தர்மஸிந்து** கூறுகின்றது. "**ஆச்வலாயநாநாம் து த்வாதசதினம் ஹோமலோபே ஏவ அக்னி நாச:**", பக்கம் 232.

२. अग्नेः आत्म-समारोपणम्

उपवीती—

प्राणानायम्य - औपासनाग्नेः आत्मसमारोपणं करिष्ये इति सङ्कल्प्य, **या ते** इत्यस्य विश्वेदेवाः ऋषयः। अतिशक्वरी छन्दः। अग्निर्देवता। अग्नेः आत्मसमारोपणे विनियोगः–

या ते अग्ने यज्ञिया तनूः तयेह्यारोह आत्मा आत्मानं अच्छा, वसूनि कृण्वन् (अस्मे) नर्या पुरूणि; यज्ञो भूत्वा यज्ञमासीद (स्वां)योनिं; जातवेदो भुव आजायमानः (सक्षयः एहि) — [आ. श्रौ. सू. ३. १०. ६. पृ. १३३]

इति पाणी प्रताप्य मुखं प्रति आहरेत् । अनेन अग्नेरात्मसमारोपणं कृतं भवति ।

प्रत्यवरोपणम् — अग्नेः प्रत्यवरोपणं करिष्ये इति संकल्प्य, **प्रत्यवरोहेति** मन्त्रमुक्त्वा पुरतो निहितं लौकिकाग्निं पाणितलेन स्पृशेत् । अथवा एकां समिधमग्नौ आदध्यात् ।

ப்ரயோக விளக்கம்

2. அக்னியை கர்த்தா தன்னிடம் எழுந்தருளச் செய்தல்

உபவீதியாக ப்ராணாயாமம் ஸங்கல்பம் செய்து **யா தே** *தொடங்கி* **ஏஹி** *வரை சொல்லி இரண்டு உள்ளங்கைகளையும் அக்னியில் காய்ச்சி முகத்தில் சூடு தெரியும்படி முகத்தருகில் கொண்டு செல்ல வேண்டும். (ஆப. ச்ரௌதஸூ 6.8.24 பார்க்க) ஸங்கல்பம் செய்து* **ப்ரத்யவரோஹ** *என்பதைச் சொல்லி அக்னியைத் தொடுவதாலும் ஒரு ஸமித்தை வைப்பதாலும் அக்னிக்கு, லௌகிகாக்னியில் ஸாந்நித்யம் ஏற்படும்.*

ஆச்வலாயனர் **யா தே** *என்ற இந்த மந்த்ரத்தைக் கொடுத்திருந்தாலும் இதில் நான்கு பதங்கள் அதிகமுடைய ஆபஸ்தம்ப மந்த்ரத்தை ஹரத்தர் கொடுத்து உரை செய்திருக்கிறார். அதிக பதங்கள்* **அஸ்மே, ஸ்வாம், ஸக்ஷய:, ஏஹி** *என்பன.*

३. अग्न्यनुगतप्रायश्चित्तम्

होमकाले एव अग्न्यनुगते जाते, **उपवीती** प्राणानायम्य अग्न्यनुगतप्रायश्चित्तं करिष्य इति संकल्प्य - शिष्टागारादग्निमानीय रेखासु प्रतिष्ठाप्य, परिसमुह्य, परिस्तीर्य, पर्युक्ष्य द्विदर्भपवित्रे कृत्वा लौकिकाज्यमुत्पूय चतुर्गृहीतं गृहीत्वा **अयाश्चेति** एकां आहुतिं जुहुयात्—

अयाश्चेत्यस्य विमदः ऋषिः । पदपङ्क्तिः छन्दः । अग्निः देवता । अग्न्यनुगतप्रायश्चित्तीयाज्यहोमे विनियोगः ।

अयाश्चाग्नेऽस्यनभिशस्तीश्च सत्यमित् त्वं अयाः असि । अयासा वयसा कृतः अयासन् हव्यमूहिषे अया नो धेहि भेषजम् स्वाहा - अग्नये अयासे इदम् न मम - इति हुत्वा, यथापूर्वं परिचरेत् ॥ द्वादशाहं होमाकरणेन नष्टस्याग्नेः विच्छिन्नाग्नि-सन्धानेन पुनः प्राप्तिः भवति ।

इति अनुगतप्रायश्चित्तविधिः

3. அனுகத ப்ராயச்சித்தம்

ஹோம காலத்திலேயே அக்னியணையுமானால் ஸங்கல்பம் செய்து ச்ரோத்ரியர் வீட்டினின்றும் அக்னியைக் கொண்டு வந்து ரேகைகளில் வைத்து பரிஸமூஹனாதிகளைச் செய்து ஆஜ்ய உத்பவனம் செய்து நான்கு முறை நெய் எடுத்து **அயா: ச** *என்பதைச் சொல்லி ஒரு ஆஹுதி செய்தபின் முன்போல் கர்மாக்களைக் செய்ய வேண்டும். பன்னிரண்டு நாள் ஹோமமின்றி நஷ்டமானால் விச்சின்ன அக்னி* **ஸந்தான** *முறைப்படி அக்னியைப் பெற வேண்டும். அனுகதம்—அணைதல்.*

அனுகத ப்ராயச்சித்தம் முற்றும்

१५. १. अथ ब्रह्मयज्ञः

पादौ प्रक्षाळ्य उपवीती द्विराचम्य दर्भानास्तीर्य प्राङ्मुखः तत्रोपविश्य, प्राणानायम्य, सदर्भौ दक्षिणोत्तरौ पाणी कृत्वा, . . . प्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये - इति संकल्पः । सात्त्विकत्यागः ॥

अथ ब्रह्मयज्ञ–जपः—

ओं भूर्भुवः स्वः ।

१. तत्सवितुर्वरेण्यम्। भर्गो देवस्यधीमहि । धियो यो नःप्रचोदयात्॥

२. तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

३. तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहिधियो यो नः प्रचोदयात् ॥

अग्निमीळे–मधुच्छन्दाः । अग्निः । गायत्री । ओम् ॥

१. अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥

२. अग्निः पूर्वेभिः ऋषिभिः ईड्यः नूतनैरुत । स देवाँ एह वक्षति ॥

३. अग्निना रयिमश्नवत् पोषमेव दिवेदिवे । यशसं वीरवत्तमम् ॥

४. अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि । स इत् देवेषु गच्छति ॥

५. अग्निर्होता कविक्रतुः सत्यः चित्रश्रवस्तमः । देवो देवेभिः आगमत् ॥

६. यदङ्ग दाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि । तवेत्तत् सत्यमङ्गिरः ॥

७. उपत्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तः धिया वयम् । नमो भरन्तः एमसि ॥

८. राजन्तं अध्वराणां गोपां ऋतस्य दीदिविम् । वर्धमानं स्वे दमे ॥

९. स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये ॥

[ऋ. १.१.१]

वायवा याहि (वायो आ याहि) दर्शत । ओम् । [ऋ.१.२.१.]

ओम् अग्निर्वै देवानामवमः । विष्णुः परमः । ओम् ।

[ऐतरेयब्राह्मणम्]

ओम् अथ महाव्रतम्-ओम् । [ऐतरेय-आरण्यकम् १.१.१]

ओम् एष पन्थाः एतत्कर्म - ओम् । [ऐ.आ.२.१.१]

ओम् अथातः संहिताया उपनिषत् - ओम् । [ऐ. आ. ३. १. १]

ओम् विदा मघवन् विदा-ओम् । [ऐ. आ.४.१.१.]

ओम् महाव्रतस्य पञ्चविंशतिं सामिधेन्यः-ओम् । [ऐ. आ.५.१.१]

ओम् अथैतस्य समाम्नायस्य- [आश्व. श्रौ. सू १.१.१]

ओम् उक्तानि वैतानिकानि- [आश्व. गृ.सू. १.१.१]

ओम् यदिन्द्रादो दाशराज्ञे- [गाथा-खिलम् ५.१४.१]

ओम् इदं जना उप श्रुतम् – [नाराशंसी-खिलम् ५.८.१]

ओम् इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थो वायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे-ओम् ॥ [**तै. सं. कृष्णयजुर्वेदः १.१.१**]

ओम् अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । निहोता सत्सि बर्हिषि ॥ ओम् [**सामवेदः १.१.**]

ओम् शन्नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये । शं योरभिस्रवन्तु नः ॥

ओम् । [**अथर्ववेदः १.६.१.**]

तपस्स्वाध्यायनिरतम्—श्रीमद्रामायणम् ।

नारायणं नमस्कृत्य —श्रीमन्महाभारतम् ।

पराशरं मुनिवरम् —श्रीविष्णुपुराणम् ।

नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः । नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे महते करोमि– इति त्रिः उक्त्वा समापयेत् ॥ (आश्व.गृ. सू. म. ३.४.३.)

ப்ரயோக விளக்கம்:

15. ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் (ஜபம்)

உபவீதியாக ப்ராணாயாமம் செய்து **ப்ரஹ்ம யஜ்ஞேன யக்ஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து, **ஓம் பூர்புவ: ஸ்வ** என்று தொடங்கி **மஹதே கரோமி** என்ற வரை சொல்லி, ஜபத்தை முடிக்கவும். இது ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தின் முதற்பகுதி.

குறிப்பு: ப்ரஹ்ம என்பது வேதம்: பிரதிதினம் வேதம் படிக்க வேண்டும் என்று விதிக்கின்ற மஹர்ஷி, படித்தலின் சிறப்பைக் கருதி, அதை **யஜ்ஞம்** என்ற சொல்லால் குறிப்பிடுகிறார். வேதத்தை முற்றிலும் அத்யயனம் செய்தவர் ப்ரதி தினம் வேதத்தின் ஒவ்வொரு பகுதியைப் பாராயணம் செய்வர். அத்யயனம் செய்யாதவர்கள் இந்தப் பகுதியில் தந்துள்ளவற்றைச் சொல்ல வேண்டும். வேதாத்யயனம் செய்யாத ப்ரஹ்மசாரிகள், பத்து தடவை **காயத்ரியைச்** சொல்ல வேண்டும். ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தைக் காலை ஸந்த்யா வந்தனத்திற்குப் பிறகோ மாத்யாஹ்னிகத்திற்குப் பிறகோ வைச்வதேவத்திற்குப் பிறகோ செய்யலாம். ச்ராத்த தினத்தில் ச்ராத்தம் முடிந்தபிறகு செய்ய வேண்டும். **வித்யுதஸி** என்று தொடக்கத்திலும், **வ்ருஷ்டிரஸி** என்று முடிவிலும் சொல்வது யஜுர் வேதிகளின் ஸம்ப்ரதாயம் என்றும், இங்குள்ள ரிக்குகளைக் கூறும்போது **ரிஷி, தேவதை, சந்தஸ்** சொல்ல வேண்டியதில்லை என்றும் **தர்மஸிந்து** கூறும். பக்கம். 242. சிலர் சொல்வதால் அவை இங்கு தரப்பட்டன.

नात्र ऋष्यादिस्मरणम् । विद्युदसीत्यादेः आद्यन्ते पाठः यजुर्वेदविषयः । எனவே **வித்யுதஸி** முதலியவற்றை ரிக்வேதிகள் சொல்ல வேண்டாம். **ஓம்** என்று தொடக்கத்தில் சொல்லி விட்டதால், பிறகு ஒவ்வொரு வேதவாக்யத்தைச் சொல்லும் போதும் முடிக்கும் போதும் ஓம் ஓம் என்று சொல்லவேண்டியதில்லை என்பர் சிலர். இதே கருத்தை லகு ஆ, ஸ்ம்ருதியில் உள்ள,

"**ऋषिर्दैवतच्छन्दांसि प्रणवं ब्रह्मयज्ञके । मन्त्रादौ नोच्चरेत् श्राद्धे यागकालेऽपि चैव हि**" ॥ [1.88. பக்கம் 1691) என்ற ச்லோகம் சொல்கின்றது. ஸூத்ரகாரர் நான்கு வேதங்கள், ப்ராஹ்மணம், கல்பம், காதா,

நாராசம்ஸீ, இதிஹாஸம் புராணம் என்ற இவைகளைத்தான் படிக்கும்படி விதித்திருப்பதால் அவைகள் மாத்ரமே இங்கு தரப் பட்டுள்ளன. பிற ப்ரயோககாரர்கள் கொடுத்துள்ள வேதாங்க வாக்யங்கள், மஹர்ஷி விதிக்காததால், தரப்படவில்லை. யஜுர் வேதிகளும் இவற்றைச் சேர்ப்பதில்லை. **காதா, நாராசம்ஸீ** என்ப வைகளுக்கு ப்ரயோககாரர்கள் வாக்யங்களைத் தரவில்லை. இப் புஸ்தகத்தில் நாராயணர் கொடுத்துள்ளவை தரப்பட்டுள்ளன. அவர் வாக்யம் :—

गाथा नाम ऋग्विशेषाः इन्द्रगाथादयः । यदिन्द्रादो दाशराज्ञे इति इन्द्रगाथाः पञ्चर्चः । नाराशंस्यश्च ऋच एव 'इदं जना उप श्रुतम्' इत्यादयः பக்கம். 125.

ஹரதத்தர் வேறுவாக்யங்களைத் தருகிறார். **'गाथाः...''तदेषा-भियज्ञगाथा गीयते' इत्याद्युदाहृताः । नाराशंसी — नराशंसमिहप्रियम्** [ऋ. 1. 13. 3] **इत्याद्याः** — என்பது அவர் உரை பக்கம் 142.

காயத்ரியை முதல் தடவை, பாதம் பாதமாகவும், இரண் டாம் முறை பாதி பாதியாகவும் மூன்றும் முறை முழுவதுமாக ஒரே மூச்சிலும் சொல்ல வேண்டும் என்று மஹர்ஷி விதித்திருப்ப தால் அது அவ்வாறு தரப்பட்டுள்ளது.

२. ब्रह्मयज्ञाङ्ग-तर्पणम्

२. १. देवानाम् (२२) तर्पणम्

उपवीती—

ब्रह्मयज्ञाङ्गदेवर्षि (पितृ) तर्पणं करिष्ये ।

देवतीर्थेन (अंगुल्यग्रेण) प्रतिदेवं सकृत् तर्पणम् कार्यम् ।

प्रजापतिः तृप्यतु । ब्रह्मा तृप्यतु । वेदाः तृप्यन्तु । देवा-स्तृप्यन्तु । ५. ऋषयस्तृप्यन्तु । सर्वाणि छन्दांसि तृप्यन्तु । ओङ्कारस्तृप्यतु । वषट्कारः तृप्यतु । व्याहृतयस्तृप्यन्तु । १० सावित्री तृप्यतु । यज्ञास्तृप्यन्तु । द्यावापृथिवी तृप्यताम् । अन्तरिक्षं तृप्यतु । अहोरात्राणि तृप्यन्तु । १५ साङ्ख्यास्तृप्यन्तु । सिद्धा-स्तृप्यन्तु । समुद्रास्तृप्यन्तु । नद्यस्तृप्यन्तु । गिरयः तृप्यन्तु ।

२०. क्षेत्रौषधि-वनस्पति-गन्धर्वाप्सरसस्तृप्यन्तु । नागास्तृप्यन्तु । वयांसि तृप्यन्तु । गावस्तृप्यन्तु । साध्यास्तृप्यन्तु । २५. विप्रास्तृप्यन्तु । यक्षास्तृप्यन्तु । रक्षांसि तृप्यन्तु । भूतानि तृप्यन्तु । २९. एवमन्तानि तृप्यन्तु ॥

२. २. अथ ऋषीणाम् तर्पणम् ।

निवीती प्राजापत्यतीर्थेन (कनिष्ठिकयोरधोभागेन) एकैकस्यापि द्विः तर्पणम् कुर्यात् ।

शतर्चिनस्तृप्यन्तु । माध्यमाः तृप्यन्तु । गृत्समदः तृप्यतु । विश्वामित्रः तृप्यतु । ५. वामदेवः तृप्यतु । अत्रिः तृप्यतु । भरद्वाजस्तृप्यतु । वसिष्ठस्तृप्यतु । प्रगाथाः तृप्यन्तु । १०. पावमान्यस्तृप्यन्तु । क्षुद्रसूक्तास्तृप्यन्तु । महासूक्तास्तृप्यन्तु ॥

२. ३. अथ आचार्याणाम् तर्पणम्

प्राचीनावीती पितृतीर्थेन (अङ्गुष्ठतर्जन्योः मध्यभागेन) त्रिः तर्पणम् कुर्यात् ।

सुमन्तु जैमिनि वैशम्पायन-पैल-सूत्र-भाष्य-भारत महाभारत-धर्माचार्यास्तृप्यन्तु । जानन्ति बाहवि गार्ग्य गौतम शाकल्य-बाभ्रव्य माण्डव्य माण्डूकेयास्तृप्यन्तु । गर्गी वाचक्नवी तृप्यतु । वडवा प्रातिथेयी तृप्यतु । ५. सुलभा मैत्रेयी तृप्यतु । कहोळं तर्पयामि । कौषीतकं तर्पयामि । महाकौषीतकं तर्पयामि । पैङ्ग्यं तर्पयामि । १०. महापैङ्ग्यं तर्पयामि । सुयज्ञं तर्पयामि । साङ्ख्यायनं तर्पयामि । ऐतरेयं तर्पयामि । महैतरेयं तर्पयामि । १५. शाकलं तर्पयामि ।

बाष्कलं तर्पयामि । सुजातवक्त्रं तर्पयामि । औदवाहिं तर्पयामि महौदवाहिं तर्पयामि । २०. सौजामिं तर्पयामि । शौनकं तर्पयामि ! आश्वलायनं तर्पयामि । ये चान्ये आचार्याः ते सर्वे तृप्यन्तु तृप्यन्तु तृप्यन्तु ॥

जीवत्पितृकः उपवीती आचामेत् ।

२. ४. अथ पितृणां तर्पणम् ।

मृतपितृकः प्राचीनावीती पितृतर्पणं पितृतीर्थेन कुर्यात् । एकैकस्यापि त्रिः ।

पितॄन् स्वधा नमस्तर्पयामि । पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

मातॄः स्वधा नमस्तर्पयामि । पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ॥

मातामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुःपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

मातामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ॥

यत्र क्वचनसंस्थानां क्षुत्तृष्णोपहतात्मनाम् । भूतानां तृप्तये तोयं इदमस्तु यथासुखम् ॥ तृप्यत, तृप्यत, तृप्यत इति जलं विसृजेत् ॥ पवित्रं विसृज्य, उपवीती आचम्य सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

ब्रह्मयज्ञ-विधिः समाप्तः

ப்ரயோக விளக்கம்

2. ப்ரஹ்மயஜ்ஞாங்க தர்ப்பணம்

இதை ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தின் இரண்டாம் பாகமாகக் கருதலாம்.

2—1 தேவதர்ப்பணம்

ப்ரஜாபதி: என்று தொடங்கி **ஏவமந்தானி த்ருப்யந்து** வரையுள்ள இருபத்தொன்பது தேவர்களுக்கு தேவதீர்த்தம் (விரல்களின் நுனிகள்) மூலமாக தர்ப்பணம். ஒவ்வொரு தேவர்க்கும் ஒரு முறைதான் தர்ப்பணம். பூதானி, ஏவமந்தானி **என்பவை** தேவதைகளின் பெயர்கள் அல்ல என்பது ஹரதத்தர் கருத்து.

2—2 ரிஷிதர்ப்பணம்.

சதர்ச்சின: என்று தொடங்கி **மஹாஸூக்தா: த்ருப்யந்து** என்ற வரையுள்ள **பன்னிரண்டு** ரிஷிகளுக்கு நிவீதியாக ப்ரஜாபத்ய தீர்த்தம்(சுண்டு விரல்களின் அடிப் பகுதி)மூலம் தர்ப்பணம். ஒவ்வொருவருக்கும் இரண்டு முறை. நீவீதமாகச் செய்ய வேண்டாம் என்பர் ஹரதத்தர்

2—3 ஆசார்ய தர்ப்பணம்

ஸுமந்து என்று தொடங்கி **தே ஸர்வே த்ருப்யந்து** வரையுள்ள இருபத்து மூன்று வாக்யங்களில் குறிப்பிடப்பட்டவர்களுக்கு **ப்ராசீனாவீதியாக** பித்ரு தீர்த்தம் (கட்டைவிரல் சுட்டு விரல் இவற்றின் இடைப் பகுதி) மூலம், தர்ப்பணம். ஒவ்வொருவருக்கும் மூன்று முறை தர்ப்பணம். இவர்களுக்கு தர்ப்பணம் செய்யும்போது **ப்ராசீனாவிதியாக** இருக்க வேண்டும் என்று ஆச்வலாயனர் விதிப்பதால் இவ்வாசார்யர்கள் பித்ரு கோஷ்டியில் சேர்க்கப்படுவார்கள் என்பர் ஹரத்தர். **ஸுமந்து ப்ரப்ருதீநாம் பித்ருஷ்வேவ அந்தர் பாவ:. ப்ராசீனாவீத தர்சனாத்** என்பது அவர் வாக்யம்; பக்கம். 145.

2—4 பித்ரு தர்ப்பணம்

தந்தை இல்லாதவர்கள் ப்ராசீனாவிதியாக, **பித்ருன்** என்று தொடங்கி, **மாது: ப்ரபிதாமஹீ:** என்றவரையுள்ள பன்னிரண்டு பேருக்குப் பித்ரு தீர்த்தம் மூலம் தர்ப்பணம் செய்ய வேண்டும். ஒவ்வொருவருக்கும் மும்மூன்று முறை.

பிறகு **உபவீதியாக,** பவித்ரத்தை விட்டு ஆசமனம் செய்து ஸாத்விக த்யாகம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு: இந்த தர்ப்பணத்தை வெறும் தீர்த்தத்தால் செய்வது வழக்கத்தில் உள்ளது. அரிசி கலந்த ஜலத்தால் செய்ய வேண்டும் என்பதும், தர்ப்பத்தைக் கையில் வைத்துக் கொள்ள வேண்டும் என்பதும் சிலர் அபிப்ராயம். தேவர்களுக்குச் செய்தது போல் மற்றவர்களுக்கும் ஒவ்வொரு முறை தர்ப்பணத்தை ஆச்வலாயனிகள் செய்வதே போதுமானது என்று **தர்மஸிந்து** [பக்கம் 243] கூறுகின்றது.

ஏகைக மஞ்சலிம்தேவேப்ய:, த்வௌ த்வௌ ரிஷிப்ய:, த்ரீன் த்ரீன் பித்ருப்யஃ இதி ஸங்க்யா விசேஷஃ ஆச்வலாயநாநாம் வைகல்பிக:; தத்ஸூத்ரே ஸங்க்யானுக்தே:. என்பது அதன் வாக்யம். ஆச்வலாயனர் ஸங்க்யையைக் குறிப்பிடாததால் ஆச்வலாயனிகள் ஒரு முறையே தர்ப்பணம் செய்யலாம்.

இந்த தர்ப்பணங்கள் உத்ஸர்ஜன கர்மாவிலும் செய்யப்படுகின்றன: தேவர்கள் ரிஷிகள் இவர்களுக்கு அக்ஷதை கலந்த ஜலத்தாலும் ஆசார்யர்கள் பித்ருக்கள் இவர்களுக்கு அக்ஷதை எள் கலந்த ஜலத்தாலும் தர்ப்பணம் செய்யப்படுகிறது. ப்ராசீனாவீதத்தை ஜீவத் பித்ருகர்கள் கூடபூர்ணமாகச் செய்ய வேண்டும் என்றும், பூணூலை இடது கைக் கட்டை விரலால் பிடித்துக் கொள்வதே போதுமானதென்றும் இருவகை அபிப்ராயங்கள் உண்டு.

ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தின் போதும் மேற் கூறியவாறே செய்யப் பட வேண்டும் என்று சில தர்ம சாஸ்திர தொகுப்புக்கள் —நிபந்தங்கள்—கூறுகின்றன.

16. உபாகர்மாவும் உத்ஸர்ஜனமும்

முன்னுரை

உபாகர்ம-என்ற சொல், தொடக்கம் என்ற பொருள் உடையதாக, வேத அத்யயனத்தின் ஆரம்பத்தைக் குறிக்கும். எந்த ஒரு சடங்கை—கர்மாவை—செய்து வேத அத்யயனம் தொடங்கப் படுகிறதோ அந்த சடங்கையும் **உபாகர்ம** என்ற சொல் குறிக்கும். ரிக்வேதிகள் சாந்த்ரமான முறைப்படி ச்ராவண மாதத்தில் ச்ரவண நக்ஷத்ரத்தில் இதனைச் செய்கின்றனர். இக்கர்மாவைச் செய்து தொடங்கப்பட்ட வேத அத்யயனம் மாசி (மாக) மாதம் பௌர்ணமி வரையுள்ள ஆறு மாதங்களில் செய்யம்படும். மாசி பௌர்ணமியில் வேதாத்யயனத்தை விட்டு வேதங்களின் அங்கங்களான வ்யாகரணம் முதலியவற்றை, அடுத்து வரும் ஆறு மாதங்களில் படிப்பார்கள். மாசி முதல் ஆவணி வரையிலுள்ள ஆறு

மாதங்களில், முதல் ஆறு மாதங்களில் படித்த வேதத்தை மனத்தில் நிறுத்திக் கொள்ள பல முறையும் உருப்போடுவர். இதற்கு **தாரண அத்யயனம்** என்று பெயர். புதிய பகுதியைக் கற்று கொள்வதற்கு க்ரஹண-(கற்பதற்கான) அத்யயனம் எனப் பெயர்.

வேதாத்யயனத்தை நிறுத்துதலும் ஒரு சடங்கின் மூலமே செய்யப்படும். இதற்கு **உத்ஸர்ஜனம்** என்று பெயர். இது, மாக (மாசி) பௌர்ணமியில் செய்யப் பட வேண்டியதாயினும், **மாக்யாம்து உத்ஸர்ஜனம் குர்யாத், உபாகர்மதினே அதவா** (மாசியிலோ உபாகர்மதினத்திலோ செய்யலாம் என்பது இதன் பொருள்) என்ற வசனப்படி **உத்ஸர்ஜனத்தை உபாகர்ம** தினத்தன்று செய்கின்றூர்கள். இது முற்பகலில் செய்யப்பட வேண்டும். யஜுர் வேதிகள் உத்ஸர்ஜனத்தைச் செய்யாமல் அது செய்யாத குற்றம் நீங்க **காமः அகார்ஷீத் - மன்யுரகார்ஷீத்** என்ற மந்த்ரத்தை நூற்றெட்டு முறை ஜபம் செய்து எளிதிலே முடித்து விடுகிறுர்கள்.

இவ்விரண்டும் ஒரே நாளில் செய்யப்பட்டாலும் முதலில் செய்யப்பட வேண்டியது **உத்ஸர்ஜனம்.** இதை அடுத்து செய்யப்படுவது **உபாகர்ம** ஆகும். உபநயனம் செய்த பிள்ளைகளுக்கு முதல் வருஷத்தில் **உத்ஸர்ஜனம்** இல்லை.

உத்ஸர்ஜனத்திலும் உபாகர்மாவிலும் பொதுவாக இருபத்தொன்பது ஹோமங்கள் செய்யப்படும். வேதாரம்பம் இரண்டிலும் உண்டு. இவை தவிர உத்ஸர்ஜனத்தில் தர்ப்பணம் உண்டு. ஹோமம் செய்ய முடியாதவர்கள் அதை விட்டு மற்றவைகளைச் செய்கின்றூர்கள். ஆனல் ஒரு ஆசார்யரை முன்னிட்டு எதையும் விடாமல் முழுவதும் செய்வது தான் சாஸ்த்ரம் விதித்த முறையாகும்.

எந்த ஹோமம் செய்வதாயினும் மந்த்ரங்களால் தூய்மை பெற்ற அக்னியை ஸித்தம் செய்து கொள்ள வேண்டும். இப்படி ஸித்தம் செய்வதை ப்ரயோககாரர்கள் **அக்னி முகாந்தம் க்ருத்வா** என்று சுருக்கமாகக் குறிப்பர். விஷயம் அறிந்தவர்கள் அதைச் செய்ய வேண்டிய முறையை அறிந்து செய்வர். **விச்சின்ன அக்னி ஸந்தானத்தில்** கூறிய முறைதான் பெரும்பாலும் இதிலும் உள்ளது. எனவே அங்கு கூறியவையே, இங்கு பக்க எண்களைக் குறிப்பிட்டுக் காட்டப்படும். அதற்கான பக்கங்களை பார்த்துக் கொள்ள வேண்டும். உத்ஸர்ஜனத்திற்குத் தேவைபட்டவற்றில் **அக்னிமுகாந்தம்** சுருக்கமாகக் காட்டப்பட்டு, மற்றவை விரிவாக முற்றிலும் இங்கு கூறப்படும். முதலில் உத்ஸர்ஜனத்திற்கு **அக்னி முகாந்தம்** சுருக்கமாகக் கூறப்படுகிறது.

१६. अथ अध्याय-उत्सर्जनक्रमः

१. अग्निमुखान्तो भागः

अनुज्ञा

देवालयं नदीतीरं वा गत्वा आचार्यः, पादौ प्रक्षाळ्य द्विराचम्य, पवित्रपाणिः यथाशक्ति दक्षिणताम्बूलादिकं गृहीत्वा-

नमो महद्भ्यो नमो अर्भकेभ्यो नमो युवभ्यः नम आशिनेभ्यः । यजाम देवान् यदि शक्नवाम मा ज्यायसः शंसं आ वृक्षि देवाः ॥ सर्वेभ्यः ब्राह्मणेभ्यः-श्रीवैष्णवेभ्यः-नमः इति प्रणम्य—

अशेषे हे परिषद् भवत्पादमूले मया समर्पितां इमां सौवर्णीं दक्षिणां-यत्किञ्चिदपि-यथोक्त-दक्षिणामिव स्वीकृत्य, अधीतानां वेदानां अयातयामत्वाय अध्यायोत्सर्जनकर्म कर्तुम् योग्यतासिद्धिं अनुगृहाण इति प्रार्थ्य—[तथाऽस्तु । योग्यतासिद्धिरस्तु इति प्रतिवचनम्]

२. सङ्कल्पः पुण्याहवाचनं च

दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः प्राणानायम्य,.. शुक्लाम्बर... प्रीत्यर्थं श्रावणमासे श्रवणनक्षत्रे एतेषां गृहस्थानां ब्रह्मचारिणाम् मम च अधीतानां वेदानाम् अयातयामत्वाय अचार्यशिष्यैः सह अध्यायोत्सर्जनाख्यं कर्म करिष्ये इति संकल्प्य– तदंगं पुण्याहं कृत्वा, पुण्याहजलेन सर्वाणि होमद्रव्यादीनि प्रोक्ष्य–[अध्यायोत्सर्जनकर्मणे स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु । सावित्र्यादयः प्रीयन्ताम् इति पुण्याहे विशेषः]

३. अग्निप्रतिष्ठादीनि

रेखासु अग्निं प्रतिष्ठाप्य,(பக்கம் 107,108,109.) अन्वाधाने ... अग्नीषोमौ चक्षुषी आज्येन (பக்கம். 111) सावित्र्यादिनवप्रधानदेवताः आज्यद्रव्येण, अग्न्यादिविंशतिमण्डल देवताः चरुद्रव्येण, चरुशेषेण स्विष्टकृतं...इत्याद्युक्त्वा अन्वाधानं कृत्वा– (பக்கம் 111,112.)

अग्निसंस्कारम् पात्रसादनम् (114) ब्रह्मवरणं प्रणीताप्रणयनं (118,20) आज्यसंस्कारं (121) स्रुक्स्रुवसंमार्जनं (123) च कृत्वा, गृहसिद्धान्नमानीय, चरुं प्रोक्ष्य अभिघार्य, आज्यात् दक्षिणतः बर्हिषि निधाय,पुनरभिधार्य,अग्नि-अलङ्करणादि आज्यभागान्तं कृत्वा (126,127,),प्रायश्चित्तहोमं च (128)विधाय—

शिष्यैरन्वारब्धः नव आज्याहुतीः स्रुवेण जुहुयात् ।

४. प्रधानदेवताभ्यः आज्याहुतयः- नव-ओम्-पूर्वाः ।

१. सावित्र्यै स्वाहा- सावित्र्या इदं न मम ।
२. ब्रह्मणे स्वाहा- ब्रह्मण इदं न मम।
३. श्रद्धायै स्वाहा- श्रद्धाया इदं न मम ।
४. मेधायै स्वाहा- मेधाया इदं न मम ।
५. प्रज्ञायै स्वाहा- प्रज्ञाया इदं न मम ।
६. धारणायै स्वाहा- धारणाया इदं न मम ।
७. सदसस्पतये स्वाहा- सदसस्पतय इदं न मम ।
८. अनुमतये स्वाहा- अनुमतय इदं न मम ।
९. छन्दोभ्यः ऋषिभ्यः स्वाहा- छन्दोभ्यः ऋषिभ्यः इदं न मम ।

५. अथ अग्न्यादिविंशति मण्डलदेवताभ्यो होमः, चरुद्रव्येण—

अथ दर्व्यामुपस्तीर्य चरोः मध्यात् प्रथमम्, पूर्वार्धात् द्वितीयम् (चतुरवत्तिनाम्)पश्चार्धात् तृतीयं च (पञ्चावत्तिनाम्) अवदानं कृत्वा चरुस्थालीस्थचरुमभिघार्य, अवत्तं चाभिघारयति। [एवं प्रतिहोमं कुर्यात्]

१. अग्निमीळे मधुच्छन्दाः अग्निर्गायत्री। उत्सर्जनप्रधान-चरुहोमे विनियोगः—

अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ॥ होतारं रत्नधातमम् ॥

स्वाहा- अग्नय इदम् न मम। [ऋ. १. १. १]

२ दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि यथापूर्वम्। कुषुम्भकस्तदगस्त्यः अप्तृणसूर्याः अनुष्टुप्। उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

कुषुम्भकस्तदब्रवीत् गिरेः प्रवर्तमानकः।

वृश्चिकस्यारसं विषमरसं वृश्चिक ते विषम् ॥

स्वाहा- अप्तृणसूर्येभ्यः इदम् न मम। [ऋ.१.१९१.१६.]

३ दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - त्वमग्ने गृत्समदः अग्निः जगती। उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

त्वमग्ने द्युभिः त्वमाशुशुक्षणिः त्वमद्भ्यः त्वमश्मनस्परि।

त्वं वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यः त्वं नृणां नृपते जायसे शुचिः ॥

स्वाहा- अग्नये इदम् न मम। [ऋ.२.१.१.]

४. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - आवदन् गृत्समदः, शकुन्तः जगती। उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

आवदंस्त्वं शकुने भद्रमा वद तूष्णीमासीनः सुमतिं चिकिद्धि नः।

यदुत्पतन् वदसि कर्करिर्यथा बृहद् वदेम विदथे सुवीराः ॥

स्वाहा- शकुन्ताय इदम् न मम । [ऋ. २.४३.३.]

५. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **सोमस्य मा** विश्वामित्रः अग्निः देवता, त्रिष्टुप् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

सोमस्य मा तवसं वक्ष्यग्ने वह्निं चकर्थ विदथे यजध्यै ।

देवाँ अच्छा दीद्यद् युञ्जे अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व ॥

स्वाहा- अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ३. १. १.]

६. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **गृणाना** जमदग्निः मित्रावरुणौ देवता, गायत्री । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

गृणाना जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् ।

पातं सोमं ऋतावृधा ॥ [ऋ. ३. ६२. १८.]

स्वाहा - मित्रावरुणाभ्याम् - इदम् न मम ।

७. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **त्वां ह्यग्ने** वामदेवः । अष्टिः । अग्निः । उत्सर्जप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

त्वां ह्यग्ने सदमित् समन्यवो देवासो

देवमरतिं न्येरिर इति क्रत्वा न्येरिरे ।

अमर्त्यं यजत मर्त्येष्वा देवमादेवं

जनत प्रचेतसं विश्वमादेवं जनत प्रचेतसम् ॥

स्वाहा - अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ४. १. १,]

८. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **धामन्ते** वामदेवः । आपो देवता । जगती । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

धामन् ते विश्वं भुवनमधि श्रितमन्तः समुद्रे हृद्य१न्तरायुषि ।

अपामनीके समिथे य आभृतः तमश्याम मधुमन्तं त ऊर्मिम् ॥

स्वाहा - अद्भ्य इदम् न मम [ऋ. ४. ।५८. ११.]

९. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अबोध्यग्निः** बुध-गविष्ठिरौ ऋषी । अग्निः त्रिष्टुप् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।

यह्वाइव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सिस्रते नाकमच्छ ॥

स्वाहा - अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ५. १. १.]

१०. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **गन्ता नो** एवयामरुत् - ऋषिः । मरुतः देवता । अतिजगती । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

गन्ता नो यज्ञं यज्ञियाः सुशमि श्रोता हवमरक्षः एवयामरुत् ।

ज्येष्ठासो न पर्वतासो व्योमनि यूयंतस्य प्रचेतसः स्यात दुर्धर्तवो निदः ॥

स्वाहा - मरुद्भ्यः इदम् न मम । [ऋ. ५. ८७. ९.]

११. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **त्वं ह्यग्ने** भरद्वाजः । अग्निः त्रिष्टुप् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोताऽस्याः धियो अभवो दस्म होता ।

त्वं सीं वृषन् अकृणोर्दुष्टरीतु सहो विश्वस्मै सहसे सहध्यै ॥

स्वाहा - अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ६. १. १.]

१२. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **यो नः स्वः**, पायुर्भारद्वाजः, देवाः ब्रह्म च देवता । अनुष्टुप् छन्दः । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

यो नः स्वो अरणो यश्च निष्ट्यो जिघांसति ।

देवास्तं सर्वे धूर्वन्तु ब्रह्म वर्म ममान्तरम् ॥ [६. ७५. १९.]

स्वाहा - देवेभ्यः ब्रह्मणे च इदम् न मम ।

१३. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अग्निं नरो** - वसिष्ठः, अग्निः- विराट् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

अग्निं नरो दीधितिभिररण्योः हस्तच्युती जनयन्त प्रशस्तम् ।

दूरेदृशं गृहपतिमथर्युम् ॥

स्वाहा - अग्नये इदम् न मम । [ऋ. ७. १. १.]

१४. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **प्रति चक्ष्व**, वसिष्ठः इन्द्रासोमौ देवता, अनुष्टुप् । उत्सर्जप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

प्रति चक्ष्व वि चक्ष्वेन्द्रश्च सोम जागृतम् ।

रक्षोभ्यो वधमस्यतम् अशनिं यातुमद्भ्यः ॥

स्वाहा - इन्द्रासोमाभ्यामिदम् न मम । [ऋ.७.१०४.२५]

१५. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **मा चिदन्यत्**, प्रगाथः, इन्द्रो बृहती । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

मा चिदन्यद्वि शंसत सखायो मा रिषण्यत ।

इन्द्रमित् स्तोता वृषणं सचा सुते मुहुरुक्था च शंसत ।

स्वाहा - इन्द्रायेदं न मम । [ऋ. ८. १. १.]

१६. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **आग्ने याहि**, सोभरिरग्निः मरुतश्च देवता । अनुष्टुप् ।

आग्ने याहि मरुत्सखा रुद्रेभिः सोमपीतये ।

सोभर्या उप सुष्टुतिं मादयस्व स्वर्णरे ॥

स्वाहा - अग्नामरुद्भ्यः इदम् न मम । [ऋ.८.१०३.१४]

१७. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **स्वादिष्ठया** मधुच्छन्दाः, पवमानसोमो गायत्री । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया ।

इन्द्राय पातवे सुतः ॥

स्वाहा - पवमानसोमायेदम् न मम । [ऋ. ९. १. १.]

१८. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **यत्ते राजन्** कश्यपः, पवमान-सोमः पङ्क्तिः । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

यत्ते राजन् भृतं हविस्तेन सोमाभि रक्ष नः ।

अरातीवा मा नस्तारीन्मो च नः किं चन आममत्

इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥

स्वाहा - पवमानसोमायेदम् न मम । [ऋ.९.११४.४.]

१९. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अग्ने बृहन्** त्रितः, अग्निस्त्रिष्टुप् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः–

अग्रे बृहन् उषसामूर्ध्वो अस्थात् निर्जगन्वान् तमसो ज्योतिषागात् ।

अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः ॥

स्वाहा - अग्नय इदम् न मम । [ऋ, १०.१. १.]

२०. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **समानी व** - संवननः, संज्ञानम्, देवता, अनुष्टुप् । उत्सर्जनप्रधानचरुहोमे विनियोगः—

समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः ।

समानमस्तु वो मनः यथा वः सुसहासति ॥

स्वाहा - संज्ञानायेदम् न मम । [ऋ.१०.१९१.४]

अथ स्विष्टकृद्धोमः

स्विष्टकृदर्थम् दर्वीमुपस्तीर्य चतुः पञ्चकृत्वो वा अवदान-धर्मेण चरुम् अवदाय- नात्र हविः प्रत्यभिघारयति—

यदस्य कर्मणः हिरण्यगर्भः स्विष्टकृत् अतिधृतिः । स्विष्ट-कृद्धोमे विनियोगः-

यदस्य कर्मणः अत्यरीरिचं यद्वा न्यूनमिहाकरम् ।
अग्निष्टत् स्विष्टकृत् विद्वान् सर्वं स्विष्टं सुहुतं करोतु मे ।।

अग्नये स्विष्टकृते सुहुतहुते सर्वप्रायश्चित्ताहुतीनां कामानां समर्धयित्रे ; सर्वान्नः कामान् समर्धय स्वाहा - अग्नये स्विष्टकृते इदम् न मम । [आश्व. गृ. सू. १.१०.२२]

६. अथ अध्यायोत्सर्जनकर्माङ्गाध्ययनारम्भः

अप उपस्पृश्य, प्राणानायम्य,अद्य पूर्वोक्त . . . . तिथौ . .. प्रीत्यर्थं अध्यायोत्सर्जनकर्मांगं अध्ययनारम्भं करिष्ये - इति संकल्प्य—

अग्नेः पश्चात् प्रागग्रेषु दर्भेषूपविश्य उदपात्रे दर्भान् निधाय, दर्भगर्भब्रह्माञ्जलिकृतः (ब्रह्माञ्जलिं कृत्वा) जपेत् ।

ओम् भूर्भुवः स्वः । तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य-धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् । इति **त्रिः** अभ्यस्य—

६. १. ऋग्वेदादिः

अग्निमीळे—मधुच्छन्दाः । अग्निः । गायत्री । ओम् ।।

१. अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ।।

२. अग्निः पूर्वेभिः ऋषिभिः ईड्यः नूतनैरुत । स देवाँ एह वक्षति ॥

३. अग्निना रयिमश्नवत् पोषमेव दिवेदिवे । यशसं वीरवत्तमम् ॥

४. अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि । स इत् देवेषु गच्छति ॥

५. अग्निर्होता कविक्रतुः सत्यः चित्रश्रवस्तमः । देवो देवेभिः आ गमत् ॥

६. यदङ्ग दाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि । तवेत्तत् सत्यमङ्गिरः ॥

७. उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तः धिया वयम् । नमो भरन्तः एमसि ॥

८. राजन्तं अध्वराणां गोपां ऋतस्य दीदिविम् । वर्धमानं स्वे दमे ॥

९. स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये ॥

[ऋ. १. १. १]

वायवा याहि (वायो आ याहि) दर्शत । ओम् । [ऋ. २. १.१.]

ओम् अग्निर्वै देवानामवमः । विष्णुः परमः । ओम् । [ऐ.ब्राह्मणम्]

ओम् अथ महाव्रतम् ओम् । [ऐतरेय-आरण्यकम् १. १. १]

ओम् एष पन्थाः एतत्कर्म - ओम् । [ऐ. आ. २. १. १]

ओम् अथातः संहिताया उपनिषत् - ओम् । [ऐ.आ.३. १. १]

ओम् विदा मघवन् विदा-ओम् [ऐ. आ. ४. १. १]

ओम् महाव्रतस्य पञ्चविंशतिं सामिधेन्यः-ओम् । [ऐ.आ.५.१.१]

ओम् इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठ-

तमाय कर्मणे- ओम् ॥ [तै. सं. कृष्णयजुर्वेदः १.१.१]

ओम् अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि। ओम् [सामवेदः १. १.]

ओम् शन्नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये । शं योरभिस्रवन्तु नः ॥ ओम् । [अथर्ववेदः १. ६. १.]

६. २. अथ वेदाङ्गानि

१. अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि– [पाणिनीयशिक्षा]

२. अइउण्, वृद्धिरादैच्– [पाणिनिव्याकरणम्]

३. धी श्री स्त्री–म्– [पिङ्गळनागस्य छन्दःशास्त्रम्]

म-य-र-स-त-ज-भ-न-ल-ग-संमितम्-* [तद्व्याख्यायाम्]

४. गौः, ग्मा, ज्मा, क्ष्मा– [निघण्टुः]

समाम्नायः समाम्नातः–– (निरुक्तम्)

५. पञ्चसंवत्सर-मयम्–* (वेदाङ्गज्यौतिषम्)

६. अथैतस्य समाम्नायस्य–– (कल्पः आश्वलायनीयः)

६. ३. अथ विद्यास्थानानि

१. पराशरम् मुनिवरम् – (विष्णुपुराणम्)

२. अथातो धर्मजिज्ञासा– (पूर्वमीमांसा)

३. अथातो ब्रह्मजिज्ञासा– (उत्तरमीमांसा)

४. योगीश्वरं याज्ञवल्क्यम्– (धर्मशास्त्रम्)

५. नारायणम् नमस्कृत्य– (महाभारतम्)

*म-य-र-स-त-ज-भ-न-ल-ग- संमितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य। स जयति पिङ्गळनागःशिवप्रसादात् विशुद्धमतिः॥भट्टहलायुधकृतायां पिंगळछन्दः-शास्त्रव्याख्यायाम् मृतसञ्जीविन्यां पञ्चमः श्लोकः ॥

*पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम्। दिनर्त्वयनमासाङ्गं प्रणम्य शिरसा शुचिः। प्रणम्य शिरसा कालम् अभिवाद्य सरस्वतीम्। कालज्ञानं प्रवक्ष्यामि लगधस्य महात्मनः ॥इति पूर्णौ श्लोकौ ।

तच्छंयोरावृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये। दैवी स्वस्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे॥ खिलम् (३६. १५. पृ. ७९१)
ओम् – नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै, नम ओषधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे महते करोमि॥
(आश्व. गृ. ३. ३. ४)

(त्रिः)ओम् - इति एतत् सर्वं आचार्यः स्वयमुक्त्वा शिष्याँश्च वाचयेत्। अथाचार्यः शिष्याश्च उत्थाय **संज्ञानमुशनावदत्**।
(खिलम् ३६.१.पृ.७९१)

उत्सृष्टा वै वेदाः। ओम् तत् सत् - इति-कथयेयुः। पात्रस्थ-जलेन आचार्यः आत्मानं शिष्यांश्च प्रोक्षेत्॥

७. अथ होमशेषकरणम्

अनुयाजादिहोमान् - पृ. १३५, ३६, ३७, ३८, ४१, ४३, ४५,
पूर्णपात्रनिनयनम्, प्रोक्षणम् - १४६, १४७,
ब्रह्मोद्वासनम् - १४९, अग्न्युपस्थानं च १५४,
कृत्वा होमशेषं समापयेत्॥

८. अथ अवभृथस्नानम्

८. १. लघुसङ्कल्पः

प्राणानायम्य अद्यपूर्वोक्त..... श्रीमन्नारायणप्रीत्यर्थं श्रावण्यां श्रवणनक्षत्रे अध्यायोत्सर्जनकर्माङ्गमवभृथस्नानं करिष्ये- इति **श्रीवैष्णवाः** संकल्प्य निमज्ज्य स्नात्वा धौतवस्त्रं पुण्ड्रं च धृत्वा – माध्याह्निकं कुर्युः।

स्मार्तास्तु महासङ्कल्पं कृत्वा स्नानं कुर्युः ।

८.२. अथ महासङ्कल्पः

दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः प्राणानायम्य-शुक्लाम्बर..... शान्तये ।। अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा । यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ।। मानसं वाचिकं पापं कर्मणा समुपार्जितम् । श्रीरामस्मरणेनैव व्यपोहति न संशयः ।। श्रीराम, राम, राम —

तिथिर्विष्णुः तथा वारो नक्षत्रं विष्णुरेव च ।
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत् ।।

हरिः ओम् तत् । श्रीगोविन्द, गोविन्द, गोविन्द - अस्य श्रीभगवतः श्रीमदादिनारायणस्य अचिन्त्यया अपरिमितया शक्त्या ध्रियमाणस्य महाजलौघस्य मध्ये परिभ्रमतां अनेककोटिब्रह्माण्डानां एकतमे अव्यक्तमहदहङ्कारपृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशैरावरणैरावृते अस्मिन् महति ब्रह्माण्डकटाहान्तरे, आधारशक्ति-कूर्मानन्तादीनां अष्टानां दिग्गजानां चोपरि प्रतिष्ठिते, अतल वितल सुतल तलातल रसातल महातल पातलाख्यानां सप्तानां लोकानां उपरितनभागे, पुण्यकृन्निवासभूतानां सत्य तपोजनमहः-स्वर्भुवर्लोकानां षण्णां अधोभागे, महानाळायमान फणिराजशेष-सहस्रफणामण्डल विधृते, दिग्दन्तिशुण्डादण्डोत्तम्भिते, लोकालोकाचलेन वलयिते, लवणेक्षु सुरासर्पिर्दधि क्षीर स्वादूदकार्णवैः परिक्षिप्ते, जम्बू प्लक्ष शाक शाल्मलि(ल)कुश क्रौञ्च पुष्कराख्यैः सप्तभिः द्वीपैः विराजिते,पञ्चाशत्कोटिविस्तीर्णे **भूमण्डले**–

भारत किंपुरुष हरिवर्ष इलावृत रम्यक हिरण्मय कुरु-भद्राश्व केतुमालाख्यैः नवभिः खण्डैरुपशोभिते महासरोरुहाकारे लक्षयोजनविस्तीर्णे **जम्बूद्वीपे**–

मेरोः दक्षिणे दिग्भागे **भारतवर्षे** —

दण्डकारण्य चम्पकारण्य विन्ध्यारण्य वीक्षारण्य नैमिशारण्य वेदारण्याद्यनेकपुण्यारण्यालङ्कृते, रामसेतु - केदारयोर्मध्यवर्तिनि, भागीरथी यमुना गौतमी नर्मदा तुङ्गभद्रा त्रिवेणी पिनाकिनी कावेरी ताम्रपर्ण्याद्यनेकपावन नदीमण्डलमण्डिते, इन्द्रप्रस्थ अयोध्या मथुरा माया काशी काञ्चचवन्तिका पुरीद्वारवत्यादिमुक्तिदायिनीभिः पुरीभिर्विभूषिते **भरतखण्डे** —

अस्य श्रीभगवतः महापुरुषस्य विष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य सकलजगत्स्रष्टुः परार्धद्वयजीविनः आद्यब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे प्रथमे वर्षे, प्रथमे मासे, प्रथमे पक्षे, प्रथमे दिवसे, अहनि द्वितीये यामे, तृतीये मुहूर्ते, स्वायम्भुव स्वारोचिष उत्तम तामस-रैवत चाक्षुषाख्येषु षट्सु मनुषु अतीतेषु, सप्तम वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने, व्यावहारिकाणां षष्टयाः संवत्सराणां मध्ये. . . . नाम संवत्सरे दक्षिणायने वर्षर्तौ सिंह (श्रावण) मासे शुक्लपक्षे. . . . शुभतिथौ . . . . वासरयुक्तायां श्रवणनक्षत्रयुक्तायां शुभयोग शुभ-करणैवंगुण सकलविशेषणविशिष्टायामस्यां. . . . शुभतिथौ –

अनाद्यविद्यावासनया प्रवर्तमानेऽस्मिन् महति संसारचक्रे विचित्राभिः कर्मगतिभिः विचित्रासु योनिषु पुनःपुनरनेकधा-जनित्वा केनापि पुण्यकर्मविशेषेण इदानींतनमानुष्ये द्विजन्म-

विशेषं प्राप्तवतो मम जन्माभ्यासात् जन्मप्रभृति एतत्क्षणपर्यन्तं बाल्ये वयसि कौमारे यौवने वार्धके च, जाग्रत्स्वप्न सुषुप्त्यवस्थासु, मनोवाक्कायकर्मेन्द्रिय ज्ञानेन्द्रियव्यापारैः सम्भावितानां इह जन्मनि जन्मान्तरे च ज्ञानाज्ञानकृतानां, रहस्यकृतानां, प्रकाशकृतानां, ब्रह्महननसुरापान स्वर्णस्तेय गुर्वङ्गनागमन तत्संसर्गाख्य महापातकानाम्, स्त्रीगर्भहननादीनां अतिपातकानान्, निषिद्धभक्षणादीनां तत्तन्महापातकसमपातकानाम्,

क्षत्रियवैश्यवधादीनां उपपातकानाम्, मार्जारवधादीनां संकरीकरणानाम्,कृमिकीटवधादीनां मलिनीकरणानाम्, निन्दितधनादानोपजीवनादीनां अपात्रीकरणानां, विहितकर्मत्यागादीनां प्रकीर्णकानाम्, ज्ञानतः सकृत्कृतानाम्, अज्ञानतः असकृत्कृतानां, चिरकालाभ्यस्तानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानाम्—

सद्यःअपनोदनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं भास्करक्षेत्रे विनायकादिसमस्तहरिहरदेवतासन्निधौ संवत्सरप्रायश्चित्तार्थं अध्यायोत्सर्जन कर्माङ्गं **अवभृथस्नानमहं** अस्यां महानद्यां करिष्ये - इति सङ्कल्प्य, जले अवगाह्य स्नात्वा धौतवस्त्रं पुण्ड्रं च धृत्वा मध्याह्निकं कुर्युः ।

महासङ्कल्पः समाप्तः

९. अथ उत्सर्जनाङ्गतर्पणम्

प्राणानायम्य. . . .प्रीत्यर्थं श्रावण्यां श्रवणनक्षत्रे अध्यायोत्सर्जनकर्माङ्गं सावित्र्यादिनवप्रधान देवतानां अग्न्यादिविंशतिमण्डलदेवतानां ब्रह्मयज्ञदेवादीनां च तर्पणं करिष्ये - इति सङ्कल्प्य—अप उपस्पृश्य, अक्षतानादाय देवतीर्थेन सकृत् सकृत् ।

९. १. नवप्रधानदेवतानां तर्पणम्

ओम् सावित्रीं तर्पयामि। ओम् ब्रह्माणं तर्पयामि। ओम् श्राद्धां तर्पयामि। ओम् मेधां तर्पयामि। ओम् प्रज्ञां तर्पयामि। ओम् धारणां तर्पयामि। ओम् सदसस्पतिं तर्पयामि। ओम् अनुमतिं तर्पयामि। ओम् छन्दांसि ऋषीन् तर्पयामि ॥

९. २. अग्न्यादिविंशतिमण्डलदेवतानां तर्पणम्

[साक्षतजलेन देवतीर्थेन सकृत् सकृत्।]

ओम् अग्निं तर्पयामि। अप्तृणसूर्यान् तर्पयामि। अग्निं तर्पयामि। शकुन्तं तर्पयामि। ५. अग्निं तर्पयामि। मित्रा-वरुणौ तर्पयायि। अग्निं तर्पयामि। अपः तर्पयामि। अग्निं तर्पयामि। १०. मरुतः तर्पयामि। अग्निं तर्पयामि। देवान् ब्रह्म च तर्पयामि। अग्निं तर्पयामि। इन्द्रासोमौ तर्पयामि। १५. इन्द्रं तर्पयामि। अग्नामरुतस्तर्पयामि। पवमानसोमं तर्पयामि। पवमानसोमं तर्पयामि। अग्निं तर्पयामि। २०. संज्ञानं तर्पयामि।

९. ३. ब्रह्मयज्ञाङ्गदेवादितर्पणम्

[देवतीर्थेन साक्षतजलेन **देवानाम्**।]

उपवीती—

प्रजापतिः तृप्यतु। ब्रह्मा तृप्यतु। वेदाः तृप्यन्तु। देवा-स्तृप्यन्तु। ५. ऋषयस्तृप्यन्तु। सर्वाणि छन्दांसि तृप्यन्तु। ओङ्कारस्तृप्यतु। वषट्कारः तृप्यतु। व्याहृतयस्तृप्यन्तु। १०. सावित्री तृप्यतु। यज्ञास्तृप्यन्तु। द्यावापृथिवी तृप्यताम्।

अन्तरिक्षं तृप्यतु । अहोरात्राणि तृप्यन्तु । १५. सङ्ख्यास्तृप्यन्तु । सिद्धास्तृप्यन्तु । समुद्रास्तृप्यन्तु । नद्यस्तृप्यन्तु । गिरयः तृप्यन्तु । २०. क्षेत्रौषधि-वनस्पति-गन्धर्वाप्सरसस्तृप्यन्तु । नागास्तृप्यन्तु । वयांसि तृप्यन्तु । गावस्तृप्यन्तु । साध्यास्तृप्यन्तु । २५. विप्रास्तृप्यन्तु । यक्षास्तृप्यन्तु । रक्षांसि तृप्यन्तु । भूतानि तृप्यन्तु । २९. एवमन्तानि तृप्यन्तु ।।

९. ४. ऋषीणाम् तर्पणम् ।

निवीती प्राजापत्यतीर्थेन (कनिष्ठिकयोरधोभागेन) एकैकस्यापि साक्षतजलेन द्विः तर्पणम् कुर्यात् ।

शतर्चिनस्तृप्यन्तु । माध्यमाः तृप्यन्तु । गृत्समदः तृप्यतु । विश्वामित्रः तृप्यतु । ५. वामदेवः तृप्यतु । अत्रिः तृप्यतु । भरद्वाजस्तृप्यतु । वसिष्ठस्तृप्यतु । प्रगाथाः तृप्यन्तु । १०. पावमन्यस्तृप्यन्तु । क्षुद्रसूक्तास्तृप्यन्तु । महासूक्तास्तृप्यन्तु ।।

९. ५. आचार्याणाम् तर्पणम्

प्राचीनावीती पितृतीर्थेन (अङ्गुष्ठतर्जन्योः मध्यभागेन) तिलाक्षतजलेन त्रिः तर्पणम् कुर्यात् ।

सुमन्तु जैमिनि वैशम्पायन-पैल-सूत्र-भाष्य-भारत महाभारत-धर्माचार्यास्तृप्यन्तु । जानन्ति बाहवि गार्ग्य गौतम शाकल्य बाभ्रव्य माण्डव्य माण्डूकेयास्तृप्यन्तु । गार्गी वाचक्नवी तृप्यतु । वडवा प्रातिथेयी तृप्यतु । ५. सुलभा मैत्रेयी तृप्यतु । कहोळं तर्पयामि । कौषीतकं तर्पयामि । महाकौषीतकं तर्पयामि । पैङ्ग्यं तर्पयामि । १०. महापैङ्ग्यं तर्पयामि । सुयज्ञं तर्पयामि ।

सांख्यायनं तर्पयामि । ऐतरेयं तर्पयामि । महैतरेयं तर्पयामि । १५. शाकलं तर्पयामि । बाष्कलं तर्पयामि । सुजातवक्त्रं तर्पयामि । औदवाहिं तर्पयामि । महौदवाहिं तर्पयामि । २०. सौजामिं तर्पयामि । शौनकं तर्पयामि । आश्वलायनं तर्पयामि । ये चान्ये आचार्याः ते सर्वे तृप्यन्तु तृप्यन्तु तृप्यन्तु ॥

जीवत्पितृकः उपवीती आचामेत् ।

९. ६. पितॄणां तर्पणम्

मृतपितृकः प्राचीनावीती पितृतर्पणं तिलोदकेन पितृतीर्थेन कुर्यात् । एकैकस्यापि त्रिः ।

पितॄन् स्वधा नमस्तर्पयामि । पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

मातॄः स्वधा नमस्तर्पयामि । पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ॥

मतामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि ।

मातामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः पितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहीः स्वधा नमस्तर्पयामि ॥

यत्र क्वचनसंस्थानां क्षुत्तृणोपहतात्मानाम् । भूतानां तृप्तये तोयं इदमस्तु यथासुखम् ॥ तृप्यत, तृप्यत, तृप्यत इति जलं विसृजेत् ॥ पवित्रं विसृज्य, उपवीती आचम्य सात्त्विकत्यागं कुर्यात् ॥

अध्यायोत्सर्जनविधिः समाप्तः

16. அத்யாய உத்ஸர்ஜனம்

ப்ரயோக விளக்கம்

அக்னிமுகாந்தமான பகுதி

1. அநுஜ்ஞை. ஆசார்யர் சிஷ்யர்களுடன் முற்பகலில் நதீ தீரம் சென்று கால்களை அலம்பியபின் ஆசமனம் செய்து தக்ஷிணை தாம்பூலம் எடுத்துக்கொண்டு **நமோமஹத்ப்ய:** என்று சொல்லி ஸபையை வணங்கி, **அத்யாயோத்ஸர்ஜன கர்மாவைச்** செய்ய யோக்யதையைத் தமக்குத் தரும்படி ப்ரார்த்தித்து, அநுஜ்ஞை யைப் பெற வேண்டும்.

2. ஸங்கல்பமும் புண்யாகவாசனமும்

தேச காலங்களைக் கூறி, அத்யாயோத்ஸர்ஜனக்யம் கர்ம கரிஷ்யே என ஸங்கல்பம் செய்து அதற்கு அங்கமாக புண்யாஹ வாசனம் செய்து, புண்யாஹ ஜலத்தினால் ஹோம த்ரவ்யங்களைப் ப்ரோக்ஷிக்க வேண்டும்.

3, அக்னி ப்ரதிஷ்டை செய்தல் முதலியன

விச்சின்ன அக்னி ஸந்தானத்தில் கூறியபடி அக்னிப்ரதிஷ்டை செய்து, அந்வாதானத்தில் **ஸாவித்ர்யாதி ..தேவதானும் ஆஜ்ய த்ரவ்யேண, அக்ன்யாதி தேவதானும் சருத்ரவ்யேண** என்று கூற வேண்டும். மற்றவை எல்லாம் அக்னி ஸந்தானத்தில் **உள்ள** படியே யாகும்.

அவையாவன :— அக்னி ஸம்ஸ்காரம், பாத்ர ஸாதனம், ப்ரஹ்மவரணம், ப்ரணீதா ப்ரணயனம் ஆஜ்ய ஸம்ஸ்காரம் சருவைக் கொண்டு வந்து ப்ரோக்ஷணம் அபிகாரணம் செய்தல் அக்னி அலங்கரணம் ஆஜ்யபாகம் என்பவை.

விச்சின்ன அக்னி ஸந்தான என வரும் இடங்களில் **அஸ்மின் உத்ஸர்ஜன கர்மணி** என்று சொல்லிக் கொள்ள வேண்டும்.

4. ஒன்பது ப்ரதான ஹோமங்கள்

சிஷ்யர்களால் தர்பத்தின் மூலம் தொடப்பட்டவராக இருந்து கொண்டு ஆசார்யர் ஸ்ருவத்தினால் நெய்யை எடுத்து **ஸாவித்ர்யை ஸ்வாஹா** என்று தொடங்கி ஒன்பது ஹோமங்கள் செய்ய வேண்டும்.

5. மண்டல தேவதைகளுக்கு ஹோமங்கள்

தர்வியில் நெய்யைத் தடவி, சருவை இரண்டு தடவை (சதுரவத்திகளுக்காக) அல்லது மூன்று தடவை (பஞ்சாவத்திகளுக்காக) எடுத்து தர்வியில் வைத்து, பாத்ரத்திலுள்ள சருவிற்கு அபிகாரணம் செய்தபின், தர்வியிலுள்ளதற்கும் அபிகாரணம் செய்து, ஒவ்வொரு ரிக்கிற்கும் ரிஷி தேவதை சந்தஸ் சொல்லி **அக்னிமீளே** என்பது தொடங்கி, இருபது ஹோமங்கள் செய்து, ஸ்விஷ்ட க்ருத் ஹோமமும் செய்து முடிக்க வேண்டும். இந்த இருபது ஹோமங்கள் செய்யும்போதும் சிஷ்யர்களால் ஆசார்யர் தொடப்பட்டவராக இருக்க வேண்டும்.

குறிப்பு :—மேலே குறிப்பிட்டுள்ள ஒன்று முதல் ஐந்து வரையுள்ள **பகுதிகளுக்குக் குறிப்புரை:—**

உத்ஸர்ஜன கர்மாவைச்செய்யும் தினத்தில், ப்ரஹ்மசாரிகள் ஸ்நானம் ஸந்த்யை, ஸமிதாதானம் செய்தபின் வபனம் ஸ்நாநம் யஜ்ஞோபவீததாரணம் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் இவைகளை முறையே செய்ய வேண்டும். க்ருஹஸ்தர்கள் ஸ்நாநம் ஸந்த்யை யஜ்ஞோபவீததாரணம் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் இவைகளைச் செய்து, பிறகு உத்ஸர்ஜன கர்மாவைச் செய்ய வேண்டும். உத்ஸர்ஜன கர்ம, பெரும்பாலும் முற்பகலில் செய்யப்படுவதாலும் அப்போது மாத்யாஹ்னிகத்திற்குரிய காலம் வராததாலும் மாத்யாஹ்னிகம் செய்யப்பட வேண்டாம். உத்ஸர்ஜனங்கஸ்நாநம் செய்து தர்ப்பணம் செய்த பிறகு உபாகர்ம தொடங்குவதற்கு முன்பு மாத்யாஹ்னிகத்தைச் செய்யலாம். பிறகு ஆசார்யருடன் நதீதீரம் சென்று அவர் செய்யும் கார்யங்களில் அன்வயிக்க வேண்டும். ஆசார்யர் உதவி கிடைக்காது ஹோமம் செய்ய முடியாது போனல் க்ருஹஸ்தர்கள் திதி வாராதிகளைச் சொல்லி, **உத்ஸர்ஜன கர்ம கரிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து, **ததங்கம், வேதாரம்பம் கரிஷ்யே** என்று சொல்லி வேதாரம்பம் செய்ய வேண்டும்.

2. அக்னி பிரதிஷ்டை முதலியன ஆசார்யர் செய்வர். **அக்ன்யாதிப்யः வோ ஜுஷ்டம் நிர்வபாமி, ப்ரோக்ஷாமி, அபிகாரயாமி** என்று சிலர் நிர்வாபம் ப்ரோக்ஷணம் அபிகாரணங்களைச் சருவிற்குச் செய்வர்.

3. தேவதைகளுக்கு ஆசார்யர் ஹோமம் செய்யும் போது சிஷ்யர்கள் பலர் இருப்பின் அவரை ஸ்பர்சிப்பது சாத்யமில்லை. ரிக்குகளைச் சொல்லி ஹோமம் செய்யும் போது முதலில்

ஓம் என்று சொல்லி ரிக்கைக் கூறி ஹோமம் செய்ய வேண்டும். சிஷ்யர்களிடையில் ஒரு **பஞ்சாவத்தி**யிருந்தாலும் பஞ்சாவதானம் செய்துதான் ஹோமம் செய்ய வேண்டும். பஞ்சாவதானத்தில் **சதுரவதானம்** அடங்கும். ப்ரதான ஹோமங்கள் செய்யப்பட்டது போன்றே **ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமமும்** சிஷ்யர்கள் இருப்பதைப் பார்த்து **சதுரவதானமாகவோ பஞ்சாவதானமாகவோ** செய்யப் படவேண்டும்.

ப்ரயோக விளக்கம்

6. அத்யாய உத்ஸர்ஜனங்க வேதாரம்பம்

ப்ராணாயாமம் செய்து, **அத்யாயோத்ஸர்ஜன ... வேதாரம்பம் கரிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து அக்னிக்குப் பின்னல் ஆசார்யரும், சிஷ்யர்களும் கிழக்கு நோக்கியமர்ந்து ஜலமுள்ள பாத்ரத்தில் தர்ப்பங்களை வைத்து **ப்ரஹ்மாஞ்ஜலி** செய்துகொண்டு **ப்ரணவம், வ்யாஹ்ருதி, காயத்ரி** இவைகளை மூன்று முறை சொன்ன பிறகு **அக்னிமீளே** என்று தொடங்கி **ஸம்ஜ்ஞானம் உசநாவதத்**— வரை ஆசார்யர் ஒவ்வொரு பகுதியாக உரத்துச் சொல்ல, சிஷ்யர்களும் அதைப் பின்பற்றிச் **சொல்லி, உத்ஸ்ருஷ்டா வை வேதா:** என்று சொல்லி முடிப்பர். பிறகு ஆசார்யர் பாத்ரத்திலுள்ள ஜலத்தால் தன்னை ப்ரோக்ஷித்துக் கொண்டு, சிஷ்யர்களையும் ப்ரோக்ஷிப்பர்.

குறிப்பு: காயத்ரியை, ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தில் கூறுவதுபோல் பாதம் பாதமாகவும், பாதி பாதியாகவும், முழுவதுமாகவும் கூற வேண்டும் என்பர்- **நாராயணரும், காரிகைகாரரும்.** பக்கம் 292. சிலர், **ஓம் பூ:** முதலியவற்றை காயத்ரியுடன் தனித் தனியே இணைத்துச் சொல்வர்.

கைகள் இரண்டையும் சேர்த்துச் செய்யப்படும் கைகூப்புதலுக்கு **ப்ரஹ்மாஞ்ஜலி** எனப்பெயர். **ஸம்ஹத்ய பாணீ அத்யேயம் ஸ ஹி ப்ரஹ்மாஞ்ஜலி: ஸ்ம்ருத: (2-71)** என்பர் மனு. இரண்டு பவித்ர விரல்களிலும் பவித்ரம் தரித்துச் செய்யப்படும் அஞ்ஜலி ப்ரஹ்மாஞ்ஜலி என்பர் ஹரதத்தர். **தக்ஷிணோத்தரௌ பாணீ ப்வித்ரவந்தௌ ஸந்ததாதி, ஏஷ: ப்ரஹ்மாஞ்ஜலி:**—என்பது அவர் உரை. பக்கம் 149. தர்ப்பத்தைக் கையில் வைத்துக் கொண்டு செய்யப்படும் அஞ்ஜலி என்று **ப்ர. பா.** கருதும். பக்கம் 269.

முக்யமான ஒரு விஷயம்: உத்ஸர்ஜனம் வேத அத்யயனத்தை நிறுத்திக் கொள்வதற்காக ஏற்பட்டது. எனவே,

அதற்கு அங்கமாக வேத வாக்யங்களை மாத்ரம் கூற வேண்டுமே ஒழிய, **சிக்ஷை வ்யாகரணம்** முதலான விடப்பட வேண்டாத சாஸ்த்ர வாக்யங்களையும், விட வேண்டிய வேதவாக்யங்களுடன் கூறுவது பொருத்தமுடையதாகப் படவில்லை. **ப்ரயோகபாரிஜாதம்** (பக்கம் 269) மார்க்கண்டேயஸ்ம்ருதி இவைகள் அங்க வாக்யங்களை கூறும்படி கொடுத்திருக்கின்றன. ஸூத்ரகாரரான ஆச்வலாயனர் அங்க வாக்யங்களைக் கூறும்படி விதிக்கவில்லை. விரும்பியிருந்தால் ப்ரஹ்மயஜ்ஞத்தில் கூறியதைப் போல் இங்கும் சில நூல்களை அவர் ப்ரஸ்தாபித்திருக்கலாம். அவர் விதிக்காததால் அங்க நூல்களின் வாக்யங்களைக் கூருமலிருப்பதே நல்லது.

ஆனல் அங்கங்களைச் சேர்த்ததற்கு ஒரு ஸமாதானம் கூறலாம். வேத அத்யயனத்தை நிறுத்திய பின் **வித்யார்த்தி** எதையும் படிக்காமல் இருக்கப் போவதில்லை. சில ஸ்ம்ருதிகள் கூறியது போல் அங்க நூல்களின் அத்யயனத்தை அவன் **உடனே** தொடங்க வேண்டும் என்பதற்கு அடையாளமாக அங்க வாக்யங்களான **அத சிக்ஷாம்** முதலியவை கூறப் படுவதாகக் கருதலாம்.

ப்ரயோக விளக்கம்

7. ஹோமசேஷ ஸமாபனம்

ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்குப் பிறகு செய்ய வேண்டிய **அனுயாஜம்** முதலான ஹோமங்களைச் செய்து **ப்ரணீதாநிநயனம் ப்ரோக்ஷணம் ப்ரஹ்மோத்வாஸனம்** இவற்றைச் செய்து **அக்னி உபஸ்தானம்** செய்ய வேண்டும். பக்கங்கள் 151, 152, 153, 154 – இவற்றில் கொடுக்கப் பட்ட **ஔபாஸனம்** செய்யப்பட வேண்டாம்.

8. அவப்ருதஸ்நாநம்

ப்ரயோக விளக்கம்:

8. 1. லகுஸங்கல்பம்

ப்ராணாயாமம் செய்து **அத்யபூர்வோக்த......ப்ரீத்யர்த்தம் அத்யாய...அவப்ருத ஸ்நாநம் கரிஷ்யே** என சிறிய ஸங்கல்பம் செய்து கொண்டு **ஸ்ரீ வைஷ்ணவர்கள்** ஸ்நாநம் செய்வர். சுத்த வஸ்த்ரம் புண்ட்ரம் தரித்து மாத்யாஹ்னிகம் செய்ய வேண்டும்.

8, 2 மஹா ஸங்கல்பம்

ஸ்மார்த்தர்கள் பவித்ரம் தரித்து ப்ராணாயாமம் செய்து **சுக்லாம்பர** ... என்று தொடங்கி **கரிஷ்யே** (பக்கம் 300) வரை

சொல்லி ஸ்நாநம் செய்வர் பின் உலர்ந்த வஸ்த்ரம் புண்ட்ரம் முதலியவை தரித்து மாத்யாஹ்னிகம் செய்வர்.

குறிப்பு:—இந்த ஸ்நாநத்தை ஆச்வலாயனர் ஸூத்ரம் 3-5-20 என்பதில் **அப: அப்யவயந்தி** என விதித்திருக்கிறார். முடியாதவர்கள் **ப்ரோக்ஷணம்** செய்து கொள்ளலாம்,

9. உத்ஸர்ஜனாங்க தர்ப்பணம்

ப்ரயோக விளக்கம்

ப்ராணாயாமம் செய்து, **ப்ரீத்யர்த்தம் ஸாவித்ர்யாதி...தேவாதீநாம் ச தர்ப்பணம் கரிஷ்யே** என்று ஸங்கல்பம் செய்து, அக்ஷதை கலந்த ஜலத்தால் **ஸாவித்ர்யாதி** ஒன்பது தேவதைகளுக்கும். **அக்னி** முதலான இருபது தேவதைகளுக்கும் **ப்ரஹ்மா த்ருப்யது** என்று தொடங்கும் தேவதைகளுக்கும் **சதர்ச்சின: த்ருப்யந்து** என்று தொடங்கும் மஹர்ஷிகளுக்கும் தர்ப்பணம் செய்ய வேண்டும். **ஸுமந்து** முதலானவர்களுக்கு எள் கலந்த அக்ஷதை ஜலத்தினாலும், பித்ருக்களுக்கு எள் ஜலத்தாலும் தர்ப்பணம்.

குறிப்பு: **அக்னிம் தர்ப்பயாமி** என்று தொடங்கியுள்ளதில் பன்னிரண்டாவது தர்ப்பணத்தை வர்மாணம் **தர்ப்பயாமி** என்றும், **விச்வான் தேவான் தர்ப்பயாமி** என்றும் சிலர் சொல்லிச் செய்வர்.

இரண்டாவது தர்ப்பணத்தில் **அப்த்ருணஸூர்யான்** என்று மந்த்ரம் சொல்லப்படவேண்டும். ஸூர்யம் என்று அல்ல. **அக்னிம் தர்ப்பயாமி** என்று தொடங்கும் தர்ப்பணத்தை **அக்னி மீளே** முதலான ரிக்குகளைச் சொல்லிச் செய்ய வேண்டும் என்பது **ஐயந்தர்** கருத்து. உபாகர்மாவின் தொடக்கத்தில் **கௌதமர்** முதலான மஹர்ஷிகளை ஆவாஹனம் செய்து பூஜிப்பர் சிலர். ஆனால் இது மஹர்ஷியால் விதிக்கப்படவில்லை. முடிவிலும் புண்யாஹ வாசனம் செய்ய வேண்டும் என்பது சிலர் கருத்து.

உத்ஸர்ஜனத்தில் செய்யப்படும் கர்மாக்கள்:

1. அனுஜ்ஞை, 2. ஸங்கல்பம், புண்யாஹவாசனம், **3. அக்னி முகாந்தம், 4. ஸாவித்ர்யாதி ஹோமம்**, **5. அக்ன்யாதிஹோமம், 6. வேதாரம்பம், 7. ஹோம சேஷ ஸமாபனம், 8. ஸ்நாநம். 9. தர்ப்பணம்.**

அத்யாய-உத்ஸர்ஜன க்ரமம் முற்றும்.

१७. अथ अध्यायोपाकर्मक्रमः

प्रथमो भागः

१. सङ्कल्पः

आचार्यः शिष्यैः सह नदीतीरं गत्वा कृतमाध्याह्निकक्रियः, आचम्य,दर्भेष्वासीनःदर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः प्राणानायम्य, शुक्लाम्बर.... श्रीगोविन्देत्यादि.... उक्त्वा.... प्रीत्यर्थं एतेषां गृहस्थानां ब्रह्मचारिणाम् मम च अध्येष्यमाणानां छन्दसां सवीर्यत्वाय श्रावण्यां श्रवणनक्षत्रे अध्यायोपाकरणकर्म करिष्ये इति सङ्कल्प्य - सात्त्विकत्यागं कृत्वा, उपाकर्माङ्गपुण्याहवाचनं कृत्वा, पुण्याहजलेन होमद्रव्याणि प्रोक्षेत् । सावित्र्यादयः प्रीयन्तामिति पुण्याहे विशेषः ॥

प्रथमोपाकृतिश्चेत् नान्दीमुखपूर्वं कुर्यात्। "अध्यायोपकर्माङ्गं अभ्युदयश्राद्धं हिरण्यरूपेणाद्य करिष्ये" इति सङ्कल्प्य, पुण्याहवाचनं अभ्युदयश्राद्धं च कुर्यात् ।

२. अग्निप्रतिष्ठादीनि

यज्ञियशकलेन उल्लिख्य षड्रेखाः, शकलं स्थण्डिले निधाय स्थलं प्रोक्ष्य शकलं प्राङ्निरस्य अप उपस्पृश्य, ओम् भूर्भुवः स्वः- इति रेखास्वग्निं प्रतिष्ठाप्य - **एह्यग्ने** रहूगणपुत्रः गोतमः अग्निस्त्रिष्टुप् । अग्न्याह्वाने विनियोगः । **एह्यग्ने** इह होता नि षीद अदब्धः सु पुरएता भवा नः। अवतां त्वा रोदसी विश्वमिन्वे यजा महे सौमनसाय देवान् ॥ अग्निमावाहयामि । **जुष्टो दमूना** आत्रेयः वसुश्रुतः अग्निस्त्रिष्टुप् अग्निनमस्कारे विनियोगः

जुष्टो दमूना अतिथिर्दुरेणे इमं नो यज्ञमुप याहि विद्वान् । विश्वाः **अग्ने** अभियुजो विहत्या शत्रूयतां आ भरा भोजनानि । अग्नये नमः (अञ्जलिं कृत्वा) **चत्वारि शृङ्गा** वामदेवः जातवेदाः अग्निस्त्रिष्टुप् । अग्निमूर्तिध्याने विनियोगः ।

चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादाः द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो अस्य । त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्यां आ विवेश॥

सप्तहस्तः चतुःशृङ्गः सप्तजिह्वो द्विशीर्षकः । त्रिपात् प्रसन्नवदनः सुखासीनः शुचिस्स्मितः ॥ स्वाहां तु दक्षिणे पार्श्वे देवीं वामे स्वधां तथा । बिभ्रद् दक्षिणहस्तैश्च शक्तिमन्नं स्रुचं स्रुवम् ॥ तोमरं व्यजनं वामैः घृतपात्रं तु धारयन् ॥

मेषारूढं जटाबद्धं गौरवर्णं महौजसम् । धूमध्वजं लोहिताक्षं सप्तार्चिं सर्वकामदम् । आत्माभिमुखमासीनमेवं ध्यायेद्धुताशनम् ॥

अग्निनाग्निःसमिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाड्जुह्वास्यः प्राङ्मुख देवाग्ने ममाभिमुखो भव । अग्नये नमः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ (अक्षतान् क्षिपेत्)

३. अन्वाधानम्

समिद्द्वयमादाय, तदङ्गमन्वाधानं करिष्ये । अत्र (अस्मिन्नुपाकर्महोमकर्मणि) देवतापरिग्रहार्थम् - अग्निं जातवेदसमिध्मेन, प्रजापतिं प्रजापतिं चाधारदेवते आज्येन, अग्नीषोमौ चक्षुषी आज्येन–

सावित्र्यादिनवप्रधानदेवताः आज्येन, अग्न्यादिविंशति-मण्डलदेवताः दधिसक्तुद्रव्येण,परमात्मानं यज्ञोपवीतेन, दधिसक्तु-शेषेणाग्निं स्विष्टकृतम्—

इध्मसन्नहनेन रुद्रम्, विश्वान् देवान् संस्रावेण, अयसमग्निं देवान् विष्णुमग्निं वायुं सूर्यं प्रजापतिं चैताः प्रायश्चित्तदेवता आज्यद्रव्येण, समस्तविपर्यास परिहरणार्थं देवान् मरुतः आज्येन, एवं सांगेन कर्मणा सद्यो यक्ष्ये । अंगदेवताः प्रधान-देवताः प्रायश्चित्तदेवताः सर्वाः सन्निहिताः सन्तु । स्वाहा-प्रजापतय इदम्– (एकां समिधमाधाय) स्वाहा-प्रजापतय इदम् – (अपरां समिधमाधाय) ॥

४. अग्निसंस्कारादीनि

१. **सोदकेन** पाणिना अग्निं त्रिः - प्रदक्षिणं परिसमुह्य परिस्तीर्य, पात्रसादनार्थं अग्नेः उत्तरतः, ब्रह्मासनार्थं दक्षिणतश्च कांश्चन दर्भानास्तीर्य – परिस्तरणदर्भान् दक्षिणानुत्तरान् उत्त-रान् अधरांश्च कृत्वा, ओं भूर्भुवः स्वः इति अग्निं त्रिः परिषिच्य-

चरुस्थालीं प्रोक्षणीपात्रं स्रुक्स्रुवौ प्रणीतापात्रं आज्यपात्रं इध्मं बर्हिश्च द्वन्द्वं न्यक् च सादयेत् ॥

२. **प्रोक्षणीपात्र**मादाय तत्रैवोत्तानं निधाय प्रादेशमात्रौ दर्भौ पवित्रे कृत्वा पात्रान्तर्निधाय, अक्षतैः सह अपः आसिच्य पवित्राभ्यां त्रिः उत्पूय, पात्राणि उत्तानानि कृत्वा, इध्माबर्हिषोः सन्नहने विस्रस्य सर्वाणि पात्राणि त्रिः प्रोक्षति ।

३. "**अस्मिन्** उपाकर्माख्यकर्मणि ब्रह्माणं त्वां वृणे"।"वृतोऽस्मि करिष्ये" इति प्रतिवचनम्। अग्रेणाग्निं परीत्य दक्षिणतः आस्तीर्णेषु दर्भेषु एकं आदाय, "निरस्तः परावसुः"इति नैर्ऋत्यां निरस्य, अप उपस्पृश्य, "इदमहमर्वावसोः सदने सीदामि" इति उदङ्मुखः उपविश्य—"बृहस्पतिः ब्रह्मा ब्रह्मसदने आसिष्यते। बृहस्पते यज्ञं गोपाय" इति ब्रह्मा जपेत् ॥

४. **प्रणीतापात्रं** अग्नेः प्रत्यङ् निधाय पूर्वपवित्रे उदगग्रे अन्तर्निधाय अक्षतैः सह उदकं पूरयित्वा (उत्पूतवारिणा त्रिः संपूर्य इति केचित्) त्रिः प्रागुत्पूय - गन्धादि प्रक्षिप्य—

५. "**ब्रह्मन्** अपः प्रणेष्यामि" इति ब्रह्माणमामन्त्र्य - "ओम् भूर्भुवः स्वः। बृहस्पतिप्रसूतः। ओं प्रणय" इति उत्तरं ब्रह्मणो लब्ध्वा, कर्ता - प्रणीतापात्रं घ्राणान्तं उद्धृत्य उत्तरतोऽग्नेः दर्भेषु निधाय, वरुणाय नमः। सकलाराधनैः स्वर्चितम् इति अक्षतान् प्रक्षिप्य दर्भैः प्रच्छाद्य- ते पवित्रे दधिसक्तुपात्रे निधाय दधिमिश्रसक्तुभिः पूरयित्वा सक्तून् गायत्र्या प्रोक्ष्य निधाय —

६. **आज्यपात्रे** ते पवित्रे निधाय, आज्यमासिच्य, अंगारान् बर्हिः परिस्तरणात् उदीच्यां निरुह्य तेषु अधिश्रित्य, ज्वलता दर्भेणावद्योत्य अङ्गुष्ठपर्वमात्रे द्वे दर्भाग्रे प्रच्छिद्य प्रक्षाळ्य प्रत्यस्य, तेनैव ज्वलता उल्मुकेन आज्यं दधिसक्तूंश्च त्रिः पर्यग्नि कृत्वा, उल्मुकं निरस्य, अप उपस्पृश्य, आज्यं कर्षन्निवोदगुद्वास्य, अङ्गारान् प्रत्यूह्य—

सवितुष्ट्वा हिरण्यस्तूपः । सविता - पुरउष्णिक् । आज्योत्पवने विनियोगः - **सवितुष्ट्वा** प्रसव उत्पुनामि अच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः ॥

इति अंगुष्ठोपकनिष्ठिकाभ्यां उत्तानाभ्यां पाणिभ्यां प्रागुत्पुनाति, सकृन्मन्त्रेण, द्विः तूष्णीम् । पवित्रे भूमौ निधाय प्रोक्ष्य, प्रागग्रं अग्नौ प्रहरेत् । अपः उपस्पृशेत् । अग्नेः पश्चात् बर्हिःसन्नहनमास्तीर्य तस्यां प्रागग्रं बर्हिः आस्तीर्य तत्राज्यं निधाय—

७. **स्रुक्-स्रुवौ** आदाय अग्नौ प्रताप्य दर्भैः संमृज्य पुनः प्रताप्य प्रोक्ष्य, आज्यात् उत्तरतो निधाय, दर्भान् प्रोक्ष्य अग्नौ प्रहरेत् । स्रुवेणाज्यं आदाय दधिसक्तुमभिघार्य अग्नि-आज्ययोः मध्ये नीत्वा, आज्याद् दक्षिणतः बर्हिषि आसाद्य पुनरभिघारयेत् ।

८. **विश्वानि नः** इति तृचस्य आत्रेयः वसुश्रुतः ऋषिः । अग्निर्देवता त्रिष्टुप् छन्दः । अग्न्यलंकरणे विनियोगः ।

विश्वानि नः दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरिताति पर्षि । अग्ने अत्रिवन्नमसा गृणानोऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम् ॥ **यस्त्वा** हृदा कीरिणा मन्यमानः अमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि । जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्याम् ॥ **यस्मै त्वं** सुकृते जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनम् । अश्विनं स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तं रयिं नशते स्वस्ति ॥ अक्षतान् प्रदक्षिणं अग्निं परितः ऐशानीतः आरभ्य दिक्षु विदिक्षु च निधाय अग्नये, नमः । ब्रह्मणे नमः । आत्मने नमः - इति अक्षतान् विकीर्य—

९. **इध्ममादाय** इध्मबन्धनरज्जुं अनुयाजसमिधं च पूर्णपात्रे उदगग्रां निधाय इध्मं द्विरभिघार्य, इध्ममलंकृत्य, "अस्मिन् उपाकर्महोमकर्मणि ब्रह्मन् इध्ममाधास्ये" इति आमन्त्र्य [आधत्स्वेति प्रतिवचनम्]

अयं त इध्मः वामदेवः जातवेदाः अग्निः। त्रिष्टुप्। इध्माधाने विनियोगः। **अयं त इध्मः** आत्मा जातवेदः तेनेध्यस्व। वर्धस्व चेद्ध। वर्धय चास्मान् प्रजया पशुभिः ब्रह्मवर्चसेन अन्नाद्येन समेधय स्वाहा— [इध्मं निधाय] अग्नये जातवेदसे समिध्यमानाय इदम् न मम—

१०. प्रजापतिं मनसा ध्यायन् स्रुवेण तूष्णीं वायव्यादारभ्याग्नेयान्तं आघारयति। स्वाहा - प्रजापतय इदम्। नैर्ऋत्याः आरभ्य ऐशान्यन्तम्-स्वाहा-प्रजापतय इदम्-इति आज्यं आघारयति।

अग्नये स्वाहा, अग्नये इदं न मम [अग्नौ उत्तरभागे] सोमाय स्वाहा - सोमायेदं न मम [अग्नौ दक्षिणभागे]। **अन्वाधानप्रभृति** एतत्क्षणपर्यन्तं मध्ये सम्भावितसमस्तदोषप्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्तं होष्यामि - ओम्-भूर्भुवस्स्वः स्वाहा, प्रजापतये इदम्, न मम॥

द्वितीयो भागः

५. अथ प्रधानहोमाः

आचार्यः शिष्यैरन्वारब्धः **नव** आज्याहुतीः ओम्-पूर्वाः जुहोति।

१. सावित्र्यै स्वाहा सावित्र्या इदम् न मम ।
२. ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्मण इदम् न मम ।
३. श्रद्धायै स्वाहा श्रद्धाया इदम् न मम ।
४. मेधायै स्वाहा मेधाया इदम् न मम ।
५. प्रज्ञायै स्वाहा प्रज्ञाया इदम् न मम ।
६. धारणायै स्वाहा धारणाया इदम् न मम ।
७. सदसस्पतये स्वाहा सदसस्पतय इदम् न मम ।
८. अनुमतये स्वाहा अनुमतय इदम् न मम ।
९. छन्दोभ्यःऋषिभ्यःस्वाहाछन्दोभ्यःऋषिभ्यइदम् न मम

६. अग्न्यादि विंशतिमण्डलदेवताभ्यः दधिसक्तुहोमाः

अथ दर्व्यामुपस्तीर्य दधिसक्तुतः मध्यात् प्रथमं, पूर्वार्धात् द्वितीयं [चतुरवत्तिनाम्] पश्चार्धाच्च तृतीयं चावदानं [पञ्चावत्तिनां] कृत्वा स्थालीस्थं हविरभिघार्य अवत्तं चाभिघारयति । [एवं प्रतिहोमं कुर्यात्]

१. अग्निमीळे मधुच्छन्दाः अग्निः गायत्री । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥

स्वाहा, अग्नय इदम् न मम [ऋ. १. १. १.]

२. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि— **कुसुम्भकस्तत्** अगस्त्यः अप्तृणसूर्याः देवता । अनुष्टुप् छन्दः । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे वनियोगः—

कुषुम्भकस्तदब्रवीत् गिरेः प्रवर्तमानकः ।

वृश्चिकस्यारसं विषमरसं वृश्चिक ते विषम् ॥

स्वाहा-अप्तृणसूर्येभ्य इदम् न मम । [ऋ. १. १९१. १६]

३. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **त्वमग्ने** इत्यस्य **गृत्समदः** अग्निः देवता। जगतीच्छन्दः । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

त्वमग्ने द्युभिः त्वमाशुशुक्षणिः त्वमद्भ्यः त्वमश्मनस्परि ।

त्वं वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यः त्वं नृणां नृपते जायसे शुचिः ॥

स्वाहा-अग्नये इदम् न मम— [ऋ. २. १. १.]

४. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि – **आवदन्** गृत्समदः । शकुन्तो जगती । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

आवदंस्त्वं शकुने भद्रमा वद तूष्णीमासीनः सुमतिं चिकिद्धि नः।

यदुत्पतन् वदसि कर्करिर्यथा बृहद् वदेम विदथे सुवीराः ॥

स्वाहा- शकुन्ताय इदम् न मम । [ऋ. २.४३.३.]

५. दर्वीमुपस्तीर्यत्यादि - **सोमस्य मा** विश्वामित्रः अग्निः देवता, त्रिष्टुप् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

सोमस्य मा तवसं वक्ष्यग्ने वह्निं चकर्थ विदथे यजध्यै ।

देवाँ अच्छा दीद्यद् युञ्जे अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व ॥

स्वाहा- अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ३. १. १.]

६. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **गृणाना** जमदग्निः मित्रावरुणौ देवता, गायत्री । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

गृणाना जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् ।

पातं सोमं ऋतावृधा ॥ [ऋ. ३. ६२. १८.]

स्वाहा - मित्रावरुणाभ्याम् - इदम् न मम ।

७. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **त्वां ह्यग्ने** वामदेवः । अष्टिः । अग्निः । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

त्वां ह्यग्ने सदमित् समन्यवो देवासो

देवमरतिं न्येरिर इति क्रत्वा न्येरिरे ।

अमर्त्यं यजत मर्त्येष्वा देवमादेवं

जनत प्रचेतसं विश्वमादेवं जनत प्रचेतसम् ॥

स्वाहा - अग्नय इदम् न मम । [ऋ. ४. १. १,]

८. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **धामन्ते** वामदेवः । आपो देवता । जगती । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

धामन् ते विश्वं भुवनमधि श्रितमन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषि ।

अपामनीके समिथे य आभृतः तमश्याम मधुमन्तं त ऊर्मिम् ॥

स्वाहा - अद्भ्य इदम् न मम [ऋ. ४. ५८. ११.]

९. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अबोध्यग्निः** बुध-गविष्ठिरौ ऋषी । अग्निःत्रिष्टुप् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।

यह्वाइव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सिस्रते नाकमच्छ ॥

स्वाहा - अग्नये इदम् न मम । [ऋ. ५. १. १.]

१०.दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि-**गन्ता नो** एवयामरुत्-ऋषिः। मरुतः देवता । अतिजगती । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

गन्ता नो यज्ञं यज्ञियाः सुशमि श्रोता हवमरक्षः एवयामरुत् ।

ज्येष्ठासो न पर्वतासो व्योमनि यूयंतस्य प्रचेतसः स्यात दुर्धर्तवो निदः ॥

स्वाहा - मरुद्भ्यः इदम् न मम । [ऋ. ५. ८७. ९.]

११. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **त्वं ह्यग्ने** भरद्वाजः । अग्निः त्रिष्टुप् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

त्वं ह्यग्ने प्रथमो मनोताऽस्याः धियो अभवो दस्म होता ।

त्वं सीं वृषन् अकृणोर्दुष्टरीतु सहो विश्वस्मै सहसे सहध्यै ॥

स्वाहा - अग्नये इदम् न मम । [ऋ. ६. १. १.]

१२. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **यो नः स्वः**, पायुर्भारद्वाजः, देवाः ब्रह्म च देवता । अनुष्टुप् छन्दः । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तु-होमे विनियोगः–

यो नः स्वो अरणो यश्च निष्ट्यो जिघांसति ।

देवास्तं सर्वे धूर्वन्तु ब्रह्म वर्म ममान्तरम् ॥ [६. ७५. १९.]

स्वाहा - देवेभ्यः ब्रह्मणे च इदम् न मम ।

१३. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अग्निं नरो** - वसिष्ठः, अग्निः-विराट् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

अग्निं नरो दीधितिभिररण्योः हस्तच्युती जनयन्त प्रशस्तम् ।

दूरेदृशं गृहपतिमथर्युम् ॥

स्वाहा - अग्नये इदम् न मम । [ऋ. ७. १. १.]

१४. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **प्रति चक्ष्व**, वसिष्ठः इन्द्रासोमौ देवता, अनुष्टुप् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः–

प्रति चक्ष्व वि चक्ष्वेन्द्रश्च सोम जागृतम् ।

रक्षोभ्यो वधमस्यतम् अशनिं यातुमद्भ्यः ॥

स्वाहा - इन्द्रासोमाभ्यामिदम् न मम । [ऋ.७.१०४.२५]

१५. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **मा चिदन्यत्**, प्रगाथः, इन्द्रो बृहती । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

मा चिदन्यद्वि शंसत सखायो मा रिषण्यत ।

इन्द्रमित् स्तोता वृषणं सचा सुते मुहुरुक्था च शंसत ॥

स्वाहा - इन्द्रायेदं न मम। [ऋ. ८. १. १.]

१६. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **आग्ने याहि,** सोभरिरग्नि: मरुतश्च देवता। अनुष्टुप्। उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमेविनियोग:-

आग्ने याहि मरुत्सखा रुद्रेभिः सोमपीतये।

सोभर्या उप सुष्टुतिं मादयस्व स्वर्णरे ॥

स्वाहा - अग्नामरुद्भ्यः इदम् न मम। [ऋ.८.१०३.१४]

१७. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **स्वादिष्ठया** मधुच्छन्दा:, पवमानसोमो गायत्री। उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोग:–

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया।

इन्द्राय पातवे सुतः ॥

स्वाहा - पवमानसोमायेदम् न मम। [ऋ. ९. १. १.]

१८. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **यत्ते राजन्** कश्यप:, पवमानसोम: पङ्क्ति:। उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोग:–

यत्ते राजन् भृतं हविस्तेन सोमाभि रक्ष नः।

अरातीवा मा नस्तारीन्मो च नः किं चन आममत्

इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥

स्वाहा - पवमानसोमायेदम् न मम। [ऋ.९.११४.४.]

१९. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **अग्ने बृहन्** त्रित:, अग्नि:त्रिष्टुप्। उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोग:–

अग्ने बृहन् उषसामूर्ध्वो अस्थात् निर्जगन्वान् तमसो ज्योतिषागात् ।

अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः ॥

स्वाहा - अग्नये इदम् न मम । [ऋ. १०. १. १.]

२०. दर्वीमुपस्तीर्येत्यादि - **समानी व** - संवननः, संज्ञानम् देवता, अनुष्टुप् । उपाकर्मप्रधानदधिसक्तुहोमे विनियोगः—

समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः ।

समानमस्तु वो मनः यथा वः सुसहासति ॥

स्वाहा - संज्ञानायेदम् न मम । [ऋ.१०.१९१.४]

यज्ञोपवीतहोमः– दर्वीमुपस्तीर्य यज्ञोपवीतं तत्र निधाय अभिघार्य– **यज्ञोपवीतम्**– ब्रह्मा ऋषिः । परमात्मा त्रिष्टुप् । यज्ञोपवीतहोमे विनियोगः-

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् । आयुष्यमग्र्यं प्रतिमुञ्च शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः । स्वाहा- विष्णवे परमात्मने इदं न मम ।

स्विष्टकृद्धोमः- स्विष्टकृदर्थम् दर्वीमुपस्तीर्य चतुः पञ्चकृत्वो वा अवदानधर्मेण दधिसक्तून् अवदाय-नात्र हविः प्रत्यभिघारयति-

यदस्य कर्मणः हिरण्यगर्भः । स्विष्टकृत् अग्निः । अतिधृतिः । स्विष्टकृद्धोमे विनियोगः–

यदस्य कर्मण: अत्यरीरिचं यद्वा न्यूनमिहाकरम् ।
अग्निष्टत् स्विष्टकृत् विद्वान् सर्वं स्विष्टं सुहुतं करोतु मे ।।

अग्नये स्विष्टकृते सुहुतहुते सर्वप्रायश्चित्ताहुतीनां कामानां समर्धयित्रे; सर्वान्नः कामान् समर्धय स्वाहा - अग्नये स्विष्टकृते इदम् न मम । [आश्व. गृ. सू. १.१०.२२]

तृतीयो भागः

७. सक्तुप्राशनादीनि

७. १. सक्तुप्राशनम्

सक्तुमिव बृहस्पति: परब्रह्मज्ञानं देवता । त्रिष्टुप् छन्दः । दधिसक्तुप्राशने विनियोग:—

सक्तुमिव तितउना पुनन्तः यत्र धीरा मनसा वाचमक्रत ।
अत्रा सखायः सख्यानि जानते भद्रैषां लक्ष्मीर्निहिताधि वाचि ।।

[ऋ. १०. ७१. २]

इति मन्त्रेण, आचार्य: शिष्याश्च होमस्थलादन्यत्रापसृत्य दधिसक्तून् प्राश्य आचम्य **मार्जनं** कुर्यु: ।।

परिस्तरणदर्भै: शिष्याणामञ्जलीन् अन्तर्धाय आचार्य: सहकारिणा अप: आसेचयते । (प्रोक्षति वा) तन्मार्जनम्[1] ।

---

1. स्विष्टकृतं हुत्वा दधिसक्तून् प्राश्य ततो मार्जनम् । आश्व.गृ.सू.३.५.१०.

(दधिसक्तुप्राशनात्परमेव केचित् यज्ञोपवीतहोमं कुर्वन्ति[2] ।)

७. २. यज्ञोपवीतधारणम्

प्राणानायम्य .... प्रीत्यर्थं श्रौतस्मार्तविहितनित्यकर्मानुष्ठानयोग्यतासिद्धर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्धयर्थं यज्ञोपवीतधारणमहं करिष्ये । **यज्ञोपवीत**मित्यस्य ब्रह्मा ऋषिः त्रिष्टुप् छन्दः । परमात्मा देवता । यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः—

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् । आयुष्यमग्र्यं प्रतिमुञ्च शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः - ओमिति धारयेत् । गृहस्थास्तु सकृदाचम्य प्राणानायम्य....प्रीत्यर्थं द्वितीययज्ञोपवीतधारणं करिष्ये इति संकल्प्य, ऋषिदेवताच्छन्दःकथनपूर्वकं यज्ञोपवीतमिति मन्त्रमुक्त्वा धारयेयुः । ततः सकृदाचम्य सर्वे धृतपूर्वं यज्ञोपवीतं परित्यजेयुः ।

७. ३. अजिनमौञ्जीदण्डधारणम्

१. ब्रह्मचारिणः, **ऋक्सामाभ्याम्** सूर्या ऋषिका । सूर्या देवता । अनुष्टुप् छन्दः । अजिनधारणे विनियोगः—

ऋक्सामाभ्यामभिहितौ गावौ ते सामनावितः ।

श्रोत्रं ते चक्रे आस्ताम् दिवि पन्थाश्चराचरः ॥

---

2. वेदारम्भणतः पूर्वं सक्तुप्राशनतः परम् ।
नवयज्ञोपवीतानि दद्यात् वै धारयेत् ततः ॥ कार्ष्णाजिनिः
एतत् दानधारणं होमस्याप्युपलक्षणम् ।
कृत्वा यज्ञोपवीतानि नवानि वसुधाधिप ।
हुत्वाग्नौ गुरवे दत्वा पितृभ्यो धारयेत् स्वयम् ॥ गालवः ॥
प्रयोगपारिजातम्, पृ. २५०.
दद्याद्वै धारयेत् ततः इत्यस्य स्थाने 'हुत्वा दत्वा च धारयेत्' इति पाठभेदोऽपि वर्तते ।

इति मन्त्रेण **अजिनम्**— [ऋ. १०. ८५. ११.]

२. **प्रावेपाः** कवषः, अक्षाः इन्द्रो वा देवता, त्रिष्टुप् छन्दः । मौञ्जीधारणे विनियोगः—

प्रावेपाः मा बृहतो मादयन्ति प्रवातेजाः इरिणे वर्वृतानाः ।

सोमस्येव मौजवतस्य भक्षो विभीदको जागृविर्मह्यमच्छान् ॥

इति **मौञ्जीम्**— [ऋ. १०. ३४. १.]

३. **एष क्षेति** श्यावाश्वः ऋषिः । रथवीतिर्देवता। गायत्री-छन्दः । दण्डधारणे विनियोगः—

एष क्षेति रथवीतिर्मघवा गोमतीरनु । पर्वतेष्वपश्रितः ॥

इति दण्डं च धारयेयुः– [ऋ. ५. ६१. १९]

चतुर्थो भागः

८. अथ अध्यायोपाकरणकर्माङ्गाध्ययनारम्भः

अप उपस्पृश्य, प्राणानायम्य,अद्य पूर्वोक्त .... तिथौ ... प्रीत्यर्थं (श्रावण्यां श्रवणनक्षत्रे) अध्येष्यमाणानां छन्दसां सवीर्यत्वाय अध्यायोपाकरणकर्मांगं अध्ययनारम्भं करिष्ये - इति संकल्प्य, अपः उपस्पृश्य—

अग्नेः पश्चात् प्रागग्रेषु दर्भेषूपविश्य उदपात्रे दर्भान् निधाय, ब्रह्माञ्जलिकृतः (ब्रह्माञ्जलिं कृत्वा) जपेत् ।

ओम् भूर्भुवः स्वः । तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य-धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् । इति त्रिः अभ्यस्य—

८. १. ऋग्वेदादिः

अग्निमीळे— मधुच्छन्दाः । अग्निः । गायत्री । ओम् ॥

१. अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥

२. अग्निः पूर्वेभिः ऋषिभिः ईड्यः नूतनैरुत । स देवाँ एह वक्षति ॥

३. अग्निना रयिमश्नवत् पोषमेव दिवेदिवे । यशसं वीरवत्तमम् ॥

४. अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि । स इत् देवेषु गच्छति ॥

५. अग्निर्होता कविक्रतुः सत्यः चित्रश्रवस्तमः । देवो देवेभिः आ गमत् ॥

६. यदङ्ग दाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि । तवेत्तत् सत्यमङ्गिरः ॥

७. उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तः धिया वयम् । नमो भरन्तः एमसि ॥

८. राजन्तं अध्वराणां गोपां ऋतस्य दीदिविम् । वर्धमानं स्वे दमे ॥

९. स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये ॥

८. २. ऋग्वेदब्राह्मणम् । आरण्यकम् च

ओम् अग्निर्वै देवानामवमः । विष्णुः परमः । ओम् । ओम् अथ महाव्रतम् ओम् । ओम् एष पन्थाः एतत्कर्म-ओम् । ओम् अथातः संहिताया उपनिषत् - ओम् । ओम् विदा मघवन् विदा । ओम् । ओम् महाव्रतस्य पञ्चविंशतिं सामिधेन्यः-ओम् ।

८. ३. यजुस्सामाथर्ववेदादिः

१. ओम् इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ (यजुर्वेदादिः)

२. ओम् अग्न आ याहि वीतये। (सामवेदादिः)

३. ओम् शन्नो देवीरभिष्टये (अथर्ववेदादिः)

८. ४. अथ वेदाङ्गानि

१. अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि– (शिक्षा) २. अइउण्, वृद्धिरादैच्– (व्याकरणम्) ३. धी श्री स्त्री–म्–म-य-र-स-त-ज-भ-न-ल-ग-संमितम्- (छन्दःशास्त्रम्) ४. गौः, ग्मा, ज्मा, क्ष्मा– समाम्नायः समाम्नातः– (निरुक्तम्) ५. पञ्चसंवत्सर-मयम्– (ज्यौतिषम्) ६. अथैतस्य समाम्नायस्य–(कल्पः) ॥

८. ५. अथ विद्यास्थानानि

१. पराशरम् मुनिवरम्। २. अथातो धर्मजिज्ञासा। ३. अथातो ब्रह्मजिज्ञासा। ४. योगीश्वरं याज्ञवल्क्यम्। ५. नारायणम् नमस्कृत्य ॥

तच्छंयोरावृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये दैवी स्वस्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ खिलम् (३६. १५. पृ. ७९१.) ओम्– नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै, नम ओषधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे महते करोमि॥

(त्रिः); **संज्ञानमुशनावदत्। ओम् तत् सत्। हरिः ओम्।** उपाकृताः वै वेदाः इति - एतत् सर्वं आचार्यः स्वयमुक्त्वा शिष्यांश्च वाचयेत्।

पात्रस्थजलेन आचार्यः आत्मानं शिष्यांश्च प्रोक्षेत् ॥

पञ्चमो भागः

९. अथ होमशेषः

९. १. अनुयाजसमिद्धोमः

वसुभ्यः स्वाहा - वसुभ्यः इदं न मम । **इध्मरज्जुहोमः** । रुद्राय स्वाहा - रुद्राय तन्तिचरायेदं न मम । अपः उपस्पृश्य । **संस्रावहोमः** । विश्वेभ्यः देवेभ्यः स्वाहा - विश्वेभ्यः देवेभ्यः संस्रावभागेभ्यः इदं न मम ।

९. २. सप्त प्रायश्चित्तहोमाः

अयाश्च विमदः । अयाऽग्निः पदपङ्क्तिः । प्रायश्चित्ताज्यहोमे विनियोगः—

१. **अयाश्चाग्ने** असि अनभिशस्तीश्च सत्यमित् त्वं अयाः असि । अयासा वयसा कृतः, अया सन् हव्यमूहिषे । अया नो धेहि भेषजं स्वाहा - अग्नये अयासे इदं न मम ।

२. **अतो देवाः** मेधातिथिः देवाः गायत्री । प्रायश्चित्तार्थाज्यहोमे विनियोगः—**अतो देवा** अवन्तु नो यतो विष्णुर्वि चक्रमे । पृथिव्याः सप्तधामभिः ॥ देवेभ्यः स्वाहा - देवेभ्यः इदं न मम ।

३. **इदं विष्णुः** मेधातिथिः विष्णुः गायत्री । प्रायश्चित्तार्थाज्यहोमे विनियोगः -इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा निदधे पदम् समूळ्हमस्य पांसुरे ॥ विष्णवे स्वाहा - विष्णवे इदं न मम ॥ व्याहृतीनां व्यस्तानां समस्तानां च विश्वामित्र-गौतम-अत्रि-भरद्वाजाः । अग्नि-वायु सूर्य प्रजापतयः । गायत्री-उष्णिक्-अनुष्टुप्-बृहत्यः । प्रायश्चित्तार्थाज्यहोमे विनियोगः—

४. ओम् भूः स्वाहा-अग्नये इदम् । ५. ओम् भुवः स्वाहा-वायवे इदम् । ६. ओम् स्वः स्वाहा - सूर्याय इदम् । ७. ओम् भूर्भुवः स्वः स्वाहा- प्रजापतये इदम् ॥

ब्रह्मणा कर्तव्याः सप्ताहुतयः । अयाश्चेत्यादीः सप्ताहुतीः ब्रह्मणा, ब्रह्मणा अन्वारब्धः आचार्यो वा ऋषिदेवताच्छन्दोवर्जं जुहुयात् ।

९. ३ स्वरादिविपर्यासप्रायश्चित्तहोमः

अस्मिन् उपाकरणकर्मणि मध्येसम्भावित मन्त्र तन्त्र-क्रियाकाललोप-स्वरवर्ण-विधिविपर्यासद्रव्यविपर्यास- न्यूनातिरेक-प्रायश्चित्तार्थम् - **यद्वो देवा** इति एकां आहुतिं होष्यामि । **यद्वो देवाः** अभितपाः मरुतः त्रिष्टुप् । **यद्वो देवा** अतिपातयानि वाचा च प्रयुती देवहेलनम् । अरायो अस्माँ अभिदुच्छुनायते अन्यत्रा-स्मन्मरुतः तन्निधेतत ।। स्वाहा - मरुद्भ्यः इदम् । कर्मसाद्-गुण्याथ ओम् - केशवाय स्वाहा - इत्यादयः द्वादश होमाः ।

९. ४. पूर्णाहुतिः

धामन्ते वामदेवः आपो जगती । पूर्णाहुतिहोमे विनियोगः-**धामन्ते** विश्वं भुवनमधि श्रितमन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषि । अपा-मनीके समिथे य आभृतः तमश्याम मधुमन्तं त ऊर्मिम् ॥ स्वाहा-अद्भ्य इदम् न मम । आज्यं सर्वं हुत्वा पात्रं उत्तरतो निधाय, अग्निं परिसमुह्य, पर्युक्ष्य—

९. ५. पूर्णपात्रनिनयनं प्रोक्षणं च

वरुणाय नमः इति अक्षतान् पात्रे विकीर्य, वरुणपात्रं पुरतः बर्हिषि निधाय, पात्रं स्पृशन् - पूर्णमसि पूर्णं मे भूयाः ।

सुपूर्णमसि सुपूर्णं मे भूयाः । सदसि सन्मे भूयाः । सर्वमसि सर्वं मे भूयाः । अक्षितमसि मा मे क्षेष्ठाः (इति जपित्वा).

प्राच्यां दिशि देवाः ऋत्विजो मार्जयन्ताम् । दक्षिणस्यां दिशि मासाः पितरो मार्जयन्ताम् । प्रतीच्यां दिशि गृहाः पशवो मार्जयन्ताम् । उदीच्यां दिशि आपः ओषधयो वनस्पतयो मार्जयन्ताम् । ऊर्ध्वायां दिशि यज्ञः संवत्सरः प्रजापतिः मार्जयताम्– इति पञ्चसु दिक्षु जलं कुशैः निनीय–

१, **माऽहं प्रजां** परासिचम् या नः सयावरीः स्थन । समुद्रे वो निनयानि स्वं पाथो अपीथ ॥

२. **आपो अस्मान्** मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु । विश्वं हि रिप्रं प्रवहन्ति देवीः उदिदाभ्यः शुचिरा पूत एमि ॥ ३. **इदमापः प्र वहत** यत्किं च दुरितं मयि । यद्वाहमभिदुद्रोह यद्वा शेप उतानृतम् ॥ ४. **सुमित्र्या न आपः** ओषधः सन्तु दुर्मित्र्याः तस्मै सन्तु । योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ इति पात्रस्थं जलं भूमौ निःस्राव्य, आत्मानम् शिष्यांश्च प्रोक्षेत् ॥

९. ६. ब्रह्मोद्वासनम्

ब्रह्मन् वरं ते ददामि । ब्रह्मणे नमः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् । दक्षिणां ताम्बूलं च दत्वा, परिस्तरणं प्रागादि आदायोत्तरतो विसृज्य ॥

९. ७. अग्न्युपस्थानम्

ओश्च मे सारस्वतः अग्निः त्रिष्टुप् । अग्न्युपस्थाने विनियोगः–**ओश्च मे** स्वरश्च मे यज्ञोप च ते नमश्च । यत्ते न्यूनं तस्मै ते उप । यत्ते अतिरिक्तं तस्मै ते नमः । **मन्त्रहीनं** क्रियाहीनं भक्तिहीनं हुताशन । यद्धुतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥ **प्रायश्चित्तान्य**शेषाणि तपःकर्मात्मकानि वै । यानि तेषामशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥ प्रणम्याभिवाद्याचामेत् । स्वस्तिवाचनम् । अथ शिष्याः आचार्यं नमस्कृत्याभिवाद्य आशीर्वादं प्राप्य आचार्यसम्भावनां कृत्वा, गृहं प्राप्य मातरं पितरमन्यांश्च मान्यान् प्रणम्य, भगवत्पूजां विधाय बन्धुभिः सह भगवन्निवेदितभोज्यादिकमुपयुञ्जीरन् ॥

अध्यायोपाकर्मक्रमः समाप्तः

17. அத்யாய உபாகர்ம

ப்ரயோக விளக்கம்

1. ஸங்கல்பம். அத்யாயோபாகர்மகரிஷ்யே என்று ஸங்கல்பம். பிறகு புண்யாஹ வாசனம் செய்து ஹோமத்ரவ்யங்களை ப்ரோக்ஷிக்க வேண்டும். உபநயனம் செய்த பையனுக்கு முதல் உபாகர்மாவானால் அவனுடைய பிதா அப்யுதயம் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு: ஸங்கல்ப வாக்யத்திலுள்ள **ஏதேஷாம் க்ருஹஸ்தானும் ப்ரஹ்மசாரிணும்** என்ற பதங்களையும் **மம ச** என்பதில் **ச** என்பதையும் விட்டு, பிறவற்றைச் சொல்லி சிஷ்யர்களும் ஸங்கல்பம் செய்து கொள்ளவேண்டும். உபாகர்மாவை முற்பகலில் செய்ய வேண்டும் என **தர்மஸிந்துவும் (ஏதத் பஹ்வ்ருசை: பூர்வாஹ்ணே கார்யம்.** பக்கம் 53), **நிர்ணயஸிந்துவும் (பவேது பாக்ருதி: பௌர்ணமாஸ்யாம் பூர்வாஹ்ண ஏவது.** பக்கம். 91) கூறும். **ப்ர. பா.** நடுப்பகலுக்குப்பின் செய்ய வேண்டும் **(ஏதச்ச மத்யாஹ்னதூர்த்வமே** கார்யம்–பக்கம். 247**)** என்று கூறுகிறது.

2. அக்னிப்ரதிஷ்டை முதலியன. அக்னிப்ரதிஷ்டை, அக்னி ஸந்தானத்தில் செய்தது போன்றதே.

3. **அன்வாதானத்தில் ஸாவித்ர்யாதி நவப்ரதான தேவதா: ஆஜ்யத்ரவ்யேண, அக்ன்யாதி... ததிஸக்துத்ரவ்யேண, யஜ்ஞோபவீதேந பரமாத்மானம்** என்ற மாறுதல் உண்டு.

4. அக்னிஸம்ஸ்காரம், பாத்ரஸாதனம், ப்ரோக்ஷணம், ப்ரஹ்மவரணம், ப்ரணீதாப்ரணயனம், தயிர் கலந்த பொரி மாவை எடுத்து வைத்தல், ஆஜ்யஸம்ஸ்காரம், ஸ்ருக்ஸ்ருவஸம்மார்ஜனம் அக்னி அலங்கரணம், இத்ம ஹோமம், ஆகார ஹோமம், ஆஜ்ய பாக ஹோமம் இவை எல்லாம், அக்னி ஸந்தானத்தில் உள்ளவை போன்றே செய்யப்படுவன.

5. ஸாவித்ர்யாதி ஹோமம், உத்ஸர்ஜனத்தில் செய்யப் பட்டது போல் செய்யப்பட வேண்டும்.

6. மண்டல தேவதா ஹோமமும் உத்ஸர்ஜனத்தில் செய்யப் பட்டது போலவே செய்யப்பட வேண்டும். **உத்ஸர்ன** என்பதற்குப் பதிலாக **உபாகர்ம**...என்று சொல்ல வேண்டும். இருபது ஹோமங்கள் முடிந்தவுடன் ஒரு யஜ்ஞோபவீதத்தை தர்வியில் வைத்து அபிகாரணம் செய்து யஜ்ஞோபவீத ஹோமமும், ஸக்துமாவினால் ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமமும் செய்ய வேண்டும்.

குறிப்பு:— யஜ்ஞோபவீத ஹோமத்தைச் செய்யும்படி ஆச்வலாயனரும் உரையாசிரியர்களும் காரிகைகாரரும் சொல்லவில்லை. சில ஸ்ம்ருதிகள் சொல்லியிருப்பதால் ரிக்வேதிகள் இதனைச் செய்கின்றனர். பக்கம் **323** கீழ்க் குறிப்பில் உதாஹரிக்கப்பட்டுள்ள ச்லோகங்களைக் காண்க. இந்த ஹோமத்தை யஜுர் வேதிகளும் ஸாம வேதிகளும் செய்வதில்லை. மஹர்ஷி விதிக்காத இதனைச் செய்ய வேண்டிய அவச்யமில்லை. எனவே இது, ஸ்ருக்ஸ்ருவ ஸம்மார்ஜனம் போல் **க்ருதா க்ருதம்** ஆகும். அதாவது, செய்தாலும் செய்யலாம். செய்யாமலும் விட்டு விடலாம் என்றபடி.

இந்த யஜ்ஞோபவீத ஹோமத்தைச் செய்வது ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமத்திற்கு முன்பா பிறகா என்பதில் அபிப்ராயபேதமுள்ளது. உரைகாரர் நாராயணர் **நாத்ர ஸௌவிஷ்டக்ருத்** (2-3-4) என்ற ஸூத்ர உரையில் **ஆகந்துக**மான-புதிதாக வந்த-அங்கங்களைச் செய்த பின் ஸ்விஷ்டக்ருத் செய்ய வேண்டுமென்று சொன்னதை அனுசரித்து, ஆகந்துகமான யஜ்ஞோபவீத ஹோமத்தை ஸ்விஷ்டக்ருத் செய்வதற்கு முன்பு சிலர் செய்கின்றனர். **யாநி ஆகந்தூன் யங்கானி விஹிதானி தத்ர தானி க்ருத்வா பச்சாத் ஸ்விஷ்க்ருத் கார்ய:** (பக்கம். 94) என்பது அவர் உரை.

ஸூத்ரகாரரும், **சைத்யயஜ்ஞே, ப்ராக் ஸ்விஷ்டக்ருத:, சைத்யாய பலிம் ஹரேத்** (1-12. 1 பக்கம் 46) என்ற ஸூத்ரத்தில் சைத்ய யஜ்ஞத்தில் ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்கு முன் சைத்ய பலி தர வேண்டும் என்று கூறியிருப்பதும் இந்த அனுஷ்டானத்தை ஆதரிக்கும். **கார்ஷ்ணாஜனி** என்ற ஸ்ம்ருதிகாரர் ஸ்விஷ்டக்ருத் ஹோமம் செய்து, ததிஸக்து ப்ராசனம் செய்த பிறகு யஜ்ஞோபவீத ஹோமம் செய்யச் சொல்லியிருப்பதை அனுசரித்துச் சிலர், இதை ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்குப் பிறகு செய்கின்றனர். பக்கம் 323-இல் கீழ்க் குறிப்பில் தரப்பட்டுள்ள ச்லோகங்களைப் பார்க்க. **ப்ர. பா.** ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்குப் பிறகு செய்வதையே விரும்புகிறது. அதன் வாக்யம்:— **அத்ர ஸக்துப்ராசனானந்தரம் யஜ்ஞோபவீத ஹோமம் க்ருத்வா விப்ரேப்யோபி தத்த்வா ஸ்வயம் ச தாரயேத்**(பக்கம். 250). இது விஷயமாக மூன்று வகை முடிவுகள் செய்யலாம் 1. ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்கு முன் செய்வது. 2. ஸ்விஷ்டக்ருத்திற்குப் பின் ஸக்து ப்ராசனம் செய்த பின் செய்வது. 3. **க்ருதாக்ருதம்** என்ற க்ரமத்தில் செய்யாமல் விட்டு விடுவது. க்ருஹஸ்தர்கள் தம் தமது ஸம்ப்ரதாயத்தை அனுசரிப்பது.

ப்ரயோக விளக்கம்:

7 ஸக்துப்ராசனம்

7-1. ஹோமம் செய்த பின் மிஞ்சியுள்ள தயிர் கலந்த பொரி மாவை **ஸக்துமிவ** என்ற ரிக்கைச் சொல்லி ஆசார்யர்களும் சிஷ்யர்

களும், ஹோமம் செய்த இடத்தினின்றும் சிறிது விலகிச் சென்று, சாப்பிட்டுக் கைகளை அலம்பி ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். சிலர் **ததிக்ராவ்ண:** என்பதைச் சொல்லி சாப்பிடுவர். மஹர்ஷி இதற்கான மந்த்ரம் தராததால் மந்த்ரமின்றியும் சாப்பிடுதல் அனுஷ்டானத்தில் உள்ளது. பிறகு பரிஸ்தரண தர்ப்பத்தினால் உள்ளங்கைகளை மறைத்து வேறு ஒருவர் நீர் விட, கை சுத்தமடையும். இதற்கு **மார்ஜனம்**–சுத்தம் செய்து கொள்ளுதல்-என்று பொருள். இது போன்ற **மார்ஜனத்தை** யாகத்தில் செய்யும்படி விதித்தபோது **பரிஸ்தரணை: அஞ்ஜலிமந்தர்தாய அப: ஆஸேசயதே. தன் மார்ஜனம்** (ஆச்வ. ச்ரௌ. ஸூ. 1-8-2 பக்கம் 29) என்று மார்ஜனத்தை விளக்கி இருக்கிறார் மஹர்ஷி. யாகத்தில் ஹவிஸ்ஸின் சேஷத்தைச் சாப்பிடும் போது ப்ரோக்ஷணம் இல்லை. கையில் நீர் விடுதல் மாத்ரமே உள்ளது. அங்கு உரையாசிரியர், "இந்த மார்ஜனத்திற்குப் பலனாக நாம் நேரில் காண்பது கையின் சுத்தம்" என்று கூறியிருக்கிறார். தயிர்ப் பொரிமாவைச் சாப்பிட்ட பின் அதே போல் கையையலம்புவதுதான் சரியானதென்று புலப்படுகிறது.

ஆனால் அனுஷ்டானம் வேறு விதமாக உள்ளது. 1. பரிஸ்தரண தர்ப்பத்தை சிஷ்யர்களின் கையில் வைத்துத் தீர்த்தம் சேர்த்து, அந்த தீர்த்தத்தை எடுத்து சிஷ்யர்களை ப்ரோக்ஷிப்பது என்பது ஒருவகை அனுஷ்டானம். **மார்ஜனம்** என்பதற்கு **ப்ரோக்ஷணம்** என்ற அர்த்தமும் உண்டாகையால் இந்த அனுஷ்டானம் ஏற்பட்டது. இது ப்ரணீதா ஜலப்ரோக்ஷணத்தைப் பார்த்து ஏற்படுத்திக் கொண்டது எனலாம். 2. பரிஸ்தரணத்தை சிஷ்யர்களின் கையில் வைக்காமல் அக்னி அருகில் அது இருக்கும் இடத்திலேயே அதன்மேல் தீர்த்தத்தைச் சேர்த்து அந்த ஜலத்தை எடுத்து ப்ரோக்ஷிப்பது மற்றொருவகை அனுஷ்டானம். ஸூத்ரகாரர் ப்ரோக்ஷணத்தைக் கருத்தில் கொள்ளவில்லை என்பது உதாஹரித்துள்ள ச்ரௌத ஸூத்ரத்தைப் பார்த்தால் விளங்கும். வ்யாக்யானகாரர்கள் கூட **ப்ரோக்ஷணம்** என்ற பதத்தை இந்த இடத்தில் உபயோகிக்கவில்லை. கீழே தந்துள்ள காரிகைகளைக் கவனிக்க.

ததி ஸக்தூன் ஸ்வயம் சிஷ்யா: ப்ராச்ய ஆசம்ய. தத: பரம் பரிஸ்தரணதர்பை: தை: அந்தர்தததி தே ஞ் ஜ லீ ன். அன்யேன. ஸேசயந்த்யாப: தாபி: குர்வந்தி மார்ஜனம். (காரிகை. பக்கம் 291)

இதன் பொருள்:- "ததிஸக்துவை ஆசார்யரும் சிஷ்யர்களும் சாப்பிட்டு ஆசமனம் செய்தபின் (உள்ளங்கை இரண்டையும்

சேர்த்து) பரிஸ்தரண தர்பங்களால் மறைத்துக் கொள்ள, மற்றொருவர் அதன்மேல் ஜலத்தை விடுவர். அந்த ஜலத்தினால் கைகளை அலம்பிக் கொள்வர்'' க்ருஹஸ்தர்கள் தமது ஸம்ப்ரதாயத்தை அனுசரிப்பது.

7. 2–3 யஜ்ஞோபவீத தாரணம் முதலியன. **யஜ்ஞோபவீதம்** என்ற மந்த்ரத்தைச் சொல்லி யஜ்ஞோபவீதம் தரிக்க வேண்டும். **ரிக்ஸாமாப்யாம்** என்பதால் மான்தோலையும், **ப்ராவேபா:** என்பதால் மௌஞ்ஜியையும், **ஏஷக்ஷேதி** என்பதால் தண்டத்தையும், ப்ரஹ்மசாரிகள் தரிக்க வேண்டும்.

8. அத்யாயோபாகர்மாங்க வேதாரம்பம்

8-1-5 அத்ய பூர்வோக்த என்று தேசகாலங்களைக் கூறி, **ச்ராவண்யாம் ச்ரவணநக்ஷத்ரே அத்யேஷ்யமாணானாம் சந்தஸாம் ஸவீர்யத்வாய ... கரிஷ்யே** என்று ஆசார்யரும், சிஷ்யர்களும் ஸங்கல்பம் செய்வர். பிறகு, ஆசார்யர் வேதாரம்ப வாக்யங்களைக் கூற, சிஷ்யர்களும் தொடர்ந்து அவற்றைக் கூறி **உபாக்ருதா: வை வேதா:** என்றவரை சொல்ல வேண்டும்.

குறிப்பு: — ஸக்துப்ராசனம் தொடங்கி வேதாரம்பம் முடியும் வரையுள்ளவை ஆசார்யருக்கும் சிஷ்யர்களுக்கும் பொதுவானவை. **உ**பாக்ருதா: என்பதற்குப் பதிலாக, ஸ்வீக்ருதா: என்றும் சிலர் சொல்வர்.

முக்ய விஷயம்: ஆச்வலாயனர் **ஓம்பூர்வா:** என்ற ஸூத்ரத்தில் (*3, 5, 12*, பக்கம் *131*) **வேதாதிம் ஆரபேத்** என்று, விதித்தார். **வேதாதிம்** என்பதை **வேதஸ்ய ஆதிம்** என்று உரையிட்ட நாராயணரும் ஹரதத்தரும் **அக்னிமீளே** என்று தொடங்கும் ஸூக்தத்தையோ அனுவாகத்தையோ வேதாரம்பத்திற்கு **அங்கமாக** சொல்ல வேண்டுமென்று தான் உரையிட்டிருக்கிறார்கள். இதுதான் ஆச்வலாயனருக்கும் ஸம்மதமானது. எனவே, ரிக்வேதி ஒருவர் ஸ்வசாகையின் முதல் ஸூக்தமான **அக்னிமீளே** என்பதைத் தொடங்கி ஒன்பது ரிக்குகளை மாத்திரம் சொல்லி, அதற்கு மேல் வேறு எதையும் சொல்லாமல்தான் வேதாரம்பத்தைச் செய்து முடிக்க வேண்டும். ஆபஸ்தம்பரும், முதலிலிருந்து மூன்று அனுவாகங்களை உபாகர்மாவில் சொல்லும்படி விதித்திருக்கிறார்.

அவருடைய ஸூத்ரம்:— ''**த்ரீன் அனுவாகான் ஆதித: அதீயீரன்**'' (பக்கம். *182*). ஆபஸ்தம்பிகளில் பெரும்பாலோர் யஜுர் வேதத்தின் தொடக்கத்திலுள்ள நான்கு அனுவாகங்களைத் தவிர வேறு எதையும் சொல்வதில்லை.

ரிக் வேதிகளுக்கு,ப்ரயோகம் எழுதியவர்கள்,இதர வேதங்கள், வேதாங்கங்கள், வித்யாஸ்தானங்கள் இவற்றின் முதல் வாக்யங்களையும். அவற்றைத் தொடங்குவதற்கு அங்கமாகக் கொடுத்திருக்கிறார்கள். இப் பழக்கத்தை அனுஸரித்தே இந்த ப்ரயோகத்திலும் யஜுர் வேதத் தொடக்கம் முதலியன தரப்பட்டுள்ளன. உண்மையில் அவைகள் சொல்லப்படவேண்டுவன அல்ல. இதர வேதங்களைத் தொடங்கக் கூடாதென்பதற்கு மற்றும் ஒரு முக்யமான காரணமும் உண்டு. ஒருவன் தன் வேதத்தை முற்றிலுமாக அத்யயனம் செய்த பிறகுதான் மற்றொரு வேதத்தின் அத்யயனத்தைத் தொடங்க வேண்டும் என்று நியமம் உள்ளது. ரிக்வேதி ஒருவர் தமது வேதாத்யயனத்தை முடிக்காமலேயே இஷே த்வா என்று சொல்லி யஜுர் வேதத்தை தொடங்குவது சாஸ்த்ர ஸம்மதமன்று. கீழே தந்துள்ளவற்றைக் கவனிக்க.

''சதுரோனுவாகான் இத்யேவ நியமாத் அனுவாகாந்தர-வேதாந்தர – ஸூத்ராந்தராதிவ்யவச்சேத:, ப்ராரப்த ஸ்வவேத **ஸமாப்த்யனந்தரமேவ வேதாந்தராத்யயனவிதானாத்.** ய: **ஸ்வசாகாம் பரித்யஜ்ய பாரக்யமதிகச்சதி. சாகாரண்ட:** ஸ **விஜ்ஞேய: ஸர்வதர்ம பஹிஷ்க்ருத:** என்பவை வைதிக ஸார்வபௌமரின் வ்யாக்யான வாக்யங்கள். **க்ருஹ்ய ரத்ன கண்ட பூஷணம்** (பக்கம் 131). பண்டிதர்கள் இதை விமர்சிக்க வேணும்.

9. ஹோம சேஷம் முதலியன

அனுயாஜஸமித் ஹோமம், இத்மரஜ்ஜுஹோமம, ஸம்ஸ்ராவ ஹோமம், ஏழு ப்ராயச்சித்த ஹோமங்கள், விபர்யாஸ பரிஹரண ஹோமம், பூர்ணாஹுதி, ப்ரணீதாநிநயனம் ப்ரோக்ஷணம், ப்ரஹ்மோத்வாஸனம், அக்னி உபஸ்தானம் என்ற இவைகள், ஹோமத்தின் மிஞ்சியுள்ள பகுதிகளாகச் செய்யப்படவேண்டும். இவற்றின் முறைகள் **அக்னிஸந்தானத்தில்** (பக்கங்கள் 135–148, 154) தரப்பட்டுள்ளன. பிறகு சிஷ்யர்கள் ஆசார்யருக்கு ஸம்பாவனை செய்து ஆசீர்வாதம் பெற வேண்டும்.

உபாகர்மாவில் செய்யப்படும் முக்யமான கர்மாக்கள்:—

1. ஸங்கல்பம், 2. அக்னி பிரதிஷ்டை, 3, அன்வாதானம் 4. அக்னி ஸம்ஸ்காரம் முதலியன, 5. ஸாவித்ரி ஹோமம் 6. மண்டல தேவதா ஹோமம் 7. ஸக்துப்ராசனம் முதலியன, 8. வேதாரம்பம், 9. ஹோம சேஷம்.

ஆசார்யர் கிடைக்காத பொழுது ஸங்கல்பம் செய்து, யஜ்ஞோபவீதம் தரித்து, வேதாரம்பம் செய்து முடிக்கலாம்.

அத்யாயோபாகர்ம க்ரமம் முற்றும்

१८. गायत्रीजपक्रमः

श्रावणानन्तरं परेद्युः महानद्यां स्नात्वा सन्ध्यामुपास्य, ब्रह्मचारी चेत् समिदाधानमपि कृत्वा, आचम्य प्रणानायम्य.... अस्यां प्रथमायां शुभतिथौ .... प्रीत्यर्थं मिथ्याधीतप्रायश्चित्तार्थं अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्यया गायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये इति सङ्कल्प्य - सन्ध्योपासने इव प्रणवादीनां ऋष्यादिन्यासपूर्वकं प्राणायामत्रयं कृत्वा मिथ्याधीत प्रायश्चित्तार्थं गायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये इति उक्त्वा प्रातर्ध्यायामीति मन्त्रं विहाय - **यो देवः** इति ध्यानं कृत्वा जपं कुर्यात् । जपावसाने प्राणानायम्य **उत्तमे शिखरे देवि** (पु.६५) इत्यनेन गायत्रीं उद्वासयेत् । **केचित्** प्रातस्सन्ध्योपस्थानमन्त्रेण, माध्याह्निकसन्ध्योपस्थानमन्त्रेण वा उपस्थानं कृत्वा आचमनं कुर्वन्ति ।

होमपक्षे तु :- मिथ्याधीतदोषप्रायश्चित्तार्थं सावित्र्या **समित्सहस्रमाधास्ये** - इति संकल्पः । श्रोत्रियागारादग्निमानीय प्रतिष्ठाप्य, परिसमुह्य, परिस्तीर्य परिषिच्य प्रणवव्याहृतिपूर्वया सावित्र्या आज्याभ्यक्तं समित्सहस्रं एकैकशः अग्नौ आधाय [प्रत्याधानं मन्त्रावृत्तिः] **मयिमेधामि**त्यादिभिः [पु.७२] अग्निमुपस्थाय प्रणम्याभिवाद्याचामेत् ।। गृहस्थश्चेत् **ओञ्च मे** इत्यनेनोपस्थायाभिवादनम् कुर्यात् ।।

गायत्रीजपक्रमः समाप्तः

18 காயத்ரீ ஜப க்ரமம்

ப்ரயோக விளக்கம்:

ச்ராவணத்திற்கு மறுநாள் காலையில் நதியில் ஸ்நாநம் செய்து ஸந்த்யாவந்தனம் முதலியன செய்தபின்... **மித்யாதீதப்ராயச்சித் தார்த்தம் கரிஷ்யே** *என்று ஸங்கல்பம் செய்து ஸந்த்யா வந்தனத் தில் செய்வது போல் ப்ராணாயாம மந்த்ரங்களுக்கு ரிஷி தேவதை சந்தஸ் முதலியன சொல்லி ப்ராணாயாமம் செய்து,* **மித்யாதீத... கரிஷ்யே** *என்றி கூறி, காயத்ரி த்யானம் முதலியன சொல்லி ஜபம் செய்ய வேண்டும். ஜபத்தின் முடிவில்* **உத்தமே சிகரே** *என்பதைச் சொல்லி காயத்ரி* **உத்வாஸனம்** *செய்து* **ஆசமனம்** *செய்ய வேண்டும். சிலர் ஜபத்தின் முடிவில் காலை ஸந்த்யாஉபஸ்தான மந்த்ரங்களாலோ மாத்யாஹ்னிக உபஸ்தான மந்த்ரங்களாலோ உபஸ்தானம் செய்வர்.*

முதல் ச்ராவணமாயின் ஸமித்தால் ஹோமம் செய்வர். **மித்யாதீத தோஷப்ராயச்சித்தார்த்தம் ஸமித்ஸஹஸ்ரம் ஆதாஸ்யே** *என்று ஸங்கல்பம் செய்து ஸமித்துக்களை நெய்யினால் நனைத்து காயத்ரியைச் சொல்லி ஒவ்வொன்றாக ஸமித்தை அக்னியில் வைக்க வேண்டும். ஒவ்வொன்றை வைப்பதற்கு முன் காயத்ரி சொல்லப்பட வேண்டும்.* (**'ஸ்வாஹா, நமம'** *என்பதைச் சொல்ல வேண்டாம்) முடிவில்,* **ஹோமம் செய்யும்** *ப்ரஹ்மசாரி,* **மயிமே** **தம்** *முதலியவைகளைச் சொல்லியும் (பக்கம் 72), க்ருஹஸ்தர்,* **ஓம் மே** *என்பதைச் சொல்லியும்* **உபஸ்தானம்** *செய்து அக்னியை நமஸ்கரித்து* **அபிவாதனம்** *செய்து* **ஆசமனம்** *செய்ய வேண்டும்.*

குறிப்பு:—வேதாத்யயனம் செய்யும் போது சில நியமங்களை அனுசரிக்க வேண்டும். நியமங்களை அனுசரிக்காமல் செய்யப் படும் அத்யயனத்தை **மித்யாதீதம்** என்பர். வருஷம் முழுவதும் இந்த **மித்யாதீதம்** நிகழலாமாதலால் இதனால் வரும் பாபத்தைப் போக்கிக் கொள்ள அதற்கான ப்ராயச்சித்தத்தை ஆபஸ்தம்பர் விதித்திருக்கிறார்: **ச்ராவண்யாம் பௌர்ணமாஸ்யாம் திலபக்ஷ: உபோஷ்ய வா ச்வோபூதே மாஹாநதம் உதகம் உபஸ்ப்ருச்ய ஸாவித்ர்யா ஸமித்ஸஹஸ்ரமாதத்யாத்; ஜபேத் வா.** (ஸூத்ரம், 7-1. பக்கம். 194 ஆபஸ்தம்பதர்மஸூத்ரம்) "ச்ராவணபௌர் ணமியில் உபவாஸம் இருந்தோ எள்ளை மாத்ரம் ஆஹாரமாகக் கொண்டோ இருந்து, மறுநாள் ஸமுத்ர ஸங்கமம் அடையும் துங்கினி காவேரி முதலான மஹா நதியில் ஸ்நாநம் செய்து ஸாவித்ரியைச் சொல்லி ஆயிரம் ஸமித்துக்களை அக்னியில் வைக்க வேண்டும். காயத்ரி ஜபமும் செய்யலாம்." என்பது இதன்

பொருள். மஹர்ஷி ஆயிரம் என்ற பதத்தை உபயோகித்திருந் தாலும் இதரஸ்ம்ருதிகளில் கூறியதை அனுசரித்து ஆயிரத்தெட்டு தடவை செய்யப்படுகிறது. "**அஷ்டோத்தர ஸஹஸ்ரம் யோ காயத்ரீம் லோகவந்திதாம்; ஜபேத்**-**சேஷ**தர்மம். *16. 16*.

இந்த ஜபத்தை ஆச்வலாயனர் விதிக்கவில்லை ஆனல் நன்மையை உத்தேசித்து ரிக்வேதிகளும் ஸாமவேதிகளும் கூட இந்த ஜபத்தைச் செய்கின்றனர்.

காயத்ரீ ஜப க்ரமம் முற்றும்

அனுபந்தம் 1

இந்த கிரந்தத்தில் மேற்கோளாகக் காட்டப்பட்ட நூல்களும் அவற்றின் பதிப்பு பற்றிய விபரமும்.

ஆபஸ்தம்ப ச்ரௌத ஸூத்ரம்	கும்பகோணம் பதிப்பு
ஆபஸ்தம்ப க்ருஹ்ய ஸூத்ரம்	சௌகாம்பா பதிப்பு
ஆபஸ்தம்ப தர்ம ஸூத்ரம்	,,
ஆச்வலாயன க்ருஹ்ய ஸூத்ரம் காரிகை- -பரிசிஷ்டம், இவற்றுடன்	பம்பாய் பதிப்பு
ஆச்வலாயன க்ருஹ்ய ஸூத்ரம்- -ஹரதத்தர் உரையுடன்	திருவனந்தபுரம் பதிப்பு
ஆச்வலாயன க்ருஹ்ய மந்த்ர வ்யாக்யா (ஹரதத்தர்)	,,
ஆச்வலாயன ச்ரௌத ஸூத்ரம்	ஆனந்தாச்ரமம் புனு ,,
போதாயன க்ருஹ்ய ஸூத்ரம்	மைஸூர் பதிப்பு
மனுஸ்ம்ருதி, யாஜ்ஞவல்க்யஸ்ம்ருதி	பம்பாய் ,,
இதர ஸ்ம்ருதிகள்	கல்கத்தா ,,
சௌனகீயம்	திருவனந்தபுரம் ,,
ப்ரயோக பாரிஜாதம்	பம்பாய் ,,
நிர்ணய ஸிந்து மூலம்	,,
தர்ம ஸிந்து	,,
வைத்யநாத தீக்ஷிதீயம்-ச்ராத்த காண்டம்	புனு பதிப்பு
,, -ஆசார காண்டம்	கும்பகோணம் ,,

१. श्रीमान् वे		तनियन्
,, गुरुभ्य:	न्याति श्लो १	
,, श्रीमन्नभीष्ट	न्याद श्लो ४	
,, स्वशेष		क्रियादीपे
,, शुक्लाम्बर		—
२. यस्य द्विरद	वृहा श्लो १	
४. समस्त जगदाधार		—
९. ओम्	ऐ. ब्रा. २४. १	
,, भूर्भुव:स्व:	ऐ.आ.१.३.२.१०	
,, ओम्भू:....	नाउ. ११७	
,, तत्सवितु:	,, ,,	
,, ओमापो-	,, ,,	
,, तत्सवितु:	ऋ.३.६२.१०	
१०. आपो हि	ऋ.१०.९.१-३	
११. सूर्यश्च	नाउ ११५	
१२. दधिक्रा	ऋ ४.३९.६	
१४. यदद्य	,, ८.९३.४	
,, असावादित्यो ब्रह्म		—
,, आदित्यं	बोस्मृ.पु १८२३	
,, केशवं	,, ,,	
१६. पृथ्वि त्वया	मदेप्र	
१८. मुक्ताविद्रु	शाति २१.१६	
,, अर्कमण्डल		—

२०. आयातु वरदा	नाउ. ११६	
२१. प्रातर्ध्यायामि		—
२२. यो देव:		अस्मृ.
२२. आदित्य		—
२५. उत्तमे शिख	नाउ. १२०	
,, मित्रस्य	ऋ. ३.५९.६	
,, मित्रो जना	,, ३.५९.१	
२६. प्रसमित्र	,, ३.५९.२	
,, जातवेद	,, १.९९.१	
,, पिशंग	,, १.१३३.५	
२७. भद्रं कर्णे	,, १.८९.८	
,, केश्यग्नि	,, १०.१३६.१	
२८. ध्येय: सदा	बृपस्मृश्लो ५	
,, शङ्खचक्र	शेध १५-२	
२९. यमाय	लौ पु. ३०३	
,, औदुम्ब	,, ,,	
,, ऋतं सत्यं	नाउ. १०२	
,, नर्मदायै	ऋखि २.७	
,, अपसर्प		—
,, जरत्कारो:		—
,, नम: सवित्रे		—
३०. आकाशात्		—
,, कायेन वाचा		—

३५. आपः पुनन्तु नाउ ११३
३७. उद्घेदभि ऋ ८.९३.१
४१. मध्यन्दिने —
४४. उदुत्यम् —
इत्यादि ऋ.१.५०.१-१३
४६. चित्रं देवानां —
इत्यादि ऋ.१.११५.१-६
४८. सविता प ऋ.१०.३६.१४
५५. अग्निश्च मा नाउ. ११४
५८. न तस्य मायऋ.८.२३.१५
६२. सायं सरस्वतीम् —
६५. इमं मे वरुणऋ.१.२५.१९
,, तत्त्वायामि ,, १.२४.११
६६. यच्चिद्धिते ,, १.२५.१
,, यत्किञ्चेदं ,, ७.८९.५
,, कितवासः ,, ५.८५.८
,, अग्नये स आश्व गृ १.२१.१
,, तेजसा मा ,, १.२१.२
,, मयि मेधां
इत्यादि ,, १.२१.४

७२. मानस्तोके ऋ १.११४.८
७३. स्वस्ति श्रद्धां लौ पु २६९
७५. यज्ञोपवीतम् पागृ. २.२
,, उपवीतं जीर्णं —
७७. नमोमहद्भ्यः ऋ.१.२७.१३
७८. ऋध्यास्म तैब्रा.३.१.२.१
७९. तदेव लग्नं —
७९. गणानां त्वा ऋ.२.२३.१
८०. पूगीफल —
,, वक्रतुण्ड —
८४. श्रद्धयाग्निः ऋ.१०.१५१.१
८४. ओमापः सन्तु बोगृशे १.१०.५
८६. ओम् शान्तिरस्तु बोगृशे १.१०.१५
१०८. सप्तहस्तः लौ.पु.२६८
,, स्वाहां तु ,,
,, तोमरं ,,
,, मेषारूढम् —

குறிப்பு:—தனியன்—வேதாந்த தேசிகர் விஷயமாக அவர் குமாரர் வரதாசார்யர் இயற்றிய த்யான ச்லோகம்.

ப்ராணாயாம மந்த்ரம் முற்றிலும் நாராயண உபநிஷத்தில் (117) உள்ளது. **ஸுவ:** என்று அங்குள்ளதை **ஸ்வ:** என்று ரிக்வேதிகள் சொல்ல வேண்டும். **அபஸர்ப ஜரத்காரோ:** என்று சிறிது பாட பேதத்துடன் ரிக்வேத கிலத்திலும் (அத்யா 2. 5·6). மஹா பாரதம் **ஆதிபர்வத்திலும் உள்ளது.** (அத்யா 58 ச்லோ 24-25) **ஸ்வஸ்தி ச்ரத்தாம்** என்பதற்குப் பதிலாக **ச்ரத்தாம் மேதாம் என்று** பாடம் **ஸ்ம்ருதியில் உள்ளது.** ரிக்வேதத்தைக் குறிக்கும்போது முதல் எண் மண்டலத்தையும், இரண்டாவது எண் ஸூக்தத்தையும், மூன்றாவது ரிக்கின் எண்ணையும் குறிக்கும்.

अनुबन्धः ३ शोधनिका

पुटः	पङ्क्तिः	शुद्धम्	पुटः	पङ्क्तिः	शुद्धम्
१	१९	विघ्नोप	८३	११	सर्वोपकरण
३	१६	ஸ்காரந	८६	२	समाधीयताम्
३	२५	छायायां	९२	१२	देवीरभिष्टये
१७	१३	सपवित्रचतुर्हस्ताः	१०६	१२	सन्धानं
१८	६	युगळं	१११	२०	गृहीतेन
२५	७	गायत्री	११९	२७	पात्रमुद्धृत्य
३७	७	छन्दः	१२३	१४	संस्कृत्य
४१	१४	मध्यंदिने	१२७	७	द्विरभिधार्य
४१	१६	वृषवाहनाम्	१३२	१	स त्वं
४७	६	विततं	१३५	१७	निहितां
५०	१०	कुण्डलवान्	१४६	४	பூர்ணமாக
,,	११	वपुर्धृत	१४७	११	निनयानि
,,	१७	स्वशेषभूतेन	१४९	२८	ஜாதகாரர்
७१	६	परिसमुह्य	१५०	२३	अग्ने
७७	२०	७	१५१	१२	होमद्रव्यम्
७९	१	८	१५२	११	हस्ताञ्जलिं
८०	१४	उपमश्रवस्तमम्	१७६	२०	तामिहोप
,,	१६	यथास्थानं	,,	२३	देवीरभिष्टये
,,	१८	देवं	१८९	१७	निवेदयेत्
,,	२०	समारभेत	१९०	२३	मातृः
,,	२१	समाप्तः	२१५	१६	ஸ்வாதோரபக்ஷி

पुटः	पङ्क्तिः	शुद्धम्
२३०	३	द्राघीयांसं
२३४	९	प्रोक्ष्य
२३६	३२	भुक्तवत्सु
२४५	२२	पितरः
२५६	१७	ऋद्ध्या
२६१	७	पवित्रग्रन्थिंविस्रस्य என்ற பதங்களை விட்டு, उपस्पृश्य என்பதற்கு பிறகு पवित्रम् என்பதைச் சேர்த்துக் கொள்ளவும்

पुटः	पङ्क्तिः	शुद्धम्
२७०	१९	विकीर्याद्वास्य
२८८	१६	द्युभिः
२८९	१५	उत्सर्जनं
२९१	१८	,,
३१४	१०	स्रुवेण
३१५	२१	विनियोगः
३१९	६	दीधिति
३२३	२४	दत्त्वा

–×–

आश्वलायनगृह्याणां प्रयोगस्य परिष्कृतिम् ।
श्रीनाथो वेंकटाद्रीशः कृपया पर्यपूरयत् ॥